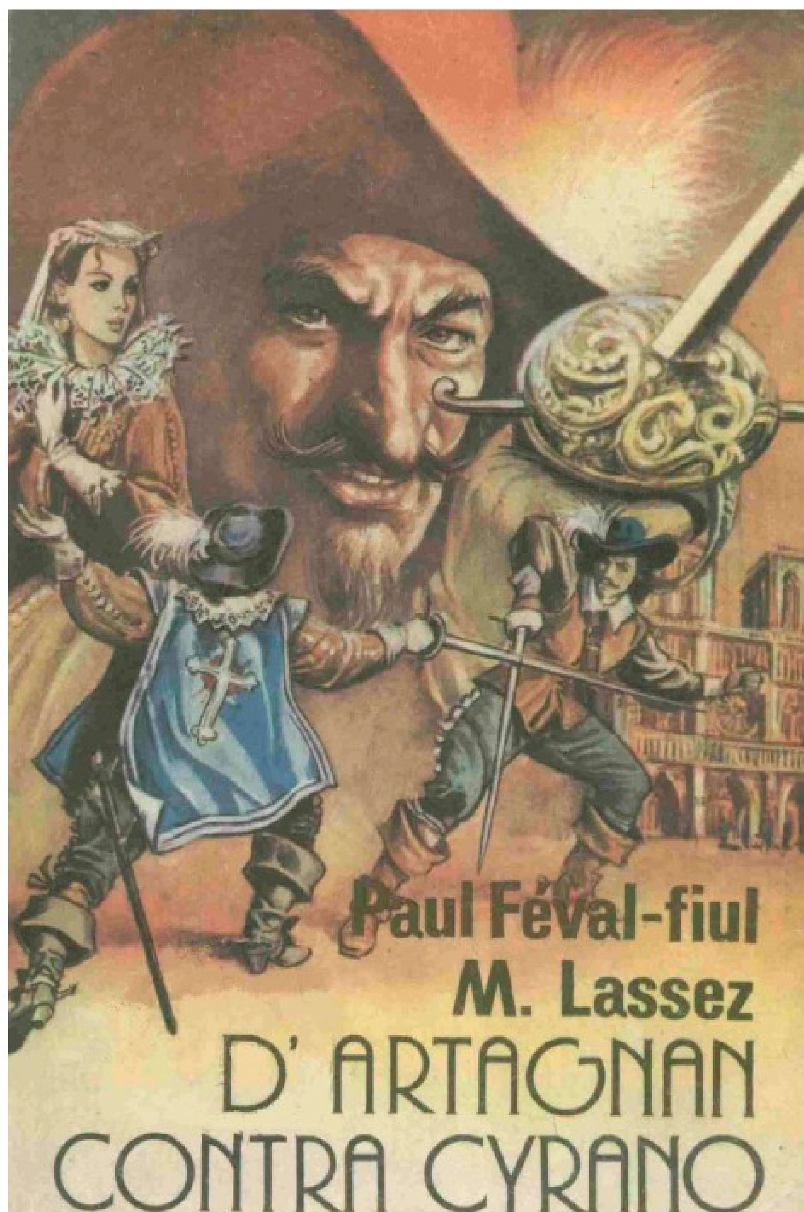

Paul Féval-fiul
M. Lassez
D' ARTAGNAN
CONTRA CYRANO

PAUL FÉVAL – fiul şi M. LASSEZ

D'ARTAGNAN CONTRA CYRANO

Editura AMB & Editura CONVORBIRI

Titlul original:

D'Artagnan contre Cyrano

de Paul Feval – fiul şi M. Lassez

Traducerea: Elena Paşcu

Coperta: Valentin Tănase

1993, Editura AMB

ISBN 973 – 47 – 0019 – 7

PREFAŢĂ

O NEGLIJENŢĂ A LUI ALEXANDRE DUMAS

Cine nu-şi aminteşte de prefaţa din „Cei trei muşchetari”?

În această prefaţă, marele Dumas povesteşte că după ce a citit „Memoriile domnului d'Artagnan”, frapat de consonanţa „mitologică” a numelor Athos, Aramis şi Porthos, a avut curiozitatea să aducă lumină în privinţa identităţii acestor personaje, evident deghizate. Cercetările sale ar fi rămas zadarnice, dacă eruditul Paulin Pâris nu i-ar fi semnalat existenţa unui manuscris in-folio, catalogat – după cum spunea el – la nr. 4772 sau 4773 şi având ca titlu: „Memoriile domnului conte de La Fere referitoare la câteva dintre evenimentele

care s-au petrecut în Franţa spre sfârşitul domniei lui Ludovic al XIII-lea şi începutul domniei lui Ludovic al XVI-lea”.

— Romancierul se oferă să aducă la cunoştinţa cititorilor săi prima parte a acestui preţios manuscris, angajându-se, dacă ea va obţine succes, să o publice şi pe a doua.

Dumas se lăuda că ar fi „violat uneori Istoria dar nu i-ar fi făcut niciodată vreun copil”. Această modestă tăgăduire paternă a fost întâmpinată cu scepticism. Mai mult, e de semnalat o „amnezie” de necrezut, care ne-a obsedat multă vreme. Aici am apelat la toţi apropiaţii prolificului romancier, care au încercat şi ei o surpriză asemănătoare; de ce a pus romncierul un interval de douăzeci de ani între „Cei trei muşchetari” şi continuarea isprăvilor acestora? De ce

prefaţa este mută în privinţa acestui punct delicat? Trebuie oare să admitem că eroii de talia celor descrişi de Dumas ar fi putut dormi din 1628 până în 1648, că n-ar fi făcut nicio ispravă demnă de a fi notată în această perioadă a vieţii lor, atâta vreme cât se aflau în plină tinereţe? Sau, oare, că Athos ar fi avut iarăşi o „amnezie” în privinţa celor douăzeci de ani din viaţa nedespărţiţilor săi prieteni? De altminteri, nici nu merită să reţinem această ultimă ipoteză, pentru că manuscrisul se referea la „sfârşitul domniei lui Ludovic al XIII-lea” – mort în 1643, deci cam la 16 ani de la sfârşitul primei părţi a povestirii lui Dumas.

Nu! Epoca tulbure care a văzut sfârşitul Marelui Cardinal, ca şi începutul obscur al norocului lui Giulio Mazarini, moartea lui Ludovic cel Drept şi noile amoruri ale

reginei sale, această epocă, bogată în incidente romantice, nu a fost aleasă de către bravii şi vitejii noştri cavaleri pentru a-şi agăţa în cui nepotolitele lor spade!

Această tăcere enigmatică fără îndoială ascundea un mister, uitat sau necunoscut de către ilustrul nostru înaintaş, poate un roman întreg, căruia „Memoriile domnului conte de La Fere”, aveau să-i furnizeze surse de inspiraţie. Obsedat de acest vis al unei epoci îngropate, aidoma unui diamant, în liniştea manuscriselor prăfuite ale Bibliotecii Naţionale, am smuls-o într-o bună zi din somnul lor memorabilele in-folio.

— Numerele 4.772 şi 4.773? se sperie bătrânul bibliotecar. Ah! dar este pentru prima oară… de la furtul…

— Care furt?

Bătrânelul făcu pe surdul.

O clipă mai târziu, am putut constata că primul manuscris se oprea în anul 1628! – ca şi „Cei trei muşchetari” – şi că al doilea începea în 1648... După douăzeci de ani!

— Ah! făcu custodele, martor al vizibilei noastre deziluzii. În aprilie 1848, mi s-a spus că domnul Dumas care, în timpul tulburărilor din februarie a fost închis la Hotel des Haricots cu numeroşi confraţi, a revenit aici pentru a consulta manuscrisul intermediar, cel de-al treilea in-folio...

— A existat şi un al treilea volum in-folio?

— Bineînţeles, nr. 4.772 bis, cu o scriere diferită de celorlalte două de aici... Însă, domnul Dumas a făcut rău neglijându-l la primele sale vizite, nu avea să-l mai regăsească. Volumul cu „bis” şi-a luat

zborul odată cu soldaţii care au staţionat în această sală, la 24 februarie.

*

Vara următoare, în cursul unei excursii în regiunea Vendée, ne-am oprit în târguşorul la Caillère, în casa ospitalieră a castelului.

— De ce nu v-aţi petrece vacanţa la noi? ne-a întrebat acesta.

— Există vreo căsuţă de închiriat?

Tocmai atunci îşi făcu apariţia un proprietar voluminos, grăbindu-se să strângă mâna castelanului.

— La naiba! făcu acesta, aveţi noroc. Închiriaţi paradisul lui Grimaud.

Grimaud! Ah! ce amintire ne-a trezit acest nume pronunţat pe neaşteptate. Pentru că ne hotărâsem deja să renunţăm la orice căutare asupra muşchetarilor priveam

ca o şansă nesperată această reînviere a speranţelor noastre. Însă există o providenţă pentru cei care o caută! Bucurându-se de încurcătura noastră, a cărei cauză părea să o ghicească, castelanul adăugă încetişor:

— Dumneavoastră, domnule, care scrieţi cărţi, nu se poate să nu fi citit şi „Muşchetarii” lui Dumas!... Da, nu-i aşa? Ei bine! Grimaud este chiar urmaşul tăcutului valet al lui Athos... Are şi nişte vechi hârţoage. Pe timp ploios, poate că acestea v-ar distra.

Întors către grăsan, am îndrăznit atunci această întrebare:

— Nu aveţi cumva şi volumul nr. 4.772 bis?

Atunci Grimaud îşi dădu drumul izbucnind:

— Da, sigur! E la mine! Scris chiar de mâna străbunului meu... Reluat apoi de tatăl meu în 48...

— Reluat? De ce reluat?... Şi cum?

— A, e o întreagă, poveste!... Înainte de a muri, se pare că domnul conte l-a chemat pe străbunul meu şi i-a spus: „Grimaud ai scris tot ce ţi-am dictat... Trebuie să distrugi manuscrisul care luminează misterul grădinilor din Amiens... Regina nu trebuie atinsă!”

— Şi dumneavoastră aveţi acest manuscris?

— Fără îndoială. E ceva nemaipomenit.

Chiar în aceeaşi seară, eram deja instalaţi în „paradisul” lui Grimaud, strănepotul, şi luam cunoştinţă, lucru nesperat, de scrisul citeţ al lui Grimaud cel tăcut, care obosise să tacă scriind.

Era rezumatul unei povestiri spuse stăpânului său de cel mai tânăr dintre muşchetari: „O aventură secretă şi despre nişte legături delicate dintre domnii d'Artagnan şi Cyrano-Bergerac”.

Mai puţin fericiţi decât Dumas, nu putem spune că am transcris întocmai povestirea aflată de la Grimaud. Este mare diferenţă între elocventele memorii ale gentilomului şi rezumatul lacheului său. Totuşi vom revedea doi eroi iluştri recreaţi prin pana inimitabilă a doi maeştri: bearnezul d'Artagnan şi gasconul Cyrano.

PAUL FEVAL – fiul

I

UN NAS DE… GENTILOM

Într-o dimineaţă de aprilie a anului 1641

– pe când regele Ludovic al XIII-lea purta doar coroana de crini, iar Armand Duplessis, cardinal duce de Richelieu, ţinea sceptrul – ostaşii de gardă de la Căpitănia Luvrului văzură coborând dinspre Cheiul Şcolii un tânăr în ţinută militară, care se apropia de ei cu pas sprinten şi vioi.

Noul sosit purta o tunică cu guler de piele şi un centiron, avea cizme mari ce treceau de genunchi şi pălărie înaltă cu borul ridicat, în care era înfiptă o singură pană; era în ţinuta de campanie a soldaţilor din armata Flandrei. O sabie lungă şi ascuţită, cu mânerul rotunjit, suspendată la centiron, completa această înzorzonare marţială.

Ajuns lângă soldaţii de gardă, duse mâna la pălărie, în semn de salut, şi se adresă cavalereşte:

— Salut, camarade! Puteţi să-mi spuneţi dacă domnul de Guitaut este la palat?

Cel căruia îi era adresată în mod deosebit această întrebare era un străjer mândru, în costum de paradă: îmbrăcat cu o manta brodată şi cu o pălărie mare cu panaş.

Fără a-i răspunde, el îl măsură cu dispreţ pe acest purtător de sabie, care îndrăznea să se înfăţişeze regelui ca în tabără – încălţat cu cizme şi pinteni – şi care se amăgea cu speranţa înşelătoare că va fi admis în această ţinută în preajma domnului căpitan al Gărzilor Reginei.

Răbdarea nu părea c-ar fi însă virtutea de căpătâi a tânărului militar. Văzându-se ţinta unui asemenea examen lipsit de bunăvoinţă, el încruntă uşor sprâncenele şi îşi muşcă buzele şi pe un ton repezit, relua:

— Hei, domnule, vă întreb dacă îl pot vedea pe domnul de Guitaut?

— Adresaţi-vă ofiţerului de serviciu, îi răspunse celălalt, întorcându-i spatele.

Soldatul şovăi o clipă. Se întreba, poate, dacă înainte de a trece dincolo, nu trebuia să-i ceară satisfacţie acestui neruşinat. Dar, după o clipă de gândire, se decise să răspundă la dispreţ cu aceeaşi monedă. Răsucindu-se pe călcâie, cu pas hotărât, el pătrunse printr-o portiţă într-o curte mică, în care un ofiţer mândru, plin de fireturi şi galoane, se distra aţâţând caii înhămaţi la o trăsură luxoasă.

Nobilele animale, plictisite de o aşteptare îndelungată tropăiau şi se agitau spre marea distracţie a lacheilor şi a unui vizitiu.

Salutând din nou, tânărul îşi prezentă

cererea.

— Regele fiind la Chantilly, iar regina retrasă la mănăstirea Carmelite, ar fi de mirare ca domnul Guitaut să fie la Luvru, unde nu ar avea ce face!

Acesta a fost răspunsul ofiţerului, care abia catadicsi să-şi întoarcă faţa spre intrus.

— Neplăcute împrejurări! Într-adevăr, nu puteam să le ghicesc, replică soldatul cu un ton vioi. Totuşi, nu mă pot mulţumi cu un răspuns atât de echivoc, având în vedere importanţa comunicării pe care trebuie să i-o transmit, ca şi urgenţa ei. Vă rog, deci, domnule să-l înştiinţaţi pe domnul de Guitaut – sau, în lipsa acestuia, pe nepotul său, domnul de Comminges – că mă aflu aici şi că-l aştept pentru a-i înmâna, drept dovadă, această scrisoare.

Discursul fusese debitat cu un asemenea

ton îndrăzneţ, încât ofiţerul se hotărî să părăsească trăsura şi să-l privească pe comisionarul acesta, atât de puţin obişnuit cu uzanţele curţii şi, care, totuşi, părea atât de sigur de el.

El văzu înaintea lui un băiat frumos în plină tinereţe care mai păstra încă din copilărie prospeţimea tenului şi candoarea privirii. Sub această nevinovăţie, răzbătea însă îndrăzneala, chiar trufia.

Îndrăcitul flăcău era foarte frumos, cu statura sa zveltă, cu încheieturi fine, cu obrazul de un oval pur, încadrat de frumoase bucle castanii. Ochii mari, limpezi»

ca şi graţiosul surâs al gurii de-abia umbrite de un puf uşor, îi luminau plăcut chipul.

Totul mărturisea într-însul pe gentilomul

de rasă, nu pe bietul soldat de ocazie, aşa cum îl făcea să pară ţinuta sa.

Cucerit şi intrigat, ofiţerul luă atunci scrisoarea pe care necunoscutul i-o întindea şi pătrunse, printr-un mic peron, în interiorul apartamentelor Reginei.

Aşteptându-l, tânărul soldat începu să examineze la rândul său atelajul şi splendida trăsură cu emblemă, căptuşită înăuntru cu brocart şi ornată cu perne de mătase. În ochii săi, puţin obişnuiţi cu atâta lux, acest echipaj părea cel al unei zâne. Şi, oare tânăra care tocmai apăruse, coborând repede micul peron nu era într-adevăr o zână?

O zână blondă încântătoare, cu ochii de un albastru de vis, cu tenul marmorean.

Cu un pas uşor, care părea că abia atinge pământul, ea se îndreptă spre el.

Înainte ca lacheii să aibă timpul de a-i preveni gestul, încântătoarea călătoare deschise singură portiera. Tocmai se pregătea să urce în trăsură, când caii, iritaţi de aşteptare, schiţară din nefericire o mişcare falsă de plecare.

Echilibrul zânelor trebuie să urmeze aceleaşi legi ca şi muritorii de rând. Frumoasa imprudentă, al cărui picioruş călcase în gol, se clătină scoţând un mic strigăt de spaimă.

Dar soldatul zvâcnise imediat şi fu răsplătit pentru această grabă galantă, primind drept în braţe cea mai plăcută povară: un corp suplu, cu talia zveltă, care, în cădere i se abandona.

Roşind şi jenată de stângăcia sa, fata mulţumi cu un surâs cavalerului neaşteptat. La rândul său, tânărul, mult mai puţin

încurcat, dar la fel de roşu, murmură un vag compliment.

Totul durase numai o secundă – timp pentru o privire şi un surâs. Ochii au, la 16 ani, fără îndoială, vederea ascuţită, pentru că acest scurt moment i-a fost de ajuns călătoarei să remarce înfăţişarea plăcută a soldatului.

La rândul său, chipeşul băiat fu uimit de frumuseţea fetei, care întruchipa în vioiciunea îndrăzneaţă a unei zâne farmecul tandru şi delicat al unei femei în plină floare.

Impresie profundă… Într-adevăr, el credea că încă o mai ţine în braţe, pe când trăsura, luând cu sine dulcea închipuire, dispăru prin portiţă în goana strălucitorului său echipaj.

Mândrul străjer fusese singurul martor

al acestei scene scurte. Şi cum constatase că interlocutorul său de adineauri a fost primit cu bunăvoinţă, el îşi regretă purtarea dispreţuitoare. Astfel, înaintă găsind că ocazia este nimerită pentru a încerca o apropiere de acesta.

— Hei, hei, prietene, spuse el făcând cu ochiul, nevinovaţilor li se umplu braţele! Iată ce înseamnă să ai mână bună!

— Cine este tânăra? întrebă soldatul, smuls din visele sale.

— Bună bucăţică, nu-i aşa? Şi veselă ca un cintezoi! Este una din domnişoarele Reginei, domnişoara de Cernay.

— Oh, e tare frumoasă! suspină micul soldăţel.

În acest moment, ofiţerul de serviciu reapăru. Era însoţit de un mare gentilom îmbrăcat elegant. Acesta ţinea în mână

scrisoarea pe care galantul militar o recunoscu ca fiind a sa.

— Dânsul este mesagerul? întrebă gentilomul, surprins.

— Da, domnule conte.

Domnul de Comminges, pentru că el era – nepotul şi locotenentul domnului de Guitaut – se îndreptă către tânăr şi îl fixă cu o privire atentă, ca şi cum ar fi vrut să-şi întipărească trăsăturile sale în minte. După care îl întrebă:

— Dumneavoastră îl căutaţi pe domnul de Guitaut?

— Da, eu, domnule!

Locotenentul reluă, cu o tulburare involuntară:

— Şi dumneavoastră aţi scris această scrisoare?

Soldatul se înclină.

— Domnul de Guitaut nu este la Luvru. El nu trebuie să vină deloc astăzi aici, dar nu e nicio piedică, îi voi duce eu mesajul dumneavoastră; şi nu mă îndoiesc că, citindu-l nu va întârzia să vă vadă. Vă rog, deci, să reveniţi aici, în această seară, la orele 5.

— Nu voi lipsi! spuse tânărul; apoi cu voce mai joasă, întrebă: Trebuie să aduc… lucrul acela?

Comminges păru încurcat. După ce ezită o clipă, reluă:

— Nu, nu are rost, pentru moment. Domnul de Guitaut vă va vedea întâi, aşa e mai bine. Şi atunci vă va da ordin pentru… lucrul respectiv! Şi, impacientat: sper că nu aţi vorbit nimănui despre ceea ce vă aduce aici?

— Dumneavoastră sunteţi prima

persoană pe care o văd de când am sosit.

— Perfect! Continuaţi să fiţi discret. Şi mai ales nu vă încredeţi în nimeni! Fiţi prudent şi gândiţi-vă că vă aşteptăm diseară…

— La orele 5 voi fi aici!

Locotenentul întinse mâna tânărului soldat, care i-o strânse cu respect, dar fără să se intimideze.

— Pe diseară deci!

— Pe diseară!

Cel a cărei sosire neaşteptată provocase o emoţie atât de vie locotenentului gărzilor Reginei ieşi din Luvru cu acelaşi pas grăbit şi hotărât cu care intrase.

„Cavalere, se felicită el pe drum, nu te-ai înşelat, ai fost primit la palat foarte mulţumitor… Iată că afacerile sunt pe calea cea bună.”… Totuşi, încă nu l-ai văzut decât

pe domnul de Comminges. Ce-ar fi fost atunci când în locul nepotului l-ai fi văzut pe unchi? Pe căpitan în locul locotenentului?... Ah! Vom vedea atunci efectul talismanului meu... În aşteptare, am o întreagă după-amiază la dispoziţie. Cum aş putea s-o folosesc mai bine? În afara gazdei din strada Montagne-Sainte-Genevieve, nu cunosc al suflet în acest Paris imens”.

Cavalerul – să-i dăm acest nume în lipsa altuia mai bun – pentru că la urma urmei aşa îşi spunea chiar el – Cavalerul, gândind aşa, încetini pasul.

Din locul în care ajunsese avea de ales între două drumuri: la dreapta prin port, spre Foin şi Porte Neuve, putea ajunge la Tuilleries şi la Cours la Reine, noile locuri elegante de promenadă, însă trebuia să se întoarcă de-a lungul Luvrului.

La stânga i se oferea Pont-neuf. Se zăreau nenumăratele sale bărci înşirate la marginea parapetului de la biserica Bunei Samaritene, cu arcada sa bogat ornamentată având deasupra o mică clopotniţă, până la micul Castel Gaillard care, pe celălalt mal, îţi înălţa turnurile gotice.

— Pe legea mea, o iau pe Pont-neuf! se hotărî el. Dar, mai înainte, să iau masa în această cârciumă, „La trei Marii”, iată ceva ispititor! După care voi merge să-l salut pe bunul rege Henric, tatăl soldaţilor viteji, şi pe faimoasa Samariteană.

Nefiind terminat decât de vreo 30 de ani, Pont-neuf îşi merita pe atunci numele. Era locul de întâlnire al leneşilor de toate soiurile şi, se ştie, Parisul nu a dus niciodată lipsă de aşa ceva.

Mulţimea împestriţată, în care gentilomi, burghezi şi spadasini se loveau de zilieri, meseriaşi şi valeţi şi din care, bineînţeles, nu lipseau nici cerşetorii şi nici tâlharii, circula de-a lungul dughenelor în care se vindeau cele mai bizare mărfuri, librarii şi negustorii ambulanţi învecinindu-se cu spiţerii.

Nu puţini se îngrămădeau în faţa miilor de spectacole gratuite care dădeau acestui loc de plimbare aspectul unui iarmaroc neîntrerupt.

Această mulţime gălăgioasă făcea un vacarm de nedescris. Uruitul continuu al roţilor şi scârţâitul osiilor alcătuiau registrul notelor de jos, deasupra cărora se ridica un întreg concert de note discordante: chemările măscăricilor, bubuiturile tobelor, chicotelile fetelor gâdilate, strigătele

nătăfleţilor uşuraţi de bani. Toate aceste zgomote se înălţau într-o rumoare sărbătorească spre profilul de faun şi barba bogată a bunului rege Henric, care, aşezat solemn pe calul său de bronz în mijlocul mulţimii, părea că prezidează spectacolul.

Clopotul Samaritenei bătu orele două şi hărmălaia devenise asurzitoare când tânărul cavaler, sătul după o masă copioasă, intră pe Pont Neuf.

Cu nasul în vânt, cu ochiul la pândă, el întrupa de-a dreptul un gură-cască proaspăt venit din provincie, pentru care orice este un prilej de uimire.

Căscând gura în stânga şi în dreapta, admirând tarabele şi privind uimit la reprezentaţiile de bâlci – împingând şi împins – ajunse în mijlocul pieţei.

Acolo se opri pentru a admira în linişte

statuia bearnezului, cocoţată pe un soclu monumental şi flacantă în mod bizar de patru sclavi înlănţuiţi.

Traversă chiar şoseaua pentru a o vedea mai bine şi se aşeză la orificiul acestui gen de pâlnie formată de piaţa Delfinului.

Nu văzu deci venind dinspre această parte un plimbăreţ destul de ciudat, care, în timp ce mergea cu pas repezit, frunzărea cu o atenţie încordată paginile unei cărţi, probabil foarte captivante.

Cum Cavalerul era pierdut cu totul în contemplare, iar noul venit în lectură, ciocnirea dintre cei doi era inevitabilă.

Ea se produse sub forma unui şoc violent pe care tânărul îl primi drept în spate şi care-i dădu impresia căderii unui bolid.

Făcând o întoarcere bruscă, se găsi faţă

în faţă cu nefericitul cititor.

...Sau mai degrabă se găsi... faţă în faţă cu o carte: pentru că omul, continuând să citească, se mulţumi să schiţeze un pas alături pentru a ocoli obstacolul.

Cavalerul, am mai văzut deja lucrul acesta, nu era dintre cei răbdători. Nu examină deloc dacă această nepăsare era cauzată de o preocupare absorbantă sau dacă provenea dintr-o impertinenţă calculată. Hotărât să ceară scuzele la care spatele său lovit îi dădea dreptul, el se postă de-a curmezişul drumului.

Cititorul păru uimit de îndărătnicia cu care obstacolul i se punea în faţă, dar nu se deranjă pentru atâta lucru din preocuparea sa, drept pentru care, cu un gest maşinal al mâinii, încercă să dea la o parte lucrul acesta care-l deranja.

De data aceasta însă depăşise măsura. Cu figura împurpurată, tânărul strigă aspru:

— Ah! Ei, omule! Opreşte-te o clipă. Dacă mergi în halul ăsta, rişti să-ţi rupi…

Dar nu-şi termină fraza. Celălalt se hotărâse în sfârşit să ridice ochii şi zărindu-i faţa, cavalerul rămase pur şi simplu uluit.

Ceea ce-l făcuse pe mâniosul soldat să rămână cu gura căscată de uimire, până într-atât încât să-şi înghită vorbele, nu avea deloc caraghioasa buimăceală a cititorului adâncit în lectură, ce-şi dă seama la un moment dat că are în faţă un om. Nu avea nici aerul mirat, de presupus la un personaj lunatic, când realizează că se găseşte pe Pământ, în plin Pont Neuf, la mii de leghe de locurile pe unde îi vagabondase spiritul.

Nu! Era mai mult decât toate acestea!

Cauza uimirii Cavalerului era…

Dar, înainte de a spune acea cauză anume, ar fi bine să schiţăm în linii mari fizionomia personajului. Merită osteneala!

Să ne imaginăm un vlăjgan cu un aspect foarte surprinzător, lung şi deşirat, purtând pe picioarele lungi, cu nişte pulpe care ar fi stârnit până şi invidia unui paşă de ogradă, un pântec extraordinar, curbat înăuntru şi care părea convex pentru că natura face ca pântecele umane să devină, fie şi din pur spirit de contradicţie, concave.

Deasupra acestui abdomen anormal, se înfăţişa privirii un piept grozav, lat şi solid, din care porneau două braţe lungi ca aripile unei mori de vânt.

Îmbrăcămintea sa caraghioasă nu era mai prejos decât corpul pe care-l acoperea.

Închisă la culoare, sobră, ea semăna la prima vedere cu a unui şcolar. Dar un guler

dublu, nodurile panglicilor şi tăieturile mânecilor îl împodobeau atât de bine, încât putea fi asemuit unui om de curte. O pălărie amplă de fetru, în care era înfiptă o singură pană lungă şi subţire, îi dădeau un aspect milităros. Iar o spadă imensă cu vârful ascuţit îi lovea călcâiele.

Să fi fost oare un spadasin, unul dintre acei oameni rafinaţi de genul cărora se întâlnesc atâţia în această epocă plină de dueluri?

Cum se explică atunci teancurile de caiete de toate formatele cu care era încărcat şi acele hârtii de toate felurile, care fluturau, din buzunarele lui îndoite sau răsucite?

Hotărât lucru, era un pedagog… sau un poet, poate, un tipograf… sau, mai degrabă un librar ambulant?

Drace, nu! Această figură semeaţă, această privire de vultur aparţineau unui gentilom. Cel puţin, era tânăr sau bătrân? Frumos sau urât? Greu de răspuns la aceste întrebări… După toate socotelile, trebuie să fi fost foarte tânăr, deşi lăsa să se vadă un început uşor de chelie, iar surâsul său melancolic avea o expresie dezamăgită.

Frumos? Nu! Simpatic? Da: – cu fruntea înaltă de gânditor, cu ochii scânteind sub stufişul sprâncenelor, cu gura purtând amprenta unei bunătăţi puţin dispreţuitoare.

Spiritual, viteaz, generos? Bineînţeles! Cu o uşoară notă de nebunie.

Vai! Oricât de amănunţită ar putea părea această schiţă, nu am spus încă nimic, nu am atins esenţialul.

Chiar în mijlocul acestei feţe de

gentilom şi de filosof, se ridica ceva ciudat şi impertinent care explica totul. Posesorul acestei anomalii nu putea fi cu adevărat oricine… Acel ceva… era o masă de carne cu baza lată lungă şi rotunjită la capăt, destul de asemănător cu ciocul puternic al unui papagal.

Tocmai acest nas de căpitan, nas înduioşător şi comic, neliniştit şi care-ţi producea milă, tocmai acest nas de căpitan era acela pe care-l zărise brusc Cavalerul şi astfel se explică de ce, în stupoarea sa, nu şi-a mai terminat fraza începută…

— Domnule, făcu el cu o voce surprinsă, v-am lovit din întâmplare?

Încă roşu de mânie, Cavalerul se simţi dintr-odată dezarmat. Dorinţa sa de a muşca se transformă în poftă de râs.

— Mi s-a părut într-adevăr că am simţit

ceva! spuse el glumeţ frecându-şi spatele.

Lunatecul personaj, asupra căruia plăcuta figură a soldatului părea să producă efectul obişnuit, surâse la rândul său înclinându-se.

— Vă rog să primiţi scuzele mele.

— Nu-i nevoie pentru atâta lucru! Îmi retrag şi eu cuvintele, destul de deplasate.

Fruntea necunoscutului redeveni posomorâtă:

— Dar ce mi-aţi spus atunci?

Soldatul tăcu încurcat. Nu se vorbeşte de funie în casa spânzuratului. Putea să-i vorbească despre… infirmitatea sa acestui gentilom atât de politicos? răspunse deci:

— Nimic, o prostie.

— Perfect, făcu deşiratul personaj şi, salutând cu curtoazie, îi întoarse spatele.

Auzise el oare?

„Iată un tânăr plin de tact, îşi spunea cititorul, îndepărtându-se. Îmi place figura sa naivă! Ar fi fost într-adevăr păcat să-l iau cu răul pe soldăţel!”

La rândul său, şi prea înfierbântatul Cavaler se mustra: „Hai, hai! Iată cum urmezi sfaturile de prudenţă date de domnul abate şi pe acelea ale domnului de Comminges. Cum pornisem eu, dacă aş fi nimerit peste un spadasin, ar fi trebuit să ne încăieram. Din fericire, acest gentilom este plin de blândeţe şi răbdare, în ciuda sabiei sale lungi!”

O, cutezanţă a judecăţilor umane!

Trecerea cu zgomot mare a unei trăsuri pornite în galop îl scoase pe Cavaler din cugetări. Abia avu timpul să facă un pas înapoi pentru a evita caii, după care rămase nemişcat pe loc.

În ciuda prafului şi a noroiului ce-i murdăreau panourile ca după un drum lung, el recunoscuse strălucitorul echipaj din curtea Luvrului. Mai mult, la portieră şi întors către el, îi apăruse şi încântătorul chip al blondei necunoscute.

Să-l fi întrezărit şi ea în această trecere rapidă? I se păruse că ochii săi limpezi şi gura gingaşă erau luminate de un surâs.

Iluzie, poate!

Înainte însă ca el să-şi fi revenit din emoţie, trăsura ocolea deja împrejmuirea şi se pierdea de-a lungul întunecatelor ziduri ale castelului de Nevers.

Chemat de o pornire irezistibilă, Cavalerul porni cu tot elanul într-acolo. Când ajunse la capul podului, zări trăsura oprită la capătul unei străduţe înguste şi întunecate, deasupra căreia bogatul frunziş

al arborilor depăşea zidurile, formând o boltă de verdeaţă. Din cadrul portierei deschise, îşi făcu apariţia silueta drăgălaşei zâne trecând peste scară fără s-o atingă. Apoi, ea dispăru – fugară viziune! – printr-o mică portiţă decupată în zidul împrejmuitor.

Atrăgătoarea apariţie se făcuse nevăzută de multă vreme, în timp ce tânărul indiscret rămăsese încă pironit locului, cu ochii pierduţi în penumbra străduţei.

Un hohot puternic de râs, izbucnit în cascade din spatele lui, îl readuse brutal la realitate.

Se întoarse rapid şi îşi dădu seama că în răstimpul contemplării sale retrospective, se aflase cu spatele la o estradă, pe care nişte actori gesticulau şi-şi răspundeau cu vervă, în strigătele de veselie ale

auditoriului.

Neavând nimic mai bun de făcut pe moment, Cavalerul se opri să privească spectacolul, pe deasupra acelor capete de gură-cascā, îndreptându-şi toată atenţia spre actori... Aceştia erau în număr de trei – *numero Dens impare gaudet* – şi fiecare valora cât greutatea sa în aur.

Primul, care merita toată cinstea, nu era altul decât domnul Brioche, maestru în aceste locuri şi păpuşar iscusit „prin voia regelui”. Personaj grav cu vorbire aleasă care enunţa sentinţe chibzuite, cuvinte savante, cu aerul satisfăcut al unui burghez de vază în oraşul său.

Contrast viu! Alături de el se agita un valet îmbrăcat într-o ţinută aparte, jumătate galbenă, jumătate verde, făcută dintr-un surtuc de pânză grosolană, parcă

împrumutată de pe aripile vreunei mori de vânt. Acesta cu mutra sa lungă, cu ochi vicleni, se distra, încurcându-şi maestrul cu întrebări impertinente, necuviincioase, chiar neplăcute urechilor. Cuvintele şi le sublinia cu o mimică potrivită în timp ce jongla cu o pălărie cu borurile mari, care lua cele mai neprevăzute forme; în câteva minute o transformase dintr-o tichie pătrată de doctor de Sorbona într-o imensă pălărie de student medicinist, apoi într-un fetru de gentilom şi se pregătea să facă din ea o foarte ireverenţioasă pălărie de cardinal, ceea ce stârnise ilaritatea publicului.

Cel de-al treilea personaj, mut şi acesta, dar deloc neîndemânatic, era o maimuţă. O maimuţă care se tot strâmba, vicleană, în căutare continuă, iscusită în a şterpeli batiste, dulciuri, în a ciupi bărbaţii şi gâdila

femeile.

Mulţimea pestriţă care se înghesuia în faţa scenei părea să urmărească cu deosebită plăcere zeflemelele valetului, strâmbăturile maimuţei şi amuzantul discurs al maestrului scamator. În veselia ei zgomotoasă, mulţimea se asocia spectacolului şi, de pe scenă până la ultimul rând al spectatorilor, se înălţa un adevărat schimb de replici, un continuu du-te-vino de glume proaste.

Tocmai în acel moment, ochii bufonului sclipiră răutăcios, fixându-se asupra unui punct îndepărtat din ultimele rânduri de gură-cască.

Se făcu tăcere. Oare ce mai scornea?

Bineînţeles, o farsă enormă.

Bufonul păstră câteva minute o figură înspăimântată: era felul său de a încălzi

publicul, apoi se hotărî brusc.

Cu braţul întins, cu arătătorul înălţat, indicând punctul îndepărtat pe care-l fixa cu ochii mari şi sclipitori, cu o voce voit mânioasă, strigă:

— Hei! Acolo, domnule cavaler! Retrageţi-vă puţin, vă rog, mă împiedicaţi să văd Notre Dame!

Toate capetele se întorseseră, ca la comandă, spre personajul prins astfel în joc şi, numai la vederea lui, o veselie nebună zgudui asistenţa.

Cavalerul se întoarse şi el ca toată lumea şi fu surprins să recunoască, drept ţintă a tuturor privirilor, silueta caracteristică a încăpăţânatului cititor.

Cocoţat liniştit pe cele două picioare ale sale, ciudatul personaj privea şi el spectacolul. Nu păru să-şi dea seama la

început că lui i se adresa măscăriciul. Veselia mulţimii crescu şi mai mult.

Bufonul reluă, de data aceasta pe un ton de blândă rugăminte:

— Domnul meu, dacă nu credeţi că trebuie să vă retrageţi cu totul, îndepărtaţi cel puţin acel lucru ce-mi astupă orizontul.

Cavalerul, auzind această grosolănie, simţi că-l cuprinde o vagă nelinişte.

O uşoară încruntare brăzdă fruntea celui interpelat. Deci, lui i se adresau cuvintele! El aruncă pe deasupra mulţimii înveselite o privire liniştită şi întrebă simplu:

— Ce lucru?

— Ei! ripostă măscăriciul, făcând pe încurcatul, lucrul care vă înfrumuseţează obrazul… aceeaşi… în sfârşit, acest…

— Acest nas! i-o tăie gentilomul cu o voce indiferentă.

— Ah! La naiba, asta este, exact asta! făcu celălalt sub aparenţa celei mai vii satisfacţii.

Originalul personaj îi azvârli o privire de milă dispreţuitoare, apoi foarte serios îi răspunse:

— Nu-l pot scoate… E o amintire de familie… la care ţin!

Această replică neaşteptată fu salutată de un imens zumzet de uimire. De data aceasta, veselul bufon îşi găsise naşul în zeflemele.

Micul soldat marcă lovitura:

Bun răspuns, exclamă el, jubilind, anticarul acesta are mult curaj.

Şi totuşi măscăriciul nu se putea da învins: era în joc popularitatea lui. Neliniştit un moment de privirea rece a adversarului său şi descumpănit de prezenţa sa de spirit,

îşi regăsi numaidecât stăpânirea de sine.

Uitându-se chiorâş spre adversar, bufonul îşi turti pălăria în semn de provocare, apoi cu un aer prefăcut de neghiob, reluă:

Maestre, începu el, adresându-se gravului domn

Brioche, dumneavoastră care sunteţi mai înţelept decât un doctor de la Sorbona, puteţi să-mi spuneţi care este cea mai nobilă parte a corpului omenesc?

Maestrul clătină capul şi începu ca un învăţat:

— Esop pretinde că cea mai nobilă parte a corpului omenesc este limba…

Şi începu să brodeze, pe marginea acestui subiect savant, ajutându-se de citate greceşti şi latine, o fantasmagorică dizertaţie asupra meritelor fiecărei părţi a

corpului omenesc.

— Nici pe departe, i-o tăie caraghiosul, cu un aer de profundă compătimire. Arătând-o pe caraghioasa maimuţă care se schimonosea pe umărul său, el adăugă: Vezi, frate… nu-i aşa că seamănă cu noi ca două picături de apă?

Brioche tresări indignat, producând mult efect comic:

— Ea are, ca şi dumneavoastră, limbă, ochi, urechi: şi chiar mai mult decât dumneavoastră, patru mâini, fără a mai socoti şi coada. Vă invit să ne arătaţi şi dumneavoastră cel puţin tot atât.

Auditoriul hohoti puternic.

— Însă, ştiţi dumneavoastră ce-i lipseşte?

Măscăriciul făcu o pauză, în timp ce ochiul său scrutător încerca să regăsească

în mulţime ochii învingătorului său de adineauri; întâlnindu-i fixaţi asupra lui, îi aruncă acestuia o privire provocatoare, rapidă şi tăioasă ca o lovitură de pumnal.

— Ceea ce îi lipseşte, strigă el atunci, ei bine! am să vă spun îndată… este…

— Un nas, articulă sec vocea gentilomului, tăindu-i şi de data aceasta efectul.

Încă o dată zeflemistul părea învins. Dar nu se dădu bătut:

— Credeţi-l pe domnul, are motive serioase, doar se pricepe la aşa ceva!

Aluzia era atât de clară şi de directă, încât lovitura avu efect; publicul trecu de partea bufonului.

Cavalerul, arzând de nerăbdare, ca şi cum jignirea îi era adresată, nu-l scăpa din ochi pe gentilom. Ce avea să facă el? îl văzu

încrucişându-şi nepăsător braţele.

— Reţineţi deci această propunere, maestre. Dacă am convenit că partea cea mai nobilă a omului este…

Gentilomul, desfăcându-şi braţele, se hotărî să facă un pas înainte:

— … Este aceea pe care domnul ne-a spus-o adineauri, rezultă că…

Al doilea pas către scenă! Îndepărtată brusc, mulţimea se dădu la o parte.

— … Că omul cel mai nobil…

Al treilea pas! Valetul, vag neliniştit, începu să se bâlbâie.

— … Este cel care are…

Al patrulea pas! Încet, fără grabă, deschizându-şi drum aşa cum prova unei corăbii despică apele, gentilomul continuă să se îndrepte spre scenă, cu privirea de vultur mereu fixată asupra şarlatanului, din

ce în ce mai neliniştit şi cu vocea gâtuită.

II

SALVAŢI CA PRIN MINUNE DE FETELE VESELE

Acum, cei doi adversari aproape că se atingeau.

Animalele presimt furtuna şi se tem de ea; dar parizianul gură-cască e neîntrecut când simte scandalul apropiindu-se. De acum înainte, mulţimea aştepta ceva nemaivăzut; se bucura, închipuindu-şi ce va urma.

Hazliul personaj se sprijini în coate pe estrada care-i ajungea până la piept.

Cavalerul, care urmărise cu răsuflarea tăiată fazele acestui nou gen de duel, îl auzi pe gentilom întrebând curios;

— Cel mai lung… ce anume?

Râsetele încetaseră. Spaima paiaţei părea să fi câştigat simpatia gloatei. Aşteptând ciocnirea, publicul se ridicase pe vârful picioarelor să nu piardă nimic din spectacol.

— Cel mai lung… ce? repetă gentilomul, cu o insistentă de gheaţă.

Parizienii nu sunt deloc răbdători. Lor nu le place să vadă la strâmtoare pe aceia, pe care, pe drept sau pe nedrept, îi simpatizează. Sub calmul său aparent, atitudinea gentilomulului se ghicea atât de ameninţătoare, încât din mulţime se ridică un murmur general de proteste.

Simţidu-se încurajat, măscăriciul prinse glas şi, redobândindu-şi toată obrăznicia, îi strigă în obraz gentilomului:

— Cel mai lung nas!

Spusese prea mult! De-abia pronunţase

cuvântul că se şi rostogoli de pe platformă, aruncat printre spectatori de un pumn năprasnic.

— Aşa da! strigă Cavalerul, care fusese surprins până mai adineaori de îndelunga blândeţe a gentilomului.

Dar lucrurile luau o întorsătură proastă. Un tumult de nedescris puse stăpânire pe mulţime. Maimuţa, strâmbându-şi faţa teşită, scrâşnea din dinţi spre duşman, încercând să-l muşte. Cu dosul palmei, acesta o aruncă peste parapetul podului, jos în apă. Brioche, invoca tăriile cerului, cu mâinile ridicate, străduindu-se să se împotrivească invaziei scenei, dar gentilomul îl apucă de umeri şi, lovindu-l cu cizma în partea... cea mai puţin nobilă, îl azvârli cât colo.

Mulţimea, buimăcită la început, dădu

drumul unui murmur de protest şi ameninţare, asemenea mârâitului unei haite, căreia i se smulge ciolanul.

După aceasta, necunoscutul îşi redobândi calmul. De sus, de pe scenă, el aruncă mulţimii o privire mirată. Cavalerul zări cum i se şterge de pe chip un zâmbet trist. Răzbunându-şi demnitatea jignită, era evident că gentilomul nu dorea să împingă mai de partea aventura. Gloata avea să-l oblige însă.

Înjurăturile răsunau din toate părţile. El ridică din umeri dispreţuitor.

Deodată, câţiva îndrăzneţi se hotărâră. Un vânt de luptă străbătuse gloata. Se putea lăsa ea păcălită de un singur om? Vezi bine că nu! Săbiile ieşeau de-acum din teacă. Cât ai clipi, scena luată cu asalt, fu invadată de zece bărbaţi ameninţând, care

mai de care, şi fluturând spadele.

Atunci, gentilomul, cu regret, se hotărî să iasă din indiferenţă. Mai întâi zâmbi a milă. Spada lui lungă ieşi apoi uşor la lumină şi, cu aerul omului sigur de ceea ce avea de făcut, se puse în gardă.

O clipă mai târziu, atacatorii cei mai înverşunaţi erau aruncaţi peste cap, pe treptele scenei.

Cavalerul aplaudă această execuţie de maestru. Dar el nu cunoştea mulţimea şi furia ei! În locul unui luptător respins, apăreau doi. Toţi pungaşii de pe Pont-neuf, adulmecând bătaia, alergau într-acolo. Şi nou-veniţii erau cu atât mai înverşunaţi, cu cât habar n-aveau pentru ce începuse bătaia.

Gentilomul ţinea piept tuturor, neliniştit doar de loviturile puternice de baston, care

începuseră să curgă şi ameninţau să-i rupă sabia. Asaltat din toate părţile de furioşi, el rămânea stăpân pe sine, continuând să distribuie, în jur, metodic şi calm, o ciomăgeală bună, învârtind sabia cu pricepere şi folosindu-i tăişul numai la mare nevoie.

Totuşi, situaţia începea să devină critică. Agresorii nu se lăsau deloc şi, cu fiecare lovitură primită, se înfuriau mai tare.

Vrednicul luptător pălise parcă, sudoarea îi acoperea fruntea, tâmplele îi erau ude. Dar, văzându-l mereu impasibil şi metodic, puteai ghici că nici nu se gândea să înceteze lupta, socotind că este o chestiune de onoare să fie tăiat mai degrabă în bucăţi, pe loc, decât să cedeze o singură palmă de teren gloatei de adversari. Să-şi deschidă vreun drum de trecere prin

mulţime nu era chip.

Avea oare să cadă acolo, în acest duel comic, dar şi eroic, victimă a îndrăznelii sale dar şi a furiei oarbe a mulţimii?

Deodată, o spărtură bruscă se produse în mulţimea asaltatorilor. Dominând tumultul, o voce tinerească se ridică, tremurând de o indignare îndelung reţinută.

— Ţineţi-vă bine, domnule. Sunt alături de dumneavoastră!

În acelaşi timp, gentilomul văzu ţâşnind alături de el un soldat frumuşel, în tunică scurtă de piele. Era şi timpul. Curajosul luptător nu mai rezista decât printr-o minune. Cu haina sfâşiată, cu faţa însângerată, el răsufla zgomotos. Braţul robust al tânărului soldat învârti cu iuţeală spada şi cercul din jurul lor se lărgi.

— Mai puteţi rezista? întrebă el, la

repezeală.

— Pe legea mea! Amândoi suntem prea tari!

„E din sud!” gândi soldatul. Iar cu voce tare zise:

— Atunci, domnule, păziţi-vă pielea! Să atacăm această calicime!

Cu o ardoare năvalnică, el se aruncă asupra mulţimii, surprinsă de sosirea acestei întăriri neaşteptate.

— Loviţi cu latul!

— Sigur, răspunse celălalt. Cele două săbii coseau în dreapta şi în stânga, făcând în rândurile gloatei o pârtie mai mult dureroasă, decât însângerată. Avântul lor nestăvilit răsturna totul în cale; înaintau fără oprire.

Sub efortul lor, bariera de oameni sfârşi prin a ceda. Adversarii cei mai înverşunaţi

se dădură în lături şi ei îşi găsiră loc liber înainte.

În aceeaşi clipă, venind dinspre piaţa Delfinului, apăru o patrulă de sergenţi de pază. Poliţia, atrasă în sfârşit de zgomot, se hotăra să intervină… prea târziu, ca întotdeauna!

— S-o lum din loc, şopti soldatul. Iată, vine poliţia.

— Drace! răspunse gentilomul, cu regret. Trebuie oare să cedăm terenul acestei gloate?

Tânărul îl prinsese însă zdravăn de mână şi-l trăgea după sine.

Încurajată de prezenţa arcaşilor, mulţimea se regrupase din nou şi, arătând spre fugari, pornise după ei.

Trăgând mereu de partenerul înfuriat, soldatul se înfundă orbeşte într-o străduţă:

— Pe aici, zise el încrezător, pe aici; suntem salvaţi!

Acolo, la umbra zidurilor şi sub bolta verde a arborilor, se opriră o clipă să-şi tragă sufletul. Dar, cum strigătele puternice ale urmăritorilor se apropiau, îşi reluară cursa. Nu făcuseră nici zece paşi, că fură nevoiţi să se oprească.

— Dumnezeule, imploră tânărul. Ne-au prins!

Niciun fel de ieşire. Străduţa providenţială se înfunda!

Zăpăceala tânărului soldat trebuia să fi fost foarte comică, deoarece, cu toată primejdia care-i ameninţa, tovarăşul lui nu-şi putu stăpâni râsul.

— Cu atât mai bine, strigă el, făcând să şuiere spada. Odiseea noastră se va sfârşi neplăcut.

Sergenţii apăreau deja la intrarea în fundătură. Cei doi camarazi căutară un loc prielnic ca să-i primească. Niciunul, nici altul nu voia să se lase înhăţaţi. Cardinalul aduse legi aspre împotriva celor care scoteau sabia din teacă. Prinşi în flagrant delict, cazul lor era limpede. Însemna închisoare! Şi toată lumea ştie că e mult mai uşor s-o eviţi decât să ieşi de acolo.

În acest colţ, un unghi al zidului, unde se vedea o portiţă – din păcate, însă, straşnic zăvorâtă – le păru un adăpost convenabil; se adăpostiră acolo şi, cu mâna pe sabie, aşteptară.

Valul atacatorilor se rostogolea spre ei, umplând străduţa de zarvă ameninţătoare. Ei se pregătiră să-i întâmpine ferm.

Cât ai clipi, mulţimea se năpusti asupra lor, îi copleşi, îi înghesui făcându-le

imposibilă orice mişcare. Valul de oameni îi atinse, îi covârşi. În sfârşit îi înhăţase!

În acest moment suprem ei avură impresia foarte clară că sub această presiune neînduplecată zidul de care se sprijineau ceda. Coşmar sau realitate? Se simţiră pătrunzând cu spatele în zid.

Apoi, ochii lor, orbiţi de sclipirea a douăzeci de săbii ameninţătoare se întunecară. Brusc, totul dispăru, şi nu mai văzură nimic!

În acelaşi timp, urletele sinistre ale mulţimii încetară să le mai răsune în urechi. Ele păreau că se înfundă, îndepărtându-se, topite dintr-odată într-un murmur confuz.

Mare e Dumnezeu! Aveau să-şi piardă cunoştinţa?

Se ţinură totuşi tari, împotriva acestei slăbiciuni subite şi îşi dădură seama, din

cale afară de miraţi, că pur şi simplu se aflau de partea cealaltă a zidului.

Nu era o amăgire! Erau apăraţi de urgia neputincioasă a duşmanilor de o uşiţă de stejar, cu canaturi groase şi balamale zdravene.

Această uşiţă, de care se lipiseră în disperare de cauză, ca să-şi vândă scump pielea, această uşiţă se învârtise uşor din ţâţâni.

Ei trecuseră prin ea, ca în transă. Apoi, uşa se închisese brusc în nasul buimăcit al celor care se pregăteau să-i înhaţe.

O mână din cer le venise în ajutor? Nici gentilomul cârcotaş, nici generosul său tovarăş nu erau atât de înfumuraţi ca să creadă că o intervenţie supranaturală s-ar fi produs în favoarea lor.

Atunci, cine deschisese şi închisese

portiţa?

Râsete clare răsunându-le în urechi, îi făcură să întoarcă repede capul.

Hotărât că providenţa se amesteca în treburile lor şi ea aranja bine lucrurile!... Încântarea era desăvârşită.

Două zâne suave se iviră în faţa privirii lor fermecate. Două silfide... în rochii largi de catifea. Şi una din ele avea ochii mângâietori, părul blond şi obrazul marmorean. Era tânăra din trăsură!

Ei luaseră deja pălăriile în mână şi se pregăteau să mulţumească graţioaselor mesagere, unul prin cuvinte pline de emoţie, celălalt printr-un madrigal alcătuit cu uşurinţă. Dar nu li se dădu răgaz.

Fetele deznodaseră iute eşarfele de mătase de la corsaj şi la fel de graţios, îi legară la ochi. Hotărât, aventura devenea

din ce în ce mai uimitoare! Fără un cuvânt necunoscutele vrăjitoare le înnodară eşarfele la ceafă. Ei le făcură pe voie, cu desăvârşire uluiţi de această cascadă de surprinse. Astfel transformaţi în orbi aveau aerul unora ce se joacă de-a baba-oarba sau, mai degrabă ţinând seama de ţinuta lor războinică, păreau soldaţi trimişi ca soli în tabăra duşmană.

Fură luaţi de mână de îngerii lor păzitori şi purtaţi pe potecile înmiresmate ale unei grădini întinse.

Ce li se ascundea oare? Ce scenă tainică se desfăşura în acest cadru idilic şi pe care nu trebuiau să o vadă? Se înţelege cât de aprinsă le era curiozitatea. Totuşi, niciunul, nici celălalt nu se gândi să dea la o parte eşarfa uşoară pe care buna lor credinţă îi obliga să o respecte.

Cu toate acestea, îşi ascuţiră urechile şi în mersul lor rapid li se păru că aud voci şoptind şi un murmur surd de vorbe. Ce personaje puteau fi acelea şi ce conversaţii grave aveau loc, de erau învăluite în atâta taină?

Sfârşindu-se drumul, fură dezlegaţi la ochi. Ajunseseră într-o curte pavată, cu un aspect măreţ în care dădea o terasă monumentală.

Acolo, râzând mereu, cu trandafirii obrajilor aprinşi de alergare şi, poate cine ştie, şi de emoţie, fetişcanele făcură o frumoasă reverenţă de curte protejaţilor lor şi, uşoare ca două silfide, dispărură de parcă ar fi pornit în zbor.

Vitejii noştri stătură o clipă împietriţi, uitându-se unul la altul. Nu li se dăduse răgaz nici să răsufle, nici să îngaime fie şi

cel mai mic compliment.

Bănuitorul gentilom începuse să tropăie nemulţumit, când deodată îşi dădu seama de încurcătura de nedescris în care se găseau.

Peste obrazul rumen al tovarăşului său se aşternuse un strat gros de praf, amestecat cu năduşeală; de cingătoare îi atârna o teacă strâmbă şi pălăria, al cărui fulg se clătina jalnic, pălăria lui mândră, nu mai avea fund.

Nici gentilomul nu se putea lăuda. Obrazul îi era brăzdat de zgârieturi însângerate, tunica îi era ciopârţită, găitanele abia se mai ţineau, buzunarele îi erau sfâşiate şi căscate, iar gulerul lui mare era întors cu faţa în spate.

Zdrenţuiţi, plini de praf, sudoare şi sânge, alcătuiau un tablou vesel aşa cum

stăteau înţepeniţi în această curte măreaţă, în faţa acestei case mândre. Şi, amândoi, făcându-se mici-mici de tot se simţiră umiliţi, neputincioşi.

Şi astfel, cei doi eroi ai învălmăşelii de pe Pont-neuf ieşiră din măreţul castel de Nevers, mai grăbiţi decât intraseră.

III

LEGĂMÂNTUL DE PRIETENIE

Îndată ce se găsiră afară, cei doi răsuflară adânc. Erau zăpăciţi de-a binelea.

Cavalerul îşi reveni primul. Cu voioşia tinereţii, el izbucni într-un hohot nebun de râs. Tovarăşul lui rămase însă serios. Scoţându-şi pălăria cu un gest nobil, puse mâna pe umărul celuilalt şi, cu un ton sincer

mişcat zise:

— Domnule, mi-aţi salvat viaţa.

Tânărul ridică vesel din umeri.

— Ei, asta-i acum! Îndemânatic cum sunteţi, v-aţi fi descurcat şi singur. Fierbinţeala sângelui m-a antrenat în luptă şi nu v-am dat decât un ajutor neînsemnat…

— Nu, nu! Ştiu eu ce spun. Singur nu aş fi putut să-mi croiesc drum şi eram în stare să mă las măcelărit pe loc decât să cedez în faţa acelor ticăloşi. N-am să pot uita ceea ce aţi făcut pentru mine. Daţi-mi mâna, zise el, şi apucându-i-o, i-o scutură voiniceşte. De acum înainte, suntem fraţi până la moarte!

Mişcat de această efuziune mai mult decât voia să arate, soldatul răspunse strângerii de mână.

— Fraţi până la moarte, fie! Dar atunci faceţi-mi plăcerea şi urmaţi-mă căci nu e

bine să întârziem în preajma locului isprăvilor noastre.

Observaţia nu era lipsită de sens. Ei se găseau pe un fel de ridicătură de formă triunghiulară care avea ca bază faţada ilustrului castel de Nevers, de unde ieşiseră în mod atât de jalnic, şi ca vârf sinistrul turn Nesles, turn de tristă amintire, care întindea spre ei stâlpul unui felinar ce se legăna la capătul lanţului său asemenea unui spânzurat.

De acolo puteau să vadă pieziş un colţ din Pont-neuf, unde grupuri-grupuri comentau cu însufleţire lupta lor extraordinară.

— Aveţi dreptate, conveni încercatul mânuitor de spadă. Locul este cam expus privirilor. Hai să căutăm un altul mai potrivit ca să înnodăm cunoştinţa în toată

regula.

— Şi mai ales să ne aranjăm ţinuta, suspină Cavalerul, care-şi aminti că ora întâlnirii cu domnul de Guitaut se apropia, aruncând o privire plină de ciudă spre hainele sale zdrenţuite şi sabia îndoită.

Trecură deci prin poarta Nesles, pe sub o boltă cu turnuleţe, peste un podeţ şi, lăsând la dreapta o stradă cu construcţii noi pe fostul teren Pres-aux-Cleres, apucară pe o potecuţă ce şerpuia printre grădini şi ajunseră într-o răspântie în plin centru al cartierului Saint-Germain.

Acolo, ochiul de şoim al marelui chefliu zări o cârciumioară cu grădină ca la ţară, căreia o legătură de fân înnodată, legănându-se deasupra porţii, îi servea drept firmă.

Sub bolta de viţă, o masă de lemn cu

două scaune le oferea o ospitalitate rustică.

— Aici e de noi, oftă gentilomul, căzând pe scaun.

— Uf, răspunse Cavalerul şi făcu la fel.

O clipă mai târziu, chelneriţa sprintenă aşeza în faţa acestor aleşi clienţi două pahare şi o oală aburindă de vin rece. Cei doi tovarăşi sorbiră cu nesaţ o duşcă bună. Apoi învioraţi de căldura vinului, cu picioarele întinse în voie, se priviră în faţă şi-şi zâmbiră în acelaşi timp.

Mai mult decât orice cuvânt, zâmbetul lor parcă spunea: „După primejdia comună, ce bine e să te găseşti între prieteni, între inimi calde şi generoase, departe de răzvrătirea mulţimii!”

De fapt, dacă i-ai fi văzut cum stăteau la masă unul în faţa celuilalt, ai fi jurat că sunt prieteni vechi. Într-adevăr, ceva mai

puternic decât timpul îi legase fără ştirea lor.

Soldatul avusese o simpatie bruscă, pentru acest gentilom deşirat, aşa de plin de spirit, aşa viteaz, în stare să tragă spada împotriva lumii întregi pentru onoarea unui nas catastrofal.

Pe lângă simpatia reciprocă, gentilomul îi era recunoscător necunoscutului soldat, adolescentului îndrăzneţ care, punându-şi în primejdie viaţa, părea să nu acorde mare preţ devotamentului său.

Totuşi, nu puteau sta aşa mereu fără să-şi spună vreo vorbă.

Spadasinul se hotărî să rupă tăcerea:

— Sunteţi soldat? întrebă el.

— Sergent în regimentul din Flandra.

— Nu cumva tocmai de dumneavoastră m-am izbit aşa de stângaci la ieşirea din

piaţa Delfinului?

— Ba da! Şi era cât pe-aci să vă cer socoteală!

— Da, îmi amintesc, râse cu sinceritate gentilomul. Recunoaşte-ţi că ar fi fost mare păcat!

— Aşadar fusesem remarcat. Păreaţi totuşi atât de absorbit...

— Ieşeam de la librarul meu de sub galeriile Palatului. Citeam primele pagini ale unei cărţi excelente.

— Ah, ce titlu poartă?

— „Călătorie în Fegatul Lunii”.

Tânărul soldat fu pe punctul de a izbucni în râs. Dar se stăpâni şi zise serios:

— Nu cunosc cartea...

— E o noutate.

— Foarte bine, şi de cine e scrisă?

— Chiar de mine, răspunse gentilomul

cu un accent de desăvârşită modestie.

— Sunteţi deci poet? se miră soldatul.

— Da, sunt.

Tânărul ridică paharul plin până la buză.

— Atunci, domnule, închin paharul în sănătatea dumneavoastră!

Şi ridicându-se pe jumătate de pe scaun exclamă:

— Pentru Apolo şi pentru muze!

Această atenţie îl surprinse plăcut pe poet. Şi ca să nu-i rămână dator, îi răspunse cu paharul ridicat:

— Pentru Marte şi pentru Bellona!

Şi băură până la fund.

Cavalerul reluă:

— Aşadar, sunteţi luptător şi poet totodată.

— O, mai sunt şi matematician, fizician, filosof, elev al lui Gassendi… şi, în clipe de

răgaz, cadet în Gardă.

În timp ce enumera aceste diverse îndeletniciri, ochii tânărului se măreau de mirare.

Poetul nu dădu atenţie şi urmă:

— Fără îndoială, aţi picat de curând la Paris.

— Abia aseară!

— În concediu?

Cavalerul era cât pe-aci să spună că nu. Dar, îşi aminti recomandarea de prudenţă şi discreţie a domnului de Comminges. Şi atunci se mărgini să schiţeze un vag gest din cap care putea să însemne şi da şi nu.

— Fac prinsoare că aţi venit să vă căutaţi norocul la Paris.

— Da… adică… poate! răspunse Cavalerul din ce în ce mai încurcat.

De data aceasta, poetul îi înţelese

reţinerea.

„Oh, gândi el, băiatul poate că ascunde vreun secret... Să fim discreţi!”

Cavalerul luase o mină contrariată. Caracterul său sincer şi încrezător nu era obişnuit cu ascunzişurile. Dar se supuse consemnului primit.

— Într-adevăr, răspunse el, e ceva şi din ceea ce aţi spus. Să zicem că am venit să-mi caut norocul.

— Hei, pe legea mea, tot pentru acelaşi motiv am venit şi eu. Hai să-l căutăm împreună. Deşi dumneavoastră râvniţi laurii armelor, pe când eu mă mulţumesc şi cu mirtul paşnic literelor.

Această mărturisire a unei profesiuni de credinţă paşnice aduse un zâmbet pe buzele Cavalerului.

— Pentru un poet liniştit, zise el,

dumneavoastră mânuiţi prea bine spada...

— Spada nu e nimic. Mult mai bine mânuiesc condeiul!

De data aceasta, Cavalerul trebui să soarbă o duşcă prelungă, ca să-şi recâştige gravitatea.

— Nu cumva sunteţi gascon? întrebă pe neaşteptate gentilomul cărturar.

— Gascon? îl miră pe soldat această întrebare stranie.

— Da, gascon! Altfel vorbind, nu cumva aţi văzut lumina zilei pe meleagurile însorite ale Garonei, sau pe cele surâzătoare ale surorii sale Dordona? Sunteţi din Bearn ca marele Henric, din Toulouse ca Pibrac, născut la Pau Precul Cassian sau mai modest, din Perigord, ca subsemnatul?

— Credeţi-mă, nu!

— Păcat, răspunse poetul clătinând

capul, în semn de adânc regret.

Neliniştit oarecum, soldatul întrebă naiv:

— Este o condiţie?

— O condiţie nu, dar e un avantaj. Pentru a reuşi în viaţă trebuie să fii de două ori pe rând şi prudent şi abil. De altfel, sunt liniştit, nimic din acestea nu vă lipses; dacă nu v-aţi născut gascon, cel puţin sunteţi vrednic de a fi. Apoi, cu o siguranţă care îl uimi pe Cavaler: Dar nu mă îndoiesc că în compania mea veţi deveni gascon. Fiindcă, nici vorbă, nu ne vom mai despărţi. O întâlnire atât de providenţială ca a noastră trebuie să aibă un tâlc mai adânc. De acum înainte, suntem prieteni ca Oreste şi Pilade!

Peste fruntea Cavalerului trecu o umbră de tristeţe. Poetul o observă:

— Ce s-a întâmplat? Propunerea mea nu vă convine?

— O, ba da, din toată inima! zise tânărul.

Dădu să spună ceva, dar poetul, încălzit de discursul său, nu-i lăsă timp. El umpluse din nou paharele:

— Să ciocnim pentru prietenia noastră!

Băură cu solemnitate, ca şi cam acest gest pecetluia între ei un pact definitiv. Adevărat este că înfierbântaţi încă după proaspăta lor aventură şi cuprinşi de aburii vinului, prietenii noştri începeau să se simtă chercheliţi; mai ales poetul pe care o dulce fericire îl înmuia şi care deveni deodată familiar.

— Iată-te deci picat în acest Paris, singur numai cu sabia ta. Cunoşti pe cineva aici?

Cavalerul, cu toată beţia care-i cuprindea creierul păstra încă prudenţa.

— Pe nimeni, răspunse.

— Cel puţin, ai bani?

— Puţini! răspunse soldatul stingherit.

Namila încruntă fruntea.

— Drace! Din fericire, mai sunt şi eu pe aici. Prea iubitul meu tată mi-a pus la dispoziţie partea cuvenită mie. Sunt, deci, bogat pentru doi… Dar, ia spune-mi, nu ai nicio legătură cu vreo femeiuşcă?

Tânărul se simţi roşind până în vârful urechilor.

— O femeie? La ce serveşte?

— Hei, prietene, Parisul este un adevărat labirint, un astfel de labirint în faţa căruia cel din Creta ar păli de invidie. În momentul în care pătrunzi înăuntrul lui, rişti să fii sfâşiat de Minotaur.

— Minotaurul? făcu soldatul surprins. Ce animal mai e şi ăsta?

— Un animal cu o sută de ochi, o sută de

urechi care vede totul, aude totul şi care, poate că ştie la ora asta pozna noastră, făcu poetul micşorându-şi glasul. Animalul acesta pândeşte pe tineri de când au făcut ceva zarva în lume şi, dacă faptele lor îi displac el are mai multe peşteri pentru a-i închide pe imprudenţi.

— Pe legea mea, zise Cavalerul, râzând de subita spaimă a îndrăzneţului său amic, de cine vorbiţi?

— De domnul cardinal, şopti scandalagiul, străbătut de un fior.

— Ce avem noi de-a face cu el?

— Nu poţi şti niciodată. Satana asta se amestecă în toate. Şi, iată, cine ştie dacă adunarea aceea tainică, prin mijlocul căreia am trecut legaţi la ochi, nu s-a făcut din voia lui?

— Drace! zise tânărul, simţindu-se

neliniştit. Nu pentru că s-ar fi temut pentru sine, dar că, dacă era vreun pericol, el ameninţa şi pe fermecătoarea-i zână!

Însă poetul urmă mai vesel:

— De aceea te întrebam, dacă, în acest hăţiş, nu ai vreo Ariadnă, dispusă să-ţi întindă la nevoie firul salvator!

De ce oare se gândi Cavalerul din nou la acea frumoasă necunoscută pe care o întâlnise deja de două ori în drumul său şi pentru ce, gândindu-se la ea, se simţea atât de adânc tulburat?

Gasconul golise ce mai rămăsese în oală şi aceasta-i iuţise limba. Sprijinindu-şi coatele de masă, el continuă, bucurându-se de uimirea nevinovatului său prieten:

— Crede-mă, dragul meu, astăzi domneşte femeia. Ea a dat Parisului barbar profilul său fermecător. Fosta regină i-a

dăruit politeţea rafinată a Italiei; tânăra regină i-a împrumutat gravitatea romanţioasă a Spaniei pasionale. Dragoste şi spirit, totul se cuprinde astăzi în aceste două cuvinte. Femeia este suverană în această ţară. Fără ea, noi nu suntem nimic. Hei, nu cumva tot printr-o femeie a devenit chiar domnul cardinal – acest mare politician – adevăratul rege al Franţei? Dacă regina Maria nu i-ar fi aruncat într-o zi o privire amabilă, ce-ar fi fost el la această oră, cu toată ambiţia şi geniul său? Nimic… nimic decât un biet episcop în cel mai sărac scaun episcopal din toată Franţa.

Tânărul protestă:

— Merge să faci un episcop, zise el. Dar să faci un soldat?!

— A! te mai trezeşti încă pe timpul regelui Henric, când era de ajuns să fii un

bun camarad, să ai pumnul tare şi sabia cutezătoare, ca să aspiri la rangurile cele mai înalte. Căpitanii nu mai răsar azi din cazărmi, nici de pe câmpurile de luptă.

— Atunci, de unde apar?

— Din strada Frumoaselor Preţioase, dragul meu.

Cavalerul râse în hohote. De data aceasta, gasconul se împotrivi:

— Nu râde! Vei vedea curând. Vei întâlni în saloanele la modă pe viitorii noştri generali compunând madrigaluri, curtând şi făcând spirite…

Pe jumătate râzând, pe jumătate mâhnit, Cavalerul zise:

— Eu nu am învăţat decât să fac curte încărcătoarelor de tun, să fac madrigaluri tunurilor şi să surâd doar la atac.

— Hei, zise gasconul înveselit, iată deja

un mic cuplet de efect! Vei prinde repede cântecul zilei. Şi diseară nu vei face figură proastă în castelul Rohan-Guemenee.

— Diseară, în vizită?… Eu?

— Vezi bine! Nu ţi-am spus că nu te mai las să pleci?

— Dar nu cunosc pe nimeni acolo!

— Asta nu contează! Te voi prezenta eu.

— Dar…

— Niciun dar!

— Totuşi, ca să fiu prezentat, ar trebui să mă cunoaşteţi mai întâi!

— La naiba cu zăpăceala mea, făcu poetul, calmat dintr-odată. Pe legea mea ai dreptate. Iată că stăm de vorbă de un ceas ca doi prieteni şi nu ştim încă nimic unul despre celălalt, nici măcar numele.

O umbră trecu peste fruntea soldatului.

— Deci, fără nicio afectare între noi!

urmă poetul. În lipsa unor naşi mai buni, să ne prezentăm fiecare.

— Fie, zise tânărul, cu o hotărâre bruscă. Mă numesc cavalerul Tancred.

— Tancred... care?

Chipul soldatului deveni palid.

— Tancred şi atât! făcu el, simplu.

Gentilomul, la început mirat, apucă mâna prietenului său şi strângându-i-o s-o frângă, îngână: „Minunat!”, ca şi cum această prezentare atât de sumară l-ar fi mulţumit pe de-a-ntregul.

Apoi se ridică, salută distins şi, cu acelaşi ton pe care l-ar fi avut dacă l-ar fi anunţat pe Rohan sau Montmorency, zise:

— Şi eu Hercule-Savinien de Cyrano de Bergerac.

O ulcere scurtă urmă acestei prezentări. Domnul de Bergerac o folosi pentru a-şi

reface toaleta. Cavalerul stătea şi se gândea. Pentru prima dată în viaţa sa, încerca în acest moment, un sentiment de jenă, un fel de ruşine. Ruşine de acest nume de război pe care-l purta, în lipsa altuia.

„Ce-o fi gândind despre mine acest gentilom. Între noi, s-a spus totul. Acum ştie cine sunt. El, care-mi oferea prietenia atât de amabil. Vai, şi eu care nu pot să i-o primesc!”

Gândul acesta era chinuitor, fiindcă tânărul se legase strâns de acest tovarăş întâmplător, atât de îndrăzneţ şi plin de generozitate.

„Totuşi, îşi zise el ridicând fruntea, umilirea mea e trecătoare... Mâine voi avea dreptul să-mi ţin fruntea sus... Da, mâine! Dar azi?”

Capul îi căzu din nou în piept. În această

buimăceală, o idee obsedantă îl ispitea: „Dacă i-aş spune povestea mea? Fără îndoială că nu m-ar respinge!”

Însă alungă repede acest gând: „Nu, nu, n-am dreptul. Nu pot, numai din orgoliu, să dau pe faţă acest secret care nu e numai al meu”.

În acest timp, necunoscând lupta care se dădea în sufletul tovarăşului său, poetul se străduia să-şi îndrepte sabia.

Cavalerul luă hotărârea care credea că este de datoria lui s-o ia şi anume aceea de a se despărţi îndată de celălalt.

— Domnule, zise el cu o voce pe care o voia cât mai fermă, a venit timpul să ne luăm rămas bun.

Gasconul înălţă capul mirat:

— Să ne despărţim? întrebă el, ca şi cum n-ar fi înţeles.

— Fără îndoială! Înţelegeţi prea bine că un capriciu al destinului ne-a încrucişat drumurile, dar că acestea nu erau deloc făcute să se întâlnească! Vă încredinţez însă că nu voi uita niciodată primirea dumneavoastră generoasă. Cu vocea sugrumată, el încheie brusc: Adio, domnule de Bergerac.

Poetul sări în picioare şi i se aşeză în cale, deschizându-şi braţele lungi:

— Ei, doamne! Ce mai e şi gluma asta? Îţi închipui că după ce i-ai salvat viaţa lui Bergerac, acesta te va părăsi ca pe un străin? Ei drăcie!

— Totuşi, trebuie!

— Şi pentru ce, mă rog?

— Fiindcă nu suntem făcuţi să fim prieteni. Dumneavoastră sunteţi nobil iar eu nu sunt decât un biet soldat.

— Sărăcia nu împiedică nimic.

— Fără avere, în lumea asta…

— Fără avere… Dumneata porţi în teacă brevetul de mareşal.

Cavalerul zâmbi fără voie, melancolic:

— În orice caz, şi acesta e lucrul cel mai grav, sunt fără familie şi fără nume.

— Fără nume?! izbucni Cyrano. La naiba, ai unul şi foarte simpatic, pe legea mea: Tancred! Aduce cu numele unui erou… unui erou de roman!

— Romanţios, poate! Dar cam scurt, fără îndoială. Numai cu acest nume mă îndoiesc c-ar fi posibil să fiu primit bine de frumoasele dumneavoastră prietene din castelul Rohan.

— Orgoliosule! Aş vrea să le văd nemulţumite, atâta timp cât eu sunt mulţumit!

— Nu, nu! Nu se cuvine să roşiţi dumneavoastră, din pricina unui prieten.

— Cavalere, ce vă trece prin minte?

— Iată, zise tânărul scuturându-şi buclele frumoase cu tristeţe, fără să bănuiţi, chiar dumneavoastră nu vă mai purtaţi cu mine la fel ca înainte de a-mi cunoaşte numele!

— Cum vine asta?

— Acum câteva clipe mă tutuiaţi şi acum...

— Acum te tutuiesc din nou şi s-a terminat!

Cyrano se ridică. Îşi aţinti privirea de şoim asupra tânărului:

— Te tutuiesc şi-ţi ofer din nou prietenia. Ai s-o respingi? Mâna lui mare se întindea larg deschisă. Dacă refuzi, voi considera că mă dispreţuieşti şi că nu mă crezi destul de

gentilom ca să-ţi fiu prieten. Şi, în cazul acesta…

Făcu o mişcare iute spre mânerul spadei.

— În acest caz, oricât ai fi salvatorul meu, mă insulţi şi-ţi voi cere socoteală.

Cavalerul, fără să-i pese de nimic, nu-şi opri râsul. El nu se supăra niciodată, când cineva ameninţa să-i spintece inima cu vârful sabiei.

Poetul, însă, nu râdea deloc. Cu privirea întrebătoare şi cu mâna întinsă, el aştepta. Atunci tânărul simţi cum o emoţie puternică îi strânge inima. Ochii i se umeziră brusc şi nu găsi cuvintele care-i trebuiau ca să exprime ceea ce simţea. El nu cuprinse mâna întinsă, ci cu gest instinctiv, se aruncă spre tovarăşul său. Braţele poetului se desfăcură larg ca să-l primească şi amândoi

rămaseră îndelung îmbrăţişaţi, piept la piept.

— Aşa, da! tună poetul, râzând de plăcere. Pe onoarea mea, aş fi fost supărat, dacă ar fi trebuit să-ţi fac vreun rău.

Cavalerul, bucuros, îngăimă:

— În sfârşit, acum pot vorbi! Vreau să vă spun că această prietenie oferită de dumneavoastră atât de spontan unui biet soldat…

— Şi pe care ai acceptat-o?

— Desigur! Ei, bine, acest soldat este nedemn de ea. Dar, mai adineauri, ezitam dacă să-mi încredinţez taina vieţii unui necunoscut. Acum, s-a schimbat. Iată-ne legaţi unul de altul. Aveţi dreptul să ştiţi cine sunt.

Cu un gest, Cyrano îl opri:

— Nu te întreb nimic, Cavalere. Tu eşti

salvatorul şi prietenul meu şi asta îmi ajunge.

— Dumneavoastră, poate! Dar, mie nu! Înţeleg să nu mai fie între noi nicio neînţelegere, nicio rezervă. Ascultaţi şi judecaţi apoi, dacă sunt demn sau nu de prietenia dumneavoastră.

Poetul îi luă mâna şi, cu un ton de dulce gravitate, îi zise:

— Vorbeşte, dragul meu, dacă asta ţi-e dorinţa. Cyrano te ascultă şi, orice s-ar întâmpla, niciun cuvânt din tot ce-i vei încredinţa nu va ieşi de pe buzele lui.

Se sprijini cu coatele pe masă. Cavalerul înălţă capul. Mândria strălucea în privirea lui.

Reculegându-se un moment, el începu:

— V-am spus că sunt un biet soldat, fără stare, fără avere şi fără nume. Totul era

adevărat, până acum câteva zile. Acum nu mai e aşa. Mâine, soarta mea se va decide şi-mi voi recâştiga rangul. Voi înceta să mai fiu un aventurier rătăcitor şi voi sta în locul meu legitim în lume. Da, mâine, Cavalerul Tancred nu va mai fi, voi purta în sfârşit numele tatălui şi strămoşilor mei.

— Drace! Iată o frumoasă introducere, exclamă gasconul surprins.

Soldatul continuă cu un aer de nevinovată încurcătură:

— La drept vorbind, acest nume nu pot să vi-l spun astăzi.

Cyrano făcu un gest discret:

— Dacă trebuie să nu-l spui, prietene, n-are a face. Continuă!

— Nu, nu, vă înşelaţi… Adevărul este că nici eu nu-l cunosc. Totul este ciudat în povestea mea. A sosit ceasul care îmi va

hotărî soarta. Norocul e la un pas de mine. El întrece visurile mele cele mai îndrăzneţe. Toate acestea le ştiu! Ceea ce nu ştiu este în ce anume constă acest noroc.

Mărturisirea aceasta atât de naivă aţâţă curiozitatea poetului, care murmură:

— E delicios!

— Trebuie să vă spun mai întâi că sunt însemnat de Destin. Port în inimă un semn, săpat cu o pecete de neşters: o stea, steaua mea! Or, semnul acesta nu m-a înşelat! Cu ajutorul lui, mâine, din simplu sergent cum sunt, voi fi egal cu cei mai aleşi!

— La naiba! E un roman întreg, strigă Cyrano, încântat, frecându-şi mâinile.

— Un roman? zise Tancred. Să zicem că ar fi aşa. Însă un roman fără închipuiri, un roman adevărat; adevărat ca Evanghelia… Ascultaţi. Am şaisprezece ani…

— Şaisprezece ani! zise poetul, examinând statura tânărului. Şaisprezece ani, pe legea mea, promiţi mai mult!

— Eram un biet copil, ieşit… nu se ştie de unde, din Flandra, poate din altă parte! Nişte cavaleri mercenari m-au găsit când eram micuţ şi m-au luat cu ei. Erau duri şi murdari aceşti oameni aspri care fac din război o meserie

— vânzându-se la mezat celui care dă mai mult – ţinând când cu regele, când cu împăratul. Azi pentru domnul cardinal şi pentru suedezi, mâine împotriva lor, pentru loreni sau spanioli. Ei m-au crescut în condiţii vitrege, de-a lungul nesfârşitelor drumuri. Acestei împrejurări datorez precocitatea mea şi mânuirea destul de corectă a spadei…

Poetul aprobă în tăcere.

— Despre naşterea mea, nu am cunoscut mult timp decât un singur lucru şi anume că aveam sânge nobil în vine. De aceea m-am obişnuit să mă port ca un gentilom în toate ocaziile.

— Slavă domnului, îl întrerupse Cyrano, m-am convins de aceasta adineauri.

— Mi se spunea deci Cavaler: Cavalerul Stelei sau, după numele meu de botez, Cavalerul Tancred.

— Amândouă îmi plac.

— Despre familia mea şi prima copilărie nu ştiam nimic şi, de altfel, nu eram deloc neliniştit. Aveam semnul meu.

— Steaua?

— Steaua, da! Bătrânul soldat, care-mi ţinea loc şi de tată şi de mamă şi chiar doică, m-a încredinţat că el îi cunoştea tâlcul şi că într-o bună zi mi-l va dezvălui.

Adesea, după ce îşi termina treaba, când vinul îi dezlega limba, mormăia: „Dă-i înainte, fiule. Ai încredere în steaua ta! Va veni un timp când vei fi bogat şi puternic, încât îi vei face să pălească pe toţi marii seniori”. Apoi râdea şi-l mai auzeam murmurând: „Voi fi şi eu bogat şi cunosc şi pe cineva care nu va mai râde”. Totuşi, niciodată nu a vrut să spună mai mult. Ceilalţi socoteau toate acestea drept palavre de om beat. Eu însă ghiceam că spunea adevărul. Trebuie că ştia el alte lucruri, numai că, pentru a mi le spune, aştepta să fiu bărbat întreg, capabil să cer, cu sabia în mână, locul meu sub soare... Tânărul se reculese un moment: Desigur, nu era deloc duios bătrânul mercenar: era făcut pentru luptă şi sânge; poate că nu-mi salvase viaţa şi nu mă crescuse decât din

lăcomie, ca să mă transforme în instrumentul norocului său. Dar el a însemnat toată copilăria mea. El a făcut din mine un om şi un soldat.

„Viteaz soldat!” gândi gasconul.

— Ajung acum la momentul când, dintr-odată m-am aflat singur pe lume şi când taina destinului începu să mi se dezvăluie înainte.

Cyrano fu cuprins de fiori, nu de curiozitate, ci de interes pasionat.

— Continuă, murmură el neliniştit.

IV

STEAUA CAVALERULUI

Supunându-se acestui îndemn, Cavalerul urmă:

— Era în timpul ultimului război. În

vremea aceea noi luptam plătiţi de regele Franţei, contra partizanilor împăratului. Lupta fusese grea în acea zi şi pe când seara cădea încă ne mai disputam cu duşmanul câmpul de bătaie. Totuşi, tumultul începea să scadă, în timp ce se stingeau ultimele raze de soare. Deodată, răsună un bubuit îndepărtat; o ghiulea pierdută căzu asupra noastră şi reteză scurt picioarele bătrânului mercenar.

Poetul suflă de emoţie.

— Continuă! zise el.

— Iată-l, deci, întins la marginea unei păduri. Eu eram în genunchi, lângă dânsul, sprijinindu-i capul. Vedeam cum i se scurge sângele. Clipă de neuitat! Ochii lui mă ţintuiau cu o privire rătăcită. Surprins de lovitură, el părea că mă întreabă! Eu priveam cum i se ducea viaţa, scurgându-se

picătură cu picătură. Şi odată cu viaţa lui, pierea şi nădejdea mea de a cunoaşte vreodată taina atât de însemnată pentru mine. Totuşi, nu îndrăzneam să-l întreb. Ar fi însemnat să-i arăt că îl pândea moartea. El sufla din greu. Deodată văzu sângele curgând şi picioarele secerate. Atunci încercă să se ridice, urlând, înjurând, blestemând soarta, înfruntând moartea, invocându-l pe Dumnezeu. Înţelesei că bătrânul meu tovarăş va porni pe celălalt tărâm, fără să fi putut vorbi, ducând cu sine în mormânt taina, speranţele mele… viaţa mea…

Puternic impresionat, Cyrano gâfâia.

— Un roman, izbucni el. Un roman mai surprinzător decât *Astrea*… mai frumos decât cele mai iscusite invenţii ale acelui căpitan Scudery. Continuă, Cavalere, te

ascult cu nesaţ!

— În acest minut tragic – ca şi cum Dumnezeu ar fi vrut aşa – apăru un om la marginea pădurii. Îl cunoşteam pe omul acela – care soldat nu-l cunoştea oare? Era un preot. Ciudat preot, e adevărat. Suflet de cavaler şi de gentilom, mai mult decât de abate. Tânăr încă şi mereu în luptă. Se povestea că, înainte de a îmbrăca rasa, purtase zalele şi mantia de muşchetar şi nu era de necrezut.

Trecea deci pe-acolo, căutând vreun rănit ca să-l ajute sau vreun muribund ca să-l încurajeze. Şi, iată că zărindu-l, bătrânul îşi schimbă faţa. El, care blestema, şi se zbătea ca un disperat împotriva morţii, deveni dintr-odată umil, resemnat şi blând ca un miel care merge la tăiere. Un nume îi scăpă de pe buze. Conştiinţa părea că se

trezeşte. Cu blândeţe, mă rugă să mă îndepărtez şi îl chemă pe preot. Acesta se apropie, se aplecă, se lăsă în sfârşit pe genunchi. Atunci, uşor, îndelung, mutilatul îşi făcu mărturisirea sa supremă către omul lui Dumnezeu. Ce remuşcare grea împovăra conştiinţa sa? îl vedeam de departe cum vorbea cu întreruperi, grăbindu-se de teamă să nu moară înainte de a spune totul. În această convorbire tainică, se vedea că e vorba de mine, căci, din când în când, ochii preotului se îndreptau spre locul unde mă aflam.

La un moment dat, el se ridică în picioare şi, după arătările muribundului, merse să caute în tocurile pentru pistoale de la şaua lui ceva, care-mi păru să fie o cutie… o casetă.

Acum muribundul vorbea în fraze scurte,

întretăiate de spasmele morţii. În sfârşit, abatele ridică mâna şi făcu peste fruntea lui semnul care absolvă. Bătrânul păli mai tare, un zâmbet uşor zbură peste buzele-i livide… trecuse creştineşte în viaţa de dincolo.

Cyrano respiră puternic.

— Şi caseta? strigă el, caseta care conţinea fără îndoială secretul naşterii tale?

Cavalerul clătină capul în semn de neştiinţă.

— Nu ştiu. Am primit-o închisă. Abatele mi-a dat-o ca pe un depozit sfânt.

— Cel puţin ţi-a spus ce era într-însa?

— Nu! Altcineva trebuie să-mi spună.

— Dar cuvintele muribundului ţi le-a spus?

— Nici asta, căci le primise ca mărturisire. Ele au rămas, aşa cum se cuvenea, între el şi Dumnezeu.

— Păcat! făcu gasconul necăjit. Dar, atunci de unde ştii?...

— V-am spus-o: nu ştiu decât un singur lucru.

— Anume că această casetă cuprinde toată averea mea, unica mea speranţă, norocul şi numele meu. Cuvintele preotului mi-au rămas săpate în minte.

— Să vedem: ce ţi-a spus preotul?

— Mi-a spus aşa: „Omul care a murit se află de-acum înaintea judecătorului suprem. Nu mai ţine de noi să-l judecăm. El s-a răscumpărat în ultimul ceas. Orice ai putea afla cândva, să nu-l blestemi. Şi când vei fi dobândit un mare noroc, care mâine te aşteaptă, aminteşte-ţi numai atât: că datorezi totul căinţei lui din urmă!”

— Asta e totul?

— Aşteptaţi. A mai adăugat: „Nu pot să-

ţi spun mai mult, dar în curând vei şti şi vei înţelege. Atunci, oricât de nesperată ţi-ar fi soarta, nu uita niciodată că tot binele vine de la Dumnezeu, care dă şi poate să ia înapoi... şi roagă-te din când în când şi pentru cel care, prin ultimul gest, te-a salvat”.

— Foarte bine! izbucni Cyrano. Straşnic preot! Ar trebui să plăteşti mai târziu, după moartea lui, în memoria sa, câteva rugăciuni.

— După aceste cuvinte, el mi-a încredinţat o cutiuţă din lemn rar, pecetluită cu o stea.

— Steaua ta, pe legea mea.

— Această cutiuţă, mi-a poruncit s-o duc la Paris şi, aici, să o încredinţez unui om, spunându-mi doar numele lui. El mă va recunoaşte prin două cuvinte: e vorba de

numele unui oraş şi de o anumită dată.

— Asta e totul?

— Da, totul. Restul îl va face cel ce va primi caseta. El va face să ajungă acest obiect la persoana pe care o priveşte.

„O femeie”, gândi Cyrano.

Trecuse destul timp cu povestirea. Soarele începea să coboare. Deodată, turnul bisericii Saint-Germain-des Pres bătu de patru ori. Cavalerul sări îndată în picioare.

— E ora patru! Era cât pe-aci să pierd audienţa.

Cu un gest, el îşi aranjă ţinuta.

— Unde te duci? întrebă Cyrano.

— La Luvru.

— La Luvru? întrebă poetul uimit.

— Da, sunt aşteptat acolo.

— Asta-i bună! Dar nu mi-ai spus nimic… E o adevărată trădare. Tu ai audienţă la

Luvru şi stai sub protecţia mea!

— Vreţi să v-o retrageţi?

— Dar eu am nevoie să fiu protejatul tău!

— Vă stau la dispoziţie, răspunse tânărul, amuzat de aerul buimăcit al prietenului. Procedez şi eu la fel ca dumneavoastră. Când mă credeaţi sărac lipit mi-aţi pus la dispoziţie averea dumneavoastră, aşa încât este mult mai puţin ceea ce vă ofer eu: jumătate din a mea.

Dar Cyrano, discret, se apără:

— Vezi că… nu mai ştiu dacă trebuie…

— Hei, observ că de data aceasta dumneavoastră daţi înapoi. Deci, mă insultaţi şi e rândul meu să vă cer socoteală.

Cu un gest voios, el duse mâna la spadă.

— Copile! zise poetul strângându-l la

piept.

Tânărul strânse în cataramă centironul, îşi aranjă pălăria, aproximativ netezită, peste buclele mătăsoase şi cu un gest prietenesc de adio, plecă.

Cyrano îl privi cum se îndepărta, cu pasul său marţial şi uşor, plin de încredere şi de speranţă.

— Iată un om de ispravă! gândi el. E senior de viţă aristocratică. Îmi pare rău: l-aş fi preferat simplu soldat.

V

SERVICIU CONTRA SERVICIU

În timp ce Cyrano, încântat de noul său prieten, îşi domoleşte emoţiile cinând, şi pe când Cavalerul se îndreaptă cu pas viu către Luvru, unde destinul său îl călăuzeşte către avere şi glorie, să ne oferim şi noi pentru un

scurt răgaz.

Cum am putea să-l folosim mai bine, decât aruncând o privire rapidă asupra situaţiei generale, aşa cum se prezenta ea în vremea când se desfăşoară primele întâmplări ale povestirii noastre.

Această digresiune aparentă va arunca oarecare lumină asupra unor aspecte, obscure încă, şi îndeosebi asupra tainicei consfătuiri din castelul de Nevers.

Armand Duplessis, cardinal şi duce de Richelieu, era în continuare stăpânul statului. De douăzeci şi şapte de ani, el îl conducea, cu mâna sa de fier, către un ideal dublu: superioritatea Franţei în Europa şi suveranitatea absolută a regelui în Franţa.

În calea lui, însă puternicul ministru întâlnise două piedici: protestanţii înăuntru, casa de Austria în afară. Dar geniul său nu

se împiedicase de asemenea obstacole: cu ajutorul catolicilor, el îi învinsese pe protestanţii din Franţa; cu ajutorul protestanţilor din Suedia şi Germania, el învinsese sfântul Imperiu Roman şi pe maiestatea sa catolică.

Anglia stătea în cumpănă, nesigură. El o neutralizase, dând regelui Carol I ca soţie pe sora lui Ludovic al XIII-lea.

Favoritul monarhului englez, lordul Buckingham îl nelinişte încă; dar, cucerind de la acesta La Rochelle, Richelieu răpi frumosului duce ceea ce el avea mai preţios pe lume: prestigiul şi, coincidenţă providenţială, o lovitură de pumnal a unui puritan îi răpi şi puţinul cei mai rămăsese acestuia, viaţa.

După toate acestea, cine se mai putea îndoi de misiunea divină a domnului

cardinal?

Cineva se îndoia totuşi: regina mamă, bătrâna italiancă, aceea care îl ridicase la putere într-un acces de pasiune senilă şi care acum se căia amarnic. Astrologul ei îi prezicea sfârşitul ministrului ingrat şi moartea regelui neascultător.

Într-adevăr, sabia contelui de Chalais avea să ajute puţintel la realizarea acestei profeţii.

În asemenea împrejurări, Maria de Medicis, ca o foarte bună mamă, trebuia să se gândească mai întâi să-şi căpătuiască familia: ar fi dorit s-o recăsătoarească pe văduva fiului său, indolenta Anna de Austria, cu al doilea fiu al său, prea iubitul Gaston şi, sub paravanul acestor doi tineri nebuni, ar fi putut domni ea, înţeleapta.

Din fericire, Richelieu avea mijloacele lui

infailibile ca să întoarcă în favoarea sa hotărârile astrologiei. El puse să fie tăiat capul lui Chalais şi surghiuni din Franţa pe bătrâna regină şi pe fiul său.

Cât despre tânăra regină, cardinalul o păstră. Şi aceasta din mai multe motive, primul fiind acela că o iubea!

Acest om de fier avea slăbiciunile lui. Cea mai ciudată şi cea mai tenace fu desigur dragostea lui pentru Anna de Austria, această suverană, a cărei inimă visătoare şi mândră era cel mai puţin înclinată ca să împărtăşească o pasiune ca a lui, sumbră şi dominatoare.

Rând pe rând, regina îl dispreţui, se temu de el, îl admiră chiar, dar niciodată nu-l iubi. Inima mândrei spaniole nu bătuse decât pentru un singur bărbat: frumosul, strălucitorul şi seducătorul Buckingham.

Între Anna de Austria şi cardinal a stat întotdeauna acest sânge vărsat. Mort, rivalul său triumfa astfel asupra lui Richelieu.

Dar, în toate acestea, ce se întâmpla cu regele? Regele vâna, regele călărea sau făcea exerciţii de arme cu favoriţii săi, Baradas sau Saint Simon. Regele cânta la lăută şi compunea cântece de dragoste pentru favoritele sale, d'Hautefort sau La Fayette. Juca cu ele jocuri nevinovate. Erau singurele jocuri pe care i le îngăduia habotnicia lui scrupuloasă şi oroarea de carne. Şi se mai ocupa cu mărturisirea păcatelor pe care nu le comitea.

Cât despre soţia lui, el o detestase încă de la început, tocmai pentru comorile erotice pe care frumuseţea ei îmbelşugată le arăta. Apoi, fără să o iubească mai mult,

începuse să fie gelos.

Şi Ludovic al XIII-lea ajunsese să o dispreţuiască cu sălbăticie pe Anna.

De regatul său, regelui nu-i păsa: lăsa totul în grija domnului cardinal.

Uneori, totuşi în acest suveran plăpând renăşteau veleităţi de a redeveni rege. La acestea îl îmboldea cu dinadinsul vreo influenţă ocultă, vreun revoltat de vază sau vreun favorit ambiţios. Dar numaidecât, marele politician descurca intriga şi pe intriganţi îi trimitea, pe unii peste frontieră, pe alţii la Bastilia, dacă nu chiar pe eşafod.

În momentul în care începe povestirea noastră, Chalais era mort, Marillac era mort, Montmorency, la fel: un favorit, un ministru şi un prinţ. Păstrătorul sigiliului, Châteauneuf, îmbătrânea într-un turn din Angoulême, iar mareşalul Bassompierre – la

Bastilia. Am amintit doar pe cei mai iluştri.

Dintre favoritele rebele, prima domnişoarăd’ Hautefort era la Mans, iar domnişoara de La Fayette, cea de-a doua, era la mănăstire.

Ducesa de Chevreuse, prietena reginei şi confidenta inimii sale, îşi continua în exil viaţa de frumoasă aventurieră. Şi mama regelui, văduva lui Henric al IV-lea, muri săracă, în afara Franţei, tânjind după fiul şi regatul său, pe care nu-i mai văzuse de unsprezece ani.

Richelieu domnea aşadar! Anul trecut, cu o singură lovitură de sabie cucerise Turinul imperialilor, iar Spaniei îi luase Arras-ul. Gloria armelor îi surâdea în sfârşit! Totuşi, niciodată marele cardinal nu se simţise mai slab, mai ameninţat, niciodată nu trebuise să vegheze cu mai

multă vigilenţă şi aceasta pentru că simţea cum creşte dezgustul regelui. Toţi cei din jurul său, îl îmboldeau pe slabul monarh să se debaraseze de un ministru devenit inutil acum, când victoria fusese câştigată şi a cărui glorie umbrea maiestatea regală. Credincioşii, atotputernici asupra acestui suflet temător, nu încetau să repete că mântuirea regatului fiind asigurată, era timpul să se gândească şi la salvarea regelui. Dorea el să moară certat cu toţi ai săi: cu mama sa, cu sora din Anglia, cu fratele cu soţia sa? Putea el să prefere alor săi pe acest om sângeros şi satanic?

O cabală grozavă se formase din nemulţumiţi, ambiţioşi, din evlavioşi adevăraţi sau făţarnici, din sufletele sensibile pe care le emoţiona tristeţea reginei. Altfel vorbind, era amestecată toată

lumea, în afară de cei înţelepţi, care întotdeauna au fost puţini şi, care, nici în această perioadă nu erau mai mulţi.

Regelui i se smulsese promisiunea că se va debarasa de ministrul său îndată după încheierea păcii.

Ţinut la curent, cardinalul se achitase de datorie dând ordin unuia dintre mareşalii săi să se lase bătut. Din nenorocire, nu putea uza la nesfârşit de acest subterfugiu. Mai trebuia găsit şi altceva. Or mai exista şi regina, era încă şi Domnul!

Regina, o ştim. Era atunci infinit de frumoasă, în plină floare a strălucirii sale trufaşe. Generoasă şi bună, dar slabă, nesigură, zdrobită de viaţa sa tristă, lipsită de afecţiune; ea putea fi un instrument docil şi primejdios în mâinile oricui ar fi putut afla calea inimii sale.

Gaston, duce de Orléans, frate al regelui, numit în mod obişnuit Domnul, era un personaj cu totul altfel. Izgonit din Franţa, cum ştim, nu mai puţin cavalereşte decât mama sa, el se întoarse retractând cele spuse cândva şi, acum, impertinentul fluşturatic ridicase fruntea după o supunere umilitoare. În mişcarea de revoltă, el angajase de data aceasta pe cel mai înalt gentilom al Franţei, ducele de Montmorency. Dar, chiar pe câmpul de luptă, el îl trădase. În această afacere, ducele îşi pierdu capul, pe când fiul Franţei reintră în graţii câştigând şi o frumoasă sumă de bani: preţul sângelui complicelui său, în afara domeniilor ducale.

De atunci, de la revoltă la supunere, de la dezertare la trădare, Gaston continuase cariera de veşnic nestatornic, îmbogăţindu-

se cu fiecare nouă retractare. Devenise astfel gentilomul cel mai dezonorat din Franţa. Dar îşi purta bucuros acest blazon, pentru că moştenea de la tatăl său o pasiune nepotolită pentru sexul frumos şi de la mama sa din Florenţa, gustul luxului, al plăcerii şi al banului.

Pentru moment, Gaston se căsătorise, împotriva vovinţei regelui şi a cardinalului, cu Margareta de Lorena, o prinţesă inamică a statului. Curtea Franţei refuza însă să recunoască această căsătorie. Domnul se consola atunci de văduvia sa forţată cu amantele ori fluşturaticele sale legături trecătoare, care erau numeroase, de toate condiţiile, începând cu doamna de Montbazon pentru a sfârşi la Neveu.

Astfel, avea şi el oamenii săi, unşi cu toate alifiile, care serveau drept curte

acestui Regent înainte de vreme cu rolul de desfrânat.

Impetuosul frate al lui Ludovic al XIII-lea îşi luase ca dublură o veselă puşlama, ce fusese atrasă de orgiile şi farsele sale, ce mergeau chiar până la lovituri aprige de spadă. Caraghiosul acesta pretindea că aparţine bisericii şi se dădea drept abatele La Riviere, deşi era pur şi simplu fiul unui modest croitor de stampe, cu numele de Barbier.

Regina nu-i iertase încă Domnului că-l trădase pe Chalais şi că o lăsase pradă mâniei regale. Totuşi intriganţii îşi puseseră în minte să o împace pe Anna cu Gaston.

Richelieu simţea cum se apropie lovitura, fiind cu ochii în toate părţile: la regină, unde o cumpărase pe fermecătoarea Chemerault, dar şi la Gaston, unde îl avea la

mână pe La Riviere, atât prin lăcomie, cât şi prin teamă. Acest ticălos, pe care-l mlădiase făcându-l să guste puţintel Bastilia, îi spunea toate secretele stăpânului său, trădând astfel concomitent şi pe Domnul care-l găzduia şi pe cardinalul care-l plătea.

Astfel, chiar la ora când Cyrano şi amicul său, Cavalerul, au pătruns în grădinile castelului de Nevers, se ţinea acolo un mare consiliu de război între principalii şefi ai uneltirii. Acestea explică cu prisosinţă şi precauţia de a-i lega la ochi pe cei nepoftiţi. Dacă şi-ar fi smuls legăturile, ar fi putut vedea pe abatele Gondi, pe ducele de Guise, pe Beaufort, viitorul rege al Halelor, pe un tânăr cavaler, pe care toţi îl numeau cu respect domnul Le Grand. În sfârşit, însuşi Domnul, flancat de umbra sa, La Riviere şi escortat de nobila

cohortă a fluşturaticelor sale.

Numai regina lipsea şi nici nu se putea altfel. Dar ducesa de Nevers, Maria-Louise de Gonzague, împreună cu o domnişoară de onoare, cea mai fidelă şi mai aproape de inima sa, trimisă de regină de la Mănăstirea Carmelitelor unde petrecea un timp de reculegere, aveau să-i raporteze ce se va discuta.

Ce-ar fi gândit Cavalerul dacă ar fi putut ghici că această conspiratoare în forme miniaturale era domnişoara de Cernay, zâna sa din Luvru şi îngerul său păzitor?

Se vede treaba că discuţia fusese animată. La ora târzie când Cavalerul, în lipsă de alt drum, trecu din nou prin poarta Nesle, mare-i fu surpriza întâlnind un alai numeros: trăsuri, litiere, călăreţi dădeau o viaţă intensă micuţei pieţe triunghiulare pe

care o lăsase pustie cu o oră mai înainte.

Cavalerul refăcu în sens invers drumul pe care îl urmase cu Cyrano pentru a se duce la cârciumioară. Din cartierul periferic Sain Germain până la Luvru, numai Pont-neuf îi oferea cale directă. Şi, grăbit de ora audienţei sale şi nefiind dispus să facă un ocol prea mare, tânărul făcu calea întoarsă.

Noaptea începea să se lase, când Cavalerul ajunse la poarta Nesle, tocmai în clipa când conjuraţii părăseau castelul Nevers. Nimic din înfăţişarea lor nu-i dădea de gol pe conspiratori; se despărţeau cu mare pompă, cu sărutări, cu plecăciuni, cu reverenţe, ca şi cum ar fi ieşit de la o conversaţie galantă.

La luminile făcliilor, ţinute de valeţii plini de fireturi, seniorii conduceau doamnele la trăsuri sau litiere.

Cavalerul nu dădu mare atenţie acestui spectacol. Era grăbit şi căuta să străbată iute mulţimea acesta strălucitoare. Dar fu nevoit să se oprească, spre a lăsa cale liberă unui grup de gentilomi. Aceştia păşeau pe jos, deşi fără îndoială erau de mare rang, căci toţi se înclinau cu respect în faţa lor.

— La naiba cu sclifosiţii ăştia, gândi înfierbântatul cadet, sunt gata să pierd audienţa din cauza lor.

De voie, de nevoie, fu nevoit să meargă în spatele acestor personaje ce ocupau toată străduţa. Aceştia nu păreau grăbiţi ca tânărul nostru, ci din contră. Mergând la pas, tăifăsuiau cu voce tare şi râdeau.

— Pe legea mea, zicea unul, mare gentilom, probabil şeful grupului, toată politica asta mi-a tulburat capul. Aici numai tu, abate, eşti în largul tău.

— Foarte bine, Domnule, ripostă cel pe care-l numise abate. Iată-mă, deci, înălţat ministru, nu-mi lipseşte decât pălăria.

Gentilomul râse zgomotos.

— Te văd de pe acum cât îţi stă de bine. Numai atât doreşti? Va fi cum zici tu! Nu vei fi prima secătură care ajunge cardinal. Apoi, întorcându-se spre un frumos cadet, adăugă: într-adevăr, nu înţeleg nimic din toată sporovăiala lor şi aş regreta timpul pierdut, dacă cumnată-mea, regina, nu ne-ar fi trimis o mesageră foarte ispititoare.

— Vorbiţi de nevinovata aceea cu ochii de catifea?

— De care alta aş putea vorbi? Iată un lucru bun: limbajul ochilor său este clar, jur. Eu l-am înţeles.

— Şi nu depinde decât de dumneavoastră, ca să faceţi cunoştinţă mai

îndeaproape cu aceşti ochi frumoşi, propuse celălalt.

— Înţelept sfat, îşi dădu părerea abatele. Vă înţelegeţi cu duşmanul... prin procură!

Un hohot general sublinie această glumă.

— Hai să ne distrăm de-acum. E şi timpul. Iată Pont. Neuf începe să fie pustiu şi cât vrei de întunecat.

Se ştie prea bine ce înţelegeau prin cuvântul „să ne distrăm” amabilii seniori din acel timp: însemna să smulgă mantiile burgheziior întârziaţi, să-i bată pe paznici, să pună pe fugă golanii întâlniţi în drum, sau chiar să jefuiască vreo dugheană.

Forţat să urmeze mica trupă, Cavalerul se înfurie de încetineala acesteia. O clipă, ascuţise urechea, vag neliniştit: „Despre care ochi frumoşi vorbesc cu atâta lipsă de

respect zănatecii?”

Deodată, încetini pasul. Trecând prin dreptul străduţei unde se desfăşurase scandalul lor, aruncă instinctiv o privire acolo. Şi zări o masă întunecată, marcată de două luminiţe străpungând întunericul. Fără îndoială, o trăsură cu felinarele aprinse.

Chipul graţios al tinerei cu ochii limpezi trecu din nou prin mintea lui.

Chiar atunci, ceasornicul de la Sainte-Germain bătea jumătatea. Ora audienţei era aproape. Om prevăzător, Cavalerul cercetă împrejurimile cu o privire circumspectă. Pe pod nu mai era nicio vietate. Paşii trecătorilor răsunau departe în liniştea pieţei Delfinului.

— Oh, visător mai sunt! zise Cavalerul. Oricine vorbeşte de ochi frumoşi, parcă mi-ar da cu ciocanul în cap.

Liniştit, porni din nou la drum. Nu merse însă nici douăzeci de paşi, când o rostogolire surdă făcu să-i zvâcnească inima. Cunoştea zgomotul acesta, era al trăsurii ei hurducându-se pe caldarâmul podului. Se opri deci şi aşteptă, sperând într-o nouă apariţie a fiinţei minunate.

Ea trecu, prea repede însă, asemenea unei lumini cereşti în noapte. Tânărul închise ochii. Un timp rămase nemişcat, ca în extaz – păstrând pentru el, pură şi intactă, imaginea fermecătoarei necunoscute.

Când redeschise ochii, un spectacol ciudat îl izbi. Trăsura era oprită de-a curmezişul străzii, un om ţinea hăţurile cailor pe care-i trăsese în lături şi, dintr-un colţ întunecat, apăreau bărbaţi înfăşuraţi în mantii negre.

Totul se întâmplase repede şi fără zgomot. Birjarul încerca în zadar să mâne caii, în timp ce lacheii săreau jos, cu sabia scoasă, alergând în întâmpinarea năvălitorilor.

Tânărul vru să se arunce în sprijinul lor, când... ce-o fi oare?... îi văzu întorcând brusc spatele, aruncând armele şi fugind, dând semne că erau peste măsură de speriaţi. Şi totul se petrecea în cea mai perfectă linişte!

Mirat, Cavalerul se întrebă:

— Visez sau sunt treaz?

Pe bună dreptate, te puteai îndoi de realitatea spectacolului. Dar uşa trăsurii fu deschisă brusc şi un bărbat se prăvăli înăuntru. Atunci răsună un strigăt – îndată înăbuşit – strigăt de indignare, de surpriză, mai mult teamă.

Totuşi, el răsună profund în toată fiinţa Cavalerului. Necunoscuta sa era ameninţată şi îl chema în ajutor.

Iute ca fulgerul, ţâşni. Omul care se aruncase să oprească telegarii, întoarse acum trăsura pe jumătate şi se pregătea să ia locul vizitiului, dispărut în învălmăşeală. Dar nici nu avu timp să răsufle, atât de rapid fu atacul soldatului. Se trezi luat de gât de o mână de fier, ridicat, sufocat şi apoi azvârlit ca o jucărie la pământ. Ceilalţi agresori înconjurau trăsura formând un grup compact în faţa portierei. Cavalerul se aruncă asupra lor ca o furtună. Surprinşi, aceştia primiră ferm lovitura. Numărul le dădea forţa unui zid. Atunci mânia îl orbi pe tânăr. Se retrase un pas, ca să-şi facă loc, scoase sabia şi se năpusti din nou asupra oamenilor în negru. În învălmăşeala care

urmă, nu văzu şi nu auzi nimic. Atâta ştia, că lovea, lovea, lovea cu tăişul, cu latul, chiar cu mânerul, la întâmplare, în grămadă.

— Ce turbat!

Nici nu alt cuvânt nu se auzi. Nu se auzi decât zăngănitul săbiilor şi mormăieli înfundate. Nu se puteau lupta împotriva acestei frenetice violenţe. Într-o clipă, oamenii în negru se pomeniră care tăiaţi, care puşi pe fugă şi, spre mirarea Cavalerului, piaţa rămase dintr-odată pustie. Treizeci de secunde: nu-i trebuise mai mult ca să obţină acest rezultat. La fereastra portierei apăru un cap de bărbat, în timp ce cu o voce poruncitoare striga:

— Ce înseamnă asta? Cine îndrăzneşte…

Fraza nici nu se isprăvi, când soldatul deschise hotărât uşa trăsurii şi, când văzu

chipul, cel dinăuntru pierdu orice chef de vorbă. Cu ochii scăpărând şi cu sabia însângerată în mână, acesta avea un aer înspăimântător, încât arogantul din trăsură o luă din loc la iuţeală pe uşa cealaltă.

Stăpân pe situaţie, eroul primi atunci în braţe o tânără fată, ale cărei veşminte în dezordine dovedeau rezistenţa pe care o opusese unui agresor brutal.

Curajoasă, nu mai tremura, iar privirea limpede îi strălucea de încredere. Doar o uşoară tentă roşiatică însufleţea transparenţa de marmură a chipului său.

— Mulţumesc, zise ea scurt.

Mişcat, Cavalerul nu găsi nimic să-i răspundă, ci îi strânse sugestiv mâna, care se lăsase peste a sa.

Dar gentilomul alungat nu voia să se dea bătut.

— Hei, strigă el, căutând să-şi adune tovarăşii. Fontrailles, Noirmoutiers, La Riviere, veniţi la mine! Ce dracu'!

Vai însă, aceştia nu se prea grăbeau să-l asculte… Toţi, mai mult sau mai puţin şchiopătând, înaintau cu greu, venind de departe.

— Ce? Să ne lăsăm alungaţi de puştiul ăsta?

— Pe legea mea, zise Noirmoutiers, frumosul cadet spaniol, puştiul acesta m-a rănit la mână. Nu mai vreau altceva în plus.

— Pe mine puştiul m-a zdrobit, lovindu-mă cu mânerul sabiei, gemu Fontrailles. Nu mai pot să repet încercarea, căci mi-aş pierde spiritul, ceea ce ar fi o mare pagubă, fiindcă este tot ce mai am pe lume.

— În ce mă priveşte, Domnule, se auzi o voce de departe, eu sunt sfătuitor, nu om de

acţiune. Nu se cuvine unui ministru înţelept să se expună în învălmăşeală.

Oamenii căutară dincotro venea vocea şi zăriră o siluetă subţirică, cocoţată pe soclul statuii lui Henric al IV-lea: prudentul abate o luase la picior încă de la primele lovituri şi, asistase ca spectator la luptă.

— Foarte bine, zise marele senior, ridicând dispreţuitor din umeri, iată-mă deci singur acum. Şi apropiindu-se de cei doi tineri, care se ţineau mereu de mână, el întrebă de sus: Hei, micul meu domn, se vede treaba că dumneata nu ştii cine sunt eu…

— Nici nu vreau să ştiu cine sunteţi, răspunse dârz Cavalerul. Sunteţi un bărbat care a insultat grosolan o femeie şi asta mi-e de ajuns!

Un freamăt îi cuprinse pe oamenii în

negru. Şeful lor păli.

Înduioşat fără voia lui de micul soldat, care-i dăduse totuşi o lovitură zdravănă, Noirmoutiers îi şopti:

— Ia seama!

— Dumneata s-ar putea să plăteşti scump aceste cuvinte, ameninţă seniorul!

— Nu mi-e teamă! Nu depinde decât de dumneavoastră să mă faceţi să regret pe loc. Dacă doriţi să scoateţi sabia, vă stau la dispoziţie.

Vocea abatelui răsună sarcastică de pe soclul statuii:

— Nici să nu-ţi treacă prin cap, tinere. Bagă sabia în teacă şi vezi-ţi de drum. Aşa ar fi cel mai înţelept.

Fără să se întoarcă măcar, Cavalerul i-o tăie scurt:

— Dumneata de acolo! Vezi-ţi de treaba

dumitale.

Gentilomul se sfătui încet cu ai săi:

— Nu-i de râs, zise el, în sfârşit. Veţi vedea cum încetează trăncănitul unui mic îngâmfat.

Tânărul simţi tremurând în mâna sa mâna mică a tovarăşei sale. Cum se putea teme alături de el? În semn de încurajare, îi strânse şi el mâna.

Marele senior revenea spre trăsură. El îşi ridicase marginea pălăriei ca să i se vadă chipul, iar mantia, dată la o parte, lăsa să se observe un costum strălucitor de curte.

— Mă recunoşti? întrebă el.

— Nu, scutură Cavalerul din cap.

— Ştii că eşti nostim? Veniţi domnilor, să vedeţi o raritate: singurul om din Franţa care nu mă cunoaşte!

Soldatul se simţi cuprins de nelinişte,

dar nu voia să cedeze în faţa nimănui. Astfel că replică cu o aroganţă egală impertinenţei puse de interlocutorul său în apostrofarea sa:

— Eu sunt soldat, nu vă fie cu supărare şi nu cunosc decât pe cei întâlniţi pe câmpul de luptă.

Această ripostă păru o injurie gravă pentru adversarul său, căci încetă pe loc să mai râdă:

— Eu sunt ducele de Orléans.

Dar tânărul părea că şi-a pierdut capul. Strigă deci cu furie:

— Minţi!

Gaston de Orléans – căci el era – avu o tresărire în tot corpul. Niciodată fratele regelui nu se găsise într-o situaţie atât de jalnică.

— Da, minţi! Un fiu al Franţei nu se

umileşte până într-atât încât să insulte o femeie, aici, chiar în faţa statuii tatălui său.

Şi cavalerul arătă cu mâna pe Henric al IV-lea.

După această înfruntare, el se aştepta la o dezlănţuire de mânie. Dar, nu! Un hohot de râs general îi răspunse.

Mirat, neputând să-şi creadă urechilor, se întoarse şi zări cauza acestei subite ilarităţi. Ar fi putut să-şi închipuie oare că evocând astfel pe marele Henric, gestul său îl indica în acelaşi timp şi pe secătura de La Riviere, care stătea calm pe cal, în spatele regelui şi se strâmba cât putea mai mult?

Această profanare a efigiei regelui războinic, scump inimii sale de soldat, îl scoase din sărite pe Cavaler. Lăsând jos mâna protejatei sale, sări spre statuia astfel pângărită, strigând:

— Dă-te jos, nătărăule! Sau urc eu la tine.

Şi, în legitima lui indignare, cu vârful sabiei, îl înţepa pe caraghios oriunde îl putea ajunge.

Abatele coborî în grabă, încercând să evite loviturile strâmbându-se la fiecare nouă lovitură, învârtindu-se după picioarele calului de bronz ca să scape de sabia duşmanului, care continua să-l înţepe fără milă.

Spectacolul era de un mare efect comic, sporit de gravitatea cu care mâniosul soldat proceda la această execuţie burlescă.

Scena începuse ca dramă şi se termina în farsă. Toţi râdeau, răniţii, bătuţii, chiar tânăra fată uitând pericolul prin care trecuse, în frunte cu Domnul, pe care mina caraghioasă a lui La Riviere îl amuza copios.

— Haideţi, hotărî el. Nebunul ăsta nu e lipsit de spirit. M-a înveselit. De aceea îi trec cu vederea obrăznicia. Apoi, arătând statuia regelui, spuse: Mulţumeşte marelui Henric, tinere. L-ai scăpat de o secătură şi el a intervenit pentru tine.

Acestea fiind zise, cu un aer plin de eleganţă şi nobleţe, ducele de Orléans salută pe cei doi tineri cu mâna şi, urmat de uşuraticii săi tovarăşi, se îndepărtă.

O clipă fata rămase nemişcată. Pentru ea, acest sfârşit fericit al unei aventuri care era cât pe-aci să se termine tragic, părea o minune. Nici nu-i venea să creadă:

În fine, respiră uşurată. Bătu din mâini de bucurie şi se întoarse pe loc. Dar aşa de iute, încât eşarfa de mătase îi zbură de pe umeri şi căzu jos. Ea nici nu observă.

— O! mulţumesc, mulţumesc de o mie de

ori, zise ea. Dumneavoastră vă datorez totul!

— Nu, nu, zise tânărul. Mi-aţi luat-o înainte: serviciu contra serviciu.

Ea îl privi mai bine şi îl recunoscu deodată.

— E posibil? Tot dumneavoastră v-aţi bătut azi după amiază ca să-l salvaţi pe găliganul ăla cu nasul coroiat? Nu-i aşa? Şi iată-vă acum din nou cu sabia în mână pentru o necunoscută…

— Nici vorbă, Pont-neuf atrage asemenea întâmplări.

Într-un elan irezistibil, ea se îndreptă spre el.

— Nu trebuie să mai treceţi pe aici. Nu vă aduce nimic bun!

— Din contră, protestă el.

Dar clopotul de la Samaritaine răsună

din nou; el tresări şi murmură neliniştit.

— Ce să-i faci? Aşa a fost să fie! Am pierdut audienţa.

— Unde mergeaţi?

— La Luvru.

— Şi eu la fel, cine vă aşteaptă acolo?

— Domnul de Guitaut.

— Căpitanul gărzilor reginei?

— Chiar el.

— Îmi e prieten. Am să vă scuz. Vreţi să mă conduceţi?

Nu era numai o invitaţie de politeţe. Inima lui Tancred avu o senzaţie dulce. Hotărât lucru, micuţa zână începea să-l vrăjească.

— Bucuros, răspunse el.

— Atunci, să mergem pe jos. Căci, deşi avem trăsura nu mai sunt nici lacheii, nici vizitiul.

Amândoi începură să râdă.

Apoi luând caii de zăbală ca să-i întoarcă spre drau drept, Cavalerul propuse:

— Urcaţi, am să conduc de zăbală.

Fata protestă:

— Nici să nu vă gândiţi. Pot să-mi las eu paladinul să facă pe birjarul?

— Totuşi, nu e potrivit să vă întoarceţi pe jos la Luvru, dar nici să lăsăm trăsura la discreţia vagabonzilor.

Cu un gest de silă, ea îi arătă interiorul trăsurii, care îi amintea perfida agresiune de mai înainte.

— Nu vreau să mă sui din nou acolo şi nici pe dumneavoastră nu vă las să vă suiţi pe capră. Singura soluţie… reluă ea surâzând înveselită de o idee nouă.

— Singura soluţie…?

— Ar fi să urcăm împreună. În felul

acesta, trăsura nu-mi face silă.

— Asta rezolvă totul, zise el încântat.

Fata puse piciorul pe scară.

— Uitaţi eşarfa!

Tânărul o ridicase şi i-o întindea.

— Dacă v-o dăruiesc, zise ea, o veţi păstra în amintirea acestei întâlniri?

Roşind de plăcere, Cavalerul sărută eşarfa în semn de răspuns. Ea i-o înnodă în jurul pieptului.

— Purtaţi acum culorile mele!

— Nu sunt oare paladinul dumneavoastră?

Şi el gândi: „Dacă m-ar vedea Cyrano, ar zice că mi-am găsit deja Ariadna!”

Atunci, sprijinindu-şi tovarăşa, o ridică până în scaun şi se aşeză alături. Apoi luă şi hăţurile în mână. Trecură podul şi, în zece minute, la poarta Luvrului se prezentă acest

ciudat spectacol: o trăsură somptuoasă, dar fără vizitiu şi fără lachei la spate, mânată în goană de un soldat încins cu sabie şi cu eşarfă de mătase, care sta alături de o domnişoară în rochie de mare gală.

După cum prevăzuse Cavalerul ora audienţei trecuse. Totuşi, oricât de grave ar fi fost interesele care îl aduceau aici, nu putem spune că Tancred era supărat de întârziere. Tânărul nostru avea deplină încredere în steaua sa, dar mult mai mult în ajutorul oferit de protectoare.

Într-adevăr, tânăra îi promisese să se facă avocatul lui în faţa domnului de Guitaut, ceea ce însemna câştig sigur de cauză. El se despărţi de ea cu destul regret. Dar tocmai în clipa când ieşea din Luvru, el se auzi chemat de o santinelă:

— Hei, camarade! Pe dumneavoastră v-a

aşteptat domnul căpitan al Gărzilor Majestăţii sale, Regina?

— Da!

— Nu a putut să vă aştepte, dar a lăsat această scrisoare.

Cavalerul luă grăbit scrisoarea şi citi:

„Domnul de Guitaut va aştepta mâine dimineaţă, la prima oră, pe tânărul gentilom care i-a cerut audienţă, îi recomandă să aducă neapărat caseta, spre a-i fi înmânată fără întârziere”.

— Bine, zise tânărul. Mă voi întoarce mâine cu caseta.

VI

JEFUIT

Aşa după cum îi spusese lui Cyrano, Cavalerul nu sosise la Paris decât în ajun.

Am văzut că nu-şi pierduse timpul degeaba!

Cu o seară înainte, băieţii de la grajdul „Calul Bălan” – celebrul castel din strada Delfinului – văzuseră coborând din birja de Artois un frumos militar cu ochii cenuşii, cu păr castaniu şi chip naiv. Figura sa plăcută părea să fie singura sa avere, căci, lăsând la o parte spada lui lungă care-i zăngănea lovindu-se de călcâie, nu avea decât un geamantan sărăcăcios pe care-l ţinea mereu în mână şi de care refuza cu încăpăţânare să se despartă chiar şi pentru o clipă. Noi, care cunoaştem istoria miraculoasei casete, n-am fi fost surprinşi văzând pe Tancred cum apăra valiza care o fereca împotriva oricărei mâini străine. Bineînţeles că rândaşii de la „Calul Bălan” vedeau altfel lucrurile. De aceea, luară în zeflemea, pe faţă, grijile meticuloase ale acestui călător

pentru o cutie prăpădită; de fapt, putem spune că aceasta era un obiect de muzeu, pe trei sferturi desfăcută, cu închizători groase de fier mâncate de rugină, îmbrăcată cu o piele scorojită şi jupuită în multe locuri; locul ei ar fi fost mai degrabă la hala de vechituri.

În această stare jalnică şi, deşi ora era înaintată, tinerelul porni să-şi găsească un adăpost.

După ce rătăcise îndelung prin acest Paris pe care nu-l cunoştea şi se pierduse de mai multe ori prin acest labirint de străzi încâlcite, el naufragiase în plin centrul unui vechi cartier de şcoli, muntele Sainte-Genevieve.

Acolo, în faţa zidurilor scorojite ale colegiului Navarrei zări o căsuţă veche.

Gazda se afla tocmai în poartă.

„Aici ar fi potrivit” gândi călătorul. Şi, scoţându-şi pălăria, se opri în dreptul cumetrei. Făcut de oricare altul, acest gest brusc ar fi stârnit o simplă târguială... Dar era scris ca eroului nostru să nu-i meargă toate din plin şi fără piedici... Fără îndoială, sub efectul solicitudinii acestei stele, care, după spusele sale, îi conducea destinul.

Nici nu apucese el să-i spună primul cuvânt, când femeia, cu faţa speriată, îl apucă de braţ şi-l trase în umbra unui culoar. Acolo, cu multe semne misterioase, ea îi ţinu un foarte lung discurs. El înţelese că era aşteptat în această casă. Că un oarecare domn Bernard anunţase sosirea lui. Gazda se felicita că l-a recunoscut după aerul lui ele om abia sosit din provincie...

Din fericire, îşi amintea aproape cuvânt cu cuvânt ultima recomandare a acelui

misterios domn Bernard.

— Când va veni persoana aceea, avertizaţi-l să ia bine seama şi nu uitaţi să adăugaţi: „Suflă pentru moment un vânt rău!”

Această ultimă frază, întovărăşită de o mimică expresivă, fu spusă pe un ton de mare taină.

Cavalerul nu mai avea însă răbdare; bătu din picior şi strigă:

— Opreşte-te, cumătră, ce-mi tot descânţi cu vântul rău şi cu domnul Bernard?

— Aşadar, nu pe dumneavoastră vă aştepta el? zise ea.

— La naiba! Nu înţeleg nimic din toate poveştile dumitale... Cât despre acest Bernard, aud pentru prima dată numele lui.

Cumătra îl măsură o clipă cu un ochi

neliniştit, regretându-şi limbuţia.

— Atunci, ce doriţi de la mine? zise ea.

— Ţi-aş fi spus-o de mult, dacă m-ai fi lăsat să vorbesc. Vin din armată şi caut adăpost pentru noapte.

Femeia se îndoi o clipă, dar văzându-l atât de naiv, se linişti şi zise:

— A! căutaţi un culcuş? Picaţi numai bine. De azi dimineaţă e liberă camera domnului Bernard.

Tânărul, pe care întâmplarea îl amuza, întrebă într-o doară:

— Dar, ia spune-mi, de ce te-a părăsit acest domn Bernard?

— Nu ştiu.

— Nu cumva din cauza vântului?

Gazda îl privi, plină din nou de şovăială şi nelinişte

— Haide! zise el scurt, condu-mă spre

această cameră şi să terminăm.

Urcând scara în spatele bătrânei, gândea: „Nu-i nici pe departe un palat casa asta. Dar nu-i nimic, merge pentru o noapte. Mâine voi fi bogat!”

O oră mai târziu, Cavalerul, care se culcase pe jumătate îmbrăcat, dormea cu capul pe geamantan. Nici gazda, nici enigmaticul domn Bernard nu veniră să-l viziteze în timpul somnului. El visă pur şi simplu că norocul îl aştepta a doua zi la sculare.

Tancred se deşteptă în zorii zilei. Fluierând un marş de război, îşi aranjă toaleta, apoi, fără a pierde timpul, începu să scrie cererea de audienţă la domnul de Guitaut. Nu uită să menţioneze nici caseta, nici să scrie cele două cuvinte de recunoaştere: numele unui oraş şi data pe

care abatele i le dăduse în scris.

După aceea, încredinţându-se că nu-i lipsea caseta din geamantan, unde o ascunsese într-un teanc de rufe, el încuie geamantanul şi porni spre Luvru.

Am văzut cum a fost primit de domnul de Comminges. Şi cum apoi, având o întreagă după amiază la dispoziţie, a fost împins de steaua sa spre Pont-neuf. Cum l-a traversat de două ori, prima dată întâlnise aici un prieten, a doua oară îşi aflase… Ariadna.

În schimb, pierduse întâlnirea cu căpitanul gărzilor majestăţii sale, regina; şi astfel ratase îndeplinirei misiunii.

Împlinirea norocului era deci amânată pe a doua zi.

Când ieşi din Luvru, un pic dezumflat, dar fără să încerce cel mai mic regret,

Cavalerul se feri de Pont. Neuf, care era să-i fie de două ori fatal, şi ajunse în cartierul şcolilor, prin Chatelet.

El nu uitase că originalul lui prieten trebuia să-l prezinte frumoaselor sale preţioase din Piaţa Regală şi ardea de dorinţa să lege cunoştinţă cu această lume stilată, căreia poetul îi făcuse o descriere aşa de ademenitoare. Costumul său de mercenar, excelent pentru a face faţă unor situaţii dificile, dar care se resimţea puţin de pe urma numeroaselor sale escapade, nu era potrivit pentru asemenea împrejurări. Grăbit de a-l schimba cu o altă ţinută mai decentă, Cavalerul iuţi pasul.

Atunci când ajunse pe înălţimea colinei Sainte-Genevieve, la căsuţa învecinată cu Colegiul din Navara, era deja noapte, intră neobservat, sui scara întunecată şi ajunse în

camera sa. Aprinse o lumânare. Începu să-şi facă cu grijă toaleta, aşa cum şade bine unui tânăr care urmează să se prezinte în faţa unor doamne frumoase. Atunci când oglinda îl înştiinţă că, în sfârşit, figura sa îşi recăpătase întreaga graţie juvenilă, se pregăti să îmbrace cel mai elegant costum pe care-l avea. Dar alegerea trebuia să se facă rapid, pentru că nu avea, în afara ţinutei de război, decât o biată haină cumpărată de la un negustor din Arras.

Luă deci valiza şi băgă cheia în broască, dar… era inutil: era descuiată.

— Hei, drace! Şi eu care credeam că am încuiat-o de două ori!

Dar abia ridicase capacul, când îl apucă un tremur: hainele şi lucrurile, aranjate de el cu atâta grijă, erau acum în mare dezordine: răsturnate şi cocoloşite, ca şi

cum le-ar fi scotocit o mână străină. Cavalerul încercă să se liniştească: camera era aşa cum o lăsase; nicio urmă de spargere; de altfel, şi valiza era în acelaşi loc. Fără îndoială, le-a răscolit singur, când şi-a băgat mâna căutând caseta.

Caseta?! Era singurul lucru preţios pe care-l avea! Ea nu putea fi decât acolo, pe fund, sub rufe... Cu febrilitate, începu să-şi răscolească sărăcăciosul bagaj.

Deodată i se făcu negru înaintea ochilor şi o sudoare rece îi broboni fruntea.

— Nu se poate! Trebuie să fie! N-am căutat eu bine! Nervii îmi joacă feste. Să mai caut!

Cu mâinile tremurând, de data aceasta, cu inima bătând să-i spargă pieptul, el goli cufărul luând lucrurile unul câte unul şi scuturându-le pe fiecare în parte: la început

hainele, apoi punga… care era întreagă, sărăcăcioasa rufărie de corp. Pe măsură ce înainta în căutări devenea mai neliniştit, mai febril, mai nervos… în sfârşit, ajunse la fundul valizei.

Atunci, ridicându-se drept, foarte palid, Cavalerul îşi şterse fruntea cu dosul mâinii: un strigăt surd urcă din străfundul său. Căzu, apoi, zdrobit pe un scaun.

Caseta sa, sacrul depozit, toate speranţele lui, tot norocul său… Caseta dispăruse!…

Rămase câtva timp istovit, cu capul golit de orice gând cu ochii rătăciţi, pierduţi în zare, părea să urmărească zborul inimoaselor sale vise spulberate.

Totuşi, acest copil energic şi viteaz nu se putea lăsa zdrobit de o lovitură a sorţii, oricât de puternică ar fi fost ea?

Răzvrătindu-se, el se ridică în picioare. Prima lui mişcare fu să se ducă la gazdă. Fără îndoială, era victima unui furt. Gazda trebuia să ştie dacă vreun străin intrase în cameră. Dar aceasta lipsea de acasă.

— Încet… calm, îşi zise el.

În mintea Cavalerului, gândurile începeau să se ordoneze. „Să fi fost un hoţ? Hm, ciudat hoţ acela care lasă neatinse hainele şi banii… şi umblă după cutii fără valoare”.

Adevărul începea să se lămurească. Nu putea fi un hoţ obişnuit. Acesta ar fi furat banii şi hainele. Atunci cine era? Gândul acelui domn Bernard îi trecu prin minte. Cine putea fi acest individ dispărut brusc chiar în ajun şi care primea mesaje suspecte. Poate vreun spion sau vreun răufăcător care, în înţelegere cu gazda, îl

prădase în timp ce el lipsea…

Tancred ridică din umeri.

— Ce sunt pe cale să mai scornesc, murmură el. Dintre toate ipotezele, asta este cea mai absurdă. Ca să presupun intervenţia acestui Bernard, ar trebui să cred că mă ştia în posesia casetei… E imposibil. Nu i-am vorbit despre ea decât lui Cyrano… Nimeni în afară de el nu-mi cunoaşte încă secretul… Prin ce ar fi putut stârni lăcomia unui hoţ oarecare hârtiile pe care ea le conţinea, preţioase numai pentru mine… Bernard… sau un altul.

În ciuda oricăror fapte, aceasta era evidenţa, flagrantă, brutală. Din cufărul deschis, răsturnat şi răscolit, nimic altceva decât caseta nu dispăruse.

— Of! făcu Cavalerul. Asta depăşeşte orice înţelegere.

Scotocindu-se prin buzunare, mototoli o hârtie: scrisoarea domnului de Guitaut. O citi din nou:

„Veniţi urgent, cu caseta… Ea trebuie predată fără întârziere”.

Şi asta mâine dimineaţă! Cum va putea găsi el pe hoţ şi pe casetă până a doua zi? Şi, fără casetă, cum să se înfăţişeze la Luvru? Să povestească întâmplarea atât de surprinzătoare prin ea însăşi, fără a avea în sprijinul său această probă materială, caseta bătrânului mercenar. Să facă cunoscută dispariţia sa subită… furtul… şi mai ciudat: Cine ar putea să-l creadă? L-ar lua drept un impostor, un intrigant de ultimă speţă.

— Nu, hotărî el. Nu voi merge mâine la Luvru! Nu-l voi vedea pe domnul de Guitaut. Nu voi apărea în faţa lui decât cu fruntea

sus, când voi fi regăsit caseta.

Atunci îşi mai recăpătă speranţa. Luând această hotărâre bărbătească, se simţi oarecum încurajat. Avea acum un obiectiv, un scop: să dea de urma hoţului şi când îl va avea în vârful spadei, oricine va fi acesta, îl va obliga pe mizerabil să-i restituie caseta!

Dar pentru a-şi atinge scopul nu trebuie să dea alarma. Zgomotul, scandalul nu puteau decât să-i compromită căutările. Dacă gazda era complicea hoţului, avea să intre la bănuieli. Pe câtă vreme, lăsând impresia că se lasă dus de nas şi prefăcându-se că n-a văzut nimic putea urmări mult mai uşor desfăşurarea lucrurilor.

— Da, am găsit şi cum… Iată planul!

Felicitându-se acum că nu a întâlnit-o pe suspecta cumătră în primele clipe ale

disperării sale, Tancred se întoarse în cameră. Se simţea calm, stăpân pe sine.

Văzându-şi catrafusele aşezate pe pat, îşi reaminti că trebuia să se îmbrace. Cyrano îl aştepta în castelul de Rohan.

„Nu schimb nimic din program. Trebuie să merg acolo, să profit de sprijinul noului meu prieten. Cine ştie? Poate că Cyrano va vedea mai clar decât mine în această afacere. El va fi de partea mea. Mi-a promis… se va ţine de cuvânt…

Ce naiv sunt să dezarmez la prima încurcătură ce se iveşte în calea norocului meu. Sigur, vor interveni şi alte piedici şi nu vreau să-mi mai pierd capul. Cu Cyrano, nici dracul nu ne poate împiedica să dezlegăm această afacere!”

Ah, iluziile tinereţii! Nădejdea se întoarse în inima Cavalerului şi, totodată,

curajul care luptă şi forţa care triumfă.

„Pe legea mea, nimic nu e pierdut. Ba e mai bine: sunt mai bogat decât eram ieri, căci, pe lângă steaua mea, pe lângă sabie, acum am un prieten... şi o prietenă, poate?” adăugă el în sine, sărutând eşarfa de mătase, trofeul din ajun.

Îmbrăcându-se la repezeală, pe deasupra tunicii sale de catifea brodată, el îşi petrecu eşarfa.

Astfel tânărul nostru avea o înfăţişare foarte plăcută. Nu avu ipocrita modestie de a şi-o ascunde şi surâse mulţumit imaginii sale din oglindă. Apoi, încingând sabia, porni. Drumul era lung şi, la această oră târzie, întunecat şi deloc sigur. Dar Cavalerul îl parcurse iute. Trecu prin mai multe străzi şi ajunse în Piaţa Regală. Când zări Piaţa Regală, o acută uimire îl opri

brusc. Dintr-odată, avea revelaţia acestei eleganţe supreme care face din Paris capitala Universului. Ieşind din întunecatele străduţe ale cartierului Saint-Paul, el se găsi într-o lume de basm. Casele somptuoase care încadrau superba piaţă lăsau să izbucnească în afară prin toate ferestrele o incomparabilă strălucire. Totul crea în noapte o aură strălucitoare, în care dansau miile de lumini fantastice ale candelabrelor şi ale făcliilor din mâna lacheilor!

Explozia aceasta de lumină inunda frumoasa simetrie a faţadelor, se amesteca în masa întunecată a frunzişului, se reflecta în geamurile trăsurilor, stropea aurul ornamentelor şi al dulapurilor, ilumina chipurile alb trandafirii ale femeilor şi umerii lor dezgoliţi.

Parfumuri pluteau în aer. O muzică

dulce în care se ţeseau o mie de sunete armonioase mângâiau urechea.

Îmbătat, Cavalerul simţi cum îşi pierde siguranţa. Pentru prima dată şi fără nicio pregătire, avea, să înfrunte, el, timidul, focurile încrucişate ale privirilor femeilor! Focuri mult mai de temut, decât cele de pe câmpul de luptă.

Avu un moment de şovăială. Pentru prima dată cunoscu teama. Dar îşi aduse aminte deviza aleasă: „Până la capăt”!

Această deviză, pe care şi-o repetase atât de des, în vacarmul luptelor, sub ploaia grenadelor şi în faţa strălucirii şarjei inamicului, această deviză îl însufleţi. Trecând printre trăsurile care vărsau val după val de noi sosiţi, el se azvârli înainte, cu furie de asaltator, urcă scările, străbătu anticamerele, înlătură valeţii şi se pomeni,

deodată, de-a dreptul în cer: în mijlocul castelului de Rohan.

Aici, tumulul se domolea şi îmbulzeala înceta, agitaţia de afară se oprea în prag, respectând sanctuarul în care cavaleri curtenitori şi frumoase doamne stăteau de vorbă, pe şoptite aproape, sub înaltele lampioane poleite.

Tânărul soldat, revenindu-şi, alunecă printre grupuri, mişcat mai mult de tăcerea religioasă dinăuntru, decât de animaţia sclipitoare de afară. Îndrăzneala-i părea fără pereche. Cu ochii, îl căută pe amicul său, domnul de Bergerac, care avea să-l introducă aici, servindu-i de ghid şi pilot.

Când trecu din al doilea salon în următorul, atenţia îi fu atrasă de un senior tânăr şi sclipitor, în haină de catifea neagra şi acoperit de dantele şi panglici.

Acest personaj zglobiu trecea de la un grup la altul, făcând aici un spirit, dincolo aruncând o părere. Mişcându-se cu o graţie uşoară între rândurile de fotolii, el le vorbea bărbaţilor şi surâdea doamnelor, cu o eleganţă supremă, de cel mai bun gust. Cavalerul rămase mirat. În acest senior, îl recunoscuse pe Cyrano!

Dar un Cyrano transfigurat, care nu avea nimic din bătăiosul singuratic de pe Pont-neuf. Ai fi zis că, schimbându-şi hainele, şi-a schimbat şi felul de a fi şi, aproape, caracterul. Spadasinul şi pedantul dispăruseră: era acum gentilomul.

Totuşi, oricât de completă i-ar fi fost metamorfoza, figura lui nu se schimbase, mai ales nasul. Şi tocmai după nas fu recunoscut de soldat. Numai că văzându-l însufleţit în felul acesta cu ochii strălucitori,

cu surâsul pe buze. Cavalerul constată cu o surpriză plăcută că prietenul său aproape că devenise un gentilom frumos.

Văzându-l pe tânărul său protejat, chipul poetului se lumină de plăcere. El îi veni în întâmpinare îmbrăţişându-l. Cavalerul ar fi vrut să-i spună iute cele întâmplate după despărţirea lor, dar poetul, fără să-i dea răgaz, începuse să-l poarte printre grupuri, prezentându-l şi conducându-l în această lume, nouă pentru el.

Lume nouă, într-adevăr! Şi ciudat! Tânărul soldat candid se simţea aici ca într-o ţară străină. Manierele, tonul, subiectele de conversaţie, din care auzea frânturi în trecere, totul îl deruta. Mai ales limbajul ciudat care se vorbea aici – acest limbaj frumos, a cărui modă o lansaseră cei de la castelul de Rambouillet – care răsuna în

urechea sa ca un jargon necunoscut.

Tot trecând din salon în salon, dus de mână de sprinţarul domn de Bergerac, Cavalerul trecea pe lângă grupuri profund ocupate în conversaţiile lor.

Aici, într-o nişă largă, se vorbeşte politică:

— Ce gândeşte regele despre asta?

— Regele s-a săturat de a fi primul dintre supuşi: de altfel el nu vede decât cu ochii domnului Le Grand, care e favoritul zilei.

— Şi domnul Le Grand nu vede decât prin ducesa de Nevers.

— Se poate conta pe Domnul?

— Ca întotdeauna: Domnul va promite şi nu se va ţine de cuvânt, Domnul va da înainte şi apoi se retrage şi până la urmă ne va trage pe sfoară.

— Sunteţi necruţător, domnule de Gondi.

— Cel puţin o avem pe regină!

— O, regina, este adâncită în rugăciuni, la bunele sale prietene, Carmelitele…

— … unde face penitenţe pentru păcatele pe care le-a comis… cu gândul…

Cyrano îl trase pe amicul său, spunându-i:

— Abatele de Gondi se amuză!

În grupul celor preocupaţi de politică i se păru a recunoaşte pe câţiva din marii seniori zăriţi la ieşirea din castelul de Nevers.

Mai departe, în faţa unui şemineu măreţ, se discuta, literatură, un cerc de gentilomi se strâng în jurul unui personaj impunător, care, cu spatele la foc, conduce dezbaterea. Frumoasele Preţioase sorb cuvintele

oracolului.

— Domnul de Voiture face profeţii! explică Cyrano. Să mergem mai departe.

Mai încolo, un rând de fotolii, încărcate de doamne, înconjoară un scaun rotund. O femeie mică, slabă şi brună, ţine o lecţie, subliniată de murmurele extaziate ale auditoarelor.

Poetul nu se opri nici de data aceasta, dar murmură:

— Aceasta, domnişoara de Scudery, îşi ţine cursul de geografie amoroasă şi explică tuturor acestor frumoase hotarele cuvântului „tandru”.

Ajunseră, apoi în plin centru al reuniunii, în faţa unui cerc de doamne, îmbrăcate în ţinută sărbătorească.

VII

BOTEZAT DE „PREŢIOASE”.

— Iată c-am ajuns, zise Cyrano. Cavalere, vei saluta pe stăpânele casei, doamnele de Rohan.

Fără să lase timp tânărului să se reculeagă, el îl prinse de mână şi, înaintând zise, cu o plecăciune:

— Doamnelor, iată-l pe amicul meu, Cavalerul Tancred, de care vă vorbeam adineauri. El cere îngăduinţa să vă aducă salutul său.

Toţi ochii se îndreptară spre noul venit. Roşind, adânc emoţionat, de faptul că era ţinta acestor focuri încrucişate, Cavalerul se înclină.

Doamnele îl examinau cu atenţie, se aplecau una spre cealaltă şi schimbau impresii, în dosul evantaielor. Ducesa, ca o văduvă în vârstă ce era, trecea drept mare

cunoscătoare a bărbaţilor bine. Ea îşi spuse părerea cea dintâi:

— Are un chip foarte plăcut acest soldat… merituos…

— Soldat merituos! suspină fiica sa, romanţioasa Margareta de Rohan. Mie îmi vine să cred că este, mai degrabă, vreun mare senior, venit icognito.

— Nu este dumnealui, tânărul erou despre care ne povesteaţi, domnule de Bergerac? se informă, afectat, doamna de Guemenee.

— Chiar dânsul e, prinţesă. Omul care a ţinut piept întregului Pont-neuf! Şi căruia eu îi datorez faptul că mai sunt încă în viaţă şi că mă bucur de plăcerea de a vă admira.

Superba blondă de Guémenĕe aţinti asupra viteazului tânăr privirea ochilor săi de catifea.

— Ce spuneţi despre asta, abate? întrebă ea, întorcându-se spre un omuleţ cu chipul prosper, negru la păr şi la piele şi cu picioarele strâmbe.

Abatele de Condi îşi plimbă jur-împrejur privirea lui de miop. Privirea îi trecu peste Cavaler, părând că nu-l vede, şi-l fixă pe Cyrano.

— Dragul meu, îi spuse cu un aer mulţumit, dacă isprava dumneavoastră de pe Pont-neuf este destul de frumoasă, trebuie să vă spun însă că tocmai am aflat alta, adineauri, în faţa căreia veţi coborî steagul.

În această lume mică, al cărui zeu era, abatelui nu-i plăcea să fie eclipsat nici ca spirit, nici ca frumuseţe. Atenţia binevoitoare a doamnelor pentru Cyrano şi pentru protejatul său îl supăra, ca şi cum i

s-ar fi furat din drepturi.

— Haideţi să vedem! îl provocă poetul, cu un zâmbet sceptic.

— Fiţi judecători dumneavoastră, doamnelor!... Iată povestea, aşa cum am aflat-o de la Noirmoutiers, care era de faţă... şi care şi acum are nevoie de odihnă... Lucrurile se petrec pe acelaşi Pont-neuf, unde a avut loc şi confruntarea dumneavoastră, prietene Bergerac, dar de data aceasta, totul i s-a întâmplat Domnului şi şleahtei sale.

Şi spiritualul abate, cu acea vervă înfocată al cărei secret numai el îl avea, începu să povestească aventura Domnului, care, protejat de ceata lui, oprise cu forţa trăsura unei tinere fete, fiind însă nevoit să coboare mai iute decât urcase, îmboldit în coaste de sabia unui necunoscut. El povesti

în amănunt schimbul de cuvinte care a urmat şi învălmăşeala în care Noirmoutiers primise, în ceea ce-l priveşte, o lovitură de sabie în umăr.

Alte conversaţii încetaseră: admiratorii domnului de Voiture şi ai domnişoarei de Scudery, alipindu-se grupului politicienilor, în spatele povestitorului formaseră un nou grup, care asculta cu atenţie. Ai fi putut spune că succesul era desăvârşit. Cyrano asculta iritat…

— Noirmoutiers, el însuşi, râde de se speteşte! urmă abatele. Declară că n-a vrut să întoarcă lovitura de sabie primită şi că nu a putut vedea nici mutra amuzantă pe care a făcut-o Domnul şi al său La Rivière. Închipuiţi-vă că acest netrebnic – e vorba de La Rivière – căutase scăpare din învălmăşeală, tocmai în spinarea calului de

bronz. Or, îndrăcitul, care ţinea piept singur gărzii, indignat de această profanare, se repezise să-l pedepsească. Slujindu-se de sabie ca de o frigare, îl împunsese pe gogoman, care ţipa, striga după ajutor, se jelea.

Râsetele zglobii ale doamnelor subliniau acest tablou viu colorat.

Ele agitau evantaiele şi clipeau din ochişori, ca şi cum ar fi fost de faţă la întreaga întâmplare.

— Cât despre Domnul, continuă de Gondi, şi-a avut şi dumnealui partea sa de câştig, şi nu cea mai mică. Arătându-se tot pe atât de inteligent, pe cât fusese de viteaz, necunoscutul i-a adresat doar un cuvânt în chip de compliment, dar cuvântul care doare mai rău decât o lovitură de sabie.

Un freamăt trecu prin mulţimea nerăbdătoare. Domnul era dispreţuit, în vreme ce inteligenţa, mai ales când se unea cu vitejia, putea fi de mare preţ. Abatele reluă deci, jubilând:

— Cum Domnul se mira că există cineva în Franţa care nu cunoaşte pe fratele Regelui, necunoscutul i-a ripostat exact aşa: „Nu trebuie să vă surprindă. Eu sunt soldat şi nu-i cunosc decât pe cei pe care-i întâlnesc pe câmpul de luptă!”

De data aceasta, succesul era total: duritatea cuvintelor primi aprobarea generală. Unii chiar aplaudară.

— Hm! zise Cyrano, fără convingere, dar vocea îi fu acoperită de protestele generale.

— E foarte posibil, zise Scudery.

— Scurt, clar şi precis, scandă Voiture.

Abatele, atingându-şi ţinta, îşi freca

mâinile de satisfacţie. Ce urmărise el, în definitiv? Să abată atenţia doamnelor şi mai ales a frumoasei Guéménée de la acest tânăr Cavaler, care începea s-o intereseze.

Indispus că faptele protejatului său treceau definitiv pe planul al doilea, poetul făcea tot felul de grimase.

— Ia spuneţi-mi, abate, întrebă o doamnă, cine era acea domnişoară?… Bănuiesc că ştiţi cine anume era persoana pe care Domnul…

Şuşotelile, prevestind un început de scandal îi tăiară cuvântul. Cavalerul păli uşor. Dar respiră uşurat, când Gondi spuse

— Noirmoutiers este discret. Nu mi-a spus numele…

— N-are importanţă acest amănunt, suspină blonda prinţesă, în ceea ce mă priveşte, eu de necunoscut aş vrea să dau.

Ah! câte nu se spuseseră, în câteva clipe, sub evantaie!… Această Guéménée! Numai ea putea îndrăzni să spună aşa ceva! … Ce seară minunată, ce senzaţii puternice!

Abatele îşi muşcă buzele, dezamăgit. Cugetarea prinţesei îi arătase că se străduise degeaba.

— Pe legea mea, mormăi el, pe cuvânt de onoare, nu ştiu nimic mai mult. Dar, iată, vine Noirmoutiers, care vă va spune poate mai mult.

Secătura venea într-adevăr, cu braţul legat de gât. Şi, printr-o coincidenţă bizară, în acelaşi timp cu el, trei doamne intrară în cerc, înconjurate de o curte strălucitoare de gentilomi.

Cavalerul tresări. Între cele venite el recunoscu pe tânăra din trăsură, prietena sa din castelul de Nevers.

Şoapte prelungi salută această sosire senzaţională şi Tancred auzi numele acestora plutind pe toate buzele:

— Doamnele de la Nevers, Domnul de Cinq-Mars… şi Domnişoara de Cernay.

Ducesele se ridicară ceremonios în faţa noilor venite, pentru a le primi.

Când zgomotul acestor prezentări se domoli, ducesa de Rohan redeschise conversaţia:

— Păcat, frumoasele mele, că aţi întârziat. Aţi pierdut o anecdotă galantă, cu care ne delecta abatele.

— Ah! abatele-şi număra victoriile şi cuceririle?

— Nu! doar o întâmplare nefericită de dragoste a sărmanului Domn!

Cavalerul, care nu o scăpa din ochi pe necunoscută, o văzu pălind şi roşind, rând

pe rând. În acelaşi timp, fără să înţeleagă ceva, Cyrano simţi mâna prietenului său încleştându-i-se de braţ.

— Şi cine este nefericita, pe care Domnul o dezonorează cu atenţia sa? întrebă Cinq-Mars, cu aerul său impertinent.

— Asta ne-o va spune Noirmoutiers.

Toţi ochii se îndreptară spre secătură. Cu o mişcare instinctivă. Cavalerul făcu un pas înainte. Iar tânăra schimbă cu salvatorul său, pe care-l recunoscu, o privire lungă, neliniştită şi rugătoare totodată.

Noirmoutiers privi încântat cercul agitat al auditorilor şi, pe furiş, pe Cavaler şi pe protejata sa. Apoi zâmbi:

— Doamnelor, începu el vesel, mi-ar plăcea să satisfac o curiozitate atât de

legitimă, dar văd aici pe cineva care vă va spune totul mult mai bine decât pot să o fac eu.

— Cine, cine? se auziră nenumărate voci.

— Pe legea mea, chiar pe acela care a scăpat-o pefrumoasa necunoscută din mâinile noastre. Recunoaşte-ţi că el e cel mai indicat să ne spună numele acesteia.

Tânăra respiră uşurată.

Se făcu o linişte deplină: unii aşteptau, priveau în toate părţile, apoi Noirmoutiers înaintă spre adversarul său, cu zâmbetul pe buze, dar şi cu mâna întinsă.

Cavalerul, roşind, apucă această mână încurcat, dar, mă bucuria de a o vedea pe necunoscută scăpând de primejdie, el mulţumi gentilomului pentru discreţie, strângându-i-o puternic, încât acesta avu o

strâmbătură.

Fu o adevărată lovitură de teatru. Toată lumea se agita. Cum? Acest tinerel ţinuse piept atâtor gentilomi şi scăpase teafăr chiar după ce luase în derâdere pe Domnul? Iată ceva extraordinar!

Cât despre Cyrano, nu sunt cuvinte pentru a arăta bucuria puternică în care-l aruncase această veste.

— Aşadar tu, tu ai făcut toate acestea? zise el îmbrăţişându-şi prietenul.

— Oh, se mai şi exagerează! răspunse acesta modest.

— Ba deloc! Tu exagerezi acum.

Apoi, îndreptându-se spre viitorul cardinal de Retz:

— Uite, el era, domnule de Gondi; el era şi nu spunea nimic. Ei, acum ce credeţi despre sfârşitul povestirii dv?

Abatele îl fixă îndelung pe soldat cu privirea lui mioapă, dar clarvăzătoare:

— Iată un om care va ajunge departe, murmură el, întorcându-se pe călcâie.

Din această clipă, saloanele se umplură de un tumult vesel. Conversaţiile lăsaseră locul unui entuziasm general. Grupurile se amestecaseră.

Cât despre Cavaler, el era acum de-al casei. Cyrano, jubilând, îl plimba prezentându-l tuturor: – „Cavalerul Tancred! Salvatorul meu!

— Adversarul Domnului!

— Campionul Regelui Henric!

— Protectorul virtuţii!

— Prietenul meu!”

Şi cum în epoca aceea, naşterea încă nu eclipsa meritul iar o bună lovitură de sabie sau o replică fericită ţinea loc de avere,

fiecare sărbătorea pe tânărul erou, care ştiuse să îmbine cele două titluri de glorie.

Însă Tancred se silea să nu piardă din vedere dulcea apariţie, pe care soarta părea că se amuză tot scoţându-i-o în cale.

El ştia acum că se numea Claire de Cernay şi că era domnişoară la curtea reginei. Auzise pe o doamnă cerându-i veşti despre protectoarea sa regală. Răspunsul îl făcuse să afle că ea tocmai părăsise, numai pentru câteva ore, austera Mănăstire a Carmelitelor, ca să însoţească în lume pe prietena sa, Anne de Gonzague-Nevers

Dar ea mai şopti şi câteva cuvinte în taină, de unde el deduse că această ieşire mondenă nu era decât un pretext. Probabil că tânăra domnişoară era amestecată în evenimente misterioase.

Convorbiri ţinute în unele colţuri mai

retrase, departe de zgomotul general, uneau pe domnul Le Grand – aşa era poreclit domnul de Cinq-Mars, marele scutier şi favoritul Regelui – cu Gondi, Noirmoutiers, toţi amatorii de conversaţii politice ai salonului. Tânărul ar fi dorit să poată oferi aceleia care fusese tovarăşa lui timp de o oră, sprijinul braţului şi sabiei sale. Dar discreţia îl ţinea departe de ea. Trebuia deci să se mărginească să schimbe, de departe, cu prietena sa priviri complice.

Totuşi, la un moment dat, întâmplarea îi apropie:

— Încă o dată, îţi mulţumesc, îi zise ea şoptit.

El îi arătă eşarfa pe care o purta încrucişată pe piept.

— Priviţi, nu v-am părăsit deloc culorile.

O întrebare îi ardea însă pe buze, pentru că

adăugă: Mă înşel eu? îmi pare că jucaţi un joc primejdios?

— Ce bănuiţi? zise ea iute.

— Nimic. Dar simt, ghicesc! Dacă aveţi nevoie de o sabie devotată şi sigură, luaţi-o pe a mea!

— Asta s-ar putea întâmpla.

— Mă găsiţi, la nevoie, în faţa colegiului Navarei.

— La Barbette? întrebă ea mirată.

Tocmai voi s-o întrebe de unde cunoştea numele gazdei sale, când îşi dădu seama că erau priviţi. Trebuiră, deci să se despartă în grabă.

Cineva observase că tânărul erou nu avea niciun nume era domnişoara de Scudery.

Trebuie să ştim că în romanele sale, această spirituală domnişoară lansase moda

numelor împrumutate din istorie şi din mitologie. Nu erai cu adevărat demn de glorie decât atunci când îţi schimbai numele de familie cu una din acele denumiri bizare şi ridicole care păreau a fi culmea eleganţei.

Se cuvenea, deci, ca şi tânărul cavaler să se bucure de această consacrare a adoptării sale şi primi, printr-un nou botez, un nume de război potrivit gustului zilei. Nu fu prea uşor să i se găsească un nume potrivit.

Domnişoara de Scudéry propuse:

— Polydamas!

Dar frumoasa Guéménée se împotrivi. Ea nu se pricepea mult într-ale literelor şi nici nu era de acord cu acel ideal subtil de dragoste platonică, pe care prietenele sale îl lăudau din cale afară. Acestor fleacuri, ea le prefera plăceri mai vii.

— La naiba! zise ea. Astea sunt nume din poezia pastorală, care se potrivesc cel mult pentru îndrăgostiţii voştri sfioşi. Acest tânăr însă, care aduce femeilor servicii… mai eficiente nu poate primi decât un nume bărbătesc…

Înflăcărata ducesă de Rohan, de acord cu observaţia, continuă

— … războinic, viguros, epic!

— Şi gingaş, suspină sensibila Margareta.

— Cavaleresc…

— Elegant…

— Aventuros…

— Şi candid, şopti Guéménée.

— Un nume care să se potrivească unui prinţ deghizat, care să fie în acelaşi timp galant şi misterios, adăugă romanţioasa Rohan.

— Misterios, asta ne trebuie, strigă Cyrano.

— Ce părere aveţi, darling? întrebă ducesa.

Domnişoara de Cernay, căreia îi fusese adresată această denumire familiară, roşi puţin, însă voi să iasă din umbra unde se găsea pentru a-l mângâia cu privirea ochilor săi frumoşi pe chipeşul cavaler. Răspunse deci, fără să se încurce:

— Are dreptate domnul de Bergerac. Prietenul său a dat dovada de multă îndrăzneală şi de o rară discreţie. De aceea, singurul nume care i s-ar potrivi este acela care lasă loc oricărei surprize şi oricărei speranţe: MISTER.

— Iată numele! strigă din nou Cyrano. Mister! Cavalerul Mister!

Toată lumea aplaudă.

— Iată un cuvânt care spune totul… şi lasă să se înţeleagă multe alte lucruri, zise frumoasa Guéménée, ai căror ochi sclipiră rapid pentru a ascunde sarcasmul privirii.

— Domnul de Cyrano va fi deci naşul şi domnişoara de Cernay naşa…

— Iar abatele va oficia, accentuă poetul în zeflemea, îndreptându-se către Gondi.

Şi astfel, micul soldat, sub auspiciile dublei şi preţioasei înrudiri a viteazului său prieten Cyrano şi a încântătoarei sale necunoscute, Claire de Cernay, îşi schimbă numele de Tancred pentru acela mult mai răsunător de Cavalerul Mister.

— Cavalerul Mizer, mi s-ar fi potrivit mai bine, îşi zise acesta în sine, gândindu-se la sărăcia şi singurătatea lui.

În beţia triumfului pierduse o clipă noţiunea situaţiei sale, dar, îndată ce i se

oferi un răgaz, se grăbi să se folosească de el pentru a-l trage deoparte pe Cyrano.

— Trebuie să vă vorbesc fără întârziere, şopti el.

Tonul său grav îl izbi pe poet.

— Ce s-a întâmplat? spuse el neliniştit.

Dar tânărul, drept răspuns, îi arătă mulţimea care îi înconjura.

— E drept! Vino după mine!

Cu o privire de regret şi de adio, plină de toată duioşia inimii sale prea pline, Cavalerul o salută pe frumoasa sa naşă. Apoi, iute, cei doi prieteni îşi luară rămas bun de la gazde şi părăsiră adunarea.

Îndată ce fură singuri în piaţă, în singurătatea grădinilor pustii şi pierduţi în umbra nopţii, gasconul întrebă:

— S-auzim, ce este?

Tancred îngăimă, descurajat:

— Prietene, sunt ruinat!

— Cum?!

— Mi s-a furat caseta!

— Drace! exclamă Cyrano.

Sprâncenele i se încruntară, o furtună păru că-l frământă… Ce înseamnă asta? Cine îndrăznea să se atingă de salvatorul său?… Se hotărî iute:

— Ah, ţi-au furat cutia, mormăi el, prinzând mâna prietenului. Ei bine, pe cuvântul de onoare al lui Cyrano, pe dumnezeul meu…!

Şi izbucni vijelios în ameninţări, în imprecaţii şi tot felul de blesteme; dar deodată se linişti şi concluse scurt;

— Nu ne rămâne decât s-o regăsim. Vino!

Trebuie să-i părăsim o clipă pe Cavalerul

Mister şi pe credinciosul său prieten şi să ne îndreptăm tocmai în cealaltă parte a Parisului, în îngusta şi întunecata stradă Vaugirard. De altfel, poate că nici nu ne îndepărtăm în chipul acesta prea mult nici de ei şi nici de noile lor cunoştinţe.

Cartierul mănăstirilor şi al marilor palate señoriale este adânc adormit la ora aceasta. Peste tot domneşte liniştea şi singurătatea.

Totuşi, o clădire mică în stil italian, la marginea grădinilor Luxemburgului, nu doarme decât în aparenţă. Dacă faţada dinspre stradă zace în întuneric, nu acelaşi lucru se întâmplă şi în partea opusă, unde lasă să răzbată înspre grădini luminile vagi ale mai multor ferestre. Iar, din când în când, se întredeschide şi o mică poartă prin care pătrund înăuntru, unul câte unul,

tăcute personaje.

Trecătorul întârziat care i-ar întâlni pe aceşti plimbăreţi nocturni, după înfăţişarea lor i-ar lua drept nişte burghezi cumsecade şi negustori cinstiţi, sau sărmani călugări capucini în rasă brună şi sandale prăfuite. Înşelătoare aparenţe! Dacă acelaşi trecător ipotetic i-ar putea vedea întruniţi în sala joasă unde se furişează rând pe rând, el ar descoperi cu mirare, un fel de aer de familie, care dă de bănuit.

Sunt oare personaje suspecte? Vom vedea îndată.

La primul etaj al clădirii – care nu este alta decât castelul d'Aiguillon – într-un mic cabinet strâmt şi sobru mobilat, un om stă de veghe în faţa unui birou încărcat de hârtii. Omul este aşezat într-un fotoliu adânc, în care corpul său slab, înfăşurat

într-o manta bogată, se pierde. Lumina slabă a unei lămpi cade peste capul său plecat. I se vede numai fruntea, lată şi înaltă, înconjurată de şuviţe cărunte care scapă de sub tichia de prelat.

Singuraticul personaj îşi înalţă capul o clipă şi noi putem distinge figura îngrijită a unui bătrân.

Un bătrân? Uitându-ne mai bine, vedem totuşi că omul acesta a trecut de curând peste cincizeci de ani. De unde-i vine atunci această aparentă bătrâneţe? Fără îndoială, din expresia de tristeţe întipărită pe chipul său.

Căci totul este mohorât într-însul: ochii, privirea, gura poruncitoare. Buzele par a nu îngădui surâsul.

Această figură lugubră scutură un clopoţel. La chemarea lui, un om a intrat şi

s-a oprit în picioare în faţa lui într-o atitudine plină de respect.

Acesta are abia treizeci de ani, deşi după înfăţişarea lui severă, ai putea să-i dai aceeaşi vârstă ca şi stăpânului său.

De altfel, amândoi seamănă. Aceeaşi fizionomie întunecată, aceeaşi ţinută gravă, aceeaşi aparenţă de gheaţă.

Simplă coincidenţă totuşi. Fiindcă unul se numeşte Eminenţa Sa, cardinalul duce de Richelieu – stăpân al regelui şi al regatului Franţei – şi celălalt, domnul consilier, Secretar de Stat, Léon Bouttilier de Chavigny.

VIII

MINISTRUL ROŞU

— Ei bine, întrebă stăpânul cu un ton

nerăbdător, s-a terminat cercetarea curierului secret?

— Încă nu, monseniore. Au sosit veşti din Anglia. Tocmai am terminat descifrarea lor.

— Ştiu, regele Carol ne trimite un ambasador…

— … ca să ceară întoarcerea în Franţa a reginei-mame.

Vocea poruncitoare a cardinalului se ridică:

— Avizul domnului cancelar şi al întregului Consiliu este împotriva acestei întoarceri periculoase pentru pacea statului. Aceasta este opinia unanimă.

— Mai puţin vocea domnului Le Grand.

Fără să bage de seamă această rectificare şoptită în surdină de confidentul său, Richelieu continuă:

— Ce noutăţi din Lorena?

— Ducele Carol s-a întors în statele sale. Supuşii săi l-au întâmpinat strigându-i: „Trăiască Monseniorul Duce împreună cu cele două soţii ale sale!”

Carol al IV-lea de Lorena părăsise pur şi simplu la Paris pe ducesa Nicole, cerând tribunalului să constate nulitatea căsătoriei lor şi, fără să mai aştepte şi rezultatul acestei cereri, îşi luase de acum o altă soţie, pe principesa Beatrix de Cântecroix, aleasa inimii sale. Iată, de ce bunii loreni, care nu doreau să se facă de râs, salutaseră întoarcerea ducelui lor prin acel strigăt neobişnuit.

Cardinalul nu-şi putu împiedica un uşor surâs:

— Bine l-au mai primit nebunii!... Altceva?

— Ducele protestează în taină împotriva tratatului, pe care i l-a smuls Eminenţa Voastră. Cere ca sora lui să fie primită la curte ca soţie a Domnului.

— Acestuia îi stă foarte bine şi văduv. De altfel, şi în această privinţă, Consiliul s-a pronunţat în unanimitate…

— Mai puţin vocea… domnului Le Grand.

Încă o dată, ministrul se prefăcu că nu aude.

— Şi din Sedan ce veşti avem?

— Nimic nou, monseniore. Contele de Soisson refuză mereu să se întoarcă dacă Eminenţa Voastră nu-i pune la dispoziţie armata din Alsacia.

— Ducele de Bouillon a fost somat să-l alunge din ţinutul său.

— El n-a răspuns acestei somaţii.

— Dacă se va încăpăţâna pe mai

departe, Consiliul a hotărât să-l acuze de les-majestate! În unanimitate!

— Cu excepţia… domnului Le Grand, insinuă din nou Chavigny.

De data aceasta, cardinalul săltă capul.

— Ştiu! zise el cu amărăciune. Duşmanii statului nu au un sprijin mai bun decât pe… domnul Le Grand.

Un tremur uşor îi vibra în glas, dar cardinalul se stăpâni şi întrebă cu un alt ton:

— Apropo! A venit raportul din Chantilly?

— Încă nu, Monseniore.

Richelieu se ridicase. Cu paşi neliniştiţi, el străbătea cabinetul de la o margine la cealaltă, pierdut într-o meditaţie adâncă, cu fruntea brăzdată de cute groase.

Chavigny, secretarul de stat, continua,

neîntrerupt, raportul, dar cardinalul nu-l mai asculta decât pe jumătate. Gândul lui era în altă parte. Deodată, se opri în faţa sobei înalte şi, întorcându-se, spuse:

— Vezi tu, Chavigny, încă n-am terminat cu duşmanii. Dacă pretutindeni voinţa noastră se izbeşte de piedici, e tocmai pentru că, se ştie prea bine, cineva îndrăzneşte să apere în faţa regelui cauza duşmanilor noştri. Favoarea de care se bucură Cinq-Mars încurajează toate îndrăznelile şi stârneşte toate speranţele…

El tăcu o clipă, apoi urmă cu o voce amară:

— Ştii că el a îndrăznit să dea sfat Majestăţii Sale să fiu înlăturat?

Chavigny căută să protesteze:

— Înlăturată Eminenţa Voastră?! Duşmanul nu putea alege alt moment mai

neprielnic: nu e mult de când l-aţi acoperit de glorie pe regele Ludovic al XIII-lea!

— Oh, recunoştinţa celor mari!

— În orice caz, domnul Le Grand este creatura Voastră şi mă îndoiesc că ar avea îndrăzneala să muşte mâna care l-a scos din neant…

Cu un aer dezamăgit şi plin de dispreţ, cardinalul completă:

— Oh, recunoştinţa celor mici!… Crede-mă, Chavigny, simt pe omul acesta cum îmi scapă din mână din ce în ce mai mult. Şi totuşi, el e acel mic Cinq-Mars, fiul credinciosului d'Effiat!

— E un ambiţios!

La auzul acestui cuvânt, ca şi cum s-ar fi simţit înţepat în călcâi, orgoliosul ministru tresări şi strigă:

— Ambiţios! E el în stare de aşa ceva? Zi

mai bine: amorezat. Duhul lui sărac împrumută lumină de aiurea şi pretenţiile i le suflă cineva la ureche. Se ştie doar că ducesa Maris, savanta şi perfida aceea de Nevers, doar ea gândeşte şi vorbeşte în locul lui. Numai ea ne-a silit la ruşinea să-l vedem pe acest bezmetic cum ne stă alături în Consiliu.

Gândul acesta aţâţă până la culme mânia lui Richelieu; el deveni sarcastic:

— Şi aşa, la sfârşitul carierei mele, am trăit să văd şi acest spectacol fără pereche: micul Cinq-Mars dându-şi cu părerea asupra afacerilor statului! Unde a învăţat nenorocitul meseria asta? Doar n-o avea pretenţia că nu citea decât istoria lui Cyrus cel Mare prin bucătării, unde se ascundea cu rândaşii şi fetele din casă şi de unde l-am scos eu la vedere… sau poate s-o fi citit în

străduţele din Place Royale! Ticălosul, femeile i-au mâncat capul!

— Vai, suspină Chavigny, tocmai el are la îndemână urechea regelui. Orice pofteşte, i se acordă. Iată-l ajuns mare scutier.

— Tot ca Chalais!

Replica sună sinistru în gura cardinalului. Înainte cu şaisprezece ani, marele scutier Chalais plătise cu capul greşeala că s-a vârât în asemenea intrigi.

— Da, urmă bătrânul, ca şi Chalais, el e mânat de femei. Numai că acelea se numeau Anne de Austria şi Maria de Chevreuse. Pe când azi…

Cardinalul clătină din cap a dispreţ. Când pronunţase însă numele ducesei de Chevreuse, neîmblânzita sa inamică de odinioară, un accent de mândrie, chiar de

tandreţe, îi tremurase în glas.

Urmând, vocea cardinalului se sparse dureros, ca un val înspumat de peretele stâncilor.

— Câte n-am făcut eu ca să mi-o apropii pe aceea care putea să-mi deschidă inima ferecată a reginei. Orgolioasă Chevreuse, contra ta am luptat fără odihnă şaisprezece ani! I-am zdrobit pe toţi cei ridicaţi de tine asupră-mi, dar nu am putut să-ţi domolesc ura.

Din pricina ta am umilit pe aceea care era totul pentru mine, pe suverana mea şi regina Franţei! Şi azi, din adâncul exilului unde o ţin, simt cum se tot ridică în faţa mea, încă puternică şi de temut!

Chavigny îşi cunoştea stăpânul. El ştia că, sub aparenţa rece de politician, se ascundea un suflet arzător, pasional.

— Monseniore, îngână el speriat, nu vă temeţi cumva?

Dar cardinalul îşi revenise de-acum.

— Absolut deloc, răspunse el ferm.

Cineva bătu la uşă. Un secretar intră.

— Monseniore, aşteaptă afară un om; spune că vine din Sedan.

— Din Sedan? Să intre repede!

Uşa se deschise şi, în cadrul ei, apăru figura jovială a unui călugăr capucin. Bunul părinte salută, apoi aşteptă să fie întrebat.

— Vii de acolo? întrebă stăpânul, privindu-l cu un ochi scrutător.

Călugărul se înclină.

— Singur?

— Am întâlnit pe omul acela.

— Ştii bine că e persoana despre care ţi s-a vorbit?

— Da, Eminenţă.

— Negustorul de lână din strada Grenetail?

— Chiar el! L-aş putea recunoaşte dintre mie: lung, slab, îndrăzneţ şi lăudăros din cale afară.

Cardinalul se întoarse spre Chavigny:

— N-am fost înşelaţi. E fratele bun al acelei comediante din Marais, domnişoara Miton, ori Minon… puţin îmi pasă de numele ei!

Apoi, revenind spre călugăr.

— Continuă, te rog!

— Am parcurs cu el o bună bucată de drum şi chiar reuşisem să-i câştig încrederea. Personajul e foarte încrezut. L-am iscodit asupra înaltelor legături cu care se tot împăuna şi, stârnindu-l pe această temă, am aflat că la Sedan el îi vedea în mod obişnuit pe domnii prinţi.

Richelieu îl întrerupse brusc:

— Despre cine vrei să vorbeşti? Nu ştiu să fie la Sedan alt prinţ în afară de prinţul de Soisson. Cât despre de Bouillon, el nu e decât duce.

— Asta voiam şi eu să spun… deşi ducele se pretinde prinţ suveran al Sedanului.

— Vom pune noi la punct această pretenţie.

— De asemenea, omul nostru s-a lăudat că este aşteptat aici de persoane foarte sus-puse. Vreau să cred că umbla să mă înşele.

— Ei bine, pe cine a numit?

— Pe domnii de Guise, de Beaufort…

— Nu a mai pronunţat şi alt nume?

— Despre Cinq-Mars spunea că-i este prieten.

De data aceasta, ministrul avu o privire triumfătoare:

— Cinq-Mars! Eram sigur!

Se îndreptă brusc spre călugăr.

— Trebuia să pui mâna pe el!

— Asta am vrut şi eu, monseniore, dar secătura mi-a scăpat printre degete. E suplu şi alunecos ca un ţipar. Aproape de Chalons, am întâlnit un pichet de dragoni ai Majestăţii Sale. Dar înainte să am eu timpul să şoptesc ceva cu şeful lor, demonul spălase puţina! O luase la goană pe o şosea laterală şi cu bietul meu măgar nici nu puteam să mă gândesc să-l urmăresc.

— Nătărăule! izbucni cardinalul mâniat. Ascultă aici: ai avut în mână pe mesagerul pe care l-aş plăti scump. Sunt sigur că Cinq-Mars ţine legătura cu Sedan… dar dovada… dovada îmi lipseşte. Trebuie cu orice preţ să dăm de urma acestui om… numai să nu se fi strecurat deja în Paris.

— Nu cred monseniore, pentru că am împrumutat de la dragoni un cal bun, care m-a dus ca fulgerul. Odată ajuns m-am informat la porţi: nu sosise nimeni care să aibă semnalmentele lui.

Cardinalul reflectă. Călugărul continuă, insinuant:

— Din moment ce individul se ştie recunoscut, el se va ascunde la vreun complice. Nu va ieşi la iveală decât când se va crede uitat…

— Orice-ar fi, porneşti îndată la drum. Ia acest ordin scris: cu el vei avea la dispoziţie trupele pe care le-ai putea întâlni în cale. Acum, la drum! Şi să nu vii decât cu omul nostru.

Călugărul se înclină adânc.

— Voi depune toată stăruinţa, Eminenţă! Dacă vrea bunul Dumnezeu, pun eu mâna

pe el!

Îndată ce plecă prelatul, ministrul se îndreptă către Chavigny:

— Ce-ţi spuneam eu? Furtuna se apropie! Trebuie să împiedicăm izbucnirea ei. La lucru, deci, cât mai e timp!

În clipa aceea, cineva bătu încetişor în uşă şi acelaşi secretar apăru din nou, aducând o scrisoare de data aceasta.

— De unde vine? îl întrebă scurt.

— De la Chantilly!

— În sfârşit.

Cardinalul desfăcu plicul. Dintr-o privire citi cuprinsul şi faţa i se întunecă mai tare.

— Da, da, e timpul!… Citeşte! şi întinse consilierului său scrisoarea.

Chavigny luă mesajul şi citi cu voce tare:

— Regele a vânat…

— Marchizul de Cinq-Mars o însoţea pe

Majestaţea Sa la vânătoare, dar regele s-a întors singur.

Cinq-Mars nu s-a dus la castel.

— Ai citit clar: nu s-a întors la castel. Ţi-o spun eu: omul ăsta pregăteşte o trădare. Este o viperă care se ridică în calea mea.

— Ar trebui să ştim pe unde şi-a petrecut ziua.

— Unde? Ei drace, la ducesă, acasă la Nevers.

— Vom şti îndată şi asta, iată-l pe agentul nostru de pe Pont-neuf.

O figură suspectă se strecurase deja prin uşa pe jumătate deschisă.

— Înaintează, maestre Roussin. Ce veşti aduci?

— Azi după amiază, începu poliţistul, a izbucnit un mare tărăboi, în faţa păpuşarilor…

— E treaba locotenentului civil, îl întrerupse cardinalul scurt. Altceva?

— Un lungan strâmb şi un tânăr soldat…

— Altceva, altceva?!

Agentul se opri nedumerit.

— Eminenţa Sa întreabă dacă nu s-a întâmplat ceva suspect la castelul de Nevers… şopti Chavigny.

— Nu, Monseniore, nu. Am văzut intrând acolo doar gentilomi.

— Pe cine anume?

— Să vedem: domnul de Guise, abatele de Gondi, domnul de Beaufort.

— Toţi! Toţi duşmanii mei! Şi mai cine?

— A mai sosit şi o trăsură de la curte, cu o tânără persoană…

— Cine era?

— Nu ştiu. Ah, dar era frumoasă ca un înger, blondă…

— Va trebui s-o identificăm pe această necunoscută.

Chavigny se înclină.

— Asta e totul?

— Şi apoi a venit un călăreţ, căruia n-am putut să-i văd faţa. Un tânăr de statură mare. Părea să fi alergat mult fără oprire, căci calul era alb de spumă. Pe când sosea, am auzit că i se cereau veşti din Chantilly.

— Cinq-Mars, pe legea mea!

— Matahala acea strâmbă şi amicul ei, soldatul, au intrat şi ei în palat, dar fără voia lor, căci…

— Nu ne interesează asta. Pe altcineva n-ai văzut? Gândeşte-te bine!

— Da, spre seară, un gentilom înalt, bine legat, a sosit cu o escortă. Toţi aveau faţa acoperită, aşa că nu v-aş putea spune cine erau…

— Cine-ar putea fi acesta? întrebă cardinalul neliniştit. Înalt… zdravăn…?

— La căderea nopţii s-a întâmplat alt scandal. Nu mai e nicio siguranţă! Nişte răufăcători au atacat o trăsură…

De data aceasta, căzut pe gânduri, stăpânul nu-l mai întrerupse. Poliţistul profită de această îngăduinţă şi se avântă într-o relatare amănunţită a faptelor, presărată de reflecţii judicioase despre rostul poliţiei. Fără îndoială că mai mult îl interesau acestea decât cine intra şi ieşea din castelul de Nevers.

— Îndrăzneala tâlharilor, încheie el lunga cuvântare pe care n-o ascultase nimeni, îndrăzneala tâlharilor a întrecut orice margini. Ei au cutezat să spună că sunt oamenii Domnului…

Cardinalul tresări:

— Ce-ai zis?

— … ai domnului duce de Orléans, îngăimă spionul…

— De unde veneau aceşti pretinşi tâlhari?

— Dinspre poarta Nesle.

— Şi au vorbit ei despre domnul duce de Orléans?

— Unul dintre ei i-a pronunţat numele.

— Fără îndoială, el e! Numai el lipsea de la sărbătoare.

Sărmanul poliţist, înspăimântat, făcu ochii mari auzind vorbindu-se de fratele suveranului său ca despre un răufăcător public.

— Bine, pleacă. Şi altă dată să fii mai vigilent!

Maestrul Roussin ieşi.

Cu paşi înfriguraţi, Richelieu ocolea

cabinetul, prea strâmt acum pentru a-i cuprinde nerăbdarea.

— Da, iată-i pe toţi. Beaufort cu a sa Montbazon, Gondi cu a sa Guéménée, Guise cu prinţesa sa Anne. Cinq-Mars în sfârşit şi… Domnul! Ah, de-aş şti ce e în capul lor, ce planuri făuresc. Cuprinşi de spaimă, sunt în stare de orice.

Ochii lui dominatori aruncară un fulger de sfidare.

— Prea târziu! Nu vor avea răgaz să lucreze. Îi voi zdrobi pe toţi!

O mânie neagră pusese stăpânire pe cardinal.

— Da, pe toţi, absolut pe toţi îi voi sfărâma. Pe trădătorii din afară, ca şi pe cei dinăuntru. Pentru trădarea lui, Bouillon va plăti cu slujba lui bună din Sedan. De mult i-o coceam şi, iată, acum nebunul îmi dă

prilejul! Ducele Carol va lăsa fără stăpân frumosul său ducat, această frumoasă perlă lorenă pe care vreau s-o aşez printre crini… Prinţii Păcii! Domnii de Soisson şi de Guise se cred, oare, prea sus pentru dreapta mea? Să ia seama! Eşafodul lui Montmorency e pe potriva lor, mai poate fi încă de folos… Cât despre ticălosul de Gondi şi micul Cinq-Mars, dacă mă vor sili, la voi trimite favoritele între zidurile vreunei mănăstiri, iar pe ei îi voi arunca într-un fund de lemniţă întunecată.

Gâfâind, fu nevoit să se oprească. Respiră adânc, apoi cu un scrâşnet sarcastic, reluă:

— Rămâne Domnul… ducele de Orléans! Nu e atât de dezonorat ca să nu-l pot eu înjosi şi mai mult. Vreau să cadă atât de jos, încât niciodată să nu se mai poată ridica.

Din acest fiu al Franţei voi face delatorul… da, călăul complicilor lui… om vedea dacă, după aceea, vreo mână de gentilom se va mai întinde către mâna sa încărcată de noroi şi pătată de sânge.

Chavigny tăcea tremurând. Bătrânul suflă adânc: – Trebuie să lucrăm iute, fără să mai pierdem vremea. Să-i lovim înainte de a fi uniţi… Vae soli! Ţin să piară cu toţii, dar fiecare când i-o bate ceasul… fiecare singur!

IX

…ŞI GIULIO MAZARINI

O voce dulce, cu accent muzical, se auzi deodată din fundul cabinetului.

— Prea târziu, monseniore, prea târziu! Sunt deja strâns uniţi. Afacerea s-a încheiat.

Cardinalul se întoarse brusc. Prin intrarea secretă, silueta minisculă a unui abate se furişa fără zgomot. Noul venit stătea, surâzător, în prag.

— Domnul de Mazarin, zise Richelieu.

Domnul Giulio Mazarini înaintă, salută cu o plecăciune smerită, apoi îşi ridică fruntea mereu surâzător.

— Da, totul a fost deja pus la cale… S-a semnat şi un pact.

— De când?

— Din seara asta… în castelul Rohan-Guéménée.

Stăpânul îl aţinti cu ochiul său de şoim pe blândul italian. Acesta susţinu privirea-i înfricoşătoare cu un calm desăvârşit.

— Ce ştiţi despre asta? întrebă ministrul.

— Ştim totul, monseniore, spuse liniştit micul abate.

Şi, cu vocea lui ca un ciripit, care dădea lucrurilor celor mai grave un aer de glumă copilărească, el expuse în faţa auditorilor înmărmuriţi planul complet al conjuraţilor.

Domnul va pleca din Paris, cu ducele de Guise şi se va întâlni la Sedan cu prinţii care-l aşteaptă spre a ridica steagul ca să intre în Franţa. Fratele regelui putea pleca de acum fără teamă, fiindcă graţie lui Gondi, care i-l adusese pe Cinq-Mars, îşi avea spatele asigurat prin grija favoritului lui Ludovic al XIII-lea.

Pe măsură ce italianul vorbea, toate se luminau. Simţeai că acest abate minuscul, inferior celor din jurul său în afaceri mari, îi depăşea pe toţi în intrigă. Era elementul lui; acolo se mişca în largul său; el pătrundea intenţiile ascunse, adesea chiar străfundul conştiinţelor, prin dispreţul său profund pe

care-l avea pentru oameni, ştiindu-se el însuşi demn de dispreţ.

— Lupta a fost pregătită, conchise el. Rolurile s-au împărţit. Domnul de Cinq-Mars va conduce mişcarea la rege, domnul de Gondi o va conduce în restul Parisului, unde le dă de pomană la toţi tâlharii, care sunt clienţii arhiepiscopiei sale.

— De unde deţineţi aceste informaţii?

— De la… o doamnă, zise abatele roşind modest.

Apoi urmă:

— Lorenilor şi spaniolilor nu le rămâne decât să intre în regat, conduşi de domnii prinţi.

Cardinalul, dominat de logica strânsă a subtilului italian, ascultase în tăcere, dar acum mândria lui se revoltă:

— Asta e părerea dumneavoastră! Ar fi

caz de mare trădare. Prinţii nu se vor angaja la aşa ceva.

Celălalt îi tăie cuvântul fără ezitare, deşi cu un aer de deferenţă.

— Eminenţă, ducele de Orléans, fratele unic al regelui, nu e un om care să dea îndărăt în faţa unei trădări profitabile, numai să fie asigurat succesul!

El vorbise răspicat, dar, bineînţeles, respectuos, neuitând niciun titlu al prinţului pe care-l acuza de cele mai mari grozăvii.

— Cât despre domnul conte de Soisson, scoţând sabia împotriva regelui său, nu va fi cel dintâi din neamul său.

Reamintirea faimoasei trădări a conetabilului de Bourbon făcu să îngheţe inima auditorilor. Omul care îndrăznea să coboare, fără pic de silă, într-o asemenea mocirlă, era, hotărât, un maestru.

Cardinalul aplecă un moment capul. Părea că suferă văzând cum acest intrigant scotea în relief ruşinea acestor personaje – inamicii săi totuşi – dar prinţi de sânge ai Franţei: fratele şi vărul regelui! De aceea, el se împotrivi din nou:

— Mareşalul de Chatillon păzeşte Sedanul. Străinul nu va putea pune piciorul în Franţa, fără să fie aruncat înapoi peste frontieră.

Atunci, abatele lăsă să-i scape nepăsător:

— Domnul de Chatillon e un curtean prea bun, ca să se bată, el, simplu mareşal, cu viitorul regent al Franţei”.

Această ultimă observaţie avea putere: regele bolnav şi îmbătrânit înainte de vreme, putea dispare şi mâine, iar toţi aceşti rebeli ar deveni consilierii şi

locotenenţii Regenţei.

Domnul Mazarin, mereu umil şi respectuos, începea să domine situaţia.

Stăpânul plecase mândra lui frunte. El zise uşor:

— Zarul a fost aruncat. De acum înainte urmează lupta disperată, având drept unic punct de sprijin, favoarea îndoielnică şi şovăitoare a regelui.

— Numai dacă Eminenţa voastră nu caută un alt sprijin mai sigur.

— Şi ce sprijin aş putea căuta?

— Pe Majestatea Sa Regina.

Cardinalul înălţă capul. Când îl auzi pe acest gentilom de mâna a doua evocând numele sacru, pe care el niciodată nu-l pronunţase fără emoţie, sărmanul mare bărbat avu o strângere de inimă.

— Regina nu mai poate nimic, zise el

sec.

— Aici da, dar în afară, Majestatea Sa rămâne mereu nepoata lui Carol Quintul, sora regelui Spaniei şi a arhiducesei din Ţările de Jos. Regina poate totul!

Richelieu asculta mirat. Unde voia consilierul său să ajungă?

Celălalt continua, calm:

— Pentru a intra în Franţa, domnii prinţi au nevoie de soldaţi. Nici Lorenul şi nici spaniolii nu se vor mişca vreodată pentru fiul lui Henric al IV-lea. Pe când pentru sora persecutată, pentru nobila prinţesă martirizată, pe care trebuie să o ridice din nou la rangul din care a fost coborâtă…

Cardinalul îl întrerupse brutal:

— Deci, după dumneavoastră, cheia întregii afaceri este regina?!

Mazarin se înclină, dar cu vocea sa

blajină rectifică:

— Cheia afacerii este domnul Bernard!

Chavigny şi chiar Richelieu rămaseră miraţi. Acest nume vulgar şi necunoscut, rostit după numele ilustre care se pronunţaseră, produse efectul unei mistificări:

— Domnul Bernard? zise cardinalul.

— Da, Eminenţă. Ştiţi despre cine vreau să vorbesc.

— Glumiţi, domnule Mazarin?

— Ei bine, Monseniorul va judeca dacă glumesc.

Şi aplecându-se către cardinal, Mazarin pronunţă, foarte încet, un nume pe care Chavigny nu-l putu auzi.

Cardinalul tresări. Cu un gest îi dădu să înţeleagă lui Chavigny că doreşte să rămână singur cu italianul. Apoi, îndată ce uşa se

închise în urma secretarului de stat, el se întoarse către Mazarin:

— Şi pretindeţi că această persoană se află…

— La Paris, Monseniore!

— A văzut pe regină?

— Încă nu, dar o va vedea. A văzut deja o persoană din preajma ei.

— Pe cine?

— O domnişbară a Majestăţii Sale.

— Care?

— Domnişoara de Cernay…

— Vorbiţi, vorbiţi, domnule Mazarin!

— Chiar asta fac, Monseniore. E multă vreme de când observ tot ce se petrece în Anglia. În alte părţi, Eminenţa Voastră are duşmani mărturisiţi, cunoscuţi. Dar acolo, la sora regelui nostru, nu puteţi avea decât prieteni. Şi atunci, e natural, nu prea mă

încred. Am legat relaţii cu o persoană pe care o recomand şi Eminenţei Voastre. Este o doamnă cu un nume dintre cele mai ilustre… plină de frumuseţe şi de gingăşie. Doamna contesă de Suttland…

— Contesa de Suttland.

— Da! Fratele său e lord de Scoţia… Lordul Mclegor… Este unul din intimii lordului Montaigu… Asta înseamnă că informaţiile vin din sursă sigură. De altfel, le veţi afla îndată.

— Şi cum aţi izbutit…?

În umbra sprâncenelor modest lăsate, Mazarin ascunse un licăr de îngâmfare.

— Doamna… găseşte că semăn puţin cu un înalt gentilom pe care l-a cunoscut… domnul duce de Buckingham!

Richelieu tresări, apoi aţinti asupra slujbaşului său o privire curioasă. Vicleanul

era într-adevăr frumos, având trăsături regulate, de o falsă distincţie însă, surâs atrăgător şi ochi plini de mângâieri.

„Aşa e! murmură el foarte încet, cu un accent de invidie; şi, scuturând cu tristeţe capul, adăugă: va fi mai fericit decât mine... Va avea atâtea femei!”

Mazarin continuă pe tonul lui dulceag:

Cred că Monseniorul trebuie să-l cunoască pe tatăl acestor două persoane. Odinioară, v-a fost amic: lordul Angous Mc-Diarmid.

Cardinalul tresări:

— El! Într-adevăr, îl cunosc. Mai trăieşte încă? îl credeam mort.

— Vai, bietul de el, bătrânul lord nu mai face doi bani. Moartea brutală a unui amic l-a rănit adânc şi, de atunci, trăieşte retras în castelul său din Kildar. Poate că Eminenţa

Voastră a uitat că era însoţitorul fidel al ducelui de Buckingham.

Genele lăsate se ridicaseră pe nesimţite, de aceea Mazarin avu tot timpul să observe tulburarea stăpânului său, la auzul acestui nume. El urmă mieros:

— O ultimă nenorocire a dasăvârşit zdruncinarea minţii bătrânului. El se ataşase de un copil, fiul adoptiv al ilustrului lord. Sărmanul micuţ a dispărut însă în împrejurări foarte misterioase.

Richelieu părea din ce în ce mai prost dispus. Îl întrerupse mohorât:

— Să lăsăm astea, să revenim la ale noastre.

Mazarin surâse pe furiş.

— Dar tocmai despre problemele noastre vă vorbesc. Prin frumoasa mea prietenă, contesa, şi prin nobilul ei frate, am obţinut

veşti despre acest excelent domn Bernard. Ei m-au pus la curent cu deplasările acestui interesant personaj. De aceea, când s-a hotărât să traverseze canalul Mânecii, nu mi-a rămas decât să-i iau urma.

— Şi această urmărire v-a adus la Paris?

— Întocmai, Monseniore, la Paris, în faţa colegiului Navarrei.

Cardinalul nu-şi putu reţine un reproş:

— De ce nu m-aţi anunţat mai din timp de toate acestea?

— Îmi era teamă să nu o supăr pe Eminenţa Voastră, înainte de a fi sigur de afacerea mea…

Vicleanul abate minţea atât de vizibil, încât cardinalul fu cât-pe-aci să izbucnească. Dar cum avea nevoie de Mazarin, trebuia să se stăpânească.

— … Şi-apoi, mi-era teamă să nu forţez

lucrurile. Eminenţa Voastră este, uneori, expeditivă… Ştiu că nu-şi cruţă duşmanii…

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că ilustrul meu stăpân îşi duce, în general, la Bastilia toţi duşmanii, dacă nu i-a trimis deja la moarte.

— Ce aţi face dumneavoastră în locul meu?

— Eu, zise binevoitor italianul, eu prefer să-i joc.

Toată politica acestor doi oameni, atât de opuşi ca temperament, stătea în acele două cuvinte. Unul lovea asemeni muşcăturii brutale a unui dulău, iar celălalt ştia să-şi ascundă gheara sălbatică sub o mănuşă de catifea.

Pe inamicii statului, Richelieu îi ucisese. Mazarin, când îi va veni vremea, avea să-i joace.

El urmă:

— Cuibul descoperit, ţineam şi pasărea în mână…

— O, Monseniore, o percheziţie e ceva grav. Asta, sperie păsările. Am făcut… o simplă vizită.

— Şi ce ai găsit?

Pentru a doua oară, Mazarin ascunse sub pleoape intensitatea privirii şi, ca omul cel mai nevinovat din lume, răspunse:

— Nimic.

— Cum nimic? sări cardinalul, bănuitor şi neîncrezător.

— Vai Monseniore… pasărea zburase în ajun.

Richelieu începu să străbată cabinetul cu paşi nervoşi.

— Iată-ne foarte avansaţi, cu menajamentele dumneavoastră!

— Aşteptaţi, Monseniore, aşteptaţi sfârşitul. Noi nu avem decât un capăt al firului, acela pe care-l ţine domnul Bernard; dar mai e şi celălalt capăt, de care… ţine o mare doamnă…

— Regina! suflă cardinalul nerăbdător.

— Da, aşa e! Ei bine, Eminenţă, servitorul vostru are astăzi certitudinea că între domnul Bernard şi regină există ceva mai mult decât prietenie, chiar decât complicitate.

— Ce poate fi?

— Un secret!

— Un secret? vorbiţi! Ce ştiţi?

Din nou Mazarin plecă ochii.

— Nimic, v-am spus, nimic. Dar acest secret, Eminenţa Voastră, poate să-l afle mâine şi, dacă-l cunoaşte, nu are de ce să se mai teamă nici de domnul Bernard, nici de

ilustra sa prietenă. Pentru că, atunci, Eminenţa Sa o va avea la mână pe regină.

Richelieu era îmblânzit de-acum. Italianul îl adusese cu iscusinţă acolo unde dorise. Stăpânul simţea, de altfel, că şiretul servitor nu-i spunea tot adevărul, că mai ştia şi alte lucruri.

Dar nu puteai decât să cazi la învoială cu el: pericolul era iminent şi poate că el deţinea salvarea.

— Bine, zise el, îl voi vedea pe domnul Bernard. À propos, unde se află acum? Doar mi-aţi spus, nu-i aşa că i-aţi pierdut urma!

— Am spus eu asta? Eminenţa Voastră se înşală. Încă din această noapte puteţi vedea persoana, doar să doriţi.

— Perfect! Şi pentru că pasărea să nu mai fie tentată să zboare, sunt de părere să o punem într-o colivie cu vergele groase.

Mazarin ridică imperceptibil umerii.

— Rău, Monseniore, rău! zise el uşor.

— De ce rău?

— În colivie, păsările frumoase nu mai cântă!…

— Fie! Ai dreptate şi de data asta. Unde aş putea să-l văd pe…

— … Domnul Bernard? Noaptea asta pasărea şi-o va petrece la Carmelite.

— De unde ştiţi?

— De la o doamnă de onoare a reginei, care binevoieşte să se intereseze de mine…

— Încă o femeie! Hotărât lucru, domnule Mazarin, dumneata eşti un maestru!

— O, Monseniore, un servitor, un umil servitor al Eminenţei Sale.

Grăbit, cardinalul se pregătea deja de plecare, dar Mazarin rămase nemişcat.

— Ce mai este? întrebă Richelieu,

surprins.

— Pentru această mică expediţie, poate că ar fi nevoie de cineva sigur.

Marele om nu cunoştea frica, îl privi, deci, dispreţuitor pe Mazarin.

— Îl avem pe Chavigny.

— Nu. Domnul Chavigny este fidel, devotat, dar acolo se poate ivi vreo mică dificultate şi un om de spadă va lucra mai bine…

Richelieu păru la început că şovăie. Apoi, după o scurtă reflecţie strigă:

— Chavigny!

Secretarul de stat nu era, fără îndoială, departe, căci apăru imediat:

— Chavigny, cine este de gardă aici, în noaptea asta?

— Un locotenent de muşchetari, cred.

— Cum îl cheamă?

— Vă spun imediat.

După o clipă Chavigny se întoarse:

— Cine e? întrebă cardinalul nerăbdător.

— Domnul d'Artagnan, Monseniore!

Un fulger iute trecu prin ochii ministrului:

— Foarte bine, murmură el. E tocmai ce-mi trebuia. Apoi, cu voce tare, ordonă: Porunceşte domnului d'Artagnan să intre.

X

„LA GOGOAŞA DE MOLIFT"...

Dacă, ascuns într-un ungher al castelului d'Aiguillon, Cavalerul Mister ar fi putut asista la scena pe care am descris-o mai sus, poate că şi-ar fi dat mai uşor seama despre soarta casetei sale. Însă el habar nu avea că afacerile sale ar fi putut interesa

seniori atât de puternici, ca Eminenţa Sa cardinalul de Richelieu şi domnul Secretar de stat, Giulio Mazarin.

Cât despre domnul Bernard, cel mult dacă tânărul începea să bănuiască amestecul acestui personaj enigmatic în nefericita sa aventură. Nu ştia nimic precis în privinţa lui. Acest om, care se temea atât de mult de vânt, rămânea pentru el o fiinţă mitică, unul din acele spirite răufăcătoare, care trec lăsând ruină în cale.

Cavalerul pierduse totul, în afară de speranţă şi curaj. Depărtându-se de Piaţa Regală, alături de tăcutul său prieten, el rememora întâmplările acestei zile deosebite. Se întreba cu o uşoară nelinişte unde-l va purta steaua şi dacă va continua s-o urmeze în felul în care începuse.

Mai ales acum, când avea în spinare

această gravă afacere, putea oare să pună capăt căutării norocului său, zburat nu se ştie pe unde şi cum?

Când îi mărturisise lui Cyrano situaţia sa jalnică, acesta se mulţumise să scape o înjurătură, să mormăie ceva ca un jurământ, apoi, cu autoritate, îl trase după sine cu un pas iute.

Tot alergând, tânărul îndrăznise să pună această întrebare: „Unde mergem?”, fără succes, de altfel, căci tovarăşul său se mărginise la acest răspuns laconic: „Vei vedea!”

Bietul soldat nu vedea deocamdată nimic altceva decât creste de case amestecate peste capetele lor, mascând un cer plumburiu, firme atârnând în vârful stâlpilor şi străzi necunoscute care, monotone, defilau, unele după altele. Iată că traversară

şi Sena pe un podeţ îngust, mărginit de case de lemn. Să fi fost podul Notredame? Cyrano încetini pasul: „Suntem pe-aproape”. Apăru o străduţă veche, întortochiată şi murdară. Au ajuns în Cité.

Portalul unei biserici, Sfânta Magdalena. E strada evreimii. Cyrano s-a oprit. În faţa lor se află o dugheană joasă, într-o casă scundă, teribil de umflată şi gata parcă să se prăbuşească în stradă. Construcţia trebuie că datează din vremea regelui Carol al VII-lea, cel puţin. Prin geamurile murdare se strecoară un licăr firav, care luminează vag întunericul de afară.

Cavalerul putu să distingă firma: „La gogoaşa de molift”. A, aşa?! Un han? Ce glumă! Aşadar, spre han îl trăgea prietenul lui în această goană nebună?!

— Să intrăm, zise poetul. Aici vom fi

liniştiţi şi vom vedea clar lucrurile. De altfel, adăugă el, afacerea e neclară şi două capete fac mai mult decât unul singur.

Pronunţând aceste cuvinte scurte, Cyrano intră împingându-l de la spate şi pe amicul său, din ce în ce mai nedumerit.

Ilustrul han „La gogoaşa de molift” a avut gloria să intre cu acest nume în istoria literară pentru a fi adăpat şapte-opt generaţii de poeţi; oameni, pe care setea de glorie nu-i împiedică să simtă şi alt soi de sete şi care, la ieşirea din vechiul exgalic, păstrau intactă respectabila credinţă a viţei de vie.

Această sală joasă, cu grinzi afumate, data într-adevăr, din timpul domniei lui Carol al VII-lea şi-i văzuse aşezaţi în faţa meselor sale de lemn pe toţi iluştrii secolelor trecute, de la tandrul poet al

Baladei doamnelor de odinioară până la nemuritorul autor al lui *Gargantua şi Pantagruel.*

La ora târzie, când cei doi tovarăşi intrau în hanul „La gogoaşa de molift”, sala, plină de fum, era înţesată de consumatori: versificatori costelivi se îndopau alături de muşchetari gălăgioşi, care se îmbătau atât cu vorbe cât şi cu vin; poeţi ai curţii, cu punga plină sau nu, ciocneau împreună cu protectorii lor: fanţi, dichisit coafaţi, aruncau ocheade mutrişoarelor vesele ale comediantelor, flancate de figurile cam dubioase ale colegilor lor de teatru. Întâlneai aici chiar şi înalţi magistraţi de la Châtelet, dar care aveau grijă să-şi lase roba la vestiar.

Înăuntru, era un vacarm îngrozitor.

„Iată ce înseamnă pentru Cyrano să fii

liniştit” gândi melancolic Cavalerul. Dar nu apucă să termine această reflecţie. Prietenul, care îl condusese ca un bun cunoscător al hăţişului de mese şi scaune, se opri în fundul sălii. Acolo, în faţa unei mese, stătea singur un adevărat uriaş.

Acest găligan impozant era, de altfel, de ajuns ca să umple tot locul. Cu pântecul său cât butoiul şi cu faţa iluminată ar fi putut face figură de emblemă a acestui templu de mâncare şi băutură.

În faţa sa se întindea o masă pantagruelică, iar furculiţa acestuia se războia cu folos împotriva grămezilor de carne din care s-ar fi putut ospăta pe săturate mai mulţi flămânzi. El nu se întrerupea din mâncat decât pentru a mai îmbrăţişa o cană mare, pe care o golea la fel de iute pe cât de iute o umplea.

Pe corpul său de uriaş, veselul chefliu purta un cap mare, coafat ca un conte german. Regimul pe care-l urma îi păstra, la cei aproape cincizeci de ani ai lui, obrazul fraged, ochii vii şi gura rumenă ca în adolescenţă.

Zărindu-l, Cyrano răsuflă mulţumit.

— Bachus fie lăudat! şopti el. Sosim la timp. Nu a ajuns, bănuiesc, decât la apetitiv. Oracolul încă nu e beat. Şi împingând fără menajamente pe tânărul său prieten în faţa lui, zise: Saint-Amant, îţi prezint pe prietenul meu, Cavalerul Mister.

Mâncăul rămase cu furculiţa în aer.

— Cavalerul... cum?

— Mister, repetă apăsat poetul.

— Ah, foarte bine. Aşezaţi-vă amândoi, şi cu mâna le arătă cele două scaune din faţa lui.

— Aşa cum ne vezi, Grasule – era porecla lui Saintămant – venim din Piaţa Regală…

— Nu mai spune, Saviniane, fiule. Înţeleg mutra voastră sinistră. Tânărul sigur că s-a amuzat nebuneşte acolo!

— Hei, dar nici nu s-a plictisit cum ai crede tu. Orice ar fi, nu pentru asta suntem aici. Şi întâi de toate, află că acest cavaler este cel mai bun amic al meu.

— De când? întrebă Saint-Amant.

— De astăzi, mai precis de la ora trei… după ceasornicul Samaritenei. Exact în acea clipă a avut fericita inspiraţie să mă scape de la a fi tăiat în bucăţi de leprele de pe Pont – neauf.

XI

„POEŢII CONSPIRĂ”.

Această afirmaţie liniştită a gasconului îl făcu să tresară pe Saint-Amant, care era cât pe-aci să se înece cu un dumicat:

— Ce tot îndrugi acolo? întrebă el, după ce bău o înghiţitură zdravănă.

— E drept, n-ai de unde să ştii. I-am omorât maimuţa lui Brioche.

— Cum? tu ai…

— … omorât maimuţa. Şi am toate motivele să cred că am atins şi pe stăpân şi încă vreo câţiva lăudăroşi.

— E nemaipomenit! suflă sentenţios uriaşul.

La aceste destăinuiri incoerente, el rămăsese perplex. Deodată se puse pe râs:

— Un subiect foarte bun de pus în versuri! Vreau să compun o operă nouă, cea a maimuţei…

— Nu trebuie să râzi, dragul meu. Ceea ce am venit să-ţi spunem este foarte serios.

— E posibil? Atunci fii clar, ce tot vorbeşti în enigme ca răposata Sibylla din Cumae.

— Ai dreptate. Am să încep cu începutul.

Mâncăul îl opri iute şi ridică braţul:

— Savinian, fiule, dacă te pregăteşti să-mi ţii un discurs… aşteaptă!

Şi, chemând slujnica, comandă:

— Gavotta, adu de băut acestor gentilomi. Nimic nu e mai obositor decât să vorbeşti fără să bei.

Apoi, după ce fu adusă oala şi paharele pline, îi făcu din nou semn:

— Aşa, acuma te ascult!

— Află că acest cavaler a sosit la Paris azi-noapte, fiind din armata din Artois.

— Ce corp? întrebă Saint-Amant.

Gassion? Ranzau?

— Gassion, răspunse Cavalerul.

— Perfect!

— Cum îţi spuneam la început, cât ai bate din palme mi-a salvat viaţa, expunându-şi-o pe a sa; aseară a scăpat din ghearele acelei secături care se numeşte Domnul o fermecătoare domnişoară a reginei şi în noaptea asta şi-a prezentat pentru prima oară armele în castelul de Rohan unde, cu aceeaşi lovitură, a ştiut să câştige graţiile duceselor şi ale doamnei de Guéménée, dar şi invidia abatelui de Gondi.

Ascultătorul înăţă capul, în semn de admiraţie.

— Ultima ispravă le întrece pe toate celelalte, iată ce înseamnă să nu-ţi pierzi timpul!

— Aşteaptă! Nu ştii nimic până acum.

Între timp a găsit mijlocul să se lase despuiat de o avere enormă, pe care o purta asupra lui.

— O avere?

— ... enormă. Da, prietene! Aşa cum îl vezi, Cavalerul avea la sosirea lui în Paris, o comoară nepreţuită. Şi această comoară i-a fost şterpelită într-o clipă. Aşa încât, bogat ca Cresus ieri seară, este, la ora aceasta, mai sărac decât Iov.

Saint-Amant se opri din înfulecat. Plimba de la Cyrano la Cavaler priviri nedumerite. Îl minţeau aceştia? Nu, tovarăşii săi de masă erau serioşi ca doi magistraţi: soldatul cu chipul fraged de fată, poetul, însufleţit de povestire.

— Să bem un pahar! îi sfătui el pe un ton grav. *În vino veritais!*

— Dar, zise Cyrano, văd că nu prea

înţelegi. Motivul e că nu ştii povestea cutiei.

— Care cutie?

— Cutia în care era ferecat norocul cavalerului.

— Norocul lui era deci într-o cutie?

— Saint-Amant, dragule, spiritul tău, atât de ascuţit de obicei, este întunecat din cale afară în seara asta. Hotărât lucru nu înţelegi nimic.

— Pentru că nu voi fi băut, poate, îndeajuns, filosofă veselul său tovarăş.

Cyrano se îndreptă către prietenul său, care, ascultând în tăcere, se tot întreba unde voia să ajungă povestitorul.

— Cavalere, scumpul meu copil, am să-ţi cer un semn de încredere. Acest gentilom se numeşte Maro Antoine Gerard de Saint-Amant. Sub aparenţele înşelătoare ale unui mare beţivan… el ascunde cu modestie un

spirit strălucit şi o înţelepciune adâncă…

— Savinien, mă umpli de mirare!

— Taci, butoiule! Nici nu ar exista în lume atâta mirare cât să te umple în întregime!… Aşa cum e, cavalere, eu mărturisesc pentru el o prietenie pe care nu o risipesc deloc.

— … Şi pe care eu o împărtăşesc…

— Lasă-mă să vorbesc! Înainte de a naufragia în această tavernă, unde se ocupă creionând rime burleşti în clipe de răgaz pe care i le lasă un stomac fără saţiu, el a servit glorios pe mare şi în ţări străine. A fost onorat cu încrederea regelui în misiuni secrete. A văzut Anglia, Flandra, Germania, Italia…

— Puţin şi din Turcia… Astea sunt ţări triste, lipsite de lucrurile cele mai esenţiale. Nu găseşti niciun han ca lumea!

— Ca să spun totul în două cuvinte: vitejia sabiei sale nu cedează în faţa furculiţei sale. Iar virtuţile spiritului său le depăşesc cu mult pe-ale stomacului.

Cavalerul, din ce în ce mai nedumerit, asculta această prezentare ciudată, pe care Cyrano i-o spunea cu tonul cel mai serios.

— Iată de ce te-am adus aici, conchise gasconul, atingându-i umărul. În împrejurările ciudate în care ne zbatem, m-am gândit că ar fi bine să apelăm la acest spirit şi, la nevoie, şi la vitejia sa.

— Le-ai câştigat, fiule… în sănătatea ta şi a prietenului tău, Cavalerul! zise cordial gurmandul, atacând o nouă farfurie abia adusă.

— Taci tu, ciumă!… Saint-Amant este, în plus, un om cu resurse, se află apoi în graţia unor înalte personaje, al căror ajutor ne

poate fi util. Frumoasa şi savanta ducesă de Nevers îl apreciază…

— Prinţesa Maria, binevoieşte, într-adevăr, să mă onoreze cu prietenia ei.

La acest nume, de Nevers, care i-o aducea în minte pe frumoasa sa naşă, Cavalerul se simţi definitiv câştigat.

— Te voi ruga, deci, conchise poetul, să mă autorizezi să încredinţez discreţiei acestui adevărat gentilom ceea ce ai binevoit să-mi încredinţezi şi tu din istoria ta. Răspund de el ca şi de mine însumi.

Fără nicio editare, Mister răspunse.

— Domnule de Bergerac, încredinţându-vă secretul meu, v-am permis să vă folosiţi de el după cum veţi crede de cuviinţă. Numai dumneavoastră puteţi judeca însă ceea ce poate fi dezvăluit şi ceea ce e potrivit să fie trecut sub tăcere, putând

compromite alte persoane.

— Iată o vorbă la locul ei! aprobă Saint-Amant, întinzându-i mâna lui lată. Vorbeşti ca un adevărat soldat!

— apoi întorcându-se spre Cyrano:

— Ei! Deci este aşa de grav? întrebă el, aprinzându-şi o pipă de pământ.

— Vei putea judeca îndată: Cavalerul nu-şi cunoaşte familia: a fost crescut de cavaleri rătăcitori…

— Excelentă educaţie!

— Unul din aceşti oameni păstra într-o casetă unele hârtii pe care îşi întemeia nădejdile de îmbogăţire. Ori, acest om a murit.

— Regretabile împrejurări, dar asta-i viaţa…

— Înainte de a muri însă, a putut totuşi să se confeseze unui preot, care i-a

descoperit secretul speranţelor sale.

— Ele se bazau pe tânărul nostru amic?

— Ai ghicit! Dar acesta nu cunoaşte amănuntele. El ştie doar atât, că speranţele aveau să se realizeze îndată după ce cutia va fi înmânată unui al treilea personaj.

— Pot şti cui?

— Cavalerul nu cunoaşte nici el persoana. Caseta trebuia să ajungă la destinaţie printr-un intermediar.

— Şi cum se numeşte intermediarul?

Cyrano îl întrebă cu privirea pe cavaler.

— Domnul de Guitaut, zise acesta.

— Căpitanul gărzilor reginei?

— Chiar el!

— Bine! Şi… l-aţi văzut pe căpitan?

— I-am adus la cunoştinţă misiunea cu care eram însărcinat. El mi-a răspuns „să aduc fără întârziere cutia”.

— Şi?

— Chiar în ziua sosirii mele, în lipsa mea, cufărul mi-a fost scotocit şi cutia respectivă a dispărut.

Saint-Amant scoase din gură coada de pământ a pipei. Rotocoale de fum albastru apărură printre buzele sale. Semn de mare emoţie. Apoi după ce scutură capul, întrebă:

— Domnul de Guitaut ştia adresa cavalerului?

— Nu, zise tânărul, surprins de o asemenea întrebare.

— A putut să te urmărească?

— Nu m-am întors acasă.

Saint-Amant respiră:

— Lovitura nu vine deci din partea asta. M-ar fi surprins acest lucru din partea unui ofiţer atât de loial şi credincios… Continuaţi!

— Asta e totul!

— E prea puţin! Să vedem deci. În afară de cutie, n-a dispărut nimic?

— Nimic. Chiar punga a rămas neatinsă.

— Cunoştea cineva existenţa acestei casete?

— Nimeni nu ştie în clipa aceasta, decât noi şi domnul de Guitaut.

— Şi hoţul, completă Saint-Amant. Plutim în plină, ceaţă.

Pufăi de câteva ori la rând, apoi, dintr-un nor de fum, întrebă:

— Spune-mi, unde ai locuit?

— Într-o casă mică, aproape de colegiul Navarrei. La Barbette.

— Şi chiar din prima zi s-a întâmplat buclucul?

— În aceeaşi zi.

Norul de fum se îndesi. Saint-Amant

clasa ideile.

— Aveaţi vecini?

— Niciunul. Numai gazda locuia la primul etaj şi eu la al doilea.

— Această gazdă, Barbette, ce fel de femeie este?

— O femeie mică, destul de ciudată, un pic nebună mi s-a părut. Mi-a vorbit de un bărbat care locuise câteva zile în camera mea şi care plecase chiar în ajunul sosirii mele. În legătură cu asta, îmi amintesc chiar un detaliu hazliu. Se pare că acest locatar ar fi plecat brusc… din cauza vântului.

— Cum, din cauza vântului? întrebă Saint-Amant prin norul de fum.

— Da, zise Cavalerul, puteţi afla urma după asta?

— S-o luăm încet. Cum se numea acest

personaj?

— Domnul Bernard.

Pipa, nerăbdătoare, fumegă de la cap.

— Bernard?… Nu. Nu-l cunosc deloc. Şi totuşi vântul?

— Credeţi, ca şi mine, că acest Bernard a avut un rol în afacerea mea. El sau cineva dintre ai lui a…

— Stai, nu aşa repede! Prea vă grăbiţi să trageţi concluzii. Nu! Totul arată dimpotrivă, că acest domn Bernard nu e hoţul.

— Şi atunci, cine e?

— Mai degrabă…

— Cine?… scrâşni Cavalerul, gata de-acum să ţâşnească cu sabia pe urmele hoţului.

— Vântul, zise încetişor vocea norului de fum.

Cei doi prieteni făcură ochii mari. Întrebările li se îngrămădeau pe buze. Dar, cu încetineala sa metodică, Saint-Amant începuse să umple a doua oară pipa, aşa că fură nevoiţi să aştepte sfârşitul acestei serioase îndeletniciri.

— E foarte, limpede, reluă homerica apariţie aruncând un fum mirositor, numai vântul poate fi. Neştiind nimeni de casetă, nimeni nu poate să o caute.

— Totuşi a dispărut.

— Da, dar cel care a găsit-o, n-o căuta deloc. El căuta altceva şi ştim noi ce.

— Ştim noi! Ce? se mirară împreună cei doi prieteni.

— Îl căuta pe domnul Bernard.

— Atunci, zise Cavalerul, dacă nu era nimic nici cu mine, nici cu caseta mea, mi-o va da înapoi.

— Hm, mormăi gurmandul. În privinţa asta, mai domol.

— La ce ar putea ea servi inamicilor acestui Bernard, pe care nici nu-l cunosc?

— Doamne!? Ce nerăbdător e tânărul acesta…! Rămâne de văzut dacă acest chilipir neaşteptat nu interesează pe aceia care au pus mâna pe ea.

— Pe cine bănuieşti? întrebă Cyrano neliniştit.

— Ţi-am spus: vântul!

— Ce tot îţi baţi joc de mine cu vântul tău! N-am chef deloc pentru enigme. Când mă lupt, îmi place să văd ochii adversarului. Explică-te, pentru dumnezeu: ce înţelegi tu, când zici vânt?

— Savinian, fiule, eşti chiar mai impetuos decât prietenul tău. Mulţumeşte-te cu această explicaţie. N-am alta mai bună

să-ţi dau în seara asta. Mâine, vom face şi mai multă lumină.

— Ce avem de făcut în aşteptare?

— Nimic.

Cyrano sări în sus de nerăbdare. Celălalt îl calmă cu un gest.

— Nimic, atâta vreme cât nu vom avea cheia enigmei, adică pe domnul Bernard. Nerăbdătorul Cavaler zise naiv:

— Şi va dura mult asta?

Faţa lătăreaţă a uriaşului se destinse într-un hohot de râs.

— Prea ceri multe de la mine, micuţule… Tot ce-ţi pot spune este că, din această seară, poţi conta trup şi suflet pe Saint-Amant.

— Şi pe Bergerac! întări Cyrano.

— Mulţumesc, prieteni! Mulţumesc din suflet.

Cei trei tovarăşi îşi strânseră mâna toţi laolaltă.

— De mâine, reluă Saint-Amant, vom porni la luptă. O voi vedea pe ducesa de Nevers. Ea cunoaşte atâta lume. Poate că nu-i este necunoscut omul căutat de noi.

— O, un personaj atât de fără importanţă!

— Hei, ce poţi să ştii? Şi-acum, hai să mâncăm. E cel mai bun lucru pe care-l putem face aici. Aceste emoţii ne-au lihnit.

— Pe legea mea, mărturisi tânărul, de când am dejunat la ieşirea din Luvru n-am mai băgat nimic în gură şi începe să mi se facă foame.

— Aşa da, mai zic şi eu! aprobă mâncăul!

Şi observând privirile speriate pe care tânărul le arunca asupra proporţiilor

recentului său festin, se grăbi să le explice:

— Până acum am cinat. Acum încep să supez.

Cavalerul rămase cu gura căscată în faţa unui aşa apetit. În timpul acesta, Saint-Amant comanda mâncărurile, alese pe sprânceană şi larg stropite cu cele mai bune vinuri.

Câteva clipe mai târziu, din fundul sălii unde se aflau tustrei, nu se mai auzea decât ţăcănitul vesel al furculiţelor şi clinchetul paharelor.

Grasul nu se lăudase de pomană. Făcea faţă bucatelor cu aceeaşi poftă, de parcă acum ar fi terminat o lungă dietă. Cyrano cuprins de gânduri, mai mult bea decât mânca. Cât despre Cavaler, el ţinea piept, cu îndrăzneală, ambilor prieteni, mâncând şi bând cu o vajnică poftă tinerească. Saint-

Amant îl privea cu ochii lui de cunoscător, aprobând cu clătinări din cap.

— Savinian, ceea ce-mi place la prietenul tău, zise el cu gura plină, sfârtecând o aripă de pasăre, este că nenorocirile nu i-au tăiat pofta de mâncare.

— Da, aprobă evaziv poetul dus pe gânduri.

— Ei, dar tu nu mănânci deloc! Ce ai?

— Nimic.

— Hm, pun prinsoare că te gândeşti la ceva şi că eu ştiu la ce!

Grasul urmă, nemilos:

— Micule, trebuie să ştii că acest om, viteaz până la nebunie, se teme de un singur lucru pe lume... De ce crezi că se teme? De o nimica toată. Stai să vezi: Cyrano curajosul tremură în faţa unei... pălării.

— Saint-Amant! zise spadasinul, al cărui chip se împurpură.

— E adevărat că pălăria asta este roşie?

Cavalerul, amuzat, izbucni în râs.

— Ciudată ţară e asta, unde nu există teamă nici de Dumnezeu, nici de dracu’, dar unii se tem de vânt şi alţii de o pălărie.

Cyrano îl întrerupse:

— Mai încet, nefericitule. Tu nu ştii de unde suflă vântul acela şi pe ce cap stă pălăria despre care e vorba.

— Ei şi! Ce-mi pasă? Nu ştiu decât un lucru: că mi s-a furat caseta şi că voi merge s-o caut acolo unde este chiar de-ar sufla vântul din iad şi împotriva tuturor pălăriilor din lume – inclusiv aceea a domnului cardinal.

— Bravo, iată o vorbă plină de curaj, îl aplaudă Saint-Amant. Să bem un pahar de

vin în sănătatea domnului Bernard.

Cavalerul ridică paharul. Dar Cyrano rămânea mereu încruntat.

— Hei, zise tânărul, sunteţi neliniştit.

— Doamne! Pune-mă să mă bat contra a douăzeci de oameni, contra a o sută, chiar a o mie, înarmaţi cu săbii, chiar cu bastoane. În plină lumină însă, ca să văd de unde vin loviturile. Mă pot bate cu toţi dintr-odată. Dar ca să mă bat în umbră, contra fantomelor… brrr!

Cyrano spuse toate acestea cu un accent de teroare, încât cavalerul strigă:

— Atunci, nu putem conta pe dumneavoastră?

— Ce, ce? Ce tot spui? zise gasconul ridicând mândru capul. Asta, crezi tu despre Cyrano de Bergerac?! Să înceapă lupta, sunt alături de tine şi n-o să mă vezi dând

înapoi niciun pas…

Liniştiţi, ceilalţi aplaudară. Îl regăseau pe bătăiosul lor prieten.

Dezlănţuit, de data asta, poetul nu se mai oprea.

— Un hoţ, la urma urmei, nu e decât un hoţ! Dacă acesta poartă chip de cardinal, cu atât mai rău pentru el.

— Nu ştim încă nimic, încercă să-l tempereze Saintămant.

— Va fi nevoie ca aceste fantome să se întrupeze şi când vom avea în faţă oameni în carne şi oase… atunci să te ţii!

O beţie veselă începea să se urce la cap celor trei tovarăşi.

— Prieteni, zise Cyrano, nu-mi place politica. E un joc de zaruri măsluite, unde cel mai viteaz pierde. Rareori găseşti norocul şi mai des frânghia. Dar, pentru

acest prieten, voi merge până la capătul pământului şi vai de cel ce ne va sta în cale.

Saint-Amant tăie fraza frumoasă a camaradului său.

— Ia uite! zise el compătimitor.

De câteva clipe, un biet om dădea târcoale mesei, aruncând priviri pofticioase sticlelor şi bucatelor.

— E Linieres, strigă Cyrano.

— Se pare că-i e foarte foame, observă Cavalerul, înduioşat de această mutră gălbejită, din mijlocul căreia înflorea un nas rubiniu.

— Hei, Linieres!

Lihnitul personaj nu se lăsă strigat de două ori.

— Ţi-e foame, prietene?

— Puţintel, bâlbâi acesta.

— Şi sete?

Ochii păcătosului se aprinseră.

— Grozavă!

— Atunci, aşază-te!

Slăbitul Linieres se furişă printre meseni, care nu fură nevoiţi să se strângă pentru a-i face loc.

— Mănâncă, zise Cyrano.

— Şi bea, adăugă Saint-Amant.

Fără să mai aştepte alte invitaţii, simpaticul beţivan începuse deja să se îndoape pe tăcute. Azvârlea fără zgomot, în cutia strâmtă care-i servea drept piept, mormane de carne şi valuri de băutură.

Fără să se mai ocupe de invitatul lor, cei trei prieteni reluaseră convorbirea. Însufleţiţi de căldura vinului şi de satisfacţia care însoţeşte digestia, ei vorbeau acum nici mai mult nici mai puţin să pună Parisul în frigare şi să-i bea sângele, ca să afle caseta

Cavalerului.

Cyrano, care uitase orice frică, se arăta cel mai înverşunat dintre cei trei. El le propunea să meargă chiar acum la palatul cardinalului s-o găsească. Cavalerul trebui să-l domolească.

Noaptea înainta, sticlele se goleau, iar ardoarea războinică a mesenilor creştea.

— Drace! izbucni Cyrano, lovind cu pumnul în masă. Numai să afle Saint-Amant de acest Bernard şi vom vedea noi mai apoi.

— Să fim prudenţi! sfătuia soldatul, a cărui limbă începea să se încleieze.

Fără să piardă măgar o îmbucătură, Linieres deschidea ochii speriaţi, păzind echilibrul sticlelor ameninţate de violenţa lui Cyrano.

— Să fim prudenţi, repeta cu încăpăţânare Cavalerul, şi mai ales să

vedem de unde suflă vântul.

Linieres şopti la urechea lui Saint-Amant.

— Cine e tânărul ăsta circumspect?

Grasul, al cărui obraz ardea în toate flăcările iadului, se aplecă şi-i spuse în mare taină:

— Un mare senior deghizat!

— Ah!

— Priveşte-l bine! A venit la Paris special ca să-i vină de hac domnului cardinal!

Beţivul, năucit, fu cât pe-aci să se înece.

— Şi, cum e un prieten de-al meu şi de-al lui Cyrano, îi vom veni şi noi în ajutor.

Linieres trebui să bea o duşcă bună pentru a-şi reveni din emoţie.

— Credeţi că veţi izbuti… în trei?

Saint-Amant îl privi cu un aer de demnitate ofensată:

— Te îndoieşti? De altfel, dacă vom avea nevoie şi de un al patrulea, tu eşti la îndemână.

De astă dată ticălosul fu gata să intre sub masă. Dar nu se isprăvise. Glumeţul adăugă fără să clipească:

— Tânărul senior, fiind prietenul nostru, nu vei şovăi, sper, să te laşi tăiat în bucăţele pentru el…

— Bine… înţeles! gângăvi Linieres, cu o strâmbătură dureroasă.

De acum înainte, pus în gardă în felul acesta, îşi privea cu alţi ochi vecinii de masă. Cyrano continua să tune, iar Cavalerul să le recomande prudenţa, dar cu nişte priviri şi cu un ton care făcea să se ridice părul măciucă în capul nenorocitului de beţiv.

La acea oră, Linieres nu ar mai fi dat doi

bani pe pielea cardinalului. Ar fi şi fost greu să-i dea, mai ales că nici măcar nu-i avea în buzunar!

XII
VÂNTUL RĂU

Suna deja miezul nopţii, când Cavalerul se ridică de la masă şi se despărţi de prietenii săi. Bietul băiat avea capul destul de greu. Nu fiindcă vinul şi mâncarea bună l-ar fi ameţit. În cursul existenţei sale de soldat chefuise de multe ori. Nu! Era o beţie foarte deosebită aceea pe care o încerca acum, una pe care o dau prea multe evenimente. Îngrămădite… o defilare rapidă de lucruri şi oameni… şi mai ales prea multă vorbărie.

Ce de cuvinte! Urechile îi bâzâiau.

Vorbirea afectată din Piaţa Regală se amesteca în mintea sa cu glumele din han. Totul crea o harababură din care nu mai putea alege nimic.

Şi câte aventuri! Vesele sau tragice, fericite sau nefaste, ele se precipitau, începând de dimineaţă, unele peste altele, fără să-i lase măcar timpul să răsufle.

Uf, ce de emoţii! Niciodată, nici în zilele de luptă nu simţise atâtea. Fuseseră de toate felurile, de la cele mai dulci până la cele mai violente.

Două impresii predominau:

Bucuria de a simţi bătând, la unison cu a sa, inima vitează a celor doi amici ai săi. Şi ce amici?! Cutezătorul şi pasionatul Cyrano, înţeleptul şi atleticul Saint-Amant!

Şi apoi, pe deasupra tuturor, emoţia dulce pe care i-o da înfiriparea, în sine, a

unui sentiment necunoscut, delicat şi plăcut, asemenea îmbobocirii unei flori gingaşe, strălucind de rouă şi plină de toate parfumurile pământului.

Oh, scumpe Cyrano! Scumpe Saint-Amant!... Scumpă şi frumoasă Claire! Şi chiar şi tu, scumpule beţivan Linieres, cu figura slăbită de înfometat.

Încă puţin şi Cavalerul l-ar fi binecuvântat şi pe hoţ. Şi la urma urmei, de ce nu? Nu-i dăduse el oare ocazia să pună la încercare aceste rare prietenii?

Cu toate acestea, tânărul pica de somn. Cyrano se oferise să-l ia să doarmă împreună, în strada Grenetail, la „Berbecul Alb”, dar chibzuitul Saint-Amant se împotrivise acestui aranjament.

— Pentru că întâmplarea a făcut să confunde pe Cavaler cu acest personaj,

această nenorocire, care a avut consecinţe supărătoare, poate să producă, în viitor, şi din cele fericite. În încurcătura noastră, trebuie să ne folosim de cele mai mici ocazii. De acea, părerea mea e că prietenul nostru să se întoarcă la vechea lui locuinţă.

Această manevră înţeleaptă obţinu asentimentul general şi ei se despărţiră cu nesfârşite sărutări, fixând întâlnirea pe a doua zi dimineaţă.

Toate acestea treceau din nou prin mintea Cavalerului în timp ce se grăbea la culcare. De bine de rău, se descurcase prin hăţişul străzilor. Aproape dormea de-a-npicioarelea. În jurul lui era întuneric beznă. Deodată însă tresări. O umbră de om îl atinse în treacăt. Prietenii lui îl avertizaseră despre surprizele nopţilor pariziene, de aceea duse iute mâna la garda

sabiei şi, în această atitudine, gata să o tragă în orice clipă afară, cu ochiul şi urechea la pândă, el îşi urmă drumul.

Cavalerul nu se înşelase. Un pas furişat îl însoţea.

— Dacă e vreun hoţ de buzunare, îşi zise el, îşi va găsi naşul.

Umbra mergea acum în faţa lui, fără să se întoarcă; o văzu alunecând înainte, chiar prin faţa casei.

— Iată-mă ajuns! Noapte bună! O zi sfârşită.

Vârâse deja cheia în broasca porţii, când o voce, mai degrabă un murmur, îl făcu să tresară.

— Suflă un vânt rău în noaptea asta!

Noaptea era calmă şi senină. Nicio adiere nu tulbura aerul. Totuşi, el auzise clar fraza. Cavalerul ciuli urechea, dar nu

mai auzi nimic. Haide! Fusese pradă unei halucinaţii. Preocuparea spiritului său se materializase în această formulă ciudată, lipsită de orice înţeles real. Voi, deci, să treacă mai departe, râzând de întâmplare, când acelaşi murmur îi atinse auzul. De data asta, vocea suflă:

— Am veşti de la domnul Bernard.

„Pe steaua mea, jură în sine Cavalerul, de data asta am auzit bine!” Şi făcu iute un pas înspre partea de unde se auzea vocea. Îşi înăbuşi un strigăt de surpriză. În umbră, un om – chiar acela care îi ieşise în cale – îl privea fix, cu degetul la buze.

Brusc, necunoscutul făcu stânga-mprejur şi, cu acelaşi pas furişat, trecu strada.

Tânărul porni pe urma lui. Îl văzu luând-o la stânga, de-a lungul colegiului Navarei.

Gândul unei capcane îi trecu prin minte.

— Ia să văd ce vrea de la mine! şi, ca să fie cu inima liniştită, se încredinţă că sabia joacă uşor în teacă.

Porni apoi mai departe în urma necunoscutului, prin curtea Clopin, care era un fel de înfundătură. Curtea era ferită de vederea din stradă. La lumina slabă a unui felinar atârnat pe perete, el văzu un cal înşeuat, cu frâul pus, legat de o verigă.

Necunoscutul îl aştepta aproape de cal, cu obrazul luminat de un râs vesel şi frecându-şi mâinile cu cea mai vie satisfacţie.

Imediat, Cavalerul începu discuţia:

— Domnule, aţi pronunţat adineauri câteva cuvinte care m-au îndemnat să vă ascult. Nădăjduiesc că vă veţi explica.

— Ssst! îl întrerupse necunoscutul.

Cu degetul întins, el arăta partea străzii de unde veneau şi unde se afla casa Cavalerului.

— Totuşi… făcu acesta.

— Ssst! şopti din nou necunoscutul. Apoi, dintr-o singură suflare zise: Nu trebuie să vă mai întoarceţi la Barbette, totul a fost descoperit. Casa este păzită acum.

— De cine?

— De cei în slujba omului roşu. Sunt două ore de când vă aştept. Am văzut sosind arcaşii de la Châtelet şi gărzile Eminenţei Sale.

— Ia ascultă, spune-mi cine te-a însărcinat să veghezi asupra mea?

— Cine? zise celălalt, clipind şmecher din ochi. Ei, ştiţi dumneavoastră prea bine!

Tânărul tocmai voi să-i răspundă că nu

avea habar. Dar îndată se gândi că dacă ar spune asta n-ar mai putea afla niciodată nimic. Evident, era luat drept altul, drept vreaun complice. Cel mai bun lucru era să-şi joace rolul până la capăt.

— Zău, da, răspunse el, ştiu prea bine cine te trimite – (habar n-am, pe legea mea!) – ba, chiar te rog să-i mulţumeşti din partea mea.

— Glumiţi cu mulţumirile dumneavoastră. Nu vi s-a spus că vântul nu era favorabil?

— Am neglijat această precauţie.

— Ce imprudenţă! De aceea poate că nu v-am găsit în celălalt loc?

— Da, zise Cavalerul la întâmplare.

— Negăsindu-vă, am mirosit eu o încurcătură şi m-am dus să văd persoana. Ea m-a trimis să vă pândesc aici.

Cavalerul înţelegea din ce în ce mai puţin. El răspunse totuşi, ca şi cum ar fi înţeles:

— Asta-i bună! Iată ce înseamnă să ai o inspiraţie fericită!

— Sigur, era şi timpul! Mergeaţi drept în capcană.

— Drace!

— Bună captură pentru domnul cardinal!

— Vă cred, zise Cavalerul, deja cuprins de fiori.

Dar în acelaşi timp se gândea în sine: „Conversaţia asta poate dura aşa mult şi bine, fără să înaintez niciun pic”. Se hotărî atunci să fie mai operativ:

— Să nu pierdem timpul, zise. Să trecem la lucruri eşenţiale. Să vorbim puţin despre... domnul Bernard. Nu mi-aţi spus că mi-aduceţi veşti de la el?

— Fără îndoială.

— Cu atât mai bine!... Hm! Şi, cum o duce dânsul cu sănătatea?

— Hotărât lucru, vă arde de glumă. Dacă vă interesează sănătatea lui, puteţi să-l întrebaţi şi singur!

— Pot, deci, să-l văd?

Necunoscutul se sprijini de crupa calului, înălţând din umeri.

— Poftiţi, luaţi, zise el, scoţând de sub manta un pachet pecetluit pe care-l întinse interlocutorului său, iată ceva pentru dânsul.

Cavalerul era simplu şi loial. El şovăi o clipă să primească acest pachet, care i se încredinţa dintr-o eroare. Un moment se gândi chiar să-l lămurească şi pe imprudentul curier.

— Nu veniţi atunci din partea domnului

Bernard? întrebă el.

— Ei, doamne! Nu, pentru că dumneavoastră chiar trebuie să-i prezentaţi mesajul meu… Haide, luaţi pachetul.

Tânărul reflectase între timp. Dacă nu se folosea, din pricina unor scrupule exagerate, de şansa care i se oferea, pierdea urma domnului Bernard şi… în concluzie, şi urma casetei sale.

— Ei bine, ce aşteptaţi? se nelinişti celălalt. Se pare că aveţi mintea în altă parte.

— E adevărat! Vântul cel rău m-a tulburat…

Necunoscutul râse încetişor, pe când tânărul, cu un gest hotărât, luă plicul şi-l vârî în buzunar.

„Pe legea mea, gândi el. Mă voi achita predând plicul domnului Bernard. Va fi o

ocazie binevenită să-l cunosc”. De fapt, nu ştia încă unde îl putea găsi pe acest misterios domn Bernard. Aşa că se informă:

— Unde îl pot găsi pe destinatar?

— Toate indicaţiile sunt acolo. Îngerul a pus şi un cuvânt pentru dumneavoastră.

„Atunci e bine, îşi zise în gând Cavalerul, iată-mă acum şi în corespondenţă cu îngerii”.

Celălalt îşi dezlegă calul.

— Fiţi atent şi nu întârziaţi. La drum şi noroc!

— Aşteptaţi, încă un cuvânt doar: de unde vine pachetul?

— Ştiţi dumneavoastră de unde!

— Da, desigur, dar cine vi l-a încredinţat?

— Îngerul!

— Asta o ştiu şi eu, dar… din partea cui?

— Din partea Zeiţei, pe legea mea, răspunse necunoscutul, cu piciorul în scară.

— Fără îndoială! (Ce mai, intervine şi Olimpul!)... Dar...

Tânărul nu mai avu timp să pună o nouă întrebare. Necunoscutul sărise iute în şa şi, luând-o la galop, cobora de-acum panta dealului. Nedumerit, Mister vru să se ia după el, când, brusc, se aruncă în fundătură.

În faţa lui se deschidea poarta de la casa Barbettei. Atraşi, fără îndoială, de zgomotul galopului, oamenii apăreau la zid. Unul din ei strigă cu voce tare:

— Hei, opreşte!

Călăreţul, căruia i se adresa porunca, nici nu întoarse capul. Dimpotrivă, înfigându-şi pintenii, se îndepărta cu toată iuţeala, aplecându-se pe gâtul animalului.

Atunci o lumină străluci în noapte şi un zgomot sec sfâşie aerul.

Cavalerul se înfundase de tot în stradelă. Recunoscuse acest zgomot, familiar urechilor sale.

— Vorbeşte praful de puşcă. Hei, lucrurile se strică.

Galopul se auzea departe, pierdut. Fugarul cotise, se vede treaba, fără piedici, la poalele dealului.

— Prea departe, zise o voce. L-am pierdut!

— N-am avut noroc, răspunse cineva din interior.

Apoi oamenii intrară în curte şi poarta se închise la loc.

„De data asta, îşi zise Cavalerul, nu se poate tăgădui: înot în plină aventură!”

Deşi capul îi vâjâia, Cavalerul începu să

reflecteze, cel puţin atât cât îi îngăduia haosul din mintea lui. „De când am ajuns aici, sunt mereu luat drept un altul. Cine să fie oare acest altul? Un complice de-al lui Bernard? Cine este domnul Bernard?... Unul care se teme de vânt!... Dar vântul? Drace! Are el dreptate: vântul e cam brutal şi se întâmplă să mai aducă cu sine şi gloanţe”.

Căscă, obosit.

„Până una alta, iată-mă fără locuinţă... În plină stradă! Nu e rost să-mi termin ziua într-un pat bun... pe care totuşi l-aş merita din plin!

Ridică fruntea şi zâmbi: „În ce lume fantastică am picat? Tot ce mi se întâmplă e lipsit de înţeles. Azi dimineaţă eram bogat, cel puţin în perspectivă. Seara eram deja ruinat. Şi iată-mă acum din nou pe drumul care duce la bogăţie”.

Cuvintele lui Cyraţio, când blestemase intrigile întunecate ale politicii, îi reveniră în minte.

— Voi ajunge la avere?... sau la spânzurătoare?... Nu voi şti asta decât la sfârşit.

„Nu e nicio îndoială: toţi oamenii aceştia, care se agită în umbră şi pe care mi-i scoate în cale destinul, sunt personaje înalte. O zeiţă nu e deloc modestă! Şi domnul cardinal nu s-ar nelinişti atât de părinteşte pentru nişte necunoscuţi!”

În calmul nopţii, spiritul micului Cavaler îşi redobândise toată luciditatea.

„Încep să bănui că acest domn Bernard ar putea fi cineva cu totul deosebit?... Voi vedea în curând. Dar, ceea ce-mi scapă este îngerul! Şi asta mă intrigă! Fiindcă nu vreau să cred că totul se datorează întâmplării în

aventura mea. S-ar putea foarte bine ca cineva să fi învârtit cu mâna roata Fortunei oarbe ca să o facă să se învârtească în favoarea mea. Călăreţul din noaptea asta nu mi-a spus oare că este trimis de înger?

Deodată, un nou gând îi întrerupse firul meditaţiei. „Era cât pe-aci să uit! Mi-a spus că îngerul a scris şi un cuvânt pentru mine! Ia să vedem!”

Cavalerul scoase din buzunar mesajul secret şi începu să-l cerceteze în lumina tremurătoare a felinarului. Un miros dulce de mosc se împrăştie.

— Odor di femina! zise el, fremătând nările.

Pachetul parfumat era legat cu panglicuţe în cruce, unite într-un inel de aur.

— Un inel!

Desfăcând nodul, inelul îi rămase în mână.

— Să vedem piatra! E gravată acolo o cifră. Drăcu să ia felinarul ăsta, care luminează ca la morţi… Este litera A… Un A? Iată că înaintăm. Să cercetăm şi restul.

Băgă inelul în buzunar şi cercetă ceea ce rămăsese. Dar nu mai era decât un plic gros, pecetluit cu ceară cu aceeaşi iniţială A. Pe plic era scris un nume: Domnul Bernard. Însă o mică bucată de hârtie scăpă dintre panglicuţe. Purta două cuvinte: „Pentru dumneavoastră”, scrise citeţ de o mână de femeie.

— Cât farmec are tot ce vine de la o femeie, zise cu ardoare tânărul. Iată o hârtie ca oricare alta. Ei bine! Un parfum fin se degajă din ea, ţi se urcă la cap şi te ameţeşte…

O emoţie ciudată făcea să tremure biletul între degetele lui Mister.

Nu! reflectă el. Aşa ceva nu poate veni din mâinile unei indiferente. De ce îmi bate oare inima aşa de tare?! Hârtiuţa asta vine de la ea… Poartă parfumul ei… Acest scris frumos este al ei… Numai mâna frumoasă a tovarăşei mele de pe Pont-neuf, a naşei mele, a desenat aceste litere… De fapt, cine ar fi mai vrednică decât ea să poarte acest nume ceresc, dulce şi ocrotitor: Îngerul?! Da, ea este, îngerul păzitor! Avertizată de primejdia la care mă expuneam întorcându-mă acasă, ea mi-a trimis pe acest flecar necunoscut. Numai că, de teamă să nu se compromită, a profitat de întâmplarea care m-a lovit: îmi scrie ca unui mesager… De altfel, ce altceva sunt eu pentru ea? I-am oferit sabia mea şi ea mi-o cere… Mă

însărcinează cu această misiune delicată, îmi încredinţează un secret, bizuindu-se pe loialitatea mea.

Cum se vede, Cavalerul avea un spirit pătrunzător. Nu-i trebuia mult timp ca să clădească un roman întreg. Ca un fulger, un gând îi trecu prin creierul înfierbântat: „Atunci... ea cunoaşte pe acest domn Bernard? Asta-i bună! Voi vedea îndată. Să citim!”

Fierbând de nerăbdare, desfăcu hârtia şi la lumina felinarului descifră cu greu:

„55 va trebui să evite pe 22”.

Braţele-i căzură jos. Se sforţă să continue: „El va găsi pe 24 la locul ştiut şi îl va conduce... la ora cuvenită... acolo unde ştie!...”

De data asta era prea mult. În faţa destinului care îl minţea fără ruşine de

atâta vreme, omul nostru izbucni într-un râs de mânie şi sfidare.

Într-adevăr, bătaia de joc era prea din cale-afară de mare. Această scrisoare, care venea de la Ea, care-l ducea la Zeiţa norocului, nu era decât o carte de farmece, un amestec nespus de cuvinte fără înţeles şi de cifre obscure. Râdea… dar nemulţumirea îi era atât de mare, încât aproape avea poftă să plângă în hohote.

— Ei, Cavalere, oftă el, drăcosul de Bernard îţi scapă printre degete… N-ai să te întâlneşti astăzi cu Norocul.

De ciudă, mototoli furios biletul.

— În ţara asta, nu se scrie mai clar decât se vorbeşte. Ca să-i poţi înţelege pe aceşti oameni, trebuie să-ţi faci educaţie, nu glumă!

Cu un gest descurajat, fu gata să arunce

biletul. Dar îl opri un scrupul: putea oare să arunce în drum această misivă, încredinţată discreţiei lui? Bineînţeles că nu.

Deodată, scoase un strigăt de surpriză: pe dosul biletului zărise aceste cuvinte, dulci ca o rugăciune: „Pentru Cavalerul Mister”. Nu se înşelase, prin urmare, destinul nu-l amăgise. Cu inima tremurând, citi: „Fiţi în noaptea asta, la ora unu, dincolo de bariera Saint-Jacques. Acolo, sunteţi aşteptat”. Şi, mai departe: „Ofiţerul care păzeşte poarta vă va lăsa să treceţi, arătându-i inelul!”

— Aşa mai zic şi eu! Se înţelege foarte bine, izbucni el. Şi, într-un moment de rătăcire, pasionat, duse la buze preţiosul răvaş.

Apoi, fără să se mai gândească, porni la drum. Era aşteptat. Tocmai trecea prin faţa

bisericii Saint-Jacques du Haut Pas, când din turn, ceasul marcă grav ora unu. Atunci tânărul parcă prinse aripi.

Cu inima bătând, gata sări iasă din piept, ajunse la locul întâlnirii, la bariera Saint-Jacques.

XIII

CONSEMNUL DOMNULUI D'ARTAGNAN

Simultaneitatea evenimentelor ne obligă din nou să-l părăsim pe eroul nostru chiar în clipa sosirii lui la barieră. Trebuie să ne întoarcem la castelui d'Aiguillon, acolo unde i-am părăsit pe cei doi seniori foarte însemnaţi: Eminenţa Sa, cardinalul Richelieu şi domnul Giulio Mazarin!

Temutul ministru, pe care toată lumea îl

crede locuind în somptuosul apartament al palatului-cardinal, locuieşte însă mereu aici, în castelul d'Aiguillon, stând de veghe la siguranţa statului şi a lui însuşi. Domnul de Mazarin, consilierul său intim, se mai află încă în faţa lui, într-o discuţie secretă.

Totuşi, scena s-a schimbat puţin: bătrânul şi-a revenit şi şi-a reluat atitudinea poruncitoare, pe când suplul italian, modest până şi în triumf, se face mic de tot şi se ţine în umbră, în locul său de subaltern umil.

Richelieu se agită nerăbdător. Reflectează, face calcule. În curând va fi introdus aici d'Artagnan pe care l-a chemat şi, până la sosirea lui, cardinalul îşi face planul.

Din colţul său, Mazarin riscă o vorbă:

— Eminenţa Voastră este sigură de omul

ales, de acest domn d'Artagnan?

Stăpânul îl întrerupse rece:

— Este credinţa personificată!

Mazarin se retrase şi mai mult în colţ, schiţând o uşoară strâmbătură: hotărât, loialitatea nu e virtutea lui de căpătâi.

— De altfel, veţi vedea îndată.

Uşa se deschise, Chavigny intră fără zgomot şi după el un om de talie mijlocie, dar plin de prestanţă.

— Monseniore, zise confidentul, iată-l pe domnul d'Artagnan!

Muşchetarul intră cu pas hotărât. După ce salută, rămase în picioare, nemişcat, într-o atitudine perfectă de ostaş. Totuşi impasibilitatea ţinutei sale nu-l împiedică să arunce o privire rapidă asupra lucrurilor şi oamenilor, iar ochii săi pătrunzători surprinseră deja toate amănuntele demne

de reţinut.

Richelieu, cu privirea întoarsă spre italian, pare a-l întreba: „Ei, ce crezi despre el?”

În acelaşi fel, pe tăcute, Mazarin dă semn de satisfacţie, scoţând buzele înainte, iar privirea sa spune la fel de clar ca şi când ar fi vorbit: „Drace, iată un soldat adevărat!”

Realitatea este că la treizeci de ani viteazul muşchetar pare a fi un adolescent. Figura lui gasconă a rămas ascuţită şi negricioasă şi, dacă nu mai are acel aer naiv care se întâlneşte la ucenicul muşchetar, nici acea floare a primei tinereţi care, vai, se ofileşte aşa de uşor, ea a câştigat totuşi în armonie. Pometţii proeminenţi şi nasul încovoiat şi obraznic nu ies în afară mai mult decât atât cât trebuie ca să reliefeze

frumuseţea şi simetria restului feţei.

Corpul şi-a pierdut subţirimea caracteristică a adolescenţei, fără însă ca agilitatea şi supleţea să dispară. S-a adăugat, pe deasupra, forţa maturităţii. Ceea ce era bine, astăzi e mai bine. Un singur lucru nu s-a schimbat deloc: ochiul, mereu pătrunzător şi viu; acel ochi care vede totul, şi ce nu vede ghiceşte. Dacă, aşa cum s-a spus, ochiul este oglinda sufletului, asta înseamnă că sufletul lui d'Artagnan a rămas acelaşi.

Iată-l, deci, la fel ca la douăzeci de ani: acelaşi suflet aprins, capabil de o desăvârşită generozitate, dar, în acelaşi timp, prudent şi rezervat. Dăruindu-se loial, în întregime, cauzei pe care o îmbrăţişează şi oamenilor pe care-i serveşte, dar păstrând, oricare ar fi întâmplările,

luciditatea-i nedezminţită, judecata clară despre valoarea lucrurilor şi despre caracterul oamenilor! Devotat, loial, dar niciodată tras pe sfoară!

Cu cea mai blândi voce cardinalul începu convorbirea:

— Apropie-te, domnule d'Artagnan. Nu se mai aude vorbindu-se de dumneavoastră. Ce aţi devenit?

— Vai, Monseniore, răspunse muşchetarul. Eu nu mă schimb. Eu rămân pe loc.

— Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că rămân mereu locotenent de muşchetari, de zece ani, de când Eminenţa Sa a hotărât să-mi confere acest grad.

— E un reproş, domnule d'Artagnan?

— Oh, Monseniore, e o simplă

constatare!

Din colţul său umbrit, Mazarin zâmbi. Această dibăcie a gasconului îi aminteşte de sudul său natal; o mostră de abilitate care se înrudeşte cu fineţea italiană.

Plin de bunăvoinţă, cardinalul reluă:

— Dumneata ai avea totuşi motive să te plângi. După serviciile excelente pe care le-ai adus, nu ţi-au fost răsplătite aşa cum se cuvenea nici devotamentul… nici, mai ales, discreţia dumitale.

La acest compliment, cu dublu tăiş, muşchetarul nici măcar nu clipi. Ştie el foarte bine din care anume motiv este lăsat pe planul al doilea. Richelieu nu l-a iertat încă pentru că a fost în slujba reginei împotriva lui şi, dacă l-a luat pe lângă sine, a fost tocmai pentru a-l dezarma. Cât despre Anna de Austria, sărmana femeie l-a

uitat pe ultimul său servitor sau, chiar dacă nu l-a uitat, ce poate ea să facă pentru el?

— În ce mă priveşte, urmă ministrul, am regretat de multe ori că nu pot să mă folosesc de dumneata mai bine. Ce vrei? Timpurile eroice au trecut. Nu mai suntem tineri. Vechile neînţelegeri s-au domolit. Vremurile de pace nu sunt prielnice firilor războinice, aşa cum e firea dumitale.

„Hei, îşi zise gasconul, unde-o fi vrând să ajungă? Fiindcă nu e el omul care să mă cheme în toiul nopţii şi să-mi trăncănească verzi şi uscate”.

— Spune-mi, domnule d’Artagnan, mai eşti omul de altă dată?

Întrebarea era primejdioasă. Muşchetarul se scărpină după ureche şi dădu acest răspuns:

— Cum credeţi dumneavoastră,

Monseniore, că eram altă dată?

— Adică, odinioară aveai sângele iute.

— Oh, m-am potolit! mai ales în ce priveşte respectarea edictelor pe care Majestatea Sa le-a dat împotriva duelurilor.

— De, într-adevăr, zise binevoitor cardinalul. Altă dată nu le respectaţi deloc, dumneata şi prietenii dumitale… cum îi chema?

— Athos…

— Domnul conte de la Fere, da!

— Porthos…

— Domnul du Vallon.

— Aramis…

— Cavalerul d'Herblay…

Şi ministrul surâse, ca la evocarea unor amintiri dintre cele mai plăcute.

— Pe legea mea, cuteză d'Artagnan, sărmanii mei amici, nu m-ar mai

recunoaşte. Astăzi sunt ceva mai blând decât un berbec.

Cardinalul se apropiase de birou şi deschisese un dosar voluminos. Îl răsfoi iute, apoi scoase o foaie pe care o citi. Muşchetarul, care-l spiona cu coada ochiului, îi văzu zâmbind din nou în timp ce citea.

— Spune-mi, domnule d'Artagnan, întrebă cardinalul cu voce blândă, ce-a devenit acel bun elveţian, acela care locuia în casa dumitale?

Buimăcit, gasconul mormăi ca pentru el:

— A! Foarte bine! Asta era, aşadar?

Părinteşte, interlocutorul său continuă:

— Insistenţele sale pe lângă gazda comună îţi păreau nelalocul lor. Se spune că a fost găsit într-o noapte în râu. Ştii ceva despre asta?

— Îmi pare, într-adevăr, că-mi amintesc ceva…

— Nenorocitul a murit.

— Elveţienii ăştia sunt foarte fragili.

— Hm! Şi acel soldat din garda regelui, ridicat nu ştiu de unde, mai mult mort decât viu, n-ai auzit nimic vorbindu-se despre el?

— Ah, cu el e o altă poveste, Monseniore. Ticălosul a îndrăznit să pretindă că în serviciul Eminenţei Voastre săbiile ruginesc în teacă.

— Şi ai ţinut să-i dovedeşti contrariul?!

— Putem trece cu vederea asemenea calomnie, Monseniore?

— Fie!… Gărzile Majestăţii Sale sunt uneori peste măsură de obraznice… Dar ce ştii despre cei trei dragoni, pe care un duşman îndrăcit i-a ţintuit, unul după altul, pe parapetul scării de spânzurătoare din

strada Saint-Honore?

Cu un aer de sinceră compătimire, d’Artagnan replică;

— Sărmanii!

— Se pretinde aici – şi degetul ministrului arătă raportul poliţiei pe care-l avea în faţă – se pretinde că judecătorul lor improvizat ar fi un muşchetar cunoscut de noi…

— Vai, cum s-ar putea? Unul contra trei?

— Da, aşa se spune!

— Dar, Monseniore, nu cumva scrie în raport că o secătură geloasă îi plătise pe aceşti nenorociţi ca să-l ucidă mişeleşte pe muşchetar?

— Aşteaptă, se vorbeşte într-adevăr de un om în cămaşă care a fost găsit legat la celălalt capăt al scării. S-ar putea să fie chiar acela.

Dar d'Artagnan nu mai voia să audă nimic. Rosti rar:

— Se menţionează, oare, că fără căinţa unui complice care a prevenit victima propusă spre ucidere, acel muşchetar ar fi pierit, fără doar şi poate şi, că în consecinţă, n-ar fi avut onoarea să stea, în acest ceas, în faţa Eminenţei Voastre, gata să-şi pună pielea la bătaie pentru Ea?

— Aşadar, dumneata erai, domnule d'Artagnan?

Gasconul îşi muşcă buzele şi plecă fruntea. Pentru a gusta savoarea acestei scene, trebuie să ne închipuim atitudinea celor doi interlocutori. Cardinalul, la început binevoitor şi părintesc, trecând treptat la gravitate, apoi la severitate… muşchetarul urmând o evoluţie tocmai inversă şi pierzându-şi încet-încet frumoasa

seninătate de la început, ca să ia înfăţişarea unui om din ce în ce mai încurcat.

Cât despre domnul de Mazarin, ca spectator dezinteresat, el marca loviturile din colţul său obscur, cu o vie bucurie lăuntrică.

Ajuns aici, locotenentul se simţi pierdut. Ştia el bine că vechiul său duşman nu voia să scape de el, deşi motivul nu-l bănuia, dar nici conştiinţa lui nu era curată.

Simţindu-l în mâinile sale, Richelieu voi să-i dea ultima lovitură.

— Se vorbeşte încă – fiindcă lista e mare, după cum poţi vedea…

— Chiar e nevoie s-o citim pe toată? mormăi el’ Artagnan, care prefera să sfârşească îndată.

— Hei, hei! Ceea ce se spune…

— Se spun atâtea lucruri!

— … este că, la ieşirea din casa de jocuri Sfera, un muşchetar – mereu muşchetarii ăştia! – a tras sabia în amiaza mare împotriva a doua persoane sus-puse: un mare senior şi un poet. Se adaugă că, lovindu-l pe unul cu vârful, pe celălalt cu latul, el a tras o bătaie bună acestor liniştite persoane…

— Meritată! întrerupse d’Artagnan, hotărât să termine. Poetul scrisese versuri lamentabile, pe care marele senior făcuse greşeala să le plătească cu un preţ exagerat.

— Hm, făcu celălalt, informat. Nu cumva l-ai lovit fiindcă vorbea acolo de rău o persoană care îţi este scumpă, domnule locotenent?

— Ei bine, da, Monseniore! Insultau o femeie.

— Nu cumva e Majestatea Sa…

— Era o femeie! zise simplu d’Artagnan.

— Îţi pare rău, cel puţin?

— Da, Eminenţă, regret sincer că m-am servit de vârful sabiei. Latul ar fi fost de ajuns.

Cardinalul încruntă sprâncenele.

— Domnule d’Artagnan, dumneata eşti, deci incorigibil?

— Vai Monseniore, încep să cred şi eu asta.

Sub privirea severă a duşmanului său, gasconul simţi fiori alergându-i pe spate. Dar dovedi îndrăzneală şi riscă totul zicând:

— Numai dacă nu cumva Eminenţa Voastră mă scapă de ispită. Căci toate acestea provin din greşeala Eminenţei Voastre…

Muşchetarul simţi că ţintise bine. Chipul

ministrului se luminase fără voia lui de un surâs fugar. Locotenentul continuă să-şi speculeze avantajul:

— Vedeţi, Monseniore, cauza acestor… nenorociri repetate este… trândăvia. Sângele meu gascon nu prea se împacă cu ea şi, doamne, îmi joacă feste! Ar fi totuşi un mijloc de a-l împiedica să-şi domolească arşiţa cu aceste nimicuri…

— Care anume?

— Să-l întrebuinţaţi la isprăvi mai mari în slujba Eminenţei Voastre, adică spre binele statului.

Cardinalul nu era insensibil la lingurişi: era unul din micile cusururi ale acestui bărbat de seamă. Chipul lui se lumină cu totul.

„Aşa, îşi zise el, iată omul care-mi trebuie!” Apoi, cu voce tare, reluă:

— Fie, vreau să te pun la încercare. Vreau să văd dacă acela care s-a achitat aşa de credincioas faţă de alţi… protectori, va putea să mă slujească şi pe mine cu credinţă.

Muşchetarul luă imediat poziţie:

— Ar însemna să mi se aducă o insultă numai bănuind fidelitatea mea. Majestatea Sa m-a pus la dispoziţia iminenţei Voastre. Din ziua aceea, viaţa mea vă aparţine.

Richelieu schimbă o privire iute cu Mazarin. D'Artagnan o prinse şi urmă:

— Zi şi noapte, în Franţa sau peste hotare, oriunde-i va place Eminenţei Voastre, veţi găsi în mine un slujitor devotat şi credincios.

— Foarte bine, zise cardinalul mulţumit. Pentru moment, consemnul este din cele mai simple. Nu e nevoie decât de puţină

ascultare. Cunoşti Mănăstirea Carmelitelor?

— Da, Monseniore.

— Ştii că până în strada Saint-Jacques, zidurile grădinilor se învecinează cu o stradelă îngustă şi întunecată?

— Strada Noroiului.

— La jumătatea ei se află o mică poartă în zid…

Locotenentul făcu semn că ştia…

— Ei bine, domnule d'Artagnan, însărcinarea dumitale este să te duci singur în strada aceea şi să supraveghezi îndeaproape poarta.

Mazarin aprobă din cap.

— Fiţi pe pace, Monseniore, zise muşchetarul, nimeni nu va intra pe poartă, cât voi fi eu acolo.

Italianul făcu o mişcare de nerăbdare şi cardinalul se grăbi să precizeze:

— Din contră, vei lăsa să intre pe oricine va pofti.

— Bine, atunci rolul meu este să-i împiedic să iasă. Fiţi liniştit, Eminenţă. Nu va ieşi nimeni fără să-i pun eu mâna în gât.

Din nou Mazarin tresări.

— Aşteaptă, domnule d’Artagnan, prea te grăbeşti, ce naiba! Dimpotrivă, doresc să nu te dedai la nicio violenţă – să nu produci scandal.

Muşchetarul începea să nu mai înţeleagă nimic.

— Ascultă-mă bine. Misiunea dumitale este numai să te ţii pe urmele unui anume călăreţ care îţi va fi indicat şi să nu-l părăseşti orice s-ar întâmpla.

Celălalt făcu o mutră deziluzionată. Rolul care i se încredinţa nu-i plăcea decât pe jumătate şi chiar l-ar fi refuzat, dacă nu

i-ar fi spus mai înainte cardinalul cât îl avea la mână. Aşa încât se hotărî să nu comenteze nimic.

În acest timp, stăpânul se consultase în taină cu Mazarin. De aceea, nu zări mutra dezamăgită a muşchetarului şi, când privi din nou faţa acestuia, nu văsuse decât impecabila ţinută militară.

— Domnul de Mazarin îţi va explica restul, pe drum.

— Eu voi sta pe aproape, zise umil consilierul, ca să-i comunic domnului d'Artagnan la nevoie ordinele Excelenţei Voastre.

D'Artagnan privi pieziş figura misterioasă a italianului şi o nouă strâmbătură apăru pe buzele lui, însă şi-o ascunse, întorcându-se repede.

— O clipă, zise cardinalul. Cum

însărcinarea te poate duce destul de departe, s-ar putea întâmpla să ai nevoie de bani. Poate că nu ai deloc?

De data asta, locotenentul surâse:

— Poate este de prisos!

Richelieu se apucă să scoată o pungă dintr-un sertar al biroului. Mazarin se uită chiorâş, fără voia lui.

— Nu e nevoie, Monseniore, insinuă el.

Muşchetarul îi aruncă o privire neliniştită.

— Ba da, ba da! Ia, domnule d’Artagnan.

Mazarin suspină, dărnicia stăpânului îi făcea rău.

Cât despre muşchetar, îşi redobândise aerul mulţumit.

— Nu uita ce ţi-am spus: vreau să nu se facă niciun zgomot. Nu trebuie să ştie nimeni că persoana pe care o veţi… însoţi a

intrat la Carmelite. Ceea ce se va întâmpla după aceea, trebuie, tot aşa, să rămână o taină.

— Eminenţa Voastră a binevoit, adineauri, să-mi laude discreţia.

— Discreţia nu e de ajuns. S-ar putea ca acel călăreţ să fie însoţit de una sau două persoane.

Muşchetarul făcu o mişcare spre garda spadei sale şi zise cu nepăsare:

— Numărul lor nu interesează.

— He, he! zise râzând cardinalul. Uiţi mereu că-ţi este interzis să te baţi.

— Dar dacă mă atacă?

— Nu te vor ataca în locul unde veţi fi, căci nici ceilalţi nu au interes să se facă scandal.

— Atunci, de ce anume vă temeţi?

— Ei! Cine ştie? S-ar putea să fii

recunoscut. Şi, cum toată lumea îl ştie pe domnul d'Artagnan foarte dornic să se bată, s-ar putea să te atragă mai departe de locul de pândă, sub vreun pretext oarecare.

— Oh, Monseniore, voi fi prudent!

— Hm, făcu ministrul cu îndoială, ştiind prea bine cu cine are a face.

Mazarin se apropiase, tot numai miere.

— Ar fi un mijloc, Monseniore.

— Care anume?

Şi muşchetarul tresări: „Ce-o mai născoti italianul?"

— Ca domnul d'Artagnan să dea Eminenţei Voastre cuvântul de gentilom şi de muşchetar că, orice s-ar întâmplla, nu-şi va scoate sabia din teacă.

Privirea gasconului îl fulgeră pe consilier. El întoarse capul spre cardinal şi-i aruncă o privire rugătoare, aşteptând

hotărârea acestuia.

— Are dreptate, zise cardinalul. Este o precauţie, într-adevăr. Jură, deci, domnule d’Artagnan.

Muşchetarul şovăi o clipă.

— Trebuie să te supui, strigă stăpânul. În numele regelui, domnule, îţi ordon să juri.

D’Artagnan avusese timp să se reculeagă.

— E de-ajuns să-mi poruncească Eminenţa Voastră.

— Atunci? Ce este atât de greu? zise cardinalul, îndulcit dintr-odată. Domnul de Mazarin va spune formula şi dumneata o vei repeta.

— Jur… începu Mazarin.

— Jur… repetă, împotriva voinţei sale, d’Artagnan.

— … pe onoarea mea de gentilom…

— … pe onoarea mea de gentilom…

— … şi de muşchetar…

Cuvintele zgâriau gâtul bietului gascon:

— … şi de muşchetar…

— … că, orice s-ar întâmpla…

— … că, orice s-ar întâmpla…

— … să nu scot, în noaptea asta, sabia din teacă. Nefericitul muşchetar făcu un efort disperat şi, pe nerăsuflate, ca şi cum ar fi înghiţit o doctorie amară, repetă:

— … să nu scot, în noaptea asta, sabia din teacă.

I se întâmplă chiar, ca în grabă să pronunţe greşit cuvintele imitându-l pe italian. Dar, domnul Mazarin nu era omul care să se supere pentru atât de puţin. El avea jurământul şi asta îi era de ajuns.

— Of, suspină d’Artagnan.

Şi, salutând milităreşte, locotenentul de muşchetari ieşi ud leoarcă de sudoare, din cabinetul în care domnul cardinal şi complicele său îşi frecau mâinile cu cea mai deplină satisfacţie.

XIV

domn UL BERNARD

Nu e greu să ne imaginăm tumultul de idei şi sentimente care se zbăteau în mintea şi în inima Cavalerului Mister pe când se apropia de bariera Saint-Jacques. Putea fi vorba de odihnă acum, când în urechea lui răsuna chemarea frumoasei sale naşe? Mergea, deci, într-adevăr cu pornire tinerească. Unde mergea? Nu ştia prea bine. Drept înainte şi, după deviza lui, „până la capăt”.

O voce, de o dulceaţă cuceritoare, îi repeta în cale: „Înainte, Cavalere, mergi spre domnul Bernard, condu-l unde Zeiţa îl aşteaptă”.

Credinciosul şi ascultătorul mesager nu-şi bătea capul să afle cine erau această Zeiţă şi acest domn Bernard. Erau prietenii îngerului şi asta îi era de ajuns! Puţin îi păsa Cavalerului de întunericul aventurii, de primejdiile din cale, de capcanele necunoscute, aşezate, poate, sub paşii săi.

Îngerul poruncea! Ca şi Orfeu, ar fi mers până în iad, dacă ar fi fost nevoie. Mai mult, ar fi dus acolo teafără şi, preţioasa persoană a domnului Bernard. Căci tânărul nostru entuziast uitase cu desăvârşire că doar cu o oră mai înainte îl blestemase pe acest personaj, că îl acuzase că ar fi autorul tuturor nenorocirilor sale şi-l bănuise a fi

chiar hoţul casetei sale. În această stare de exaltare, el trecu de bariera care închidea cartierul spre câmpie.

În faţa lui se întindeau câmpurile cufundate în umbra nopţii. O căsuţă rustică se ridica singuratică în mijlocul acestui pustiu.

Apropiindu-se, Tancred distinse nişte făpturi care se mişcau. Doi oameni erau într-adevăr plantaţi acolo, lângă caii lor legaţi de un stâlp. Unul dintre ei, judecând după haine şi după ţinută, părea să fie un simplu senator. Celălalt stătea mai în faţă, plimbându-se cu nerăbdare şi scrutând întunericul.

Tânărul soldat nu mai şovăi. Fără să-l fi văzut vreodată de la prima privire, îl recunoscu pe domnul Bernard! De altfel, la apropierea lui, cel care aştepta făcu iute

câţiva paşi înainte.

— În sfârşit, oftă cavalerul. S-a terminat cu închipuirile şi fantomele. Fiinţa misterioasă se află aici, în faţa mea, în carne şi oase. Îi voi putea vedea chipul şi auzi vocea.

Astfel gândind, îşi scoase pălăria şi, încet, întrebă:

— Domnul Bernard?

Cel întrebat încuviinţă, înclinând capul.

— Sunt mesagerul îngerului, urmă el.

Fără a-şi descleşta buzele, domnul Bernard arătă cu un gest că înţelesese. Cu vârful arătătorului, el atinse eşarfa, pe care o purta tânărul şi pe care o avea de la domnişoara de Cernay.

„Perfect, îşi zise Cavalerul. Îmi recunoaşte culorile. Dovada e făcută. Îngerul este una şi aceeaşi persoană cu

frumoasa mea naşă”.

Apoi zise:

— Sunt gata să vă însoţesc acolo unde vă aşteaptă Zeiţa.

Celălalt înălţă capul cu un fel de nelinişte şi arătându-şi inelarul schiţă un gest întrebător.

„A! gândi Mister, deodată neliniştit, domnul Bernard o fi mut?”

Ochii interlocutorului cereau imperios un răspuns.

— Da, da, zise tânărul. Am inelul.

Scoase din buzunar inelul pe care călăreţul i-l dăduse în curtea Clopin.

Domnul Bernard păru atunci satisfăcut. El schiţă un semn cu mâna care părea că înseamnă „să pornim”.

— Bine, bine, mormăi Tancred, cu o nuanţă de dezamăgire. Fără un alt cuvânt,

porni către barieră, urmat de însoţitorul său tăcut.

Un soldat din gardă veghea la trecere: văzând doi oameni apropiindu-se, puse halebarda în curmeziş.

— Serviciul regelui, zise cu hotărâre Cavalerul. Cheamă pe ofiţer!

Indispus, acesta apăru în pragul corpului de gardă, dar, îndată ce văzu inelul, îşi scoase pălăria şi zise.

— Liberi la trecere!

Tânărul şi tovarăşul său intrară astfel în cartierul Saint-Jacques, salutaţi de gardă.

Domnul Bernard nu pronunţase nicio silabă şi nu făcuse niciun gest. Înfăşurat în mantaua care-l acoperea în întregime – de abia i se zărea faţa – asistase cu un aer indiferent la aceste formalităţi. Acum, înainta tăcut şi absent. Tânărul se lăsa

condus de tovarăşul său, căci el nu ştia încă în ce loc anume avea misiunea să-l însoţească pe acest personaj atât de tăcut. Celălalt, dimpotrivă, cunoştea foarte bine drumul şi străbătu cu pas sigur strada Saint-Jacques, absolut pustie şi adormită.

Cavalerul se folosi de puţina lumină pe care o revărsa cerul încărcat de nori şi razele lămpilor întâlnite în cale, pentru a-şi cerceta cu curiozitate vecinul de drum. La prima vedere, acesta părea a fi un cavaler frumos, cu o înfăţişare foarte elegantă, în ciuda prafului care îi murdărea veşmintele şi care mărturisea o îndelungată călătorie călare. Pentru un om ca de treizeci de ani, aşa cum părea, talia lui era cam slăbuţă. Tânărul soldat l-ar fi preferat mai bătrân, mai energic.

— De fapt, gândi el, Cyrano a vorbit

drept: bărbaţii de azi prezintă adesea atari înfăţişări femeieşti. Asta nu-l împiedică pe acest gentilom să fie viteaz şi îndrăzneţ, dacă ne gândim la acţiunea lui. Numai obrazul pe care cavalerul îl zărea era imberb şi era încadrat de buclele grele ale unui păr bogat. Nu era obrazul unui bărbat împlinit, culoarea feţei era prea delicată, iar trăsăturile aveau o linie prea fină. Totuşi, privind în totul, aveai impresia de ceva nobil şi desăvârşit armonizat.

Privindu-l mai îndeaproape, cavalerul avu o surpriză. I se păru că această figură nu-i era necunoscută. Şi totuşi era sigur că-l vedea pentru prima oară pe acest gentilom. Însă, cu cât privea mai cu de-amănuntul, cu atât această impresie devenea mai puternică. Văzuse parcă undeva aceşti ochi adânci, cu privirea vie şi pătrunzătoare,

cunoştea gura aceasta delicată, cu buzele fin rotunjite care fără discuţie purtau zâmbetului său o expresie dulce şi totodată îndrăzneaţă.

Ba bine că nu: s-ar fi putut oare înşela? Era privirea cuceritoare, surâsul cald care-l vrăjise. Privirea şi zâmbetul candid erau ale adorabilei sale naşe! Bun! Iată că, acuma, simpaticul domn Bernard semăna cu domnişoara Cernay. Încredinţat de acestea, cavalerul se simţea dintr-odată în stare să-şi dea viaţa, fără niciun fel de ezitare, dacă ar trebui, la un singur cuvânt al tovarăşului de drum.

Dar acesta rămânea la fel de tăcut.

„Păcat, gândi Cavalerul. Mi-ar fi plăcut să-i aud vocea. Dacă ar avea aceleaşi inflexiuni mângâietoare ca acelea ale Ariadnei mele, încântarea ar fi desăvârşită”.

Dar nu mai avu răgaz de meditaţii... După ce se asigură că nu fuseseră urmăriţi, frumosul gentilom coti brusc la stânga şi intră într-o stradelă întunecată, îngustată de două rânduri de ziduri înalte. Din acest moment tânărul nu mai văzu nimic. Aici, întunericul nopţii era desăvârşit. Puţina lumină care se furişa printre nori nu izbutea să străbată prin stratul des al frunzelor care acopereau strada pe deasupra. Continuă, deci, să meargă înapoia tovarăşului de drum.

Pe la jumătatea stradelei, se opri auzind un şuierat urmat imediat de un scârţâit, asemenea zgomotului unei uşi care alunecă în ţâţâni. În acelaşi timp, o deschizătură luminoasă apăru în zid şi văzu o lumină slabă proiectându-se pe verdele întunecat al frunzişului. O adiere proaspătă de pământ

umed, un parfum de flori îl mângâie.

Nu fu decât un fulger în noapte. În clipa următoare, poarta se închise în acelaşi fel şi cavalerul se trezi singur în stradă.

Făcând această constatare, prima lui mişcare fu de necaz.

— Nu-i nimic! mormăi soldatul. Îl voi căuta pe Cyrano la „Gogoaşa de molift”. Şi de acolo vom merge să dormim acasă la el. Mai bine aşa, decât să continui acest joc de-a baba oarba cu fantomele.

Îl reţinu totuşi o curiozitate: „Să nu ne grăbim! Să vedem dacă nu cumva îngerul va apărea din nou. Ar fi şi timpul, căci iată-mă cu desăvârşire derutat”.

Apoi, voioşia lui naturală îl făcu să urmeze: „Pe legea mea, situaţia e amuzantă. De când mi s-a furat caseta bâjbâi în plin întuneric, neavând ca punct de sprijin decât

o luminiţă, un simplu nume: domnul Bernard. Destinul mă aşază în faţa personajului care poartă numele acesta, îl văd, îl ating, îi vorbesc. Nădăjduiesc să se lumineze totul. Când colo? Dimpotrivă, totul intră în ceaţă. Domnul Bernard e un mut... şi seamănă cu naşa mea. La urma urmei, o fi cu adevărat mut? Hm! Nu prea-mi vine să cred!”

Întărit de acest raţionament, conchise: „Să vedem ce va mai urma, fiindcă nu se poate să nu mai urmeze ceva. Aş vrea cel puţin să-mi dau seama unde mă aflu, reluă el după o clipă de aşteptare. În acest zid se afla o poartă şi dincolo o grădină. Iată un punct de reper. Dar e de ajuns ca să precizez locul? Să vedem: am intrat în strada Saint-Jacques, am cotit la stânga în faţa unei fântâni. Poate scrie pe undeva şi

numele străzii”.

Gândind toate acestea, tânărul se întoarse şi merse numărând paşii spre a putea regăsi locul de unde pleca. Ajunse la colţ. Chiar acolo ardea o lampă în faţa firidei unui sfânt. La lumina slabă a acesteia, cavalerul putu descifra o inscripţie săpată în piatră: strada Noroiului! De jur-împrejur se ridicau ziduri înalte cu cruci deasupra. Din loc în loc se ivea acoperişul vreunei capele şi, drept în faţă, decupată în ceaţă, se rotunjea o turlă elegantă.

Se întoarse din nou în stradelă numărând paşii în sens invers. Pe partea cealaltă se ridicau ziduri negre, dintre care se desprindea o stradă dreaptă: Strada Iadului.

„Bun! îşi zise el, întorcându-se de unde pornise. Iată-mă orientat. Mă aflu în strada

Noroiului, între Şoseaua Saint-Jacques şi Strada Iadului. În jurul meu se află zidurile a cinci sau şase mănăstiri. Locul tainic unde a dispărut domnul Bernard este o mănăstire. Care anume însă? Poate a Carmelitelor?!

În acel moment, auzi din nou scârţâitul porţii şi o undă de parfum îl izbi în faţă, iar o siluetă subţirică, ca o glugă închisă pe cap, alunecă prin deschizătură. O voce blândă şopti:

— Cavalere, sunteţi aici?

Doamne! Cât de iute îşi uită Cavalerul oboseala şi veghea şi dezamăgirile! Această voce armonioasă, venind spre el ca un murmur al nopţii, era a Ariadnei sale, domnişoara Claire de Cernay. Îngerul se întrupa! El se îndreptă iute spre dânsa şi, în întunericul nopţii, o atinse cu mâinile, ca

din întâmplare.

— O, zise ea, râzând. Sunt sigură că sunteţi dumneavoastră. Vă recunosc după mişcările repezi.

— Iertaţi-mi neîndemânarea, zise Cavalerul, confuz şi, totodată, încântat.

Simţi cum ea îi strânse mâna uşor şi acest răspuns mut îi fu de ajuns.

După o clipă de tăcere, în care ochii lor se căutară în umbra nopţii, Claire reluă:

— Mulţumesc, cavalere, v-aţi ţinut făgăduiala, răspunzând la prima mea chemare.

— Eu trebuie să vă mulţumesc, domnişoară. Fără dumneavoastră m-aş fi întors la Barbette şi m-aş fi lăsat prins prosteşte în nu ştiu ce cursă.

Simţi cum ea e străbătută de fiori. Trebuie să spunem aici că, folosindu-se de

întâmplarea care o aruncase pe fată în braţele sale, Cavalerul nu-i mai dădu drumul şi păstrase în mâna lui mâna mică pe care ea i-o abandonase. Cavalerul, aşa de timid de obicei, iată că noaptea avea curaj! Dar nici domnişoara de Cernay nu se împotrivea: era doar atât de întuneric afară! De altfel, trebuind să vorbească în surdină, era potrivit să fie foarte aproape unul de altul, ca să înţeleagă şi, deoarece nu se vedeau, era nevoie să se simtă reciproc, ca o compensaţie.

Claire tremură aşadar şi zise:

— Reveniseră, nu-i aşa?

— Da, da! erau destui, după câte mi-am putut da seama.

— Doamne, dumnezeule! murmură ea, ce primejdie grozavă!

Această frază i se potrivea tot aşa de

bine şi domnului Bernard şi Cavalerului. De aceea, acesta se grăbi să o înţeleagă aşa cum îi convenea şi, în chip de mulţumire, strânse mâna mică şi tremurătoare.

— Fapt este că fără un anume înger care veghează asupra imprudenţilor s-ar fi sfârşit cu mine. Căci nu m-aş fi lăsat învins cu una, cu două şi domnii aceia mi-au părut destul de brutali în felul lor.

— Oh, v-ar fi prins viu, fiţi sigur. Cel care-i trimite are destul interes să procedeze aşa.

— Cine este deci acest domn temut şi ascuns?

Ea tresări:

— Tăcere!

— Am auzit spunându-se că e domnul cardinal.

— Mai încet! În loc să vorbiţi de oamenii

aceştia, ar fi fost bine să nici nu fi auzit de ei.

— Aş vrea totuşi să mă lămuresc mai bine! Pentru că iată-mă în mâna duşmanilor şi nici măcar nu bănuiam.

— Dar nu pe dumneavoastră vă căutau.

— Ştiu, o întrerupse Cavalerul, nu pe mine, ci pe domnul Bernard.

— Da, pe el, răspunse fata, cu o voce şovăitoare. Şi totuşi e ceva ce nu pricep: ştiau deja că ea plecase de la Barbette.

— Ea? repetă Cavalerul surprins. Care ea.

— Vreau să spun persoana, zise Claire încurcată. Ştiau că a plecat şi totuşi s-au întors.

Neliniştea domnişoarei Cernay corespundea prea mult cu bănuielile Cavalerului, aşa încât acesta insistă:

— Căutând, poate, pe domnul Bernard, vor fi găsit altceva...

— Ce altceva?

— Ei, da! vreun obiect rătăcit, vreaun indiciu, vreo cutie de exemplu. Cine ştie dacă un astfel de chilipir nu le-ar fi deschis pofta şi, dacă având în mână obiectul, nu au pornit să-l prindă pe proprietar.

— Vorbiţi în enigme.

— E rândul meu acum, zise tânărul maliţios. Vă voi explica totul mai târziu. Deocamdată, bănuiesc că domnii aceia pe mine mă căutau. De altfel, cum se spune, au greşit adresa.

— Încep şi eu să cred.

— Oh, cu atât mai bine. Şovăiam să vă folosesc împotriva lor.

Impetuos, Cavalerul protestă:

— V-aş fi servit cu acelaşi zel, împotriva

oricui ar îndrăzni să vă ameninţe pe dumneavoastră şi pe cei din jurul dumneavoastră. Nu e nevoie ca duşmanii dumneavoastră să fie şi ai mei pentru ca devotamentul meu să rămână neclintit.

— Nu are importanţă! Nu voi mai avea remuşcări cerându-vă sprijinul.

— Sunt al dumneavoastră, ştiţi bine. M-am oferit să vă servesc de bunăvoie, fără niciun gând ascuns şi fără rezerve. Amintiţi-vă că m-aţi numit paladinul dumneavoastră.

Mişcată de această caldă devoţiune, ea rămase tăcută.

— Sunt soldat, continuă el, şi nu pot să vă ofer decât sabia mea. Dar v-o ofer din toată inima.

— Din toată inima o primesc şi eu, răspunse ea ca un ton sincer şi ferm.

— Aşa-mi place! fiindcă pactul a fost

încheiat, permiteţi-i domnişoară, umilului dumneavoastră servitor să vă facă o rugăminte. Iată-mă amestecat – după cum ghicesc – într-o afacere serioasă. Am de acum duşmani, ceea ce e foarte onorabil, şi prieteni, de care sunt, foarte mândru. Ei bine, aş vrea să ştiu numele tuturor. Cred că m-aş lupta cu inimă mai bună, dacă aş şti asta.

— Cavalere, nu-i destul să fii viteaz, trebuie să fii şi discret.

— Sunt destul de discret, ca să vă puteţi încrede în mine. Spuneţi-mi, cel puţin, cine este această Zeiţă, pe care o slujim amândoi.

— Veţi afla îndată.

— Şi domnul Bernard?

— Asta vă intrigă, zise Claire, voioasă.

— Dacă vă întreb astfel, nu e numai din

simplă curiozitate. V-am spus că am secretul meu, un secret pe care vi-l voi spune îndată. Şi, din întâmplare, domnul Bernard e amestecat în viaţa mea. Fără să bănuiască, poate, el e cauza unei mari nenorociri care mi s-a întâmplat. Înţelegeţi acum că am tot interesul să ştiu cine se ascunde sub acest nume de împrumut.

Tonul elocvent o izbi pe fată.

— Veţi avea tot timpul să-l întrebaţi personal, zise ea.

— Aşadar, nu e mut?

Râsul argintiu al domnişoarei de Cernay răsună în noapte.

— Mut, ce idee!

— La drept vorbind, m-am îndoit şi eu. Dar când voi avea prilejul să-i vorbesc?

— Chiar în noaptea asta.

— Am să-l revăd?

— Îi veţi mai fi tovarăş de drum.

— Şi unde îl voi conduce de data asta?

— Afară din Paris. Departe de aici!

— Oh, oftă Cavalerul dezamăgit.

— Paladinul meu şovăie să mă asculte?

— Fără îndoială că nu! Dar, îndepărtându-mă de

Paris…

— Mă îndepărtez de tot ce mi-e drag.

Ea se prefăcu că nu prinde sensul adevărat, prea precis al acestor cuvinte.

— Aveţi ceva mai grabnic, ceva să vă reţină?

— Nu e nimic mai grabnic pentru mine, decât să vă servesc!

— Atunci?

— Mă voi supune.

— Credeţi-mă, e mai bine aşa. Sunteţi căutat, după câte aţi spus. Pentru ce? Nu

ştiu. Fără îndoială, inamicul nostru comun are interes să pună mâna pe dv. Trebuie să vă îndepărtaţi de el.

— Aveţi dreptate şi vă mulţumesc odată în plus.

— E timpul să ne despărţim.

— Îmi pare rău!

— Am stat prea mult aici.

— Nimeni nu poate să ne vadă sau să ne audă.

— Mai ştii?

— Dar unde îl voi regăsi pe domnul Bernard?

— Aici, peste două ore. Când va suna ora patru, fiţi în acest loc. Luaţi seama să nu fiţi pândit sau urmărit. Calea trebuie să fie liberă.

— Am înţeles. Calea va fi liberă!

— Nicio imprudenţă. Adio!

Cu o strângere uşoară o reţinu şi cu o voce rugătoare, Cavalerul întrebă:

— Va fi lung exilul meu?

— Câteva săptămâni, exact cât vă trebuie ca să fiţi uitat.

— Şi când mă voi întoarce, vă voi revedea?

Tulburarea tânărului o mişcă adânc pe Claire.

— Da, zise ea încet.

— În acest caz, oricare ar fi pericolul misiunii ce-mi încredinţaţi, orice mi s-ar ivi în cale, fiţi sigură; mă voi întoarce.

Ca să-şi ascundă emoţia, ea se smulse iute din strânsoare. Cavalerul abia zări silueta subţiratică topindu-se printre ziduri. I se păru chiar că ea se întoarse şi că, din umbră, aţinti asupră-i privirea dulce a ochilor săi limpezi.

XV

CARMELITELE DIN STRADA SAINT-JACQUES

— Drace! îşi zise el, îndată ce mica poartă se închise. Iată, că te-ai lămurit acum, cavalere: nu ştii încă nici cine e domnul Bernard, nici cine e Zeiţa şi nici... Vântul! Iată-te la mii de leghe de caseta ta! Dar nu are importanţă: ştii, cel puţin, cine este îngerul şi asta ţi-e de ajuns! Hei, steaua ta te duce să joci un rol unde rişti să-ţi găureşti pielea, dar primeşti bucuros, căci rişti pentru cineva care merită osteneala!

Apoi, fidel promisiunii făcute naşei sale, Cavalerul se îndepărtă de străduţă, ieşind prin strada Iadului.

Tocmai atunci, o poartă se deschidea în

partea cealaltă a străzii, în zidul unei mănăstiri vecine. Doi oameni se furişară afară. Văzându-i, soldatul se strecură într-o scobitură a zidului. Înfăşuraţi în mantale negre, cei doi necunoscuţi trecură pe lângă el, mai-mai să-l atingă.

— Prudenţă, scumpe domn, prudenţă! recomanda unul dintre ei, cu voce mieroasă.

— Înţeles, mormăi celălalt. Credeţi că am uitat aşa de iute consemnul?

Cavalerul nu mai auzi nimic, dar îi era destul pentru ca să-i stârnească bănuiala.

Din ascunzătoare, spionă paşii. Îi auzi îndepărtându-se, apoi deodată se opriră.

— Au cotit oare în strada Noroiului? murmură el neliniştit. Scoţând capul din ascunzătoare, îi zări pe cei doi opriţi la colţul străduţei.

— Oh, îşi zise el, îngerul avea dreptate;

nu există siguranţă pe aici.

Necunoscuţii se despărţiră.

— Mai ales, nu scoate sabia din teacă!

Tânărul nu auzi cuvintele, dar văzu gestul.

— Drace, se pare că drumul nu va fi liber în noaptea asta.

Un ceasornic bătu în turn ora două. Bun! mai avem două ore! Şi aruncând o privire bănuitoare înapoi, zise:

— Cred că e momentul să-l caut pe Cyrano.

*

În timp ce profitând de întunericul nopţii, cei doi tineri îşi spuneau atâtea lucruri cu atât de puţine cuvinte, nu departe de ei, în grădina de care se aflau separaţi de un zid înalt, se petrecea o scenă cu totul diferită.

Pe o bancă de piatră, ascunsă într-un boschet de liliac, un cavaler şi o femeie, strâns înlănţuiţi, formează un grup aproape statuar. În cavaler, tânărul nostru l-ar fi putut uşor recunoaşte pe însoţitorul său mut, enigmaticul domn Bernard. Dezbrăcat de mantaua care-l acoperise, talia sa ieşea şi mai mult în evidenţă.

Elegantul său costum de călătorie scotea în relief în mod cu totul deosebit linia fină şi arcuită a siluetei sale. Feminitatea care-l izbise pe Tancred era şi mai vizibilă. Femeia stătea în braţele sale, iar capul şi-l sprijinea pe umărul lui.

O femeie? Nu! Ai zice, mai degrabă o zeiţă, atât de sclipitoare îi era frumuseţea. Haina aspră de penitentă nu-i putea ascunde frumuseţea, adevărate comori ale unui corp sculptural, ale cărei linii pline şi

armonioase se desenau sub cutele largi ale hainei monahale. Mânecile largi lăsau să se vadă două braţe marmoreene, iar mâinile, albe şi aristocratice, păreau făcute pentru a binecuvânta sau a comanda. Mâini de madonă sau de suverană, în faţa cărora trebuie să îngenunchezi cu respect şi cu supunere.

Totuşi, zeiţă, madonă sau suverană, această femeie plânge. Din ochii ei cereşti curg lacrimi. Lacrimile curg asemeni perlelor; şi cu un gest de consolare şi mângâiere, cu o batistă de dantelă, frumosul cavaler le culege una câte una. Cavalerul vorbeşte şi vocea lui e surprinzător de dulce:

— Îndură-te, stăpână, majestate, fii vitează.

— Oh, nu, nu, se tânguie dureros

augusta penitentă, prea multe emoţii s-au adunat! Lacrimile acestea le port de mult în mine şi de mult le stăvilesc. Lasă-le să curgă acum, când sunt singură cu tine, ca odinioară. E atât de amară obida mea!

— Draga mea, sărmana mea!

— Da, am atâtea motive ca să plâng. Tinereţea mea pierdută! Această tinereţe pe care mi-o reaminteşti şi care s-a dus, fără să-mi lase măcar o amintire de consolare.

Cavalerul oftează trist. Ea urmă:

— Viaţa mea de azi… mai pustie încă, viaţa mea întunecată şi singuratică…

— Vă neglijează în continuare?

— Dacă mă neglijează? E prea puţin spus.

— Vă mai bănuieşte şi acum? Vă chinuie cu gelozia lui urâtă?

— Mai mult decât atât!

— Vă urăşte?

— Vai, nu-mi face această cinste. Mă dispreţuieşte.

— Dispreţuieşte o fiinţă care merită să fie servită în genunchi?

— O, tu nu ştii ce chin îngrozitor este pentru o femeie să fie dispreţuită, să simtă că, pentru bărbatul de care e legată, ea este un lucru mort.

— Credeam că s-a apropiat din nou!

— În aparenţă. Dar îl simt mereu indiferent, duşmănos. Când vine la mine, întorcându-se de la vânătoare, inima mi se strânge ca la apropierea unei nenorociri. Abia catadicseşte să observe că sunt de faţă sau, dacă mă priveşte, ochii îi sunt de gheaţă.

— Nenorocitul! Cum au ştiut să-i usuce inima, să-l înstrăineze de orice simţire

omenească.

— Asta e viaţa mea. Iată ruşinea pe care o îndur în faţa lumii…

Cavalerul se aplecase la genunchii nefericitei, un licăr de milă sclipea în ochii săi. Cu o voce plăcută şi melodioasă, el zise:

— Suverana mea prea iubită, scumpa mea stăpână, cât sunteţi de plâns. Cât de veselă şi încrezătoare eraţi când v-am părăsit şi cum vă găsesc la întoarcere, după şaisprezece ani de despărţire: zdrobită de durere şi umilinţă, disperată şi tristă.

Doamna se desfăcu din îmbrăţişarea înflăcăratului său interlocutor.

— Să lăsăm asta, zise ea. Am vorbit prea mult despre mine şi despre durerile mele. Dar tu, la câte primejdii te expui venind aici din exil! De când ai pus piciorul pe pământul acesta, plin de piedici şi capcane,

trăiesc cu teama unei nenorociri ireparabile. Dacă ei ar bănui prezenţa ta, dacă ar putea ghici cine se ascunde sub numele acesta de împrumut. Ah, tremur pentru tine la fel de mult ca şi pentru mine.

— Ştiţi că trebuia să vă văd. Aveam motive prea puternice, ca să nu dau îndărăt în faţa oricărei primejdii. Nu aţi înţeles aceasta, acordându-mi întrevederea?

— Da, ţi-am acordat-o pentru că te ştiam în stare să încerci şi imposibilul ca să mă vezi; pentru că mă temeam de cele mai mari nebunii ale sufletului tău aventuros. Ţi-am acordat-o ca să te rog să pleci înapoi fără întârziere, să nu-ţi pui în primejdie libertatea şi viaţa – şi, poate, liniştea şi onoarea mea.

Gentilomul se ridicase. Ferm, el scutură capul:

— Aşadar, nici după şaisprezece ani nu m-au uitat.

— Nu, ei nu te uită: nici stăpânul, nici valetul. Tu eşti pentru ei întruparea vie a trecutului.

Pe buzele Cavalerului trecu un surâs sarcastic, iute ca o săgeată.

— Au dreptate, spuse el cu un ton sfidător, nici eu nu-i uit.

Penitenta tremură. Interlocutorul său stătea în faţa ei, ameninţător. Frumoasele lui trăsături pe jumătate feminine, căpătaseră o expresie ciudată de sălbatică. Părea un înger rebel.

El continuă, cu o voce tremurândă, de mânie abia stăpânită:

— Da, mi-amintesc. Două făpturi mi-au fost dragi şi pe amândouă le-au lovit crunt, fără milă. Cei mai frumoşi şi mai viteji

gentilomi, floarea nobilimii Franţei, ei au cosit-o. Toţi, toţi prietenii mei: Chalais, Boutterville, de Marillac, Montmorency, sângele lor generos a înroşit eşafodul. Pe mine m-au exilat, m-au prigonit. Cel puţin, nu m-au putut doborî. Din fundul exilului meu, rămân în picioare, înfruntând furia lor neputincioasă.

— Linişteşte-te, ai milă. Mânia ta mă înspăimântă.

— Sunt şaisprezece ani de când mă fugăresc. De şaisprezece ani, rătăcesc în plină aventură, alungată din oraş în oraş, din ţară în ţară.

— Îndură-te!

— Şaisprezece ani de ispăşire pentru crima de neiertat: că v-am iubit.

— E-adevărat totuşi că lovind în tine, mă urmăresc pe mine.

— Nu-mi pasă! Nu mi-au zdrobit energia! De şaisprezece ani, oriunde m-a alungat capriciul lor crud, am semănat ura şi răzbunarea. M-au exilat în Spania şi am ridicat acolo un colos împotriva lor: pe Olivares. În Lorena, ducele Carol s-a arătat un vasal mai credincios mie decât suzeranităţii lor. În Flandra, Arhiducesa ţine cu mine, împreună cu generalii săi: Lambloy şi Metternich. În Anglia, prin Montaigu şi Holland, prietenii mei, l-am atras de partea mea pe regele Carol. Iată opera mea! Nu mă uită el, dar şi eu am memorie!

Penitenta, înfricoşată de această mânie, murmură:

— Tu vorbeşti aşa?

— Ei au dorit-o, continuă violent cavalerul. Nu au iertat pe niciunul dintre ai mei, nici pe mine. N-au dreptul să aştepte

îndurare din partea mea. A sunat ceasul ispăşirii pentru ei. Azi mă ridic din mormântul unde m-au îngropat. Martor al unui trecut sângeros, îi acuz. Supravieţuitor printre atâtea victime eu strig răzbunare pentru toţi. Chem mânia oamenilor şi a lui Dumnezeu asupra ucigaşului triumfător.

Penitenta se ridicase în picioare, la rândul ei. Mâinile şi le ridică poruncitoare şi zise:

— Taci! Uiţi în faţa cui vorbeşti… uiţi cine eşti!

Arhanghelul, revoltat, zâmbi mândru şi răspunse netulburat:

— Nu, nu uit nimic. Ştiu că vorbesc Majestăţii Sale Anna de Austria, Infantă de Spania şi Regină a Franţei!

Izbucnirea reginei se calmă, braţele îi căzură în jos şi ea se lăsă din nou pe banca

de piatră. Mândrul cavaler se apropie de ea şi adăugă foarte încet:

— Îmi dau seama ceea ce sunt astăzi: nimica toată, o fiinţă sărmană, singură şi slabă, fără rang, fără familie, fără patrie, izgonită, rătăcitoare. Dar, înainte de orice, nu pot uita că în vinele mele curge sângele Rohanilor, sângele regal din Britania şi că port coroana ducală a prinţilor loreni. Nu are importanţă ceea ce sunt astăzi. În ceasul când bărbaţii se închină în faţa ucigaşului triumfător, trebuie ca femeile să se ridice şi să acţioneze. Nu, majestate, nu uit că sunt doar o femeie! Dar această femeie se cheamă Maria de Rohan-Monbazon, ducesă de Chevreuse.

Ah, dacă Tancred ar fi putut auzi acest răspuns, cât ar fi fost de mirat. Dar nu-l putea auzi, pentru că se afla în străduţă

cufundat în discuţii cu domnişoara de Cernay.

Numele Maria de Rohan, pronunţat cu voce tare, o înfioră pe regină. Ea aruncă împrejur o privire speriată.

— Pentru Dumnezeu, o imploră ea, ia seama!

Ducesa de Chevreuse, care se ascundea sub numele domnului Bernard, urmă cu o voinţă de neclintit:

— Înţelegeţi-mă, regină şi prietenă. În sarcina pe care mi-am luat-o, nimic nu mă poate face să dau înapoi. Azi, mai puţin ca oricând. Căci cei şaisprezece ani de luptă în ascuns dau, în sfârşit, roade. De aceea am venit aici şi mă aflu înaintea voastră.

— Ce aşteptaţi de la mine? zise regina neliniştită.

Doamna de Chevreuse replică rece:

— Sprijin!

— Nu, nu, nu vreau să aud şi nici să ştiu mai mult.

— Regină, ascultaţi-mă. Răzbunând victimele noastre scumpe, pe toţi cei căzuţi în lupta noastră, pe dumneavoastră vă răzbun. Vă eliberez din jugul umilinţelor care vă apasă umerii.

— Prea mult sânge s-a vărsat pentru mine, prea mult devotament risipit, care nu a adus decât moartea… nu mai vreau! Umilirea şi durerea le primesc ca pe o pedeapsă. I le ofer lui Dumnezeu, ca semn al căinţei mele… ca ispăşire a greşelilor trecute.

— Care greşeli, sărmană suverană? Aceea de a fi fost respinsă, urâtă şi dispreţuită de rege? Aceea de a fi respins ca pe o injurie dragostea îndrăzneaţă a

Cardinalului Roşu, omul de fier, care a cutezat să întindă asupră-vă mâna pătată de sângele credincioşilor voştri?

— Nu, zise Anna încet, vina mea e că am uitat deseori că eram regină a Franţei şi că am aţâţat la răscoală împotriva aceluia care, oricâte păcate ar avea, rămâne totuşi suveranul, regele meu.

— Dar chiar el v-a silit, strigă vehement ducesa. El v-a împins, prin dispreţul lui injurios, prin bănuielile lui crude!

— Taci!

— Prin gelozia lui nedreaptă şi sălbatică!

— Taci, îţi spun! Tocmai tu nu ai dreptul să vorbeşti astfel. Doar tu ştii că n-a fost o închipuire a regelui în gelozia şi bănuielile lui.

Regina lăsă capul, zdrobită de amintirea unei ruşini secrete.

Maria de Chevreuse înţelesese. Tăcu o clipă. Apoi cu un gest violent, alungă această amintire evocată de regină şi spuse pe un ton de reproş:

— Nu mă aşteptam s-o găsesc pe regina mea atât de mult schimbată încât să-şi renege prietenii şi să binecuvânteze mâna care a lovit-o.

— Nu, Maria, nu-mi reneg deloc tinereţea. Ţi-am dovedit-o deschizându-ţi inima mea tristă, ca în frumoasele zile de odinioară. Nu am uitat acele zile fericite petrecute împreună, nu ca o regină cu servitoarea ei, ci ca două prietene, ca două surori.

— Anna, prietena mea dulce, atunci de ce refuzi să mă asculţi?

— Pentru că îmi amintesc cum au sfârşit toate acele jocuri frivole, în lacrimi,

remuşcări şi sânge!

Regina tăcu mâhnită. Confidenta sa se aplecă la urechea augustei penitente:

— Atunci, trebuie să vă amintiţi şi de acela care a închinat frumuseţii voastre cultul cel mai sincer şi cel mai adânc, de cel care v-a iubit aşa cum este iubită o regină, o sfântă şi care a murit din pricina aceasta. Trebuie să vă amintiţi de Lordul Buckingham.

Cu o mişcare bruscă, Anna se ridică. O paloare neaşteptată îi cuprinse faţa şi cu un accent profund de demnitate jignită strigă:

— Tăcere! Regina nu vrea să audă acest nume! Şi adăugă, îndurerată: Dacă în nebunia tinereţii mele, mi-am putut uita pentru o clipă îndatoririle de suverană, am răscumpărat această clipă de pierzanie printr-o lungă şi crudă ispăşire.

Ducesa o întrerupse vehement:

— Iar el a plătit cu sângele său. Şi n-a crezut că preţul ar fi prea mare.

Lacrimi se iviră în ochii reginei. Îşi acoperi faţa cu mâinile şi căzu suspinând pe bancă.

— Oh, Maria, de ce redeştepţi această amintire îngrozitoare?

— Pentru că nu se cade ca el să se şteargă vreodată din memoria voastră. Sângele unui om s-a vărsat pentru voi şi acest sânge nu a fost răzbunat.

— Îmi sfâşii inima!

— Trebuie, pentru că aţi putut uita!

Regina, învinsă acum, asculta stăpânită de voinţa inflexibilă a prietenei sale.

— Ştiu cât vă par de crudă, de nemiloasă. Dar m-aţi silit. V-am spus deja, nu mai pot da înapoi. Trebuie să-mi duc

sarcina până la capăt, chiar de-ar fi să vă sfâşii inima sărmană… şi totuşi mi-aş da şi viaţa pentru voi. Înţelegeţi, deci, ajung la ţintă: ochiurile urzite cu multă greutate şi răbdare în tristul meu exil urmează a se strânge asupra prăzii, cuprinzând-o într-o reţea de fier. Inamicul vostru este în mâinile noastre. Împotriva lui am adunat toate duşmăniile răzleţe: Lorena, Anglia, Spania: Trebuie doar un semnal şi furtuna se va abate asupra lui, îl va smulge din rădăcini şi-l va duce la vale. Numai regina poate da acest semnal şi am venit aici să vi-l cer.

Regina o opri cu un gest:

— Cum îţi închipui?… Eu, soţia regelui Franţei?

— Pentru el, înaltă doamnă, pentru regele însuşi, trebuie să acţionaţi. E timpul să fie scos de sub jugul ruşinos unde a

zăbovit atâta.

— Eu, să fiu o răzvrătită?

— Franţa întreagă vă stă alături. Regele însuşi e un rebel, căci i-a făgăduit lui Cinq-Mars că se va dispensa de cardinal. De altfel, nu aveţi altă alegere: sau cu cei care vă iubesc împotriva duşmanului neînduplecat… sau cu el, împotriva prietenilor voştri, împotriva celor care au murit pentru voi, împotriva aceluia, singur în lume, care v-a iubit.

— Ce vrei de la mine? zise regina la capătul împotrivirii.

— Un cuvânt, un semn de adeziune: semnătura pe o scrisoare. Iată totul.

— Şi scrisoarea?

— Un curier o va aduce din Sedan.

— Şi cui îi este adresată?

— Arhiducelui… i-o voi preda personal.

Anna avu o ultimă revoltă.

— Nu, nu vreau. Nu pot să semnez aşa ceva.

— Fie. Iertaţi deci ofensa adusă Majestăţii Voastre?

— Da, iert totul, pentru ca şi Dumnezeu să mă ierte la rându-i.

— Iertaţi şi pe ucigaşii slujitorilor voştri?

— Îi va judeca Dumnezeu.

— Îndurarea voastră suverană iartă oare pe toţi inamicii, inclusiv pe ucigaşii lordului Buckingham?

— Da, şi pe aceştia!

— Gândiţi-vă că în clipa asta supremă el vă aude şi vă judecă. Cântăreşte dragostea pe care i-o acordaţi, în schimbul dragostei sale. Prin vocea mea, el repetă ultimul t cuvânt pe care vi l-a trimis în agonie: Remember, aduceţi-vă aminte!

Regina încercă să se ridice şi să fugă, dar nu izbuti. Ducesa urmă:

— Amintiţi-vă, amintiţi-vă de Amiens.

Anna tremura.

— Era într-o grădină asemeni acesteia, îmbălsămată de mirosul florilor. Era chiar pe la ora aceasta, când natura e mai frumoasă şi aerul mai pur. Era gata să plece pentru totdeauna. Fără să ia cu el un cuvânt de consolare, o amintire mângâietoare, în schimbul pasiunii adânci pe care v-o dăruise, a dragostei sale credincioase… Pe undeva în apropiere, două fiinţe se iubeau cu toată ardoarea tinereţii, lordul Montaigu şi prietena voastră, ducesa de Chevreuse.

— Ei erau liberi s-o facă. Majestatea Regală nu-i împiedica.

— Dragostea te face generos. Jurasem nefericitului nostru prieten că nu va pleca

disperat, fără să vă fi putut spune, pentru ultima oară, toată flacăra care-i ardea sufletul şi fără să primească încredinţarea că şi inima voastră îi răspunde, în taină, cu aceeaşi ardoare.

— Vai!

— Acolo, în noaptea complice, în momentul suprem al despărţirii, regina nu a fost decât o biată femeie, cu toate slăbiciunile şi graţiile ei…

— Taci, taci!

— Nu regretaţi, doamnă! Dragostea înfrumuseţează şi înnobilează tot ce atinge. Era demn de regină bărbatul care o iubea!

— Dar apoi, apoi, întrerupse Arma după această noapte aşa de dulce şi de crudă totodată, după această unică noapte de neuitat, pe care am binecuvântat-o şi am blestemat-o rând pe rând, a cărei amintire

obsedantă o păstrez şi acum, neştiind ce să fac: să plâng de bucurie sau de ruşine…

— După aceea?! Ce interesează? Aţi iubit!

— O, Maria, după aceea… tu ştii bine…

Şi regina tăcu, fremătând. Cu ochii închişi, părea că retrăieşte ceasurile de chin şi spaimă de odinioară.

Aplecată asupra ei, doamna de Chevreuse murmură:

— De ce tremuraţi? Ceea ce s-a întâmplat mai târziu nu ştie nimeni. E taina noastră şi e bine păstrată. Lordul Buckingham a murit, fără să scoată un cuvânt. Şi ducesa de Chevreuse va muri, cu buzele pecetluite.

Anna luă mâna prietenei:

— Am fost vinovată, înţelegi prea bine. Şi Dumnezeu m-a lovit aşa de crunt!

— Dumnezeu?! făcu ducesa, ridicându-se, cu un râs ironic.

— El m-a lovit de două ori: în cel pe care l-am iubit şi în…

— Credeţi că Dumnezeu v-a lovit? o întrerupse doamna Chevreuse. Nu cumva v-a lovit un om plin de orgoliu şi de ambiţie?

— Cardinalul?

— Da, cardinalul! Mâna asasinului lui Buckingham a fost înarmată de alţii, de complici necunoscuţi.

— Care?

— Oh, am cercetat multă vreme, lordul Montaigu şi cu mine, dar în zadar.

— Vezi?

— Aşteptaţi!… Aceşti complici există. Mâna lor sinistră a înfăptuit şi altă crimă. Ca să ştiţi: uciderea, asasinarea ducelui, nu le potolise setea de răzbunare.

— Ce spui?!

— A urmat o a doua crimă. O crimă şi mai îngrozitoare, şi mai laşă.

Regina se ridică. Ochii ei ficşi întrebau cu nerăbdare. Doamna de Chevreuse păru că şovăie, apoi se hotărî:

— Trebuie să ştiţi totul acum şi veţi vedea apoi dacă aceşti mizerabili împreună cu instigatorul lor merită îndurare. Iată, au trecut şaisprezece ani de când nu ne-am întâlnit şi poate că nu ne vom mai revedea. Trebuie să vă spun adevărul.

— Vorbeşte, îngăimă Anna, cu buzele îngheţate.

— Ura nemiloasă a duşmanilor, l-a urmărit pe lord până dincolo de mormânt. Sângele lui a curs a doua oară!

Regina se clătină, dar, printr-un efort de voinţă, îşi reveni.

— Nici sfânta inocenţă n-a aflat îndurare din partea lor.

— Oh, ghicesc… copilul… Opreşte-te, ai milă!

— Copilul… lordului Buckingham.

Un strigăt sfâşietor porni din inima şi de pe buzele Annei de Austria:

— A murit?

— Îndată după asasinarea tatălui lui a dispărut. Regina oftă adânc. Palidă ca turta de ceară, se clătină dintr-odată. Ducesa repezindu-se, o sprijini în braţe:

— Doamnă! Anna draga mea!

Dar regina nu mai răspundea. Trupul îi căzuse moale pe banca de piatră.

XVI

D'ARTAGNAN ŞI CYRANO SE ÎNTÂLNESC PENTRU PRIMA OARĂ

Cele două personaje ale căror siluete îl alarmaseră pe cavaler se despărţiră în colţul străzii Iadului. Unul se îndreptă spre bariera de miazăzi, celălalt apucă hotărât pe strada Noroiului.

— Drace! Nu era nevoie de atâtea instrucţiuni, mormăi el, abia dibuind drumul. Numai Satana ar putea trage sabia într-un asemenea cuptor.

Pipăind mereu zidul, d'Artagnan ajunse până la poarta mănăstirii, pe care o simţi cu mâna. După aceea, căută o firidă ca să se adăpostească de vântul rece al nopţii. Descoperind în sfârşit, o scobitură în zid, se ghemui înăuntru şi se înfăşură, până peste urechi, în mantaua lui de cavaler. Cuibărit aici, mormăi iarăşi:

— Îndrăcit consemn! Aşa ceva există numai în serviciul domnului cardinal şi al

blestematului său de Mazarin. Ce carieră frumoasă fac eu şi cât de plăcută pentru un muşchetar!

În acest timp, cavalerul Mister se grăbea spre centrul oraşului. Prin strada Harpei, care continua în linie dreaptă strada Iadului, el ajunse cu uşurinţă la Sena; întâlnirea fericită a celor câţiva beţivani întârziaţi îl făcu se regăsească apoi drumul spre „La gogoaşa de molift”.

O mai fi acolo Cyrano? îl lăsase scriind la repezeală versuri în faţa lui Saint-Amant, care se ghiftuia şi a lui Linieres, care scurgea sticlele. Aceste grave ocupaţii îi puteau reţine o bună parte din noapte. Dar bătuse deja ora două! Ideea că va fi nevoit să-l caute pe Cyrano acasă, în strada Grenetail, îl înspăimânta, la fel de mult ca şi o plimbare în iad.

De aceea oftă uşurat când zări, în fundul sălii întunecate de fum şi aproape pustie acum, cele trei siluete de noctambuli.

De fapt, Liniéres, surprins în îndeplinirea datoriei, adormise cu paharul în mână, iar Saint-Amant, cu un surâs înflorit pe buze şi cu ochii închişi, părea pradă unui vis îndepărtat, după toate semnele, de natură gastronomică. Cyrano singur mai veghea încă: cuprins de inspiraţie, el continua să înnegrească hârtia pe un colţ de masă.

Cavalerul alergă drept la el şi, în două vorbe, îl puse la curent cu situaţia. Îl găsise pe domnul Bernard; mai mult, îl condusese la mănăstire, unde-l aştepta o zeiţă. Naşa lui îi ordonase să vegheze la siguranţa acestui personaj însemnat şi, mai ales, să fugărească pe orice nepoftit din strada

Noroiului. Venea acum, deci, să ceară prietenului său să-l însoţească şi să-i dea, la nevoie, o mână de ajutor.

El nu crezu util să-i vorbească poetului despre bănuielile sale privindu-l pe cardinal, nici despre cursa în care era gata-gata să cadă. Ştiind că Cyrano nu iubea politica, socoti că nu e prudent să îndrepte convorbirea într-acolo.

Poetul se strădui la început să priceapă lămuririle dezlânate ale tânărului său prieten, dar cu fiecare cuvânt ceaţa se îngroşa mai mult şi în cele din urmă renunţă să mai priceapă ceva; problema părea încurcată!

Îndată ce cavalerul încheie, el se ridică dintr-odată de pe scaun:

— Pe scurt, ai nevoie de mine!

— Singur, mă tem că n-am să pot face

faţă.

— Destul, nu mai spune nimic: sunt al tău!

El îşi încopcie catarama de la centură, puse mantaua şi pălăria pe cap.

„Bravo, se felicită Cavalerul, iată ce înseamnă un adevărat prieten. Nu e nevoie să-i spui de două ori”.

Cyrano ajunsese deja la uşă.

— Unde mergem?

— Strada Noroiului.

— La mănăstirea Carmelitelor?

— Exact!

— Buun! Şi trebuie să fim şi noi acolo?

— Chiar înainte de orele patru.

— Perfect! Voi avea destul timp să-mi termin în drum balada.

— Balada?

— Da, o scurtă capodoperă care-mi

umblă prin cap. Ţi-o voi citi mâine dimineaţă. Ai să vezi!

Cu aceste cuvinte, ieşiră din hanul „La gogoaşa de molift”.

— Brr! făcu poetul. Suflă zdravăn vântul în noaptea asta.

— Ne vom încălzi mergând, îi răspunse Cavalerul.

— Şi duelându-ne, adăugă Cyrano cu un aer încântat.

— Duelându-ne?

— Drace! Dacă drumul nu e liber, nu va trebui să-l curăţăm. Ce naiba?!... Acum, sst, mucles! Am găsit deja una.

— Găsit una?

— O rimă, domnule, o rimă!

Cei doi prieteni îşi continuară deci drumul în cea mai adâncă linişte.

În acest timp, tristă victimă a

consemnului, d’Artagnan, continua să se plictisească în străduţă. Acoperea de blesteme mănăstirile şi pe toţi cei care făceau vizite pioase înăuntrul lor pe timp de noapte, dar se consola de nenorocul său repetându-şi versul poetului latin: „Tantum, religio potuit suadere malorum”. Dacă abatele Aramis l-ar fi putut auzi!

Succesiv răsunară sferturile, jumătăţile şi orele, melancolic, fără ca ceva nou să se ivească. Clocotitorul muşchetar începea să se cam sature de atâta pândă. Ca să se încălzească făcea câţiva paşi înainte şi înapoi pe străduţă, fără să se îndepărteze totuşi de portiţa pe care o avea în grijă.

Ceasul bătu exact orele trei şi jumătate, iar el îşi continua mişcarea sa de du-te-vino, fără să se întâmple nimic, când, deodată, auzi răsunând nişte paşi dinspre strada

Iadului.

Oprindu-se, d’Artagnan ciuli urechea. Nu era niciun fel de îndoială, cineva se îndrepta spre el. Instinctiv, cu un gest reflex, duse mâna la spadă. Dar gândul îi opri braţul.

„Drace! înjură el, râzând, iată şi loviturile mele. Eram gata să-mi uit consemnul… faimosul meu consemn.

Şi repetă cu un accent ironic: „Să nu scot în această noapte sabia din teacă!” Pentru ca apoi să se consoleze singur: „Să nu mă mai gândesc la asta, e prea culmea!”

Se înfăşură şi mai strâns în mantie şi se ghemui în firida sa. Pe lângă el trecură două umbre, fără ca acestea să-i ghicească prezenţa.

O voce tânără se auzi în tăcere:

— Iată-ne ajunşi! Nicio umbră! Totul

merge bine până acum.

O altă voce, mai groasă, trâmbiţă:

— Numai că este prea întuneric, nu reuşesc nici să-mi văd vârful picioarelor!

— Vreme straşnică pentru treburile noastre.

— Cavalere, prietene, tu care ai fericirea de a fi în graţiile astrelor, nu le-ai putea ruga să ne lumineze puţin?

D'Artagnan auzi apoi cum băteau uşurel în portiţă. „Le dau de veste celor dinăuntru că au sosit!” gândi el.

Prin uşiţă, o voce dulce întrebă:

— Dumneavoastră, sunteţi cavalere?

— Chiar eu!

— N-aţi avut nicio întâlnire neplăcută?

— Niciuna, drumul e mai liber decât l-am dorit chiar.

D'Artagnan râse în tăcere.

— Veniţi! E nevoie de dumneavoastră.

„Bun, gândi muşchetarul. Consemnul meu este să supraveghez ieşirea. Intrarea nu mă priveşte”.

Poarta se deschisese scârţâind. O lumină palidă se strecură dinăuntru permiţând soldatului să zărească silueta unei fete. O a doua siluetă alunecă prin spatele fetei, aceea a unui bărbat.

— Îndrăgostiţi! suspină d’Artagnan. Fericită vârstă! Asta mi-aduce aminte de plimbările mele nocturne cu sărmana Constance Bonacieux.

Cu dosul mânecii îşi şterse o lacrimă de amintire sau regret.

— Aşteptaţi! spuse tânărul, nu sunt singur.

— Cine vă însoţeşte?

— Eu, ce naiba!

O a treia umbră se decupă în raza de lumină.

D'Artagnan, surprins, era gata să izbucnească în râs. Profilul care se desena era fantastic, asemănător cu acela al unui drac care apare dintr-o cutie.

— Să mă ajute dumnezeu! gândi muşchetarul. E signor Pulcinello în persoană.

Într-adevăr, avea de la acesta picioarele lungi, braţele lungi... şi nasul lung!

— Da! Sunt aici frumoasă domnişoară şi puteţi să-l asiguraţi pe domnul Bernard că este bine păzit.

— Atunci, vă vom lăsa pe dumneavoastră la pândă, spuse tânăra fată râzând, îmi permiteţi să vi-l răpesc pe cavaler?

— Dacă vă permit? Cu siguranţă! Nu m-ar ierta vreodată dacă aş îndrăzni să

formulez cea mai mică obiecţie.

— Deci, adio şi nu vă temeţi de fantome, adăugă frumoasa fată.

— Gasconilor nu le e teamă niciodată!

Portiţa însă se închisese deja.

— Plăcut interludiu! monologă d’Artagnan. Domnul Mazarin e plin de bunăvoinţă, mi-o fi trimis paiaţa asta din ţara lui ca să mă distrez un pic.

Începând din acea clipă, d’Artagnan nu mai făcu însă nicio mişcare, simţind mişcările de du-te-vino ale inamicului său, care, pândea, la rândul său, poarta.

Trecu astfel un sfert de oră. În imobilitatea sa de statuie muşchetarul începea să înţepenească. Situaţia era cu atât mai neplăcută, cu cât signorul Pulcinello se putea mişca în voie.

Îl auzea chiar repetând în timp ce

mergea silabe fără şir pe care le scanda, ca şi cuvinte lipsite de orice înţeles, pe care părea să le caute îndelung.

— Ticălosul! mormăi el’ Artagnan.

Putea el oare să bănuie că Pulcinello compunea o baladă?

Se scurseră câteva minute. D’Artagnan, statuie vie a datoriei, începea să îngheţe.

Un tremur îi străbătu tot corpul – consemnul său nu-i interzicea să tremure.

— Ah! ce-o tot fi bodogănind prăjina asta... cu nasul lui lung... şi cu sabia lui lungă?

Cyrano trecuse adineauri atât de aproape de el, gata, gata, chiar să-l atingă. Însă în starea de adâncă meditaţie în care se găsea poetul, nu avea nici cea mai mică idee de o prezenţă invizibilă. Tocmai încerca două rime, a căror rezonanţă îl

încânta.

Muşchetarul nu avea pentru a se încălzi nici căldura marşului, nici focul inspiraţiei, astfel că simţea cum îl cuprinde o amorţeală dureroasă. Se chirci şi mai mult, decis să îndure toate sacrificiile pentru a se supune, până la capăt, ordinelor stăpânului.

— Fără violenţă, fără zgomot! îşi repeta el.

Vai! nu punea însă la socoteală cele o mie şi unul de accidente de care dispunea providenţa atunci când vrea să dejoace planurile prudenţei. Un grăunte de nisip strică rotiţele chiar şi celei mai reglate maşini. O simplă adiere de vânt face să eşueze cele mai vaste proiecte. Lucrurile mici au întotdeauna efecte mari!

Fără îndoială, versificatorul nostru nu ar fi bănuit niciodată prezenţa unui om în

apropierea lui, fără una din aceste mici răutăţi ale hazardului.

Ori, era scris în cartea destinului ca Cyrano să-l întâlnească pe d’Artagnan.

Frigul, amorţeala, poetul, adierea de vânt – toate îl copleşeau pe muşchetar. Viteazul, prudentul, înţeleptul d’Artagnan tremură… La naiba! Asta-i mai lipsea acum, un guturai. O furnicătură ce nu putea fi stăpânită îi gâdilă nările, astfel că fu nevoit să se ciupească de nas. Spera ca în felul acesta să împiedice strănutul pe care îl simţea apropiat. Dar, vai, acest remediu terapeutic avu un jalnic rezultat, pentru că, brusc, învins de o forţă mai presus de voinţa sa, cu o explozie puternică, muşchetarul strănută.

Dintr-odată, Cyrano se opri şi strigă cu o voce răsunătoare:

— Cine e acolo?

Bineînţeles, nimeni nu-i răspunse.

— Oh! Oh! Iată ceva cu totul neobişnuit, un strănut fără stăpânul lui nu e posibil… La naiba! Răspundeţi-mi! Cine e acolo?

Cum tăcerea persista. Cyrano scăpără amnarul. La slaba lumină roşiatică a acestuia, el zări… ceva nedesluşit, negru şi nemişcat. Un om!

— Domnule, făcu poetul cu cea mai desăvârşită politeţe, am onoarea să vă salut.

D’Artagnan rămase cu totul insensibil la această graţioasă atenţie. Numai, că pentru că un strănut nu vine singur, el recidivă.

— Noroc! spuse Cyrano.

Apoi, omul de piatră încăpăţânându-se să rămână nemişcat în tăcerea sa, el adăugă:

— La naiba, domnule, dacă nu ai inspirat

ceva praf de strănutat, ai răcit atunci zdravăn. Nemişcarea nu-ţi face bine. N-aţi vrea să faceţi câţiva paşi, v-ar mai încălzi!

Tăcere.

— Hei, prietene, sunteţi mut?

Din nou, muşchetarul strănută.

— Vedeţi bine, străduţa asta e tare păcătoasă, suflă un curent de aer periculos.

Şi, părăsindu-şi aerul zeflemitor, Cyrano termină cu un ton în care se simţea o vagă ameninţare!

— Vă veţi afla moartea pe aici, domnul meu, dacă vă încăpăţânaţi să rămâneţi!

De data asta, poetul nimerise în plin; umbra păru să se însufleţească, omul în manta făcu o mişcare.

— În fine, gândi el, piatra se însufleţeşte! Sunt un Pigmalion!

— Sunteţi gascon? întrebă umbră.

— La ordinele dumneavoastră, replică celălalt cu promptitudine, gascon din Gasconia! Vă mai spun şi că am sângele destul de cald şi că îmi place ca, atunci când vorbesc, să fiu înţeles şi să mi se... răspundă: Aveţi bunătatea şi cedaţi-mi locul, vă rog.

Şi, cum umbra se încăpăţâna să nu se mişte, continuă:

— Trebuie să ştiţi că unui gascon nu-i place deloc să repete ceea ce a spus!

— Ştiu, spuse celălalt; şi eu sunt gascon!

— Foarte bine! reluă Cyrano fără să se tulbure: în acest caz, ne vom înţelege cu jumătăţi de cuvinte. Nu aţi vrea să mă însoţiţi undeva mai departe de aici? Am găsi prilej să ne încălzim.

— Aş face-o, la naiba, cu foarte multă plăcere. În orice altă împrejurară, o atât de

galantă invitaţie m-ar incinta. Dar, pentru moment, alte afaceri mă reţin aici. Acceptaţi, deci, refuzul meu şi duceţi-vă singur.

— Ah, ah, spionaţi, deci, domnule, în noapte?

Pentru o clipă lui d'Artagnan nu-i mai fu frig. Sângele îi năvăli în urechi. Se stăpâni totuşi şi foarte amabil replică:

— Ce spuneţi acolo? Spionez? E un cuvânt pe care nu-l cunoaştem în Gaseonia.

— Ascultaţi, domnule, să nu prelungim peste măsură această glumă. Cele mai scurte sunt şi cele mai bune. Suntem făcuţi să ne înţelegem şi cred că suntem de acord în această privinţă: unul dintre noi e de prisos aici.

La această provocare directă, muşchetarul nu răspunse nimic. Îşi răsuci

furios mustaţa şi mormăi:

— Îndrăcitul de Mazarin!

— Sunteţi desigur om de spirit pentru a nu fi şi om de onoare. Cu atât mai mult cu cât văd, ca o prelungire a dumneavoastră, ceva care seamănă a spadă. Instrumentul ăsta nu trebuie să fie agăţat acolo, numai aşa, pentru paradă.

Cu o voce tremurândă, d'Artagnan mormăi:

— Duceţi-vă!

— Bucuros! ricană Cyrano, dacă acceptaţi să mă urmaţi.

Muşchetarul îşi revenise. Încordându-şi întreaga voinţă, reuşise să-şi stăpânească tentaţia de a răspunde la zeflemea. El hotărî să nu-şi mai descleşteze dinţii.

Poetul, dezamăgit, bombăni:

— Hotărât lucru, ăsta nu e om, ci doar o

paiaţă perfecţionată. Să ne apropiem s-o vedem mai bine!

„Asta se întrece cu gluma! Trebuie să-l pun la punct pe nenorocit!”

XVII

TEACA!

Din ce în ce mai mult, enervat de atitudinea calmă a adversarului, Cyrano reluă:

— Se pare că domnul este răbdător.

— Foarte! zise caricatura.

— Domnul se teme, poate, să nu-şi strice mantaua... sau să nu-şi găurească tunica, costă mult, nu-i aşa?

— Mult! reluă ecoul.

— Sau poate şi spada domnului are bronhii la fel de sensibile ca şi stăpânul şi se

teme şi ea să nu răcească în aerul umed al nopţii?

— Chiar aşa! repetă celălalt, neclintit.

Cyrano îşi pierdu răbdarea.

— Automatul ăsta nu e deloc sensibil? Nimic! O să-mi epuizez forţele împotriva tăriei lui de stâncă?

În acest moment, în aerul nopţii, răsună timbrul grav al unui orologiu:

— Unu, doi, trei! Slavă domnului! suspină poetul, mai e un sfert de oră până la orele patru!

Totuşi, momentul se apropia. În câteva minute, cavalerul şi importantul său tovarăş de aventură aveau să iasă. Trebuia cu orice preţ să-l îndepărteze pe acest martor nepoftit care nu se postase acolo fără gânduri ascunse. Orice ar fi, trebuia să termine cu el. Astfel, că reluă cu asprime:

— Haide, haide, destul cu joaca, să terminăm!

Cu dinţii încleştaţi, se îndreptă spre d’Artagnan, care aştepta mereu nemişcat.

— Ieşiţi de acolo sau la naiba!

Braţul ridicat al poetului nu coborî, o mână de fier îl aruncase şi i-l ţinea suspendat:

— Hei, hei! calm, pe legea mea! făcu vocea locotenentului, cu un uşor tremur.

Dar, cu un salt înapoi, agilul Cyrano se degajase din strânsoare.

Mişcarea de apărare a soldatului deranjase cutele mantalei sale şi ochiul pătrunzător al poetului întrezărise tunica cu crocea brodată.

— Un muşchetar!

Atunci, revenind la atac cu tot elanul său, se năpusti cu nasul în vânt şi aruncă în

faţa adversarului său imperturabil aceste cuvinte:

— Pe toţi sfinţii! Răbdarea dumneavoastră îndelungată nu mai mă miră, viteazule! Sunteţi muşchetar…

Biciuit de această ironie, d’Artagnan se cutremură din cap până în picioare.

— Asta înseamnă că? ripostă el.

— Că sunt cadet în gardă, compania Carbon de Castel-Jaloux şi că nu s-a văzut niciodată ca împotriva unui cadet din Gasconia să-i ţină piept un sărman portmuşchetar.

Asta era prea de tot! Bravul locotenent putuse, cu greutate să înghită afronturile personale, zeflemeaua ironică, provocările pompoase…

De data aceasta injuria nu i se mai adresa lui. Ea atingea corpul de armată pe

care îl servea cu atâta glorie. Prin el, erau jigniţi toţi camarazii săi de azi şi toţi prietenii de ieri.

— Aramis, Porthos, Athos, gemu el, şi pe voi v-a insultat prin mine.

Ca un fulger, cu o mişcare mai promptă decât voinţa, scoase sabia pe jumătate din teacă. Dar se trase brusc înapoi, îndepărtând sabia cu un gest frânt:

— Am jurat! murmură el.

Cyrano aştepta, gâfâind, păstrându-şi atitudinea insolentă şi provocatoare.

Deodată, muşchetarul surâse. Omul de piatră se însufleţi. Un zâmbet enigmatic îi încreţi buzele, o sclipire răutăcioasă trecu prin ochii săi. Făcând un pas spre adversarul său aflat deja în poziţie de atac, el zise scurt:

— Veniţi!

— În sfârşit! suspină Cyrano.

Doi paşi mai încolo, se aflau într-un colţ al zidului. Din acel loc, întunericul, la fel de gros, nu le mai permitea să vadă portiţa.

Râzând în surdină, poetul scoase sabia din teacă.

D’Artagnan îşi azvârlise mantia şi, aflat în gardă, îl aştepta.

Cei doi adversari abia se zăreau.

— Noroc! exultă Cyrano, iată o întâlnire cu totul originală. Nici măcar săbiile nu se zăresc.

— Mda, făcu muşchetarul, le vom simţi, e de ajuns.

Fără un alt cuvânt, cu aceeaşi mişcare, amândoi încrucişară săbiile.

În spatele zidurilor, în grădina Carmelitelor, scena dureroasă şi tragică dintre regina Anna de Austria şi ducesa de

Chevreuse se terminase.

Frigul nopţii, ca şi îngrijirile prietenei sale o aduseseră în simţiri pe sărmana suverană. Când, după slăbiciunea sa, regina deschise ochii, o expresie sfâşietoare de stupoare se oglindea pe faţa sa.

— Dumnezeule! gândi ducesa înspăimântată, ultima lovitură să-i fi întunecat spiritul?

Anna tremura toată. Pe faţa sa lipsită de sânge, lacrimile începură să curgă, lacrimi lente pe care nu mai încerca să le reţină sau ascundă. Multă vreme rămase aşa, cu corpul strâns, cu braţele nemişcate, buzele tremurând. În sfârşit, îngăimă:

— Copilul!... fiul... lordului Buckingham! ... Dispărut!

Atunci, ca pentru a scăpa de o viziune înspăimântătoare, îşi acoperi faţa cu

mâinile.

— Ah! e îngrozitor! spuse ea cu o voce sfâşietoare.

Maria de Chevreuse alunecă la picioarele sale şi o susţinu.

— Curaj regina mea, nimic nu ne spune totuşi că ar fi mort.

— Vai mi l-au omorât… aşa eu l-au omorât şi pe tată…

Apoi, adunându-şi toată energia, strigă cu putere:

— Vorbeşte! vreau să ştiu totul acum, sunt şaisprezece ani de când mi se ascunde adevărul, de când sunt minţită. Am dreptul să cunosc tot adevărul. Fără minciuni, fără ascunzişuri. Vreau!

— Întrebaţi, doamnă, vă voi răspunde.

Regina îşi trecu mâna peste frunte, ca pentru a face ordine în gânduri:

— Să vedem! acest copil, acea micuţă fiinţă plângăreaţă pe care Guitaut a dus-o lordului Buckingham?...

— Nobilul lord l-a primit din mâinile acestui servitor atât de credincios.

— În secret?

— În cel mai profund mister. Chiar în seara sosirii sale la Londra, el îl încredinţă celui mai fidel dintre servitorii săi, un irlandez, pe nume Patrick.

— Şi acest Patrick a luat cu sine nou-născutul?

— După ordinele lordului, el îl duse în Scoţia, la castelul Kildar, unde trebuia să fie crescut departe de curte, şi de orice priviri indiscrete.

— Sărmanul lord, se supunea ordinelor pe care i le dicta prudenţa. Şi-a sacrificat dragostea de tată aşa cum a trebuit să-şi

sacrifice inima de iubit.

— La Kildar, copilul avea ca protectori pe prietenii tatălui său: moşierul Angus Mac Diarmid şi fiul acestuia, lordul Mac Legor, pe aceştia îi însărcinase ducele să vegheze asupra vieţii şi norocului lui.

— Oamenii ăştia erau siguri?

— Erau obligaţi nobilului lord. Îi crescuse şi ajutase să se îmbogăţească; putea conta pe recunoştinţa şi devotamentul orb al lor.

— Şi atunci?

Ducesa se opri o clipă, apoi, cu infinite precauţii, ca şi cum i-ar fi vorbit unei convalescente, continuă:

— Atunci avu loc clipa funestă, când, sub cuţitul unui asasin laş, nobilul duce căzu, lovit de moarte.

— Copilul avea trei ani?

— Da, trei ani. Rămânea singur pe lume, având pe umerii să-i fragezi povara grea a unei moşteniri de glorie şi sânge.

— Şi pe nimeni care să-l apere?

— Sunt nedreaptă, ştiu. Lordul Montaigu şi cu tine mi-aţi promis în acea zi să vegheaţi asupra lui.

— Vai! era deja prea târziu. Atunci când, credincios promisiunii sale, lordul Montaigu sosi în Scoţia îi găsi pe moşierul Mac Diarmid şi fiul lui disperaţi. În aceste regiuni muntoase, furtunile sunt mai înfricoşătoare decât în câmpii, provoacă adeseori incendii de păduri, prăbuşiri de pământ sau inundaţii rapide. Ori, cu numai o noapte în urmă, în cursul unei furtuni înspăimântătoare, copilul şi devotatul Patrick dispăruseră.

— Dumnezeule mare!

— Servitorul fusese credincios până la capăt cuvântului dat stăpânului lui. Nu se despărţise de preţioasa comoară încredinţată vigilenţei sale.

— Spune tot… Muriseră împreună?

— Nu! Nu li s-au găsit niciodată corpurile!

— Răpiţi atunci?… Nu mă minţi?

— Oh, doamnă!

— Iartă-mă, am fost atât de des înşelată, minţită!

— Trebuie! Nimeni nu trebuia să bănuiască adevărul. Era, amintiţi-vă, secretul nostru!

— Da, da, ai dreptate. Dar atunci, trebuie încercat totul pentru a-i regăsi, scormonit întreg pământul pentru a-i afla dacă erau vii… şi dacă erau morţi, pentru a-i răzbuna!

— V-am spus, doamnă, nici lordul Montaigu, nici eu nu am precupeţit nimic pentru a regăsi urma celor dispăruţi şi a duşmanilor lor. Cerul nu ne-a ajutat să ducem la bun sfârşit această sarcină. Nu cunoaştem încă nici pe răpitorii fiului… nici pe ucigaşii tatălui.

Anna înclină capul, doborâtă şi murmură cu amărăciune:

— Să fii regină şi să nu poţi face nimic pentru cei pe care-i iubeşti!

O lumină palidă începea să se zărească la orizont. Nu erau încă zorii, cu doar luminile lor pale şi nehotărâte care brăzdau norii.

Maria de Chevreuse se ridică în picioare:

— Doamnă, spuse ea, e timpul să ne despărţim.

La capătul aleii, apăruseră siluetele tinereşti ale lui

Claire şi cavalerului ei.

Zărindu-i, regina se ridică deodată, în prada celei mai violente exaltări:

— Da, murmură ea, aveai dreptate adineauri. Nu pot nici să uit, nici să iert. Au lovit nu numai în el şi în mine. După vinovaţi, nevinovatul a fost victima cea mai laşă a răzbunărilor; mizerabilii care au executat crima ne scapă. Dumnezeu ni-i va da într-o bună zi pe mână! Nu are importanţă, lovitura vine de sus de tot. Trebuie să aşteptăm… Scrisoarea aceasta…?

— Acceptaţi deci?

— Orice, pentru a-i răzbuna.

— O, mulţumesc regina mea. Regăsesc în sfârşit, inima prietenei mele…

Suspinând, cele două surori de suflet căzură îmbrăţişate.

Tinerii de la capătul aleii ajunseră în faţa băncii, chiar în această clipă. De uimire, cavalerul se opri năucit pe loc.

În acest cadru auster de mănăstire, domnul Bernard ţinea în braţe o penitentă, ai cărui ochi erau plini de lacrimi.

O privi pe Claire, al cărui obraz candid nu exprima nici cea mai mică mirare la vederea acestui spectacol inedit.

În sfârşit, domnul Bernard se ridică. Cu o voce suavă şi melodioasă, care îl surprinse şi mai mult pe tânărul nostru soldat, el pronunţă:

— Apropiaţi-vă!

Cavalerul se duse înainte, dar fu nevoit să se oprească uluit. Simţea cum genunchii i se îndoaie în faţa unei aşa frumuseţi

majestuoase.

— Veniţi, cavalere, reluă domnul Bernard. Domnişoara de Cernay ne-a asigurat în privinţa credinţei dumneavoastră. Veţi primi ordine de la suverana dumneavoastră…

Tânărul, cu inima bătând de o emoţie de nedescris, căzu în genunchi.

— Domnule, spuse regina, nu ştiu cine sunteţi, dar domnişoara de Cernay răspunde de dumneavoastră; cu o aşa naşă, nu puteţi fi decât credincios, viteaz şi loial. Sunteţi gata să vă sacrificaţi libertatea… şi poate chiar viaţa?

— Pentru dumneavoastră, doamnă, da! cu bucurie, replică el cu înflăcărare.

Anna surâse:

— Sunteţi foarte tânăr, totuşi… la vârsta voastră, viaţa are mult farmec.

— Viaţa unui soldat este un gaj, contează numai prezentul la care se expune.

— Sunteţi, deci, ambiţios?

— Pentru a vă servi, da, doamnă.

— E bine! Nu vă cer deloc numele. Am să-l aflu la întoarcere.

Pronunţând aceste cuvinte, pline de promisiuni, regina întinse frumoasa sa mâna cavalerului, care îşi lipi buzele cu încântare de ea. Apoi, majestuos, ea reluă:

— Îl veţi însoţi pe acest cavaler, a cărei siguranţă o încredinţăm vitejiei dumneavoastră. Veţi asculta de el ca şi de mine.

— Vă promit, doamnă.

— Aveţi îndrăzneala de a nu da înapoi în faţa nici unui pericol?

— Deviza mea va răspunde pentru mine.

— Şi care este această deviză?

— Până la capăt!

— Porniţi, deci! Şi reveniţi cu fidelitate… La Sedan, unde vă veţi duce fără întârziere, veţi primi de la domnul de Soissons un pachet pe care îl veţi aduce la castelul de Nevers.

— Castelul de Nevers.

— Nu-i veţi înmâna acest pachet decât domnişoarei de Cernay.

— Domnişoarei… de Cernay, bâigui tânărul încântat.

— Numai ei. Ea vă va da atunci noi ordine.

— Veţi fi ascultată, doamnă, făcu Cavalerul ridicându-se.

— Aveţi grijă mai ales la capcanele călătoriei…

— Oh, doamnă, încep să le cunosc… şi nu mi-e teamă de ele…

Regina îl privi mai atent şi cavalerul văzu deodată în ochii ei o expresie subită de tristeţe.

— Aşa ar fi fost şi el! îngăimă ea.

În depărtare, orologiul din Chartreux bătu primul sfert de ceas după orele patru.

— Să plecăm! spuse domnul Bernard, ar fi imprudent să mai întârziem pe aici.

Frumosul gentilom întinse din nou braţele spre regină şi se îmbrăţişară îndelung. Apoi, el se întoarse către domnişoara de Cernay.

Cu o mişcare instinctivă, tânăra fată se azvârli spre el. El o strânse brusc în braţe şi îi sărută şuviţele aurii, fruntea şi ochii perlaţi de lacrimi.

— Adio, adio, copilul meu!

Anna de Austria căzuse din nou epuizată pe banca de piatră. Pieptul îi tresălta

chinuit; suspinele îi împiedicau respiraţia. Ochii îşi reluaseră expresia de fixitate dureroasă.

Un spasm o agită şi Cavalerul avu impresia că aude un murmur stins:

— Vai! ea îşi poate îmbrăţişa copilul, ea! …

Cu inima strânsă, cu mintea tulburată de atâtea evenimente neobişnuite, tânărul îl urmă pe domnul Bernard pe care Claire îl conducea spre portiţa grădinii.

Afară, duelul se prelungea între cei doi maeştri ai spadei, la fel de înverşunaţi în apărarea terenului lor. Niciun rezultat nu se întrezărea încă.

Cyrano epuizase toate resursele artei sale rafinate împotriva sângelui rece al muşchetarului.

La toate loviturile sale acesta îi

răspunsese cu figuri măiestrite de paradă.

Dar mult mai mult decât măiestria în luptă a adversarului său necunoscut, ceea ce îl surprindea pe poet era că acesta nu-i răspundea la lovituri.

În străduţă, întunericul domnea în continuare. Lama invizibilă a lui d'Artagnan părea a fi în acelaşi timp şi impalpabilă.

Ea se ferea, scăpa de orice contact. Iute şi uşoară, ea respingea magistrala spadă scoţând-o din joc; dar mai avea, lama aceasta drăcească, şi ceva neobişnuit: nu se ciocnea, nu răsuna deloc ca o lamă obişnuită.

Această scenă de farmec, de vrajă, sfârşi totuşi prin a nelinişti sufletul viteazului poet.

„Ce picior, ce lovitură! gândea el. Dar, la naiba, ce spadă ciudată!”

Pentru a scăpa de această impresie, ireală, care nu se mai sfârşea, Cyrano se descoperi pentru o clipă. El se aştepta la un atac viu care să-i dea ocazia unei riposte decisive din partea lui. O, dar, surpriză, adversarul nu profită, ci, cu spada în mână aştepta şi el riposta lui Cyrano.

— Să mă bată Dumnezeu! scrâşni în sinea lui poetul Şmecherul, mă menajează cred.

Dar orele înaintau. Deja luminile zorilor brăzdau cerul.

Cu furie, Cyrano se lupta acum cu toată forţa. Trebuia, mii de draci, să sfârşească odată!

În acea clipă răsunară cele patru bătăi de ceas. Uşiţa mănăstirii se întredeschise şi domnul Bernard şi tânărul său însoţitor se strecurară afară.

Zgomote de săbii în dreapta lor, dar nimeni nu se zărea. Drumul era liber. Se strecurară spre stânga şi dispărură ocolind strada Saint-Jacques.

Preocupat mereu de consemnul său, d'Artagnan prinse un zbomot uşor şi se opri o clipă pentru a asculta mai bine. Dar, Cyrano, înţelegând primejdia şi fără a-i lăsa timp să se mai gândească, îl asaltă cu forţe noi.

După o fentă rapidă în faţă, degajându-se cu rapiditate, trecu la atac şi se avântă cu putere înainte. Dar o lovitură precisă îi îndepărtă lama. O lovitură care produse un sunet sec.

Atunci, brusc, Cyrano sări înapoi, dintr-un salt. Norii, lăsau în sfârşit să se filtreze puţină lumină. Şi în această lumină pală, nehotărâtă, înfierbântatul poet văzu şi… în

sfârşit… înţelese. Da… înţelese pentru ce adversarul său nu riposta deloc, pentru ce duelul continua fără sfârşit, fără niciun rezultat posibil, pentru ce această spadă vrăjită, atât de iute în a para, nu lovea niciodată.

Furios, şi admirativ în acelaşi timp, poetul urlă:

— Ei! la naiba! domnule, aşa ceva nu se face. Opreşte-te! Nu sunt deloc un nevolnic care trebuie menajat!

D’Artagnan salută cu sabia:

— Regret, domnule, că nu v-am putut servi mai bine de astă dată! Dar făcusem… o promisiune!

— O promisiune? Ce dracu’?!

Înmărmurit, Cyrano apucase să zărească că impasibilul său adversar se bătuse cu sabia băgată în teacă.

— Lăsaţi! spuse d'Artagnan, zâmbind de uimirea lui, în ciuda oricărui fapt, dumneavoastră aţi câştigat partida. Altă dată, îmi voi lua revanşa.

— Contez pe asta, mormăi Cyrano.

Apoi, prea târziu pentru a-i mai putea urmări, muşchetarul porni pe urma celor două umbre care fugeau în noapte.

Poetul îşi vârî sabia în teacă, înciudat, dar în fond destul de satisfăcut.

— Iată unul pe care mi-ar plăcea să-l mai întâlnesc!… într-o zi în care nu va mai avea de făcut promisiuni, mormăi poetul necăjit dar satisfăcut. Atunci, vom vedea noi. La gascon, un gascon şi jumătate!

După care, cu cel mai liniştit pas din lume, Cyrano reveni în strada Iadului şi neavând nimic altceva mai bun de făcut, reluă de unde fusese întrerupt rimele

interminabilei sale balade.

XVIII
DIN CAVALER DE PAZĂ. MISTER DEVINE MESAGER

După ce-şi părăsi brusc îndrăcitul adversar, d'Artagnan pornise în urmărirea fugarilor.

Însă aceştia profitaseră de avansul pe care îndemânarea lui Cyrano li-l dăruise; atunci când muşchetarul intră pe strada Saint-Jacques, el o găsise pustie. Pustiu era şi micul unghi dinspre mănăstirea Capucinilor. Trase o fugă până în strada Puits-de-l Orme: nicio urmă, niciun indiciu! Fugarii dispăruseră pur şi simplu în ceaţa uşoară a dimineţii.

Dincolo de asta nu se mai zărea nimic

decât câmpul, plin de mărăcini, de cărări care duceau departe în provincie.

Cu capul plecat, locotenentul reveni în strada Iadului care îi fusese indicată ca punct de reper.

Mergând, tot bombănea:

— La naiba! Un muşchetar nu este un copoi de poliţie, fiecare cu meseria lui! Aici şi un şcolar m-ar face de ruşine.

Totuşi, în forul său interior şi fără să-şi mărturisească, încerca o teamă puternică. Trebuia să se înfăţişeze înaintea cardinalului şi să-i dea socoteală de misiunea sa. Cu ce obraz va suporta furia irascibilului său stăpân? În definitiv, nu putea să se ascundă, denaturase consemnul, se lăsase păcălit de adversari.

Mofluz, mormăi în mustaţă:

— Îndrăcitul de signor Pulcinello, nu-mi

mai iese el în cale vreodată! Vom avea un mic cont de lichidat!

În această stare de spirit, d'Artagnan ajunse în preajma rezervorului de apă de la Arcueil, când, se auzi strigat de o vace familiară:

— Hei, domnule d'Artagnan. Ce alergi aşa?

Domnul Mazarin ajunse lângă el gâfâind:

— Ei bine! întrebă italianul cu un aer bucuros, aţi văzut păsările noastre de noapte?

Muşchetarul se oprise şi ripostă cu un ton morocănos:

— Sigur că i-am văzut, asta nu i-a împiedicat însă să-mi scape de sub nas.

Mazarin întâmpină râzând spusele sale:

— Erau trei, nu-i aşa?

— Trei, două fantome şi un diavol!

— Şi ieşeau chiar de la Carmelite.

— Cele două fantome au ieşit într-adevăr de acolo. În ce-l priveşte însă pe diavol, nu ştiu de unde venea, probabil din iad.

— Cum erau cele două fantome?

— Păi…!

— Aşteptaţi, unul avea figura unui tânăr soldat, iar – celălalt – faţa unui frumos cavaler blond?

— Da, la dracu’, aşa este! ripostă muşchetarul care se întreba ce rost mai aveau toate întrebările astea, de vreme ce lovitura eşuase.

— Despre toate astea, domnule d’Artagnan, puteţi depune mărturie, la nevoie!

— Cu siguranţă!

— Şi l-aţi recunoaşte pe cavalerul blond, dacă ar fi cazul?

— La naiba! Cu condiţia să-l întâlnesc, totuşi.

Figura vicleană a italianului se lumină de un surâs triumfător. Încheie frecându-şi mâinile:

— Asta e tot ce-mi trebuia!

Apoi, îndreptându-se în grabă spre bariera Iadului:

— Veniţi, domnule locotenent. Urmaţi-mă. Am câştigat o partidă, să n-o scăpăm nici pe a doua!

D'Artagnan, nedumerit de atâta satisfacţie aparentă, murmură: „Iată unul care se mulţumeşte cu puţin, nu e greu de mulţumit. Hm! dar să-l văd eu pe celălalt!"

La gândul să-l înfrunte pe teribilul cardinal, viteazul muşchetar simţi fiori pe spate.

La barieră, o trăsură gata înşăuată

părea că-i aşteaptă. Jur-împrejurul ei, dar la o bună distanţă totuşi, se zăreau în lumina nedecisă a zorilor siluetele unui grup de cavaleri.

Mazarin se apropie rapid de litieră, perdelele acesteia se dădură uşor la o parte:

— Lucrul a pornit bine, spuse el, domnul d'Artagnan s-a achitat de minune de delicata sa misiune. A văzut şi recunoscut personajele din grădina Carmelitelor.

— Unde este acum? întrebă sec o voce, care-l îngheţă pe muşchetar.

Instinctiv, îşi făcu curaj pentru a primi dojana pe care o bănuia aspră, dar, spre marea sa surpriză, îl auzi pe Mazarin răspunzând, fără să se tulbure:

— După cum a primit ordin, a lăsat persoana să iasă din Paris şi să se îndepărteze. Fără să aibă cea mai mică

bănuială, nu a fost scăpată din vedere. A trecut bariera Saint-Jacques acum un sfert de oră. În acest moment, se îndreaptă împreună cu suita sa pe drumul spre sud.

„I-auzi! reflectă d’Artagnan. Monseniorul nu a pierdut cartea. Îşi luase deja toate măsurile de prevedere”.

— Cât spuneţi că au înaintea noastră?

— Cincisprezece – douăzeci de minute, nu mai mult!

— Îi putem ajunge din urmă?

— Ar fi doar o joacă pentru aceşti cavaleri de gardă cu caii pe care îi au şi conduşi de un comandant dibaci.

— Atunci, să nu mai pierdem timpul. La drum! Şi mai ales să puneţi mâna pe…

— Persoana domnului Bernard! se repezi în întâmpinarea spuselor stăpânului său Mazarin, punându-şi un deget la gură.

Apoi, întorcându-se spre muşchetarul care asculta uimit această conversaţie cu un interlocutor invizibil, spuse:

— Aţi auzit, domnule d'Artagnan. Eminenţa Sa vă ordonă să puneţi mâna cu orice preţ pe gentilomul blond din grădina Carmelitelor.

Locotenentul se apropie şi în portiera trăsurii recunoscu figura teribilului său stăpân. Acesta, contrar tuturor previziunilor sale, părea a fi într-o dispoziţie excelentă.

— Ei, ei, domnule d'Artagnan! îl întâmpină acesta familiar, s-a desfăşurat totul după placul dumneavoastră?

— Admirabil, Monseniore!

Încântat de întorsătura conversaţiei şi regăsindu-şi din ce în ce îndrăzneala, d'Artagnan adăugă cu cea mai perfectă siguranţă:

— Nimic nu este imposibil în serviciul Eminenţei Voastre!

— Aţi respectat întocmai acest consemn dificil?

— Negreşit, Monseniore. Nu am scos sabia din teacă nicio secundă.

Pronunţând aceste cuvinte, d’Artagnan aruncă italianului o privire piezişă, plină de ironie.

— Vom ţine seama de asta, domnule locotenent. Acum că noaptea s-a sfârşit, consemnul se ridică. Puteţi deci să vă scoateţi sabia după placul inimii, dacă vi se iveşte prilejul.

— Atunci, Monseniore, îndrăznesc să vă spun că totul va fi cum doriţi.

— Nu vă cer decât să menajaţi o singură persoană, pe cavalerul din grădină. Acela îmi trebuie viu!

— Perfect!

— În rest...!

— De ajuns, Monseniore, făcu d'Artagnan, şuierându-şi cu vioiciune sabia.

— Văd că m-aţi înţeles. Deci, drept înainte şi să mi-l aduceţi teafăr pe domnul Bernard.

— Unde va binevoi Monseniorul să-l aştepte?

Cardinalul se gândi o clipă:

— La Croix-de-Berny, într-o oră!

D'Artagnan privi plutonul de gardă. Toţi îl aşteptau în picioare, nemişcaţi, lângă cai. Oamenii? Soldaţi aleşi pe sprânceană; adevărate fiare, numai carne şi muşchi! Cântări în minte avansul fugarilor, drumul pe care îl străbăteau. Într-o clipă calculă totul şi, satisfăcut, cu siguranţă în glas, hotărî:

— La Berny, într-o oră. O vom aştepta acolo pe Eminenţa Voastră!

Îl salută pe cardinal, îi aruncă lui Mazarin o scurtă privire ironică şi sări în şa.

— Pe cai domnilor!

Ordinul fu executat în zăngănitul săbiilor cu o rapiditate de bun augur:

— După mine! În galop! comandă el.

Dădu un pinten calului şi trecu în fruntea plutonului.

Îndată după aceea, cavalerii dispăreau din ochii celor doi oameni ai bisericii într-un nor de praf.

— Totul merge bine! făcu Richelieu. Iată omul pe care doream să-l am. De data asta, Domnule de Mazarin, ea nu-mi va mai scăpa, în sfârşit, veşnica mea duşmană e la cheremul meu!

„La cheremul nostru!” gândi în sinea sa

Mazarin.

La porunca stăpânului, litiera se puse în mişcare, în trapul lent al cailor. În curând, se pierdu şi ea în praful drumului spre sud.

O leghe mai înainte, pe acelaşi drum, doi cavaleri fugeau mâncând pământul. Vântul rece al dimineţii le biciuia obrazul şi le încingea sângele cu o căldură pe care o transmiteau şi animalelor.

Razele oblice ale zilei care se ivea luminau această rapidă cavalcadă şi dădeau voie să se întrezărească fizionomia acestor centauri.

Ori, în timp ce unul avea eleganţă desăvârşită, obrazul imberb şi plete blonde, ale domnului Bernard, celălalt, înfipt zdravăn în şa, încântat de această cursă plină de aventuri, dădea la iveală figura copilului vioi, privirea deschisă şi

nevinovată a prietenului nostru Mister.

Ca de obicei, domnul Bernard se cufundase în tăcerea sa enigmatică. Dar, tânărul începea să nu se mai formalizeze de această atitudine. De altfel, pe drumul pe care mergeau nici nu ar fi putut să schimbe măcar două silabe, fără riscul de a-şi rupe gâtul.

Cavalerul profita de acest mutism obligat pentru a se întreţine cu el însuşi. Angrenat în această cursă nebunească ideile se perindau cu repeziciune în creier, parcă antrenate şi ele de ritmul sacadat al galopului. Aerul proaspăt le sufla drept în faţă. I se părea că respiră vitejie şi bucurie pe nări.

În sfârşit, aurora, măturând întunericul nopţii, dezvălui întreaga lume de fantome şi iluzii în care trăise ultimele ore. Fiecare

lucru începea să prindă culoare şi să-şi reia dimensiunile normale. Totul redevenea clar şi precis. Mai întâi, caseta! Afacerea cea mare! Fără nicio îndoială, în cursul nopţii întunecate din care ieşise, această casetă căzuse în mâinile cine ştie cui. În lipsa Cavalerului care galopa alături de el şi către care se întinseseră din umbră, aceste mâini mizerabile nu putuseră decât să apuce caseta sa.

Coincidenţe ciudate! Întâlnire binecuvântată!

Iată-l legat dublu de acest necunoscut, prietenul reginei. Legătură de datorie şi simpatie: suverana şi dulcea sa prietenă i-a ordonat să vegheze asupra lui; vocea lor răsună puternic în sufletul lui. Legătură de interes pentru că aceiaşi duşmani misterioşi i-au urmărit, i-au persecutat pe amândoi.

Cheia enigmei o deţine nimeni altul decât domnul Bernard! Sau mai degrabă marele senior care se ascunde sub acest nume vulgar.

Dar din dar se face rai! Ca preţ al devotamentului său, străinul ăsta nu-i va putea refuza sprijinul cavalerului. Prin el, tânărul ar avea indicii care să-l pună pe urma duşmanilor ascunşi.

Pentru a ajunge la ei drumul va fi lung, presărat cu capcane şi obstacole. Prezentul nu-l interesează. Mister poate aştepta! O altă cale i se deschide norocului lui. Este mesagerul reginei!

Într-adevăr! Pentru ea aleargă acuma nebuneşte spre o ţintă necunoscută. Pentru ea îşi riscă viaţa într-o importantă şi tenebroasă intrigă. Preţul va fi proporţional cu pericolele la care se expune, cu vitejia

dovedită! Numai să revină şi afacerea sa e gata!

Nu i-a promis regina că-şi va aminti… la întoarcere?… Şi acest noroc subit nu-l datorează oare şi stelei sale călăuzitoare? Hm! Da, exact! Pentru că acum îşi cunoştea steaua; e domnişoara Cernay! această fermecătoare Claire care numai cu o zi înainte îi apărea îndepărtată şi inaccesibilă, asemănătoare unei zâne blonde!

Ce drum a parcurs într-o singură noapte!

Acum se simte legat de ea printr-o mulţime de legături subtile şi ameţitoare, pe care nimic nu le mai poate desface. În felul ăsta s-a realizat şi profeţia lui Cyrano: şi-a întâlnit Ariadna!

Mai mult, astăzi, micul soldat are protectori. Are stăpâni!

A servi unui stăpân! ăsta era idealul în acele vremuri, pentru cadeţii de familie, pentru gentilomii săraci, pentru toţi cei cărora destinul nu le-a surâs din leagăn şi care intrau în lume fără nicio altă moştenire decât sabia.

Stăpânul, odată ales şi acceptat, i te dăruiai trup şi suflet şi toată onoarea era ca de acum încolo să-i fii credincios, constant, să-l urmezi orbeşte în primejdii ca şi pe culmea gloriei, printre duşmani şi chiar în ruşine, dacă se abătea de la drumul bun. Pentru că nu era dezonoare mai mare decât aceea de a nu-ţi asculta protectorul, seniorul!

Ori, Cavalerul îşi găsise doi stăpâni şi steaua lui îi alesese pe cei mai demni, cei mai de invidiat: regina Franţei mai întâi, apoi acest senior frumos, care călărea

alături de el.

Tot gândind aşa, Mister îşi întorcea mereu privirea către tovarăşul de drum.

Tandru, cu multă atenţie, veghea asupra acestui personaj preţios care ţinea în mâinile lui toate speranţele sale prezente, toate promisiunile de viitor.

Nu-i cunoştea încă adevăratul nume, dar îl ghicea glorios. Nu era oare prietenul de suflet al reginei?

În ochii săi de copil, Anna de Austria reprezenta suprema emanaţie a măreţiei şi a perfecţiunii umane. Ea îi apăruse în dubla sa majestate de putere şi frumuseţe şi candidul tânăr rămăsese încă uimit de această viziune. Anna avea tot ceea ce putea încânta şi fermeca o inimă plină de entuziasm, debordând de tandreţea adolescenţei: era regină, era femeie!

Tot ceea ce putea fi surprinzător sau cel puţin echivoc în această situaţie, Mister respingea de la sine. Alungase, în respectul, în veneraţia sa, ideea că acest om ar fi putut să fie amantul Annei de Austria.

O regină a Franţei nu are amanţi, este un cerc intangibil!

Şi, de altfel, nu era acoperit de prezenţa lui Claire, tânăra fată care în ochii lui simboliza nevinovăţia şi puritatea? Sărutul imprimat pe fruntea sa candidă de către gentilom, purifica totul!

Şi apoi, dumnezeu ştie de ce, acest cavaler atât de frumos, de nobil şi de viteaz nu avea nimic din ceea ce micul soldat îşi imagina că ar fi un amant fericit. Prea era lipsit de bărbăţie! Această impresie se întărea şi mai mult în mintea sa cu fiecare privire aruncată asupra ciudatului

necunoscut.

După cum se vede, Cavalerul, transportat pe drumurile norocului şi aventurii, se gândea la toate, numai la pericol nu. Şi totuşi, pericolul se apropia. Se îndrepta către ei, rapid ca şi galopul gărzilor Eminenţei Sale, năvalnic precum conducătorul îndrăzneţ care-i mâna.

Trecând de Arcueil, domnul Bernard încetini deodată pasul. Părea foarte obosit. Trăsăturile sale, ascuţite parcă de o oboseală subită, se apropiaseră de o paloare neliniştitoare.

Cavalerul, surprins, trase de frâul calului şi întrebă:

— Ce aveţi, domnule? Păreţi suferind.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, se grăbi să-i răspundă acesta cu o voce care dezminţea însă cuvintele. Doar puţină oboseală. Mai

avem încă drum lung de străbătut (de făcut) şi ar fi mai bine să ne odihnim câteva clipe.

Brav, el încercă să surâdă, dar chiar surâsul îl costa un efort!

— Aş fi, oare indiscret, dacă v-aş întreba unde mergem?

— La Dampierre. Vom schimba caii acolo, după care ne vom îndrepta către Est. Aşa vom evita Parisul şi împrejurimile sale unde am risca prea mult să fim zăriţi.

— Cât mai e până la Dampierre?

— Şapte leghe!

— Le puteţi face fără oprire?

— Va trebui! hotărî gentilomul.

Făcuse însă un efort vizibil pentru ca vocea sa armonioasă să prindă puţină fermitate.

— Totuşi, păreţi obosit şi suferind, făcu tânărul apropiindu-se cu prietenie.

Şi îndată Cavalerul se pregăti să se dea jos din şa. Cu un gest prompt, gentilomul îl opri. Apoi, jenat şi mai mult, se încăpăţână să nu-i accepte propunerea:

— Vă rog să nu pierdem timpul. Nu am nimic, vă repet!

Grăbit să termine cu aceste întrebări stânjenitoare, îi întinse mâna şi porni calul.

Mister fu obligat să se mulţumească cu acest refuz şi să-l urmeze pe încăpăţânatul său tovarăş. Totuşi, din acea clipă, merseră numai la trap.

Domnul Bernard nu-şi pierdea cumpătul deşi zdruncinăturile calului păreau să-i sporească oboseala cu fiecare pas. Cavalerul nu-l scăpă din ochi, ţinându-se cât mai aproape de el, umăr la umăr.

Traversară de bine de rău oraşul Bourglareine. Orăşelul abia se trezea şi

trecerea lor abia fu remarcată de două, trei gospodine matinale.

Tancred se liniştise. Până aici, nimic nu le arăta că fuseseră urmăriţi. Puteau, deci, să se odihnească, fără teamă.

Totuşi, în timp ce treceau de ultimele căsuţe şi tocmai ocoleau castelul Gabrielei d’Estrées, un fapt îi stârni din nou neliniştea. Tovarăşul său pălea din nou. Părea cuprins de o slăbiciune teribilă. Voinţa lupta din greu împotriva durerii puternice.

Deodată, el se clătină, dar se încordă într-o supremă rezistenţă.

Din fericire, Cavalerul nu încetase să-l supravegheze; iute, întinse braţul şi gentilomul se lăsă să alunece aproape nemişcat.

Susţinându-l în continuare, Cavalerul

reuşi să iasă din şa şi să-l ajute să pună piciorul jos. Însă ultimul efort epuizase energia nefericitului. Frânt, la capătul puterilor, Mister îl simţea alunecându-i din braţe până când ajunse să se întindă cât era de lung pe pământ.

Domnul Bernard îşi pierdu cunoştinţa.

— La naiba! înjură tânărul nostru a cărui admiraţie respectuoasă fu puternic zdruncinată. La naiba! aceşti seniori graţioşi sunt doar nişte femeiuşti! Să vezi asemenea slăbiciuni la un adevărat spadasin. Şi ăsta mai voia să alergăm în goana mare!

Gândurile astea nu-l împiedicară totuşi să se grăbească în ajutorul tovarăşului său de drum. Dezlegându-i eşarfa o udă cu apă rece dintr-un pârâiaş. Apoi, revenit la rănit, îi eliberă tâmplele de buclele mătăsoase şi i

le umezi. Totuşi, celălalt nu dădea niciun semn de viaţă.

— Să dea ciuma în toţi galanţii! mormăi Mister. Nevolnicii ăştia de curte nu au forţă decât pentru sărutări.

Cu toate acestea, continua să-i dea toate îngrijirile. Îi desfăcu cingătoarea, tunica, pentru a-i uşura respiraţia. Cu un gest nervos, desfăcu gulerul cămăşii, degajând bine pieptul. Dar ceea ce văzu îl făcu să sară în picioare şi să se dea doi paşi înapoi.

— Drace! Asta era!

Tulburat, cu mâinile tremurânde, rămase locului ca şi când ar fi comis cine ştie ce sacrilegiu.

Cerule! Aerul efeminat al frumosului gentilom, vocea melodioasă, blândeţea trăsăturilor, zvelteţea siluetei şi până chiar şi această subită slăbiciune, totul se explică

în sfârşit.

„Pe steaua mea! Asta-i culmea! Iată că acum domnul Bernard este o femeie!”

Nervos, Mister începu să râdă:

— O femeie! Prietenul reginei şi al domnişoarei de Cernay! Aveam dreptate să consider sărutările cu care era atât de darnic ca absolut lipsite de urmări.

Stânjenit de aventură, se apropie discret pentru a acoperi comorile pe care le dăduse la iveală într-un mod atât de neaşteptat, când frumoasa călăreaţă deschise ochii.

Aerul rece al dimineţii răcorindu-i pieptul desfăcut, ea înţelese totul şi energia păru să-i revină. Brusc, se ridică şi cu un gest înspăimântat îşi înfăşură umerii în cutele mantalei. În acelaşi timp, privirea sa îl cerceta întrebătoare pe tânărul indiscret.

Aflat încă sub impresia unei tulburări

profunde Mister căzu pe genunchi, în praful drumului şi apucându-i mâna cu un gest plin de nobleţe, o duse la buze strigând:

— Doamnă, oricine aţi fi, liniştiţi-vă! Secretul acesta, pe care l-am surprins dintr-un accident nefericit, jur să îl uit.

Ea surâse amuzată, în pofida ciudăţeniei aventurii. Cavalerul continua cu pasiune:

— Da! Jur să vă servesc ca şi cum aţi fi bărbat, prietenul Majestăţii Sale şi al domnişoarei de Cernay. Atât timp cât nu-mi veţi da alte dispoziţii, veţi rămâne pentru mine gentilomul care s-a încredinţat sabiei mele… Nu vreau să ştiu nimic mai mult, pentru mine sunteţi tot domnul Bernard!

Liniştită de acest protest viu, încredinţată de discreţia tovarăşului său, frumoasa doamnă îi întinse mâna:

— Cine ştie! Poate că într-o bună zi vă

veţi aminti cu plăcere că aţi servit-o, pe drumul spre Spania, pe ducesa de Chevreuse!

Mister la auzul acestui nume atât de răsunător rămase nemişcat.

„Ce! Era chiar doamna de Chevreuse! Această femeie mai îndrăzneaţă decât un bărbat, această amazoană care personifica toate revoltele, toate cutezanţele, ea era! Era ducesa, duşmanul cardinalului, coşmarul regelui, demonul independenţei şi sufletul intrigii, ea era, drept înaintea lui, alături de el”. Încântat, micul soldat se înclină până la pământ.

— Dar, făcu ducesa întorcându-se, ce au animalele astea? Par neliniştite!

Într-adevăr, caii pe care tânărul îi legase cu frâul de un copac din drum dădeau semne de nelinişte. Nările lor, îndreptate

spre Paris, adulmecau vântul. Dădeau nervoşi din picioare, scuturând zăbala şi începeau să necheze.

Cuprins de o nouă teamă, Mister se sui pe povârnişul drumului şi străbătu cu privirea drumul parcurs. Dincolo de zidurile parcului, zări un nor de praf şi numai înălţimea clădirii îi ascundea privirii pe cei care trebuia că erau în urmărirea lor.

— Alarmă, doamnă! strigă el, lăsându-se să cadă jos. Alarmă, suntem urmăriţi!

Ducesa tresări:

— Urmăriţi! exclamă ea. E imposibil!

Primi ca răspuns doar un ropot surd. Nu te puteai înşela asupra lui. Un grup de călăreţi venea după ei.

— În şa şi să fugim, ca cavalere!

— Vai, doamnă, e prea târziu. Nu vom face nicio jumătate de leghe şi ne vor

ajunge!

Ducesa ascultă, cu respiraţia întretăiată. Tropotul se apropia.

— Ai dreptate!... Cum scăpăm din asta?

— Lăsaţi pe mine, doamnă. Săriţi doar în şa şi ştergeţi-o fără să întoarceţi capul.

— Ce ai de gând?

— Să rămân aici şi să vă acopăr retragerea. Veţi da pinteni calului şi veţi ajunge în pădurile Verrieres, la prima încrucişare. În ce mă priveşte, îmi iau asupra mea să-i reţin aici destul de mult până veţi dispărea.

— Bine mai gândiţi! spuse ducesa văzându-l cum îşi trage sabia. Veţi fi ucis.

— Ei, doamnă, nu mi s-a încredinţat libertatea şi viaţa dumneavoastră?

— Nu, nu! Nu cu preţul vieţii dumneavoastră!

Pericolul se apropia, mai presant cu fiecare secundă.

Ducesa se hotărî brusc:

— Ar fi un sacrificiu inutil. Nu accept. Într-o oră m-ar prinde, chiar trecând peste cadavrul dumneavoastră. Forţele mele mă pot trăda iarăşi. Acum când sunt pe urmele mele, se vor încăpăţâna să mă urmărească până la capăt!

— Şi atunci vă veţi lăsa pe mâna lor?

— Liniştiţi-vă. Viaţa mea este mai preţioasă pentru ei decât pentru mine. Împotriva mea nu vor îndrăzni nimic.

XIX

DOI VECHI DUŞMANI

Sprâncenele ducesei se încruntară şi o cută îi brăzdă fruntea. Îi veni în minte

gândul unei primejdii mult mai serioase.

— Numai, adăugă ea strângând cu nervozitate mâna tânărului Tancred, numai că am la mine hârtii de un interes imens pentru duşmanii noştri. Nu trebuie, în niciun caz să cadă în mâinile lor.

Scoase cu febrilitate din mantaua sa un pachet.

— Orice ar fi, trebuie salvate astea sau totul este pierdut! Vieţi de oameni! Şansa succesului nostru!… totul e aici!… Luaţi-le.

Ea îi întinse plicul. Cavalerul se trase înapoi, nevrând să înţeleagă.

— Ascultaţi-mă Cavalere. Şi mai ales ascultă-mă cu sfinţenie. Dumneavoastră trebuie să fugiţi.

— Să vă părăsesc? Niciodată!

— Îmi contestaţi deja ordinele? Trebuie, să mă încred în vitejia, în îndemânarea

dumneavoastră. Luaţi-l pe Căpitan, e calul meu cel mai bun. Plecaţi şi ajungeţi cu orice preţ pe drumul spre miazăzi. Trebuie să ajungeţi teafăr la Sedan!

— La Sedan?

— Daţi plicul contelui de Soisson... Mă veţi aştepta opt zile. Dacă nu voi sosi, înseamnă că soarta mi-a fost potrivnică.

— Oh! Doamnă...

— Nu-i nimic! Vă veţi întoarce atunci la Paris, cu răspunsul contelui, pe care-l veţi înmâna reginei.

— Prin domnişoara de Cernay?

— Da! Ea vă va înapoia mesajul contelui semnat de regină.

— Şi ce am să fac cu el?

— Domnişoara de Cernay vă va spune cum şi unde mi-l puteţi înmâna. Bineînţeles, dacă voi mai fi liberă

— Dacă veţi mai fi liberă? repetă Tancred emoţionat.

— În caz contrar, veţi duce mesajul la Londra.

— La Londra?

— Da, lordului Montaigu.

— Prea bine, doamnă, încuviinţă Mister, vă voi asculta întocmai. Plicul va fi înmânat domnului conte la Sedan, răspunsul – reginei şi mesajul majestăţii sale – la Londra lordului Montaigu. Sau sper ca mai degrabă domniei voastre.

— Mulţumesc cavalere. Sunt mulţumită de hotărârea dumneavoastră. Ah… aşteaptă o clipă.

Doamna de Chevreuse scoase din deget inelul de aur după care el fusese recunoscut de ea.

— Acest inel să vă fie scut, cavalere! Cu

ajutorul lui, contele vă va recunoaşte. Porniţi acum şi fiţi prudent mai ales!

Apoi, cum, cu inima zdrobită că-şi abandona tovarăşa de drum în pericol, Mister nu se hotăra încă să fugă, ea îl împinse spre cal, zicând:

— Hai, curaj, prietene. Trebuie uneori să eviţi lupta decât să te arunci în ea.

Ochii Cavalerului se umplură de lacrimi.

— Vai! cum să vă las aşa, în mâinile lor, doamnă...?

— Oh! Cum o fi voia domnului!

Cavalerul sări în şa. Tropotul cailor duşmani se apropia. Încă puţin şi vor trece de zidul care-i mai acoperea încă.

— La o leghe de aici, şopti doamna de Chevreuse, se află Crucea lui Berny. Prin Belle-Epine veţi nimeri la Choisy-le-Roy, de acolo prin Saint-Maur şi Villiers veţi ajunge

pe drumul spre miazăzi. Ai grijă de Căpitan, e un prieten bun. Adio, cavalere!

— La revedere, doamnă!

Cu inima bătând să-i spargă pieptul, cu gura uscată de teamă, tânărul o salută pe viteaza lui tovarăşă. Apoi după un ultim semn de regret din partea ei, strânse pintenii şi porni într-un galop năprasnic.

— În sfârşit! exclamă ducesa văzându-l cum dispare în goana calului. Mi-a fost destul de greu să-l hotărăsc la asta. Ce copil încântător!

Liniştită în privinţa lui, cu un surâs dispreţuitor pe buze, ea se pregăti să-şi întâmpine duşmanii.

— Între noi doi acum, domnule cardinal!

Plutonul de gardă apăru brusc la marginea zidului parcului. Văzându-l pe frumosul gentilom singur în mijlocul

drumului, ei se grăbiră să-l înconjoare. În câteva clipe, ajunseră lângă călăreţul care stătea cu braţele încrucişate. Conducătorul trupei sări jos din şa. Cu pălăria în mână, el înaintă către acest cavaler izolat care, cu trăsăturile ascunse sub pălărie şi cu gulerul mantalei ridicate, părea să-l aştepte cu un calm perfect.

— Daţi-mi sabia. În numele regelui, sunteţi arestat, zise el.

Fără rezistenţă, călăreţul scoase sabia şi i-o întinse.

— Iată sabia mea. Dar fiţi bun şi spuneţi-mi în mâinile cui o dau?

Ofiţerul se înclină cu politeţe:

— Locotenentul d’Artagnan, din corpul de muşchetari ai regelui.

Prizonierul tresări:

— D’Artagnan! Hei, dar…

Şi gasconul crezu că aude şoptit de pe buzele prizonierului său trei nume ciudate, care răsunară în urechea sa cu o mişcătoare vibraţie:

— Porthos, Athos, Aramis!

Locotenentul aruncă o privire pătrunzătoare către misteriosul prizonier.

— Vă urmez, domnule d'Artagnan, zise acesta simplu.

— Urcaţi în şa. Avem ordin să vă conducem la Berny.

— La Berny?! zise surprins prizonierul, dar se stăpâni repede.

Locotenentul însă observase:

— Locul nu vă convine?

— Ba da, dar, vă rog să mergem încet.

— Sunteţi suferind?

— Nu tocmai. Dar abia mi-am revenit dintr-un leşin, care îmi cere oarecari

îngrijiri.

— Îngăduiţi-mi să vă ajut să urcaţi pe cal.

Trecând la fapte, d'Artagnan observă îndeaproape pe prizonier şi izbuti chiar să-i vadă chipul. Mantaua se desfăcuse puţin. Muşchetarul nu avu însă nevoie de mai mult. De aceea se înclină uşor, şoptind surâzător;

— Înţeleg, doamnă ducesă şi sunt la dispoziţia dumneavoastră. Vom merge cât doriţi de încet. Apoi se întoarse spre oamenii din pluton şi le comandă: La pas, domnilor!

Mergând alături de el în fruntea plutonului, ducesa îl privi cu coada ochiului.

— M-aţi recunoscut? întrebă ea, după o clipă, cu o nuanţă de ciudă în glas.

— Ar putea d'Artagnan să uite pe

prietena binevoitoare a lui Aramis?

— Totuşi, mă arestaţi! Ciudată prietenie şi recunoştinţă îmi arătaţi!

Muşchetarul îşi muşcă buzele.

— Vai! doamnă, ăsta e consemnul. Un soldat nu cunoaşte altă lege. Dura lex…

— Sed lex, da, ştiu! Iată-vă deci în slujba cardinalului!

— Sunt mereu în serviciul regelui!

— Vreţi să spuneţi că regele v-a poruncit să mă prindeţi?

Gasconul roşi şi nu răspunse nimic. Privi însă îndărăt pentru a se convinge că soldaţii nu puteau auzi discuţia lor. Dar oamenii săi erau la distanţă.

Ducesa continuă ironic:

— Cu prima ocazie, voi povesti această aventură veselă cavalerului d'Herblay. Cred că va fi încântat şi vă va felicita.

Muşchetarul jignit ripostă:

— În acest caz, doamnă, veţi binevoi să-i spuneţi că mi-am îndeplinit numai datoria: cu respect şi cu moderaţie. Asta pentru a-i face şi mai multă plăcere!

— Ei! domnule d'Artagnan. Ce-aţi putea face mai rău! Şi cum aţi trata atunci o inamică adevărată?

D'Artagnan se aplecă spre ducesă peste şa, şi coborând tonul, spuse:

— Răspund la aceasta, doamnă întrebându-vă de ce ţineţi să mergem la pas?

Doamna de Chevreuse tresări. Ea îşi aţinti ochii asupra gasconului care rămase impasibil şi surâzător.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă ea neliniştită.

— Aşteptaţi o clipă. V-aş mai putea

întreba ce s-a întâmplat cu tânărul soldat cu care aţi ieşit de la Carmelite şi care v-a însoţit pe drum până aici!

— Aşadar, ştiţi...?

— Nu ştiu nimic, doamnă, negă cu vioiciune muşchetarul, făcând un gest plin de nobleţe. Am ordin să-l prind pe domnul Bernard. Sunteţi domnul Bernard. V-am prins. Datoria mi-am îndeplinit-o. Restul nu mă priveşte.

Mişcată, prietena Annei de Austria îl mulţumi pe muşchetar cu un surâs.

— Nu uitaţi să-i spuneţi asta lui Aramis, insistă locotenentul mai tulburat decât voia să pară. Dragului meu prieten... Sunt sigur că nu-mi va purta pică.

— Ah, sunteţi mereu acelaşi d'Artagnan.

Mâna mică a doamnei o căuta pe aceea a paznicului său şi o strânse cu

recunoştinţă.

Din acest moment nu mai schimbară nicio vorbă. Mergeau pe aceeaşi linie şi-şi reaminteau întâmplări comune.

Când ajunseră la Croixdu-Berny, Cavalerul Mister trecuse de mult. Căpitan galopa de acum dincolo de Choisi-le-Roy şi de aici apuca drumul spre miazăzi.

La Croixdu-Berny, puţin înainte de încrucişarea drumului spre răsărit cu acel de la Choisy-le-Roy spre Versailles, întâlneai un parc, în spatele unui colţişor minunat de pădure care umbrea malurile unduiosului Brieve.

La marginea parcului, vizibil chiar din drum, se înălţa un mic pavilion care oferea adăpost vânătorilor şi căruţelor.

În acest pavilion îşi conduse d'Artagnan prizoniera, să spunem mai degrabă

prizonierul, căci locotenentul respectând incognito-ul doamnei, continuă să o trateze cu ostentaţie în ochii soldaţilor ca pe un simplu gentilom.

Sub o aparenţă fermă şi dispreţuitoare, ducesa de Chevreuse ascundea o mare tulburare. O nelinişte a misterul în care era învăluită arestarea sa.

I se luase urma încă de la Montagne-Sainte-Genevieve, de abia acum îşi dădea seama de asta. Şi totuşi i se îngăduise să o vadă pe regină la Carmelite. Fusese lăsată să iasă din Paris şi o prinseseră abia afară din oraş. Evident, se plănuise compromiterea reginei prin această întrevedere. După care fusese prinsă în linişte, fără mult zgomot. Chiar pentru cei care o arestau, ea era un necunoscut oarecare, domnul Bernard. Ce plan sinistru

ascundea această maşinaţie? Nu recunoştea aici procedeul brutal al duşmanului său de moarte, cardinalul. Evenimentele dădeau la iveală un mers nou al lucrurilor, slugarnic, învăluitor, insinuant, asemănător lunecării şarpelui!

Dar curajoasa aventurieră nu era femeia care să dispere. Mulţumită cavalerului, izbutise să se scape de hârtiile compromiţătoare, şi asta era esenţialul. Prin bunăvoinţa prietenului lui Aramis, tânărul mesager putea merge mai departe. Astfel, Mister scăpa de primejdia iminentă de a fi prins în aceeaşi capcană cu ea. Reîntors la Paris, nimeni nu-l cunoştea în afara muşchetarului. Şi muşchetarul se prefăcea că nu ştie nimic. În această privinţă, totul era asigurat. Fuga spre Sedan se anunţa sub auspicii bune.

Chiar dacă, în răutatea sa, cardinalul ar fi mers mai departe şi să-l trimită fără nicio altă formă de proces pe domnul Bernard în cine ştie ce castel întărit, violenţa asta ar fi avut efectul unei lovituri de spadă dată în apă.

Ducesa odată dispărută, voinţa ei ar fi continuat să lucreze. Maşina pusă de ea în mişcare în cursul acestei nopţi când smulsese adeziunea reginei, infernala maşină şi-ar fi desăvârşit opera, i-ar fi zdrobit în sfârşit duşmanul.

Chiar dacă ea ar muri, ar supravieţui prin trei fiinţe devotate ei dincolo de moarte: cavalerul, căruia îi ghicise dragostea pentru Claire de Cernay, lordul Montaigu, cel mai credincios şi mai constant dintre adoratorii săi şi, în sfârşit Clara.

Clara era legată de inima ducesei cu legături misterioase. Orfană, mica prietenă a reginei, era devotată trup şi suflet aceleia pe care o venera ca pe binefăcătoarea sa. Într-adevăr, buna ducesă avusese grijă de ea pe când creştea într-o mănăstire. Ea îi ţinea loc de părinţii pe care nu i-a cunoscut niciodată. Da, Clara o iubea. Doamna de Chevreuse se convinsese de acest adevăr în timpul zilelor din urmă, când pericolul fusese comun. Ea simţise cum în inima acestei tinere încolţea un sentiment adânc şi gingaş, superior recunoştinţei: dragostea instinctivă a fiicei pentru mama ei.

De-acum ducesa, asigurată, putea să-l înfrunte fără teamă pe nemilosul ei duşman. În partida care avea să înceapă între cei doi jucători abili, oricât de inegale ar părea puterile lor, doamna de Chevreuse avea şi

ea destule atuuri în mână.

Zgomot de roţi pe caldarâm o întrerupse din gânduri. Printre gratii, ea văzu o trăsură oprindu-se în faţa pavilionului. Un bărbat sări iute jos. Avea un obraz rotund şi frumos, încadrat de un păr mătăsos. Pielea obrazului era curată, transparentă ca a tenurilor meridionale, ochii de catifea îi erau plini de dorinţe şi foc. Nu cumva era vreun cavaler trimis de cardinal? O, nu! Fiindcă un al doilea călător cobora din trăsură. Încet, cu nesfârşită grijă, acesta avea înfăţişarea frântă a unui bărbat sau a unui bolnav. El se sprijini cu mâna de umărul însoţitorului şi, împreună înaintară spre pavilion. La un moment dat, bătrânul ridică privirea şi ducesa nu-şi putu stăpâni o tresărire. Un nume îi ieşi de pe buze:

— Richelieu!

Cu toată ura sa, în ciuda primejdiei prezente, doamna de Chevreuse simţi că o cuprinde mila pentru acest duşman pe care-l cunoscuse bine înfipt pe picioare, înverşunat şi înspăimântător, pentru acest luptător, pe care-l regăsea sfărâmat, ars înainte de vreme de flacăra mâniilor şi pasiunilor.

Înapoia uşii, se auziră şoapte.

— Da, Monseniore. Prizonierul se află aici, zicea d'Artagnan.

— S-a petrecut totul fără scandal? murmură o voce unduitoare.

Vocea uscată a cardinalului reteză scurt:

— Asta nu interesează. Lovitura a izbutit, asta-i esenţial!

Uşa se deschise. În prag apăru Richelieu. Intră singur, cu fruntea sus, îndreptându-şi talia printr-un efort de

voinţă. Ajuns lângă prizoniera sa, el se înclină curtenitor:

— Doamnă, sunt fericit că am ocazia să vă prezint omagiile mele.

Uitându-şi rolul de cavaler, domnul Bernard schiţă o reverenţă curtenitoare.

— Şi eu, Monseniore, am plăcerea de a vă servi.

Richelieu îi arată un fotoliu.

— Binevoiţi şi luaţi loc, ducesă. Avem de vorbit şi fără îndoială că drumul acesta blestemat v-a obosit.

El luă un alt fotoliu în faţa ei şi-l aşeză în aşa fel încât obrazul să-i rămână în umbră, în timp ce lumina ferestrei să cadă în plin pe obrazul ducesei.

— Uf! zise el aşezându-se. Cei treizeci de ani ai mei s-au dus de mult. Niciodată nu mi-am dat seama că astăzi. Şi niciodată nu

am avut prilejul să-i regret mai adânc.

Cardinalul îşi însoţi acest madrigal de un sărut pe mâna frumoasă a ducesei.

— Ştiţi bine, doamnă că sunt cincisprezece ani lungi de când nu ne-am văzut. Văzându-vă, încep să mă îndoiesc că a trecut atâta vreme şi mă simt întinerind.

— O, Eminenţă, n-aveţi nevoie de stimulente pentru a întineri. Nu v-am văzut niciodată mai tânăr ca azi.

Ducesa însoţi acest compliment echivoc de un surâs acru. Cardinalul se prefăcu că nu înţelesese ironia. El continuă, ca şi cum ar fi vorbit cu el însuşi.

— Cincisprezece ani, cât timp pierdut! Din fericire, nu e niciodată prea târziu. De altfel, continuă el cu voce tare, în tot acest timp nu v-am pierdut din vedere. Dacă nenorocirile timpului şi rigoarea

evenimentelor ne-au obligat să rămânem departe unul de altul, n-am încetat să mă informez despre ceea ce aţi făcut dumneavoastră.

— Sunt mişcată de atenţia perseverentă a Eminenţei Voastre.

— De aceea, după cum vedeţi, de abia am aflat că sunteţi în ţară şi am simţit dorinţa fierbinte să vă văd şi să stau de vorbă o clipă cu dumneavoastră, cu toată sinceritatea, ca nişte prieteni buni.

— Iată-vă împlinită dorinţa, monseniore!

După cum se vede, ministrul îşi ascundea ghearele în catifea şi se juca delicat cu prizoniera lui, tot aşa cum se joacă pisica cu şoarecele.

Dar introducerea mieroasă, prezicea un atac apropiat.

— Ascultaţi, ducesă, mărturisiţi cinstit:

nu cumva exilul vă apasă?

„Intrăm în subiect” gândi doamna de Chevreuse. Dar, în loc să răspundă, se retrase şi mai mult în fotoliu, aşteptând ca adversarul să se descopere mai mult, ca să poată încrucişa cu folos spada.

Richelieu înălţă capul. Îşi amintea că se lovise adeseori de o tăcere asemănătoare. Impertinenţă sau rezervă, era în orice caz diplomaţie femeiască.

— Această viaţă rătăcitoare nu vă pare nedemnă de o prinţesă? întrebă el, nedemnă de calităţile sclipitoare ale inteligenţei şi spiritului dumneavoastră, care se risipesc în zadar?

— Să punem lucrurile la punct, Monseniore. Această viaţă nu mi-am dorit-o, ci mi-a fost impusă.

— Dar nu ţinea decât de dumneavoastră

ca să duceţi o viaţă cu mai mult folos şi mai glorioasă.

Ducesa ripostă cu mândrie:

— Nu poţi să-ţi alegi singur soarta şi nici nu poţi scăpa de sentinţele venite de sus. Totul este ca să arăţi curaj şi onoare în orice împrejurare te-ai afla.

Richelieu ridică din umeri, imperceptibil.

— Asta înseamnă fatalism, doamnă; destinul nu înlănţuie decât sufletele slabe. Voinţa poate să modifice cursul evenimentelor. Există o oră în viaţa fiecăruia, când norocul trece pe lângă el. Cel îndemânatic întinde mâna şi îl înhaţă. Cel neîndemânatic pierde ocazia.

— Eminenţa voastră vrea să spună că acum a sosit pentru mine o asemenea oră?

— Se prea poate!

Ea continuă, prefăcându-se foarte interesată:

— Explicaţi-vă, Monseniore!

— Puteţi ghici uşor, doamnă. Sincer vorbind, noi n-am prea fost prieteni până azi. E oare greşeala mea? Nu cred. Vă amintiţi, ducesă, că într-o zi, acum şaisprezece ani, mâna aceasta s-a întins către dumneavoastră?

— Cum aş putea uita?

— Fără îndoială, că vă amintiţi şi de modul jignitor cu care aţi respins acest gest de prietenie.

— Eram tânără atunci…

— Da, eraţi tânără, dar aveaţi prieteni care nu erau şi ai mei.

— E adevărat, Monseniore.

— Aţi greşit, poate. Dacă mi-aţi fi dat un alt răspuns atunci, fără îndoială că a-ţi fi

fost scutită de multe neplăceri. Vă întreb acum: unde vă sunt prietenii dumneavoastră de odinioară?

Punând această întrebare, ministrul îndreptă spre ducesă un surâs de gheaţă. Aceasta, copleşită de amintiri, tăcu o clipă, apoi zise:

— Dumneavoastră nu eu, trebuie să răspundeţi la această întrebare.

— Ei au dispărut şi odată cu ei s-au stins vechile certuri. S-a făcut pace. În clipa aceasta nimic nu ne mai desparte.

— Crede Eminenţa Voastră?

— Ce-ar putea să mai fie între noi, când cei care ne separau nu mai sunt?

Gravă, ducesa replică:

— Vai, Monseniore! Rămâne amintirea lor şi… trecutul.

La rândul său, cardinalul nu se simţi în

apele sale. Aceste cuvinte de fidelitate răsunară în urechile lui ca un imn funebru. El continuă, însă cu oarecare pornire:

— La vârsta dumneavoastră trăiţi cu amintirile? Ce-a fost ieri a trecut. Numai ziua de azi are însemnătate. Azi şi mâine. Ori, prezentul înseamnă pentru dumneavoastră pacea sau războiul. Viitorul este la alegerea dumneavoastră: exilul veşnic sau întoarcerea la o viaţă demnă. Ascultaţi-mă: calităţile înalte, pe care le-aţi folosit în intrigi mărunte, în slujba cauzelor pierdute şi a oamenilor incapabili să vă înţeleagă geniul, aceste calităţi puteţi să le puneţi de azi înainte în slujba statului, pentru un scop înalt.

— Dacă înţeleg bine, Eminenţa Voastră doreşte să mă aibă ca aliată?

— Da, zise calm cardinalul.

— Presupunând că primesc, voi obţine clemenţa dumneavoastră…

— Da. Întreagă!

— Deci, nu-mi mai rămâne decât să obţin iertare şi de la cealaltă persoană.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Eminenţa Voastră, în mărinimia sa, poate uita lupte îndelungate, amintiri crude şi atâta sânge vărsat. Dar există o altă persoană, a cărei supărare e poate mai aprigă şi care, nefăcând parte dintre slujitorii bisericii, nu e obligat să absolve ofensele.

— Vorbiţi despre rege?

— Da, despre Majestatea Sa!

Cardinalul avu o figură dispreţuitoare:

— Garantez pentru iertarea lui.

— Regele s-a schimbat? întrebă ducesa cu un ton ironic.

— Nu, doamnă, Majestatea Sa a rămas aşa cum era. Numai împrejurările s-au schimbat. Ducesă, suntem singuri şi putem vorbi deschis. Desigur, regele vă urăşte. Ştiţi de când şi pentru care motiv.

Instinctiv, doamna de Chevreuse scoase ghearele ca pentru luptă. Convorbirea ajungea la punctul unde ministrul voise s-o aducă. Înţelegea prea bine asta. De aceea, întorcând ochii, cântărindu-şi fiecare cuvânt şi calculându-şi fiecare gest, ea răspunse:

— Îmi pare că ştiu, Monseniore. Majestatea Sa vede în mine geniul rău al reginei. El pune pe seama influenţei mele presupusele greşeli pe care le-a reproşat soţiei sale regale şi care i-au umbrit autoritatea.

Ordinalul scutură capul:

— Dacă ar fi numai asta, aţi fi fost de

mult iertată, încălcarea acestui ordin a fost uitat de mult de către rege. El nu reproşează reginei şi nici dumneavoastră acest gen de slăbiciuni.

— E posibil? În acest caz, chiar că nu înţeleg…

— Ceea ce e rănit într-însul nu e atât monarhul, cât bărbatul. Majestatea Sa e mai gelos pentru onoarea lui de soţ, decât pentru gloria de suveran. Şi că s-a adus o mare ştirbire onoarei sale de soţ. Tocmai această rană secretă îl chinuie de şaisprezece ani. Bănuiala unei infidelităţi îl roade. De aceea, vă urăşte, de acolo vine deci mânia lui.

— Aceste bănuieli sunt nedrepte…

— Aş vrea să vă cred, pentru onoarea Majestăţilor lor.

— Nimic nu le-au confirmat vreodată.

— Până astăzi, nu!

— Rog pe Eminenţa Voastră să nu-mi ia în nume de rău această întrebare: aceste bănuieli ar fi dăinuit atâta timp dacă vreunei persoane interesate nu i-ar fi plăcut să întreţină focul mistuitor?

Cardinalul sări din fotoliu. Lovitura, de data asta, nimerise bine, căci apucând mâna doamnei de Chevreuse strigă cu o voce vibrantă:

— Nu ştiu dacă a fost aşa. A fost într-adevăr un timp când, din motive de interes public, s-a considerat util ca regina să nu aibă asupra soţului său o influenţă prea mare, dar acum, Majestatea Sa dând coroanei un moştenitor, este de datoria oricărui supus nu numai de a-l despărţi pe rege de regină, ci de a-l apropia. Acolo este mântuirea statului.

Ducesa înţelesese. Nu trebuia să schimbe decât o vorbă ca să se poată înţelege gândul ministrului: „acolo este mântuirea mea”, voia să spună cardinalul.

— Să fiu eu, oare, ramura de măslin aleasă de Eminenţa Voastră, întreabă ea părând surprinsă.

— Doamnă, vorbesc serios. Puteţi sluji drept punte de legătură între Majestăţile lor... începeţi prin a-l vindeca pe rege de bănuielile lui.

— Îmi daţi procedeul?

— Da. Îi veţi dovedi că aceste bănuieli nu sunt întemeiate. Acest lucru îl putem face, dacă voiţi, dumneavoastră şi cu mine.

Richelieu se apropie de ea. Vocea sa, aspră şi pornită până acum, se făcu insinuantă şi dulce. Ducesa se temu. Simţea că el avea nevoie absolută de ajutorul ei de

îşi călca astfel orgoliul şi ambiţia. Părăsit de toţi, bănuitor faţă de regele care începuse să şovăie, cardinalul căuta sprijin din partea reginei şi el conta pe Maria de Chevreuse tocmai ca să poată intra în graţiile suveranei.

— Nu înţeleg, zise ea. Cum vom putea proba regelui nevinovăţia reginei, dacă inima lui îi spune altfel?

— Vă repet: putem… cu o singură condiţie.

— Care?

— Înainte de orice… vreau să am… vreau să obţin de la Majestatea Sa şi de la dumneavoastră… o garanţie, o probă sigură de prietenie şi de alianţă.

Ducesa crezu că ghiceşte şi se dădu înapoi, cuprinsă de spaimă.

— Ce anume garanţie?

— Din partea reginei mărturisirea sinceră a greşelilor făcute.

— Şi de la mine?

— O declaraţie scrisă, cuprinzând tot adevărul, iscălită de mâna dumneavoastră.

Un strigăt de groază ieşi de pe buzele îngheţate ale doamnei de Chevreuse. Aşadar, asta i se cerea: s-o predea legată pe regină în mâna cardinalului. Cu preţul acesta, va obţine ea iertarea, iar regina împăcarea cu regele. Această iertare regală o obţineau amândouă: suverana, ca preţ al umilirii, iar ducesa, ca preţ al trădării.

Maria de Chevreuse făcu iute acest raţionament şi sângele său mândru de Rohan începu să-i vâjâie în urechi.

— Îndrăzniţi s-o suspectaţi pe regină? strigă ea într-un avânt de revoltă. O credeţi vinovată?

Richelieu surâse rece:

— Dar e într-adevăr vinovată. O ştiţi mai bine ca oricine.

— Eu? Cerule mare! Nu, nu, eu nu ştiu nimic. E o minciună.

— Să nu ne pierdem în protestări zadarnice… Aţi uitat o anumită întâlnire nocturnă, într-o grădină, între doi gentilomi şi două doamne?

— Calomnie!

— Atunci, am să vă reîmprospătez memoria. Mai întâi data: 20 aprilie 1624; locul: grădina castelului din Amiens; numele gentilomilor: lordul Montaigu şi ducele de Buckingham; numele doamnelor: ducesa de Chevreuse şi…

— Minţiţi!

— Copilării! Veţi nega prezenţa gentilomilor şi a dumneavoastră? Am

dovezi!

— Fie! Dar împotriva ei, nu aveţi nicio mărturie. Regina nu era în acea grădină!

— Atunci cine era femeia blondă care se afla acolo?

Ducesa întoarse privirea, îngăimă:

— O, Monseniore, încetaţi!

— Cum se numea?

— Nu, e secretul meu.

— Vedeţi? Nu aveţi curajul să luptaţi până la capăt?

Ducesa, frântă, căzuse în fotoliu. Cardinalul se aşeză şi el în faţa ei şi zise blând:

— La ce bun să tăgăduiţi? Eu ştiu totul!

— În acest caz, Monseniore, ce aşteptaţi de la mine?

— Dovada care-mi lipseşte.

Ea îl privi fix, surprinsă.

— Da, reluă el cu vehemenţă, dovada. Fiindcă există una. Am căutat-o mult timp, fiindcă numai în stăpânirea ei putem obţine încrederea reginei. Numai proba aceasta putea să-mi îngăduie să fiu generos, să dovedesc suveranei mele că având în mână onoarea şi viaţa ei, înţelegeam să o cruţ şi să o mântui…

— Cu ce preţ? murmură ducesa.

— Dar v-aţi păstrat bine secretul. Nu mai speram să-l aflu vreodată. De curând, însă, indicii sigure m-au încredinţat că această probă există, tangibilă şi materială.

Neliniştită, doamna de Chevreuse înălţă capul.

— Nu o am încă în mână, dar mă apropii de ea. Şi tremur… da, tremur, căci această mărturie, vie, irecuzabilă, a greşelii regale poate să-mi scape mie şi să cadă în alte

mâini, cine ştie, poate chiar în mâinile regelui.

— Oh, niciodată, niciodată! zise ducesa, acoperindu-şi faţa cu mâinile.

— În sfârşit, văd că înţelegeţi. Da, mânia lui ar fi teribilă, izbucnirea îngrozitoare. Furtuna va prinde şi va lua pe toţi în furia ei. Asta voiţi? Gândiţi-vă în ce prăpastie de disperare şi de ruşine ar cădea regina şi prietena dumneavoastră.

„Vai, nu o putem salva, decât dându-i-o în mână” gândea doamna de Chevreuse cu oroare. Pe chipul său, cardinalul ştia să citească chiar şi urma acestui gând.

— Vedeţi, zise el, numai eu ţin în mână salvarea.

— Ce e de făcut?

— Să-mi îngăduiţi să găsesc această dovadă, şi, în acest scop, să-mi spuneţi

întreg adevărul.

— Asta e totul?

— Fără îndoială. Veţi scrie o declaraţie sinceră, pe care o veţi semna…

— Şi pe care regina o va contrasemna?

— Da! Cu preţul acesta, vă acord sprijinul meu şi vă garantez iertarea regelui.

Ducesa, cu degetele crispate pe braţele fotoliului, se ridică dintr-odată şi, fulgerându-l cu o privire de dispreţ neţărmurit pe cardinal, izbucni:

— Ei bine, nu! mai degrabă lupt cu toate riscurile şi primejdiile… Nu voi trăda pe regina mea, n-am să v-o dau pe mână! Mâna ei nu va semna propria-i decădere!

— Luaţi aminte! zise cardinalul ameninţător. Ştiu unde eraţi azi-noapte, doamnă. Credeţi că deghizarea a putut

înşela vigilenţa oamenilor mei? Ştiu pe cine aţi văzut şi ce i-aţi cerut folosindu-vă de puterea acestui secret pe care mie mi-l refuzaţi. Dacă doriţi războiul şi-mi răpiţi încă odată sprijinul reginei, va fi vai de dumneavoastră şi de ea…

— O ameninţaţi pe suverană?

Într-un efort suprem de stăpânire de sine, deodată, Richelieu păru să-şi redobândească răceala:

— Pentru ultima oară, vă ofer pacea!

— Cu ce preţ? Al unei trădări!

— Gândiţi-vă că şi fără dumneavoastră pot prinde acest secret.

— Căutaţi-l, monseniore. De la mine nu-l veţi obţine.

— De când vă ştiu, sunteţi şi aţi rămas o aventurieră, zise el încreţindu-şi buzele a dispreţ.

— Aventurieră, fie! Accept această calificare. În aceasta postură nu mă voi dezonora cel puţin, ca în aceea pe care mi-o oferiţi: spionaj şi trădare.

Cuprins de o nouă mânie, cardinalul îi prinse pumnul.

— Uitaţi, doamnă, că sunteţi la discreţia mea.

— Nu uit deloc!

— Că vă pot preda pe mâna justiţiei regelui, fiindcă cutezaţi să vă întoarceţi din exil spre a corupe din nou inima nefericitei noastre suverane.

— O puteţi face, monseniore. Majestatea Sa se va întreba însă, pe drept cuvânt, pentru ce s-a îngăduit acestei exilate să vadă pe regina pe care venise s-o corupă? Şi ce târg i s-a oferit într-o întrevedere secretă, într-un loc ascuns? Regele e

neîncrezător, el va fi poate curios să ştie ce putea conspira împreună ducesa de Chevreuse şi cardinalul, duce de Richelieu!

Neizbutind cu violenţa, ministrul se calmă din nou.

— Fie! Pot evita acest scandal. Nimeni nu ştie despre arestarea dumneavoastră: nici chiar gărzile care au executat-o, nu ştiu cine sunteţi. Pentru aceşti oameni sunteţi un conspirator oarecare, un aventurier, înhăţat pe drumul mare: domnul Bernard.

Ducesa simţi cum o prinde tremurul.

— Cine va da, deci, alarma de arestarea domnului Bernard, chiar de dispariţia lui?

— Ştiu. Puteţi să mă asasinaţi fără să vă temeţi de pedeapsă.

— Oh, să vă omor? La ce bun? Am locuri discrete, tot aşa de sigure ca şi mormântul. Odată ce-a intrat cineva acolo, nu mai iese,

ca şi din mormânt.

Cu tot curajul său, doamna de Chevreuse păli îngrozitor. Incognito-ul sub care se ascunsese avea să-i devină oare fatal? își stăpâni totuşi nervii, ca să răspundă:

— Slavă domnului! Am destui prieteni care se vor întreba ce s-a întâmplat cu ducesa de Chevreuse. Regina…

— Regina va tăcea, căci de-ar vorbi, s-ar demasca.

— Oamenii dumneavoastră pot fi mai puţin discreţi.

— Îi am în mână!

— S-ar putea găsi unul mai cu inimă. Poate că vreunul m-a recunoscut.

Rece, cardinalul o scrută cu privirea:

— În cazul acesta, vai de el!

Ducesa ar fi vrut să-l numească pe

d'Artagnan. Dar ameninţarea o opri. Ea – şi muşcă buzele până la sânge, ca să nu scape numele muşchetarului.

— Vedeţi dar, sunteţi la discreţia mea. V-am rugat când puteam să poruncesc şi să ameninţ, fiindcă voiam să-mi spuneţi secretul de bunăvoie şi să nu vi-l smulg prin violenţă.

— Prin violenţă?! Nu mă tem de ea. Nimic pe lume nu îmi poate descleşta gura şi de nimic nu mă tem, în afară de Dumnezeu.

— Aţi ales singură, zise cardinalul. Zarul a fost aruncat!

Doborât, el se aşeză la masă şi începu să scrie cu mâna tremurând de furie.

În acest moment, împinsă de o mână uşoară din afară, uşa se deschise uşor. Graţiosul cavaler care fusese primul la

coborârea scăriţei în faţa micului pavilion, pătrunse fără zgomot în încăpere.

Îndată ce intră, îl salută pe prizonier cu o înclinare mută din cap, însoţită de un surâs fermecător. Apoi, făcându-i cu ochiul, puse misterios un deget pe buze.

Acest gest rapid o surprinse în aşa măsură pe doamna de Chevreuse, încât nu putu să-şi creadă ochilor.

Cavalerul înaintă până la masă şi, înclinându-se spre stăpân, îi şopti câteva cuvinte la ureche. Cardinalul tresări. O cută de nelinişte îi brăzdă fruntea şi ducesa văzu cum fixează asupra ei o privire înflăcărată, încărcată de ură. Apoi se ridică şi începu să se plimbe prin odaie, părând nehotărât.

Ce-ar fi putut să-i spună noul venit ca să-l tulbure în aşa măsură? Dar nu! Ducesa nu se înşela şi aventura lua o întorsătură

neaşteptată. Ori de câte ori, ministrul era cu spatele spre ei în plimbarea lui agitată, cavalerul se folosea ca să reînnoiască spre ducesă aceleaşi semne neînţelese, de la început.

Brusc, cardinalul se opri în faţa ducesei şi, privind-o adânc în ochi, articulă pe un ton aspru:

— Azi-noapte, la Carmelite, n-aţi fost singură?

Ducesei nu-i veni răspunsul dintr-odată. Cavalerul îi făcu semn pe furiş să răspundă afirmativ. Gândindu-se că mesagerul era de acum departe şi că nu mai putea fi prins, ea mărturisi:

— Într-adevăr, monseniore, n-am fost singură.

Richelieu schimbă o privire cu noul venit, a cărui atitudine rezervată şi

nepăsătoare nu arăta nimic din ciudata lui intervenţie recentă.

— Şi însoţitorul dumneavoastră, un tânăr soldat, cunoştea numele dumneavoastră adevărat, vreau să zic?

Cavalerul, tot pe furiş dădu de două ori din cap, voind să-i spună: „răspunde da!”

Şi fără să ştie de ce, supunându-se acestei sugestii, ea răspunse:

— Da.

Un gest de dezamăgire îi scăpă lui Richelieu. Personalitatea ducesei era cunoscută. Ea nu mai putea fi deci încarcerată sub un nume de împrumut. Ca s-o aresteze sub numele ei adevărat şi să-şi asume izbucnirea unui proces, riscurile erau mari. Regina întărâtată, regele bănuitor, conjuraţii împinşi de frică la măsuri extreme. Iute, cardinalul cântări

şansele unei asemenea operaţii. Doar mânia şi orgoliul îl mânau către violenţă. Deodată, toţi muşchii feţei i se încordară într-o luptă supremă a voinţei împotriva pasiunii, într-un efort de dominare de sine.

Hotărârea era de acum luată. Cu un gest nervos, el apucă bucata de hârtie pe care începuse să scrie şi cei de faţă îl văzură cum o sfâşie în bucăţi, încet, încet cu părere de rău.

— Frumoasa mea duşmană, zise atunci cardinalul surâzând forţat, nu vreau să fiu îndurător doar pe jumătate. Amintiţi-vă doar atât: că v-am avut în mână şi totuşi v-am lăsat viaţa şi libertatea.

Ducesa nu îndrăznea să creadă în această întorsătură neaşteptată. Ce cursă nouă ascundea această măsură neprevăzută. Pieziş, privirea ei se îndreptă

spre tăcutul personaj. Neobservat, acesta îşi continua semnele tainice.

— Domnule d’Artagnan! strigă cardinalul.

La acest apel, muşchetarul intră.

— Vi-l încredinţez pe domnul Bernard, zise stăpânul. Îl veţi conduce la Boulogne, pe drumul cel mai scurt. Acolo, veţi supraveghea îmbarcarea sa pe prima navă care pleacă în Anglia. Aveţi grijă ca prizonierul să nu comunice, cu nimeni în drum. Răspundeţi cu capul de aceasta.

Muşchetarul se înclină fără să clipească.

Atunci Richelieu reveni la ducesă. Îi întinse mâna.

— Gândiţi-vă încă, zise el foarte încet, atingându-i cu buzele degetele înmănuşate: aliaţi, o vom salva pe regină, duşmani, o putem pierde.

Ea tăcu, părând a nu înţelege. El insistă:

— Gândiţi-vă şi la mărturia aceea vie, pe care o pot avea în mână cândva... poate chiar mâine.

De data aceasta, cardinalul o văzu tresărind pe ducesă.

— Atunci vă veţi căi, fără îndoială, că mi-aţi respins propunerile. Dar va fi prea târziu!

Doamna de Chevreuse nu putea să cedeze. Îşi stăpâni emoţia şi aruncă acest răspuns plin de fatalism

— Ce-o vrea dumnezeu!

Stăpânul Franţei lăsă să cadă mâna mică şi, cu un oftat de regret, părăsi pavilionul, păşind greoi. Ducesa rămăsese înmărmurită.

Amabilul cavaler se folosi de ieşirea cardinalului, ca să se apropie iute de ea.

— Nădăjduiesc, doamnă ducesă, şopti el, că veţi binevoi să vă amintiţi că datorită mie, umilul dumneavoastră servitor, sunteţi acum liberă şi să-i spuneţi asta Majestăţii Sale, regina.

La rândul său, îi luă şi el mâna, dar nu spre a i-o săruta, ci pentru a-i strecura un bileţel îndoit. Şi, înainte ca ea să-şi revină din uimire, acesta ieşi tot aşa cum intrase: alunecând ca o şopârlă.

— Cine e omul acesta? îl întrebă ea pe d'Artagnan.

Muşchetarul avu o mutră de dispreţ:

— El! Nu e nimic de capul lui, e domnul Mazarin.

„Ce joc face? gândi ea, şi ce-o fi dorind de la regină?"

O idee neaşteptată îi veni în minte:

— Unde se afla acest Mazarin în timpul

convorbirii mele cu cardinalul?

D’Artagnan surâse.

— După obiceiul său, foarte aproape de uşă.

— Dumnezeule! În acest caz, a auzit totul!

Atunci, febrilă, desfăcu biletul. Era acoperit cu un scris neregulat, prefăcut, asemănător scrisului cu mâna stângă. Ea citi: *Dacă domnul Bernard vrea să ştie ce s-a întâmplat cu o anumită casetă, uitată de dânsul la Barbette, un gentilom care se interesează de dânsul i-o vă spune în noaptea asta.*

„O casetă? gândi ea. O casetă uitată de mine la Barbette? Ce sens are asta? Fără îndoială vreo cursă a lui Mazarin”. Continuă să descifreze: *Această cutie e pecetluită cu o stea.*

„O stea!” ducesa se opri, adânc tulburată. Scrisoarea se termina aici. Un singur cuvânt mai era, drept semnătură. Doamna de Chevreuse păli, citindu-l. Îşi puse mâna pe piept, ca să-şi domolească bătăile inimii. Căci acest cuvânt era: „REMEMBER”, ultimul cuvânt al lui Buckingham pe când murea.

— Dovada! gâfâi ducesa. Dovada tangibilă, materială... Mărturia irecuzabilă, vie! Dumnezeule, ajută-mă!

Luă iute hotărârea: „La noapte îl voi vedea pe acest Mazarin!”

Biletul mai conţinea şi un post scriptum: *Pe stâlpul din dreapta, la ieşirea din pavilion, scrieţi numele oraşului unde veţi fi la noapte.*

Întrebat în această privinţă, d’Artagnan răspunse:

— Dacă binevoţi, la hanul „Stejarul regal” din Saint Germain veţi găsi o casă convenabilă unde să vă petreceţi noaptea.

Ei ieşiră împreună, d’Artagnan se duse să inspecteze şeile cailor. Ducesa se apropie de stâlpul indicat şi scrise cu un cărbune găsit pe jos: „Saint-Germain – Stejarul regal”. Abia se îndepărtaseră muşchetarul şi prizoniera, pornind la drum, când un bărbat în uniforma gărzilor ieşi din umbra parcului, se îndreptă către stâlp, citi atent apoi şterse orice urmă de scris. Sări îndată pe cal şi ajunse din urmă escorta care însoţea trăsura celor doi bărbaţi de stat.

În trăsură, Richelieu îşi mesteca amarnic ura:

— Pe acel soldat tânăr, complicele ei, va trebui să-l prindem cu orice chip, auziţi, domnule de Mazarin?

— Da, Monseniore, îl vom prinde.

— Auzi, s-o las eu să plece! Pe ea, când o aveam deja în mână!

— Vai, Eminenţă, altfel ar fi fost foarte primejdios. Şi fără folos!

— M-aş fi răzbunat, cel puţin!

— Să vă răzbunaţi! şopti italianul. La ce bun? Şi adăugă în sine: „Să-i joci, să-i joci! E cel mai bine, să nu-i ucizi niciodată”.

Frânt, Richelieu tăcea acum.

„Sărmanul domn cardinal! gândi Mazarin cu gingaşă milă. E bătrân şi uzat! Ah, pe Madona, se apropie ceasul când va fi rândul meu!”

XX

UN COMESEAN CIUDAT

Cavalerul Tancred străbătu cu mare

iuţeală cele câteva leghe de la drumul către Orléans până la drumul spre Reims. Trecu prin târguri şi sate, peste poduri, ca fulgerul. Trecu Marna în două rânduri: odată la Creteil, a doua oară la Joinville. Aici, la cinci leghe de duşmani, el se opri în sfârşit să răsufle. Putea fi ora şase dimineaţa. Cerul îşi măturase norii şi soarele strălucea vesel, salutat de cântecul păsărilor. Bucuria de a trăi îi umpluse inima tânărului cavaler. Simţea risipindu-i-se neliniştea care-l încercase din clipa când, sub presiunea primejdiei, trebuise s-o părăsească pe ducesa de Chevreuse.

Era posibil, oare ca această uimitoare aventurieră să-şi găsească sfârşitul într-o întâlnire atât de banală? Asta s-o creadă alţii! Geniala intrigantă trecuse prin primejdii mai mari şi se descurcase bine din

toate. Şi, de data asta, va scăpa din strânsoarea duşmanului. De altfel, dacă ar rămâne în mâinile cardinalului, cel puţin voinţa ei se va îndeplini. Mister va ajunge la Sedan şi se va întoarce. Apoi, vom vedea! îi venea greu să creadă că ajutat de domnişoara de Cernay şi de regină nu va izbuti el, Mister, să elibereze această frumoasă pradă din ghearele tigrului.

Liniştit în această privinţă, Cavalerul se gândi la propriile lui afaceri. Ca să ajungă la Sedan şi să se întoarcă, îi trebuiau trei lucruri principale: prudenţă, un cal bun şi bani.

Prudenţă? Bravul băieţandru se lăuda, că nu-i lipseşte. Şi avea într-adevăr, când era vorba să ia hotărâri bune şi să stabilească planuri înţelepte de conduită. Numai că, pus la încercare, când vreun

obstacol neprevăzut îi strica treburile şi-i încălzea sângele, se lăsa bucuros în seama pornirii lui naturale. Şi ca să iasă din încurcătură, se servea de două talismane preţioase: steaua şi sabia, mult mai valoroasă.

A doua condiţie: un cal bun, era rezolvată – prin grija ducesei, Căpitan avea sângele zvăpăiat al Spaniei. Suplu şi furtunos, era totuşi la fel de rezistent ca un cal de povară. După atâta alergătură, cavalerul îl simţea aşa de odihnit, ca şi cum ar fi fost scos atunci din grajd. Şi în această privinţă, deci, totul era bine. Necazul era cu banii! Toată bogăţia pecuniară a soldatului se afla într-o pungă de piele, care-i umfla zadarnic buzunarul, căci era într-însa mai mult mărunţiş decât ludovici. Obişnuit să privească primejdia în faţă, îşi scoase punga

şi începu să-şi numere averea în palmă. Făcu socoteala adunând până la ultima leţcaie şi abia atinse o sută de livre. Presupunând că-i vor trebui opt zile dus şi întors şi opt zile de aşteptare în Sedan, asta înseamnă cam şase livre pe zi... Şase livre pentru un om şi un cal! Mângâie uşor coama lui Căpitan şoptindu-i la ureche:

— Mi se cam pare camarade că nu o vom duce deloc boiereşte. Dar fii, pe pace, n-am să ronţăi din porţia ta.

Atenţie delicată, la care calul îi răspunse dând bucuros din cap.

Era aproape ora unsprezece, când Cavalerul intră în Coulommiers. Cal şi călăreţ aveau nevoie egală de două ore de repaus şi de o masă întremătoare. O noapte nedormită, emoţiile din zorii zilei şi apoi o cavalcadă lungă în plin aer stârniseră

soldatului o poftă grozavă de mâncare şi se simţea în măsură să-l concureze chiar pe Saint-Amant.

Intrând pe strada mare, Mister zări firma unei ospătării: „Pavăza Franţei”, aşezată aproape de-a curmezişul drumului. Căpitan ciulind urechea, adulmecă şi el mirosul plăcut de fân proaspăt şi-şi îndreptă nările către acest paradis apropiat. În acelaşi timp, un miros plăcut de carne friptă trecu pe la nasul cavalerului, care coti involuntar spre tinda primitoare. Gazda, o firmă vie, strălucea de sănătate şi curăţenie. Cu mâinile încrucişate pe burta făloasă, stătea la pândă în prag şi cu un surâs îmbietor, privea la acest client însemnat, al cărui cal falnic îl recomanda întregii sale atenţii. La apropierea cavalerului, îşi scoase deci boneta albă şi se dădu la o parte,

lăsând intrarea liberă.

Un rândaş alergă înaintea lui Mister. Cu nobleţe, ca un om care îşi cunoaşte preţul, el îi azvârli frâul şi sări jos de pe cal. Apoi chemă gazda şi, cu un ton plin de măreţie, îi comandă o masă demnă de apetitul său princiar.

După aceea, îşi urmă calul în grajd cu aerul unui mare senior care nu înţelege să-şi încredinţeze pe mâini străine îngrijirea unui animal de preţ.

— Încetişor, omule, strigă valetului, cu blândeţe, poartă-te ca şi cu o mireasă.

— Frumos animal! făcu rândaşul cu un aer cunoscător.

Cavalerul se împăună.

— Cadou din partea unei ducese, lăsă el să-i scape cu neglijenţă.

Iar în sine, gândea: „Vai de pielea mea,

darul ăsta mă duce la faliment. Sunt pe cale să-mi ştirbesc serios rezerva!... Ei, cu atât mai rău! Nu stă bine mesagerului reginei să se poarte ca un bădăran şi să facă tovărăşie cu cărăuşii. Căpitan îşi cunoaşte meseria.

Şi, cum nu ducea lipsă de idei bune, încheie;

— Fiecare zi cu grija ei! Vom vedea dacă steaua mă părăseşte în drum!

În timpul acesta, rândaşul luase şaua de pe calul ducesei cu toată atenţia cuvenită unei origini aşa de nobile.

— Doreşte gentilomul să golească tocurile de la şa? întrebă el, aruncând şaua pe un maldăr de fân.

— Da, da! zise Mister, era să uit această precauţie.

Adevărul este, că în fuga lui grăbită, uitase cu totul să inspecteze şaua. Ea putea

conţine lucruri compromiţătoare. Din tocul din dreapta scoase o pereche de pistoale straşnice, pe care le examină cu un ochi de cunoscător. Bună treabă. Erau arme, nu glumă, care ar putea folosi la nevoie. Puse pistoalele la cingătoare şi trecu la tocul stâng. Acesta era plin de gloanţe şi de iarbă de puşcă.

— Ducesa s-a îngrijit de toate, constată Mister. Păcat că a uitat tocmai ce mă doare! Isprăvind şi aici, cercetă la oblânc în locul unde se purta mantaua. Aici avu o adevărată surpriză, încât fu cât pe-aici să strige: primul lucru pe care-l găsi, fu un săculeţ umflat să crape, care căzând pe pământ, scoase un sunet metalic promiţător…

Lacrimi de recunoştinţă şi de bucurie sclipiră în ochii soldatului.

— Scumpă ducesă, zise cavalerul înduioşat, a prevăzut totul, chiar şi asta!

Cântări săculeţul şi plescăi încântat din limbă.

— Pe legea mea, nobila mea prietenă ştie să aranjeze bine lucrurile. Iată-mă mai bogat decât Cresus. În exuberanţa sa trimise pe adresa prevăzătoarei sale protectoare un sărut recunoscător. Apoi, în picioare, strigă cu mândrie.

— Hei, cheamă gazda! porunci el rândaşului.

Vestit, acesta alergă grăbit.

— Adaugă două sticle de Bourgogne, din cel mai vechi… Haide prietene! Şi nu uita că peste două ore plec la drum.

Hangiul se retrase numai în plecăciuni. După ce Căpitan fu periat şi ţesălat, Mister putu în sfârşit să se îngrijească şi de sine.

Părăsind grajdul ca să se ducă în sala de mese, fu nevoit să se dea la o parte şi să facă loc rândaşului care tocmai intra ducând de frâu o catârcă.

„Fără îndoială, animalul vreunul călător la fel de înfometat ca mine”, gândi Tancred.

În mijlocul curţii, văzu pe gazdă stând de vorbă cu un călugăr burtos şi vesel, purtând capişonul ţuguiat al franciscanilor. Când se apropie; capucinul coborî vocea şi îl privi cu ochi bănuitor.

Tânărului îi era prea mare foamea ca să dea atenţie acestei cercetări viclene. El îl întrebă pe patron, în bună dispoziţie:

— Hei, maestre, ce spun cuptoarele dumitale? Gata masa?

— La dispoziţia excelenţei voastre.

— Bine să nu-l facem să aştepte. S-ar supăra pe noi.

Hangiul schimbă o privire de înţelegere cu bunul părinte şi, întorcându-i spatele, se grăbi să-şi conducă clientul în sala unde masa era deja pregătită. Lucrurile erau aranjate de minune. Sticlele de vin aveau luciri de rubin şi de topaz. Un crap înota într-un sos bogat. Mister se grăbi să atace acest apetitiv, stropindu-l din belşug cu o cupă mare de vin. Potolindu-şi astfel furia foamei, se uită împrejur, cercetând sala şi pe cei de faţă. Sala, cu plafonul scund şi, deci, întunecată, părea să fie destul de mare. Nu primea însă lumină decât printr-o singură fereastră, care se afla tocmai lângă masa lui. Prin aceasta, el putea vedea o bucată din drumul pe care venise.

În spate, o scară ducea la etaj. În fund, într-o sobă înaltă ardea un foc de lemne, inutil pentru această zi călduţă de

primăvară. Alături de sobă, o uşă mică ducea la bucătărie. Zidul lateral nu avea decât o ieşire, una prin care intrase şi care răspundea în curte.

Afară de locul unde se aşezase Mister, sala era înecată în umbră.

— Bun loc pentru o cursă, gândi el jumătate în glumă, jumătate în serios.

Printr-o ciudată asociaţie de idei, îşi mai aminti şi de capucin şi de înfăţişarea suspectă a acestuia.

— Puţin îmi pasă! Sunt un soldat care se întoarce la corp. Am în buzunar un concediu în toată forma, cu semnătura comandantului. Sunt în regulă faţă de cea mai severă inchiziţie.

Totuşi, bănuitor, îşi căută cu privirea mantaua, unde ascunsese plicul secret al ducesei. Era bine prinsă, în acelaşi cârlig cu

spada, la îndemână. Din exces de precauţie, îşi scoase pisoalele şi, după ce le verifică încărcătura, le aşeză ostentativ unul într-o parte, pe masă, şi altul în cealaltă parte.

După aceea, primi cu entuziasm o friptură cu miros plăcut, pe care gazda se grăbea să i-o aducă şi o atacă fără zăbavă.

— Senioria voastră, sunteţi prea precaut, observă omul, privind pieziş spre pistoale.

— Aşa şi trebuie în vremurile de azi, ripostă Tancred cu gura plină.

— Oh, ţara e liniştită pentru moment. De când înţeleptul nostru ministru, marele cardinal, ne-a scăpat de protestanţi, ne bucurăm de binefacerile păcii, atât de necesară comerţului.

— În sănătatea cardinalului, deci, zise Mister, dând cupa peste cap.

Era prudenţă şi diplomaţie! Nu voia să se dea în vileag.

— Gentilomul face parte, fără îndoială, din armată?

Cavalerul îl privi fix pe hotelier. Pricepea că acesta încearcă să-l tragă de limbă. De aceea, intrând la bănuieli, îi răspunse cu un da evaziv.

— Şi vă întoarceţi la corp?

— Da.

— Frumoasă carieră e cea de militar şi cât de glorioasă! Duşmanii statului au simţit, în timpul ultimei campanii, valoarea armatelor noastre.

Rostind acestea, omul cu pântecul mare rămase cu gura deschisă, aşteptând un răspuns.

— Da! zise iarăşi Cavalerul.

— Dacă această nobilă profesiune îşi are

gloria sa, are totuşi şi neajunsuri. Grandoare şi nefericire, asta e!

Şi filosoful bucătar oftă adânc.

— Se poate întâmpla!

— Să scoţi sabia împotriva spaniolilor sau lorenezilor, mai merge! Dar împotriva piepturilor franceze…

De data asta, terenul începea să frigă sub picioare. Cum? Acest poloboc ambulant avea pretenţia să-l sondeze? Ca nu cumva să-i scape vreun cuvânt primejdios, Cavalerul se mulţumi să-şi mestece dumicatul.

Gazda reluă, dezamăgit:

— Probabil, că aşa va face şi senioria voastră. Mă prind că preferaţi să-i înfruntaţi pe spanioli în Flandra, decât să-l întâlnească pe mareşalul de Chatillon în faţa Sedanului.

Mister crezu că se sufocă şi scutură capul, ca şi cum ar fi fost mâhnit.

— Fiindcă, fără îndoială, spre Sedan vă îndreptaţi?

— Într-adevăr.

— Senioria voastră să-mi îngăduie să beau pentru izbânda sa şi să urez domnilor prinţi să-şi facă datoria, fără vărsare de sânge francez. E o faptă ruşinoasă să lupţi contra regelui tău şi contra înţeleptului nostru cardinal!

Cavalerul, plictisit, se întreba dacă n-ar trebui să arunce pe fereastră pe acest flecar solemn. Dar, se stăpâni şi, cu un surâs amabil, dădu dreptate gazdei, care scoase boneta albă şi strigă cu entuziasm:

— Pentru victoria armatelor noastre! Trăiască Monseniorul cardinal!

— Pentru Majestatea Sa, regele Ludovic

al XIII-lea! rosti Cavalerul cu o voce sonoră.

În această clipă, izbucni o tuse în colţul cel mai întunecat al sălii. Cavalerul se uită într-acolo. Înţelese atunci că nu era singur. Un alt comesean ocupa un loc în acel colţ pierdut. Omul era scuturat de o tuse îndrăcită

— Priviţi-l pe sărmanul acesta, şopti hotelierul. El este o victimă a disensiunilor noastre interne.

Mirat, Mister întoarse privirea spre flecar, în vreme ce gazda, încurajată de întrebarea acestuia mută continuă:

— Aşa cum îl vedeţi, a, cunoscut totuşi şi vremuri mai bune. De aceea şi continui să-l primesc, deşi nu e un client prea onorabil. Cum v-am spus, tulburările interne l-au adus în sapă de lemn.

— E adevărat?

— Vă dau cuvântul meu... E un negustor de lână din strada Grenetail.

— Din ce stradă?

— Grenetail, la Paris, cartierul Saint-Martin. Are firma „La mielul alb”.

„Iată o coincidenţă, gândi Mister. Tocmai acolo locuieşte şi Cyrano!”

El se hotărî să nu piardă niciunul dintre cuvintele vorbăreţului hotelier, care povestea întruna, fericit că, în sfârşit, e ascultat.

— Întorcându-se din Flandra, unde şi-a făcut cumpărăturile ca de obicei, a socotit prudent să facă un ocol prin Ardeni, ca să evite provinciile din Nord, înţesate de războinici.

— Înţeleaptă precauţie!

— Dar proastă inspiraţie! Lângă Sedan, a fost prădat de cavalerii mercenari din

slujba Domnilor Prinţi. Totuşi, el a izbutit să-şi scape o rezervă ascunsă, dar a căzut în mâna unui alt grup de mercenari ai domnului mareşal şi francezii i-au luat şi bruma ce-i mai scăpase de la germani. Şi acum, iată-l se întoarce pe jos, la Paris şi nu are bani nici de mâncare.

În timp ce i se ţinea această predică, Mister cercetase atent pe străin. Era ditamai lunganul, cu oase lungi, destul de impunător, având mai degrabă înfăţişarea unui gentilom, decât a unui negustor cumsecade, prădat.

Slab şi zdrenţăros, părea că iese dintr-un post îndelungat. Devora, cu dinţii ascuţiţi ca de lup înfometat, un dejun sărăcăcios, stropit de un lichid suspect, care semăna bine cu apa chioară.

Milosul cavaler întoarse privirea către

propria-i masă, supraîncărcată cu tot felul de bucate gustoase şi cu vinuri fine şi se simţi ruşinat de belşugul său.

— Dacă-i aşa, propuse el, rugaţi-l pe acest nenorocit să poftească la masa mea. Între creştini trebuie să ne ajutăm.

Hangiul nu avu nevoie să i se repete ordinul. Ca un bun negustor, care miroase câştigul îndoit, el se grăbi să transmită invitaţia.

Acela se ridică iute şi, cu plecăciuni şi scuze, întrerupte de voia bună a tânărului, luă loc la masă, faţă în faţă. Apoi, fără alt preambul, sub ochii înveseliţi ai Cavalerului, lunganul începu să înfulece bucăţi după bucăţi şi să soarbă la pahare cu o grabă semnificativă. Aşadar, nu era doar o născocire povestirea gazdei! Totuşi, Tancred făcu o remarcă: tot mâncând, omul

plimba mecanic priviri neliniştite de la uşă la fereastră şi părea că ciuleşte urechea la cel mai mic zgomot. Aceste mişcări ciudate îi dădeau înfăţişarea unui animal hăituit şi înfometat, pradă a doua instincte primare: unul de-a se îndopa cu orice preţ şi altul – de-a fugi la apropierea vânătorului. Iar această agitaţie neîntreruptă se mărea pe măsură ce-şi umplea stomacul, ca şi cum, odată foamea potolită, instinctul de apărare trecea pe primul plan.

Îndată ce hangiul se retrase, după ce tăiase şi împărţise în farfurii o găină, ciudatul comesean puse pe neaşteptate mâna pe braţul cavalerului şi-i zise iute:

— Tânărul meu senior, ca recunoştinţă pentru generoasa invitaţie, vă voi da un sfat bun.

Această introducere, ca şi măsurile de

precauţie pe care le lua comeseanul îl intrigă pe Mister. Celălalt reluă:

— Aţi făcut o mare greşeală…

— Ia să vedem?!

— Adineauri, vorbind cu gazda, aţi scăpat un cuvânt imprudent. De aceea am şi tuşit, ca să vă avertizez.

— Un cuvânt imprudent? Dar, am spus numai „da” şi „nu”. Nimic altceva.

— Când gazda a ridicat paharul pentru domnul cardinal, dumneavoastră aţi băut în sănătatea regelui.

— Ei şi?

— Vai de mine! Vorbele sunt primejdioase. Pentru orice adept al cardinalului, nu există în Franţa decât un singur rege: Marele Armand! De aceea, „trăiască regele” este un strigăt de răzvrătire.

Cavalerul izbucni în râs:

— Drace! Nu-mi pare să împărtăşiţi dragostea gazdei noastre pentru cardinal.

— Ssst! şopti lunganul, ai cărei ochi bănuitori se îndreptară spre poartă, ciulind şi urechea.

— Haideţi, domnul meu, explicaţi-mi, fiindcă într-adevăr mă neliniştiţi.

— Ascultaţi! Când aţi ridicat paharul pentru rege v-am recunoscut drept unul dintre ai noştri. Cu atât mai mult, cu cât v-aţi justificat greu prezenţa pe acest drum care duce la domnii Prinţi, la Sedan.

— Dar duce în tabăra domnului de Chatillon, zise tânărul neîncrezător.

— Desigur. Dar nu prea aveţi aerul că mergeţi acolo. De când, oare, un soldat, întorcându-se din concediu, face aşa cheltuială şi se apără cu două pistoale pe

masă?

Cavalerul simţi că roşeşte. Excesul său de prudenţă fusese o greşeală. Neliniştit, întrebă:

— Şi unde credeţi dumneavoastră că merg?

— La Prinţi! afirmă celălalt, clipind din ochi în semn de complicitate. Nu haina îl face pe călugăr şi, sub acest costum militar, mă prind că se ascunde un gentilom deghizat.

Bănuind o cursă, Mister scutură din cap, negând.

— Hei, nu râdeţi, domnul meu! Purtaţi un inel care spune altceva!

Şi omul arătă cu degetul inelul de aur, pe care ducesa îl petrecuse pe degetul însoţitorului său, în clipa despărţirii. Cavalerul se întreba în ce cursă căzuse,

când, spre marea lui mirare, îl văzu pe ciudatul său invitat cum scoate, cu precauţie, din buzunar un inel întru totul asemănător. Lunganul adăugă, râzând:

— Iată, priviţi inelul acesta, suntem între ai noştri. Dacă sunteţi din partea doamnei ducese, eu sunt din partea Prinţilor.

Soldatul era un conspirator prea novice, ca să nu rămână dintr-odată buimăcit. Celălalt, profită ca să continue pe un ton volubil:

— Dar, iertaţi-mă, e cazul să mă prezint. Desigur, numele meu vă e cunoscut, căci a făcut oarecare vâlvă în lume. Şi, după o nouă privire bănuitoare: Sunt Jean-Baptiste Eremitul de Vauselle! Cu toată sărăcia mea prezentă, pot să stau cu fruntea sus la masa dumneavoastră.

Apoi, tăcu, aşteptând pe celălalt, să se

prezinte la rândul său. Dar acesta, hotărât să păstreze un prudent incognito, se mărgini să încline capul.

Domnul de Vauselle, cu ochiul şi urechea mereu la pândă, reluă, cu o uşoară nuanţă de dezamăgire în glas:

— Nu vă cer numele, fiindcă îmi pare că vă convine să vă păstraţi anonimatul.

— Credeţi-mă că e vorba de discreţie şi nu de neîncrederea dumneavoastră.

— Nu insist. Mi-ajunge să ştiu că suntem de aceeaşi parte. Aş vrea să vă fiu de folos cu experienţa mea, continuă Vauselle. Se înţelege că nu credeţi nici un singur cuvânt din povestea patronului. Nu sunt niciun negustor de lână şi nici nu am fost jefuit vreodată.

Mister nu aşteptase această mărturisire, ca să fie perfect convins că întâmplarea

aceea nu era credibilă. Acum, când îl putuse studia îndeaproape pe Vauselle, personajul îi părea făcut să jefuiască mai degrabă el pe altul, decât să fie jefuit.

— Ceea ce m-a redus la această sărăcie lucie, a fost nevoia să mă ascund de un spion infernal pus de cardinal pe urmele mele şi care m-a urmărit de la Sedan până la Chălons. Abia de trei zile am izbutit să scap de acest ucenic al satanei, refugiindu-mă la timp pe un drum lateral, în clipa când el era pe punctul să mă dea pe mâna unui pichet de dragoni. De atunci, rătăcesc prin păduri şi nu îndrăznesc decât noaptea să ies la drum, după ce mi-am lăsat punga şi calul în mâna ţăranilor lacomi, a căror tăcere o cumpăr cu acest preţ.

— Drace! De trei zile… înţeleg abia acum pofta dumneavoastră de mâncare.

— Numai azi am cutezat să viu până în această casă ospitalieră, unde steaua mea m-a făcut să întâlnesc un amfitrion generos. Într-adevăr, oricât de săracă ar fi fost consumaţia mea, mă tot întrebam cu ce o voi plăti. Ce vreţi? Foamea îl scoate până şi pe lup din pădure!

— Nu-i nimic, voi plăti eu totul, spuse Mister. Şi am să vă mai dau câţiva ludovici ca să ajungeţi la Paris.

Vauselle schiţă cu mâna dreaptă un gest discret de refuz, în timp ce cu stânga apuca lacom piesele de aur şi le vârî în buzunarul pantalonilor.

— Asta-i precis aur anticardinalist, zise el. De aceea primesc.

— Acum, rămâne să vă mulţumesc pentru sfaturi, înţeleg că e bine să te fereşti de spioni.

— Drumul e presărat pretutindeni cu această sămânţă, care răsare până din pietre, zise Vpuselle, turnându-şi un nou pahar.

— Dumnezeu ştie dacă nu era plăsmuit din aceeaşi plămadă şi capucinul de adineauri.

Vauselle, care ducea paharul la gură, se opri scurt, palid şi tremurător:

— Un capucin? făcu el.

— Da, unul grăsun. Tot dădea târcoale prinprejur. L-am surprins stând de vorbă cu patronul.

— Un capucin călare pe o catârcă?

— Călare? Nu! Coborâse!

Dintr-odată, Vauselle sări în sus. Rotind jur-împrejur priviri rătăcite, gemu:

— Dumnezeule! El e! Părintele Hilarion, omul meu de la Châlons.

Şi, fără să mai stea pe gânduri, alergând iute spre cuier, înşfăcă o manta la iuţeală, îşi înfundă pălăria pe cap şi alergă spre uşă.

— Hei, mai încet! Aţi luat mantaua mea, strigă surprins cavalerul, apoi îl prinse pe fugar de pulpană şi-i luă mantaua.

Speriat, acesta îşi luă jerpelitura proprie, cu un oftat de regret, şi deschise uşa dinspre curte. Obrazul rubicond şi burta lătăreaţă a bunului părinte se încadrară plăcut în pervazul uşii. La vederea lui, Vauselle sări îndărăt şi, întorcându-se iute, uşor ca o pisică, trecu peste mese şi peste scaune, deschise la iuţeală fereastra şi ieşi ca o pasăre la libertate. Călugărul se repezi după el, dar, greoi, se încurcă printre scaunele răsturnate şi, când ajunse la fereastră, nu mai putu prinde decât… vântul!

Aceste scene rapide se petrecuseră în câteva clipe, sub ochii amuzaţi ai lui Mister. Deodată auzi un galop răsunând pe drum şi, prin fereastră deschisă, îl zări pe Vauselle cum trece ca o nălucă spre Paris într-un vârtej de praf.

Izbucni în râs, văzând mutra caraghioasă a capucinului, dar râsul i se opri în gât. Pe drum, patronul alerga, urmat de rândaş, strigând în gura mare:

— Puneţi mâna pe el, puneţi mâna pe el!

— Drace, zise Mister, hidalgo ăsta mi l-a furat pe Căpitan!

La rândul său, era să sară pe fereastră şi să se arunce pe urma tâlharului, când un spectacol neaşteptat îi impuse mai multă prudenţă. Din partea opusă, un pichet de dragoni venea în fuga mare. Îndată ce putură auzi, părintele Hilarion le strigă:

— Înainte, la galop! Omul mi-a scăpat printre degete!

Cu degetul întins, el arăta în direcţia Parisului, un punct negru pe şoseaua lungă. Atât se mai vedea din Vauselle şi din calul spaniol.

Plutonul trecu la galop în urmărirea fugarului. Cavalerul simţi cum i se scurge sudoarea rece de-a lungul şirei spinării. Fără cea mai mică bănuială, el căzuse într-o cursă a cardinalului. Din fericire, acest Vauselle încurcase socotelile şi-o luase la sănătoasa, în locul lui. N-are importanţă; el scăpase cu bine! Fără prezenţa sa de spirit, fanfaronul care atrăgea toată poliţia pe urmele sale era gata să o şteargă cu mantaua sa, în căptuşeala căreia ascunsese plicul ducesei.

„Nu voi mai ascunde nimic în manta. E

prea periculos”! îşi promise el.

Hotărât să se stăpânească mai bine, îşi plăti consumaţia şi se informă la gazdă dacă nu ştia vreun cal, de vânzare. Primprejur nu se găsea aşa ceva. Ar fi trebuit să coboare până la Saint-Maur, ca să cumpere unul. Buimăcit, Mister, neştiind ce să mai hotărască, se îndreptă spre ieşire, când fu împiedicat de un obstacol greu de urnit. Era burta impunătoare a bunului părinte. De la plecarea dragonilor, acesta nu încetase să-l tot observe şi, la momentul oportun, interveni:

— O clipă, vă rog, tinere prieten! Calul era al dumneavoastră?

— Da, părinte, răspunse Cavalerul, tot încercând să ocolească obstacolul.

— Hm, frumos animal! Trebuie să vă fi costat o avere!

Cavalerul, nerăbdător, glumi:

— Era darul unei frumoase doamne, care se interesează de mine.

— Aici aţi dejunat dumneavoastră? se informă călugărul, arătând cu degetul spre sticlele goale şi resturile ospăţului.

— Probabil!

— Drace, domnule militar! Nu vă uitaţi deloc la cheltuieli. Şi ăsta e tot un dar?

Mister îşi muşcă buzele.

— Tot cadou şi acea pungă destul de rotunjoară cu aur pe care am întrezărit-o adineauri?

— Da, şuieră Cavalerul, strângând pumnii. Nu poate omul să ascundă nimic! Tot cadou!

— Fericită tinereţe! Aveţi o frumoasă pe care vă convine să o răsfăţaţi şi s-o îngrijiţi cu devotament, râse franciscanul, tot

stăvilind ieşirea.

Trăsăturile Cavalerului se destinseră deodată şi un surâs îi înflori pe faţă:

— Oh, asta nu e nimic, nu aţi văzut încă totul.

— Hei, ce-ar mai fi putut dărui această persoană risipitoare frumosului său cavaler?

— Asta, făcu soldatul. Şi asta!

Sub nasul călugărului, apăru ţeava celor două pistoale.

— Încet, încet! strigă părintele Hilarion, sărind în lături.

— Vedeţi că sunt două la fel! glumi Mister. În acelaşi timp, sub dubla ameninţare a armelor, îndreptate spre ţinta oferită de pântecul revărsat, îl sili pe adversar să se retragă înspăimântat până în fundul sălii.

Acolo, el dezlegă cu îndemânare brâul

capucinului şi se apucă să-i lege strâns pumnii. Celălalt schiţă un gest de nesupunere. Dar răcoarea ţevii, lipită de tâmplă, îl îndemnă să fie liniştit. Uşor, cu un şervet luat de pe masă, Cavalerul îi legă picioarele, făcându-l astfel inofensiv. Îi puse apoi în gură un alt şervet, în chip de căluş. După aceea, când călugărul grăsun nu mai era decât un pachet inform, foarte asemănător unui salam, îl legă de parapetul scării, cu faţa de masă răsucită în chip de frângie. După aceea, Cavalerul avu grijă să închidă uşa de la bucătărie. În sfârşit, se uită jur-împrejur să vadă dacă nu mai era ceva de pus la punct şi salută cu umilinţă pe spionul în sutană, căruia i se vedeau doar ochii, rotunjiţi de spaimă.

— Mii de scuze că vă părăsesc astfel. Dar sunt aşteptat. În lipsa calului care mi-a

fost furat, îngăduiţi-mi să împrumut catârca dumneavoastră. O voi schimba la prima etapă pe ceva mai demn de un cavaler şi voi da ordin să vi-o trimită aici. Adio, respectabile părinte. Binecuvântarea nu v-o cer. Complimente stăpânului dumneavoastră şi Dumnezeu să dăruiască viaţă îndelungată acestui mare bărbat al Franţei.

După acest mic discurs, Mister ieşi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Încuie uşa de două ori cu cheia, o vârî în buzunar şi porni spre grajd.

În pragul ospătăriei, patronul înconjurat de câţiva localnici, comenta aventura extraordinară a negustorului de lână. Trecând prin faţa lui, Mister opri animalul şi, fără să-i lase timp să-şi exprime nedumerirea că-l vedea călare pe catârcă, îi

zise ameninţător, încruntându-şi sprâncenele:

— Bagă de seamă, prietene! Îmi pare că aici primeşti pe duşmanii regelui şi că le uşurezi fuga dându-le caii celor care sunt credincioşi cardinalului.

Tonul lui aspru îl înspăimântă pe nenorocit. El vru să protesteze. Mister îl fulgeră cu o privire groaznică.

— Pune-ţi lacăt gurii, omule! Şi dacă ţii la pielea dumitale, nu te amesteca în treburile noastre. Mai ales, nu-l tulbura pe cuvioşia sa. El a rămas în sală, în rugăciune şi nu vrea să fie deranjat timp de o jumătate de oră. Ai înţeles?

Şi ca să-l convingă şi mai mult, Cavalerul argumentă dublu: îi arătă ţeava celor două pistoale şi lăsă să-i scape câteva monede pe caldarâm.

Gazda înspăimântată căzu în genunchi.

— Am înţeles monseniore! bâlbâi el.

— Serviciul domnului cardinal! zise tânărul sărind în şa… Tăcere!

Râzând în sine, lovi animalul cu călcâiele.

Patronul de la „Pavăza Franţei”, năucit, necutezând să facă niciun pas şi niciun gest, se tot întreba zadarnic în privinţa clienţilor ciudaţi care-i călcaseră pragul.

De fapt, sosiseră trei: unul călare pe cal, al doilea pe o catârcă şi al treilea pe jos. Or, pietonul pleca pe cal, cavalerul pleca pe catârcă; cât despre cel ce călărise pe catârcă, nu se ştia cum va pleca sau dacă va mai pleca vreodată.

CUPRINS

O carte excepţională!

D’ARTAGNAN CONTRA CYRANO

Un roman de capă şi spadă, plin de aventuri şi suspans. Nu lipsesc, desigur, duelurile, scenele de dragoste, gesturile de mare cavalerism, atât de potrivite lui D’Artagnan, dar şi lui C yrano, care, de data aceasta, se află faţă în faţă, într-o chestiune

de onoare.

Multe personaje cunoscute deja din alte scrieri, de la cardinali şi lorzi, până la muşchetari şi tineri spadasini se întâlnesc aici, luptând în numele unor raţiuni sufleteşti sau... „de stat”. Ca întotdeauna, însă, dragostea iese biruitoare!

BIBLIOTECA UNIVERSALĂ AMB

ISBN 973 – 47 – 0019 – 7

320 Iei